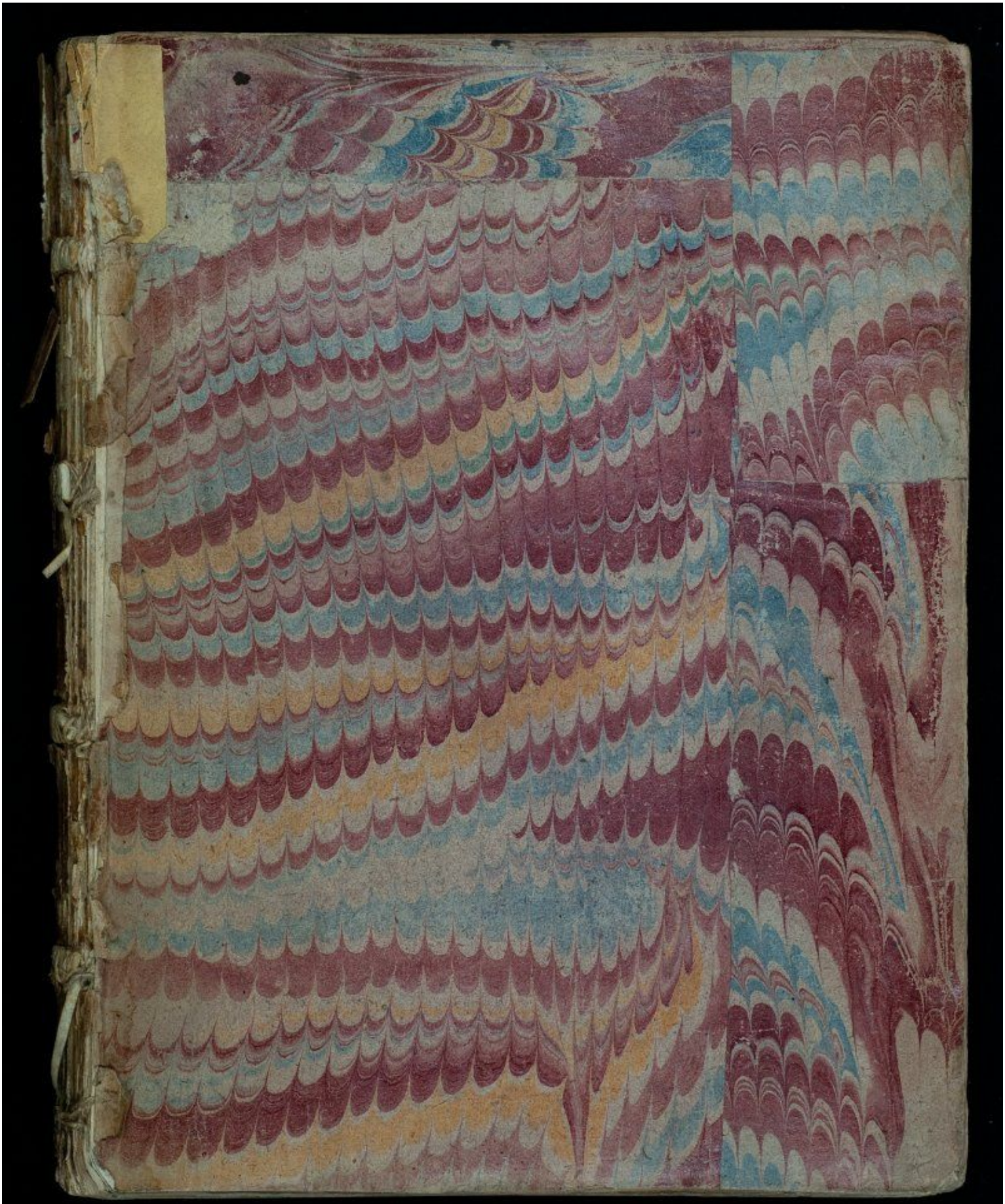

0 1 2 3
Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

Württembergische
Landesbibliothek
Stuttgart

DM-6486

Württembergische
Landesbibliothek
Stuttgart

0 1 2 3
Württembergische Landesbibliothek Stuttgart
Württembergische
Landesbibliothek
Stuttgart

0 1 2 3
Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

Württembergische
Landesbibliothek
Stuttgart

HET

NIEVVVE TESTA-MENT.

Dat is:

Het Nieuwe verbont onses heeren Jesu Christi:
in Neder-dupts ende Malays / na der
Griecksscher waerheyt overgeset.

IANG

TESTAMENTVM BAHARV.

Arti-n'ja:

Iang d'jand'ji baharů dari Tůhan-ků Iesů Christi: bersalim
kapada bassa Hůlanda daan bassa Malajů, seperti jang
Adillan bassa Gregů.

Gedruckt t' Enckhuysen / by Jan Jacobsz Palensteyn / opt
Supd-eynde inde druckery / 1629.

Ber-pra-tsiap ka Nagri Enkhůsen, pada Iůhan Iacůb, Menaůn ka
ůdjůng salatan, dalam kedey bar-pra. 1629.

J. Lorck. Past. Hafn.

Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

0 1 2 3
Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

Württembergische
Landesbibliothek
Stuttgart

AENDE ERNTVROOME ACHT-bare wel wijſe voorſichtighe, ſeer wijt-beroemde Heeren,

De Heeren Bevvinthebberen vande Generale Ooſt-Indiſche Compangie, reſiderende in Hollandt ende Zeelandt.

Mijne Heeren,

ALſo de E. achtbare Heeren Bevvint-hebberen ter Camere van Amſteldam reſide-rende, by hare E. A. miſſive, in date dē 2en. Sep-tember leſtleden, goet vonden, ick mijn al-daer ſoude willen vervoeghen, omme neffens den E. Heere Generael, Pieter de Carpentier, te reſumeren het Euangelium Matthei, over-gheſet door den E. Ian van Haſel, eertijdts ghewoont hebbende binnen Sangora op de cuſte van Patani, alwaer d'oprechte Malayſe tale wert gheoeffent: die 't ſelfde Exemplaer aen handen vanden gemelte Heere Generael hadde ghe-ſtelt, teneynde door den druck (:ten dienſte van Godes Kercke in de Landen van Ooſt-Indi-en:) gemeen gemaeckt mochte werden. Het welcke by my ernſtelijcken overwoghen zijnde, ende ghelet hebbende op de ghewenſchte vruchten, die ter eeren Godes hier uyt te verwachten ſtonden: heeft my goet ghedacht (volghens hare E. A. begheerten) my derwaerts te vervoeghen; mede nemende een Tranſlaet van't voornoemde Euangelium, by my al in den Iare 1612. overgeſet, na de gaven my vanden goedertierne Godt uyt genaden me-de ghedeylt ende geſchoncken, het vvelcke doen mael in zijnen voort-

Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

ganck vvierde gheſtuytet, vermidts ter kenniſſe eeniger perſoonen vvas ghecomen, diemen vvijs maeckte dat het ſelvighe al te Hoofs Malays vvas: Waer mede het geheele vverck ende mijnen yver (:tot overſettinghe van d'ander Euangeliſten, als anders ten dienſte Godes:) achter ghehouden vviert; ter tijdt toe, ick het ſelfde aen handen vanden voorghemelten Heere Generael: hebbe ghelevert, omme teghens van Haſels tranſlaet overgheleyt ende ghereſumeert te vverden, ende eyntlijcken te beramen, vvelcke bequaemſt ſoude gheacht vverden, inden druck te brenghen: doch vvierde goet ghevonden, met het mijne voort te varen, ſonder prejuditie van het vverck, by den voornoemden van Haſel, met groote neerſticheyt ende yver overgheſet, ende in goet oprecht Malays gheſtelt, hem alleenlijcken onbreeckende het leeſen ende ſchrijven vande Malayſe boecken, daer door den ſtijl van hare redencavelinghe, beter ende volcomender can uytghedruckt ende te kennen ghegheven vverden. Siende dan den ernſtighen yver vanden gemelten Heere Generael de Carpentier, tot voortplantinge van Godes Heylige vvoort, ende my ſelven vindende ontſteecken met een verquickt ghemoet, t'vvelck mijnen Geeſt ten Hemel dede opſtijghen, immers om dat ick ſach, dat mijnen (tot noch toe) verdachten arbeyt, niet gantſch vruchteloos ſoude comen te vervallen: Soo heeft de vrymoedicheydt ſich in my verſtoutet, deſe mijne geringhe gaven (:van Gode ontfanghen:) inden ſchoot van V.E.A. uyt te ſtorten, ende ghedienſtelijcken toe te eygenen, onder vviens vvare beſcherminghe ende hanthavinghe, 't ſelvighe ten dienſte vande Gereformeerde Gemeente in Orienten, aenghelecht ſal cunnen werden: my ſelven verſekerende, dat deſen mijnen yverigen arbeyt, V.E.A. aenghenaem ende behaechlijck ſal zijn: dewijle voor lange Iaren in meeninghe gheweeſt zy (:ten dienſte Godes:) het ſelfde V.E.A. als Mombaers vande Indiaenſche ghemeente eerbiedelijcken op te offeren: dan 't ſchijnt doen ter tijdt in mijne opinie (:by andere van meerder aenſien zijnde:) miſ-leyt te weſen, verhoopende echter (:met Godes hulpe:) van tijdt tot tijdt, wijders inde overſettinghe van d'andere Euangeliſten, Handelinghe der Apoſtelen, en de Sendt-brieven: toe te treden,

0 1 2 3
Württembergische Landesbibliothek Stuttgart
Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

den ende eyntlijcken een geheel werck by den anderen te brengen: ten dienſte van Godes Kercke, ende tot ruſt en trooſt vande arme verblinde menſchen: dewelcke deſen onſen arbeyt, in Batavia, Banda, Amboina, Molůko, de cuſte van Patani, neffens andere voorvallende plaetſen, vruchtelijcken voorgedragen ſullen cunnen werden, tot voortplantinghe van onſe Alghemeyne Chriſtelijcke Religie. Biddende den Almachtigen Barmhertighen Godt, Vader onſes Heeren Ieſu Chriſti, deſe handelinghe ghenadelijcken te willen ſeghenen ende vermenichvuldigen, ter zalicheyt van vele arme eenvoudighe zielen, die metter tijdt geruſtelijcken inde ſchoot der Kercke, onder V.E.A. beſcherminghe ghebracht ſullen werden: hoopende dat V.E.A. ghelieven ſullen deſe mijne gaven, ſoo ghedienſtelijcken te ontfanghen, als de ſelve van my voorghedraghen ende opgheoffert werden, met ſmeeckinghe ende aendachtighe ghebeden tot Godt, dat hem ghelieve V.E.A. wijtberoemde handelinghe, met zijnen milt-rijcken zeeghen, meer ende meer, uyt te breyden ende vermenichvuldighen, tot welſtant deſer Landen, ende tot afbreuck van onſen Alghemeynen Erf-vyandt: Amen.

V.E. Erntvroome Achtbare wijſe voorſichtige ſeer diſcreete Heeren: dienſtwillighe

Albert Cornelisz Ruyl.

0 1 2 3
Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

Tot den Christelijcken Leeser,

BEminde Leeser/ alsoo ick uwe E. aendacht tot waerschouwinge/ in mijnen spiegel vande Malayse tale/ inden Jare 1612. uytgegheven/ vermaent hebbe/ scherpelijcken regart te nemen/ op de woorden mů ende ků, ofte dierghelijcke met den selfden klanck uytghedruckt/ omme volcomentlijcken met de beste eygenschap uytghesproocken ende ghepronuncieert te werden/ gemerct de Malayen/ in hare letter-cunst/ niet meer als drye Vocalen zijn hebbende: namentlijcken: a. i.u./ ende dewijle den u. een diftonghe: o.u. is/ ghelijck de hoochduytsen ghemeenlijcken ghebruycken/ soo heeft my goet ghedacht tot dit teghenwoordighe werck eenen specialen letter: ů: daer toe te doen gieten/ die ick niet bequamer/ als met een cleene o. boven den u: hebben cunnen practiseeren/ omme in de noodichste woorden tot volcomen uytspraecke vanden sin ghebruyckt te werden: biddende vruntlijcken/ met aendacht daer op te willen letten/ ten eynde den lust-hebbende Leeser/ met voorsichtichedt/ tot goede kennisse ende wetenschap mochte gheraecken: ende desen mijnen arbeyt/ vruchtelicken ten dienste van Godes Kercke/ aenghelept ende ghevoordert mach worden/ hoopende met de hulpe Godes/ dat het selve werck uwe E. aenghenaem sal zijn/ wiens goet ende oprecht oordeel/ ick my gaerne onderwerpe/ bereyt zijnde/ mijn fauten ghedienstelijcken te beteren: soo haest ick daer van met reden onderrichtet sal wesen.

Vaert wel.

0 1 2 3
Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

Letter Faulten inde Malayſe Druck te vinden by Folien, en verſen.

Inden Tijtel: berſalim, leeſt berſalin. Fol. 10. verſo 10. haik: leeſt: baik, Fol. 12. verſo 1. wutan: leeſt ůtan, Fol. 13. verſo 8. důuja: leeſt důnja, Fol. 17. verſo 9. mafakat leeſt, mafa-at, Fol. 37. verſo 12. amate, leeſt amete, idem verſo 17. Sombottan, leeſt lombottan, Fol. 38. verſo 21. mů ritnja, leeſt můritnja, Fol. 43. verſo 14. makků djernja, leeſt makůdjernja, Fol. 55. verſo 10. mů ka: leeſt můka, Fol. 58. verſo 27: kanalkau, leeſt kanalkan, Fol. 61. verſo 18: nja aků, leeſt njawaků, Fol, 62, verſo 19: půna, leeſt půn, Fol. 63. verſo 27: manjadi, leeſt menjadi, Fol. 66. verſo 39. dalan, leeſt dalam, Fol. 84: verſo 1: duan, leeſt daan, Fol. 99: verſo 27: egar, leeſt agar, Fol. 100: verſo 4: rendakau, leeſt rendakan, Fol. 113: verſo 13: akau, leeſt aků. Fol. 121: verſo 26: berhangkit, leeſt berbangkit, Fol. 122: verſo 30: daang, leeſt daan, Fol. 129: verſo 24: k win, leeſt kawin, Fol. 137: verſo 31: kappa, leeſt bappa, Fol. 158: verſo 29: bua, leeſt boa, Fol. 168: verſo 9: petak, leeſt perak, Fol. 176: verſo 58: banda, leeſt badan, Fol. 179: verſo 6: tůaků, leeſt tůanků.

Noota, int voorhooft vant geloove ſtaet, Fol. 11: menjanja, leeſt menjannji.

Pſalm Apochrif, op de wijſe vanden 3. Pſalm.

0 1 2 3
Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

0 1 2 3
Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

Württembergische
Landesbibliothek
Stuttgart

HET EVANGELIVM

Beſchreven door

MATTHEVM

Dat eerſte Capittel.

1. De tijdtlijcke gheboorte Ieſu Chriſti, 20. Ontfangen vanden Heyligen Geeſt, 21. Geboren uyt de Maget Marie, welcke van Ioſeph ondertrout was, 23. Ieſus Salichmaecker, genaemt Emanuel.

1. HEt Boeck des geſlachtes Ieſu Chriſti/ des ſoons Davids/ des ſoons Abrahams.

2 Abraham genereerde Iſaac. Iſaac genereerde Jacob. Jacob genereerde Judã/ ende zijne broeders.

3 Judas genereerde Pharas eñ Zara upt Thamar. Pharas genereerde Eſrom. Eſrõ genereerde Aram.

4 Aram genereerde Aminadab. Aminadab genereerde Naaſſon. Naaſſon genereerde Salmon.

5 Salmon genereerde Booz upt Rachab. Booz genereerde Obed upt Ruth. Obed genereerde Jeſſe.

EVANGELIVM VLKADVS

berſuratnja kapada

MATTHEVM.

Iang bagij Bermula.

1. Tatkala Jeſu Chriſti jadi beranak, 20. Menjadi dari pada Roah ulkadus, 21. Beranakki dari anak dara Mariam, jang bulom putus kawin dang-an Ioſeph, 23 Ieſus Salamani, bernamma Emanuel.

1. IAng kitab dari aſſal Ieſu Chriſti, anak Davûd, daan anak Ibrahim.

2 Dari Ibrahim men-jadi Iſaak. dari Iſaak menjadi Iakûb. dari Iakûb menjadi Iûdam, daan adeyn'ja.

3 Dari Iudas men-jadi Pharas daan Zara dari Thamar. dari Pharas menjadi Eſrom. dari Eſrom menjadi Aram.

4 Dari Aram menjadi Aminadab. dari Aminadab menjadi Naaſſon. dari Naaſſon menjadi Salmon.

5 Dari Salmon menjadi Booz dari Rachab. dari Booz menjadi Obed dari Ruth. dari Obed menjadi Ieſſe.

Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

6 Jesse genereerde David dē Coninc/David de Coninc genereerde Salomon/upt dē Wijve die Vrye was.

7 Salomon genereerde Roboam. Roboam genereerde Abia. Abia genereerde Asa.

8 Asa genereerde Josaphat. Josaphat genereerde Joram. Joram genereerde Oziam.

9 Ozias genereerde Joathā. Joathan genereerde Achaz. Achaz genereerde Esechiam.

10 Esechias genereerde Manassem. Manasses genereerde Ammon. Ammon genereerde Josiam.

11 Josias genereerde Jechoniam eñ zijne broeders inde babilonischer overvoeringe.

12 Eñ na de Babilonischer overvoeringe/ Jechonias genereerde Salathiel. Salathiel genereerde Zorobabel.

13 Zorobabel genereerde Abiud. abiud genreerde Eliacim Eliacim genereerde Azor.

14 Azor genereerde Zadok. Zadok genereerde Achim. Achim genereerde Eliud.

15 Eliud genereerde Eliazar. Eliazar genereerde Matthan.

6 Dari Iesse menjadi Raid'ja Davûd. dari Raidja Davûd menjadi Soliman, dari pada parampûan jang ûrië ampûnja.

7 Dari Soliman menjadi Roboam. dari Roboam menjadi Abia. dari Abia menjadi Asa.

8 Dari Asa menjadi Iûsaphat. dari Iûsaphat menjadi Iûram. dari Iûram menjadi Oziam.

9 Dari Ozias menjadi Iûathan. dari Iûathan menjadi Achaz. dari Achaz mējadi Esekiā.

10 Dari Ezekias menjadi Manassem. dari Manasses menjadi Ammon, dari Ammon menjadi Iûsiam.

11 Dari Iosias menjadi Iechoniam daan sûdara n'ja tatkala terhenternja ka nagri Babilonia.

12 Makka komûdiën dari henterran ka Babilonia, dari Iechonias menjadi Salathiel, dari Salathiel menjadi Zorobabel.

13 Dari Zorobabel menjadi Abiûd. dari Abiud mējadi Eliakim. dari Eliakim menjadi Azor.

14 Dari Azor menjadi Zadok. dari Zadok menjadi Achim. dari Achim menjadi Eliud.

15 Dari Eliud menjadi Eliazar. dari Eliazar menjadi Matthan.

dari

Matthan genereerde Jacob.
16 Jacob genereerde Joseph den man Marie/ uit welcker is geboren de Jesus/ die daer genaemt wert Christus.
17 Alle de geslachten van Abraham tot David zijn veerthien geslachten/ eñ van David tot de Babilonische overvoeringe zijn veerthien geslachten/ eñ vande Babilonische overvoeringe tot Christum/ veerthien geslachten.
18 Ende het ginck met der geboorte Jesu Christi aldus toe/ als Maria zijn Moeder met Joseph ondertrout was/ eer sy te samen quamē/ wert sy bevondē bevrucht upt den heyligen Geest.
19 Ende Joseph haer man dewijle hy rechtveerdich was/ en begheerdese niet te schande te maken/ soo wilde hyse heymelijck verlaten.
20 Ende als hy dat indē sin hadde/ siet/ so verscheen hem den Engel des Heeren inden droom/ seggende: Joseph ghy sone Davids/ vreest niet mariam voor uwe wijf te nemē/ wāt dat in haer gegenereert

dari Matthan menjadi Iakūb.
16 Dari Iakūb menjadi Iūsūf sūwami mariam, dari sjapa menjadi ber-anak Iesus, jang jadi bernamma Christus.
17 Segala pūpū dari Ibrahim sampey ka Davūd jadi ampatblas pūpū, daan dari Davūd sampey ka henterran ka nagri Babilonia jadi ampatblas pūpū, daan dari henterran ka-nagri Babilonia sampey Christus, ija ampatblas pūpū.
18 Makka bagitū jadin'ja tatkalla menjadi ber-anaki Iesu Christi, tatkalla ibūn'ja Mariam bertogokā kawin dang-an Iūsof, sedang būlom ber-tidor samma-samma, makka dian'ja berbonting dari pada rūah ūlkadūs.
19 Makka sūamin'ja Iūsof, karna sebab dia menjadi adil, daā tiādan'ja hendak memmerin'ja malūhan, hendak tingalkan dianja berbisik-bisik.
20 Makka tatkala dia berhendak itū, liatla malaïkat Allah meng-hadapn'ja dalam mimpi, makka oūd'jern'ja Iūsof anak Davūd, d'jang-an angkou takūt meng-ambil Mariam akan estrimū, karna jang menjadi kadalam

Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

is/ dat is uyt den heylighen Geest.

21 Ende sy sal eenen Soone baren/eñ ghy sult zijnē naem heten Jesus/want hy sal zijn volc behouden van hare sonden.

22 Ende dit is alles geschiet op dat vervult worde dat vā dē heere gesproockē is/ door den Propheet/die daer seyt:

23 Siet een Maget sal bevrucht worden/ ende sal een Soone baren/ ende ghy sult zijnen naem heten Emanuel/ dat is te segghen God met ons.

24 Joseph dan ontwect van zijnē slape/dede gelijc hem de Engel des heerē bevolē hadde/eñ nam zijn wijf met hem.

25 Eñ en bekendese niet/tot dat sy harē eerstgeboren sone gebaert hadde: eñ hiet sijnen name Jesus.

dian'ja, jadi ija dari pada Rûah ůlkadûs.

21 Makka diän'ja adala membranak sanak laki-laki makka angkou mèm-meri-nja namma Iesus: karna dia ada memerenta akan ůmadn'ja dari dosan'ja.

22 Itůla men-jadi samůän'ja agar berpůtůs sagala katta tůanků, kapada jang nabbi, siapa berkata-kan demikien:

23 Liätla saůrāg anak-darah jadi berbonting, makka dian'ja ada beranak sa-anak laki-laki, makka angkou memmerin'ja namma Emanuel, artin'ja Allahů serta segala kita.

24 Makka tellaIůsof ija berbangkit dari tidůrn'ja, mēboat seperti fasůrůn'ja malaïkat tůanků, makka dia ambil akā bini kasertan'ja.

25 Makka pō tiäda bertidor samma-n'ja, selama bůlom mēbranak anakn'ja laki-laki pertama: daan de beri-kan dia bernamma Iesus.

Dat tweede Capittel.

1. Christus geboren, 2 Is aengebeden vande wijsē, 13 eñ door de vermaninge des Engels gedragen in Egypten, om Herodes wreetheyts wille, 16. dewelcke de cleyne kinderkens doot, 19. van waer hy nae de doot Herodes weder gebracht zijnde in het Lant Israels, woont in Nazareth.

Iang bagi Kadua.

1. Christus jadi ber-anaki, 2 daan bersomba dari ourang budiman, 13 makka de hentarn'ja kanagri Misri seperti katta malaikat, karna nakal hati Herodus, 16 jang memunoh segala anak ketsil, 19 dari mana di hentarn'ja kanagri Israil komodien dari matti Herodus, makka berdudok kanagri Nazareth.

Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

DOe nu Jesus geboꝛē was te Bethlehem in het Jodische lant ter tyt des Coninck herodis: siet daer quamen Wysē van Oosten tot Jerusalem.

2 Seggēde: waer is de Coninck der Joden/ die geboꝛen is? want wy hebbē zyn sterre gesien int Oosten/ ende zyn ghecomen om hem aen te bidden.

3 De Coninck herodis dit gehooꝛt hebbende/ wert beroert/ eñ geheel Jerusalē met hem.

4 Ende hy versamelde alle de Oberpꝛiesters eñ Schꝛiftgeleerde des volcx/ eñ ondervꝛaechde vā hem/ waer Chꝛistus soude geboozē wozden.

5 Sy seyden hem te Bethlehem int Joodsche Lant: want also is geschꝛeven dooꝛ den Pꝛopheet.

6 Eñ ghy Bethlehem int Joodsche Lant/ en zyt geensins de kleynste onder dē voꝛsten Juda: want uyt u sal de Leydsman vooꝛtcomen/ die myn volck Israel regheeren sal.

1 TAtkala Iesus jadi ber-anaki ka Bethlehem di nagri Iahûdi, kapada Waktû Raid'ja Herodus, liatla, ûrang bûdiman datang dari timor ka Irrûsalim.

2 Makka meng-ûtsiapn'ja: kamana Raid'ja Iahûdi, jang jadi berânaki? karna kita meliat bintangn'ja ka timor, makka kita pûn datang menjombakan dia.

3 Tella mending-er itû Raid'ja Herodus, bergrak hatin'ja, daan segala Irrûsalim d'jûga.

4 Makka dia berkampong segala Chali daan Chatib dari rajatn'ja, daan ber-tan'ja akan dian'ja kamana Christus jadi berânaki.

5 Mak'ûdjernja: ka Bethlehem di nagri Iahûdi karna demikiën sebût sûrat Nabbi.

6 Kamû Bethlehem di nagri Iahûdi, bûkan angkou jadi jang ketsil de antara Mantri Iuda: karna dari mû ada mendatang pang-hûlû pimpin, nang siapa ada berhokkûm akan rajatkû Israel.

Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

7 Doe riep Herodes de wijse heymelic/ende onderſocht vã hen/ te wat tijde de ſterre hen verſchenen was.

8 Ende ſant ſe na Bethlehem/ſegghende: Gaet henen derwaerts/ ende onderſoect neerſtelick vanden kindekẽ/ eñ als ghy dat suit gevondẽ hebbẽ/ latet my weten/ op dat ic ooc come/ eñ dat ict aẽbidde.

9 Ende ſy den Coninc ghehoort hebbende/ zijn heenen gegaẽ: ende ſiet/ de ſterre die ſy int Ooſten geſien hadden/ ginc voor hen/ tot dat ſy quã/ ende ſtont boven de plaetſe daer het kindeken was.

10 Doe ſy nu de ſterre ſagẽ/ verbeuchdẽ ſy haer ſeer met grooter beuchden.

11 Ende in het huys comende/ vonden ſy dat kindeken/ met Maria zijn moeder/ eñ nedervallẽde/aenbadent: eñ hare ſchatten opgedaen hebbende/ offerden ſy hem gaven: Gout/ Wieroock/ ende Mirrhe.

12 Eñ van God vermaent inden droom/ dat ſy niet ſoudẽ weder keeren tot Herodẽ/ keerden

7 Makka Herodus berpangil ũrang bũdiman berbiſikbiſik, daã prikxey dari deanja ka Waktũ mana Meliät-n'ja bintang itũ.

8 Makka menjũrũhn'ja ka Bethlehem, daan meng-ũtſiap pegila ka ſana, prikxeila berrad'jin dari pada anak itũ: makka tatkala kamũ berdapatn'ja, beritaũ kapada akũ, agar akũ datang d'jũga, menjũmban'ja.

9 Tatkalla dian'ja mending-er katta raid'ja, pegin'ja: makka liatla, bintang jang de liatn'ja katimor, berd'jalan kahadapann'ja, ſampey diä datang, katompat anak itũ, makka berdiri di atas ſitũ.

10 Tatkala dian'ja meliat akan bintang itũ, makka berſũkan'ja dang-an ſũkahan ter lalũ baſſar.

11 Makka tella me-maſokn'ja ka rũma, ber-dapatn'ja akan anak, daã Mariã ibũn'ja: makka ſedjũtn'ja ka tana, men-jomban'ja: makka tella dianja bũka artanja jang garib, di-per-ſombanja anũgrahaja: amas, kominjan, daan ũkũpan.

12 Makka ija farman Allah kadalam mimpinja djang-an dia kũmbali kapada Herodus, makka kom-

keerden sy weder door een anderē wech na haer Lant.

13 Doe sy nu henen getogē warē/siet/de Engel des Heeren verscheen Joseph in den droom/ seggende: staet op eñ neemt dat kindeke ende zijn moeder/ ende vliet in Egyptē/ende blijft daer tot dat ict u segge: wāt het is door handen/ dat Herodes dat kindeken soecken sal om te doodē.

14 Ende hy stont op/ ende nam dat kindeken ende zijn moeder inder nacht/eñ weer henen in Egypten.

15 Ende was daer tot den doot Herodis: op dat verbuit word/ dat vanden Heere gesproken is door dē Prophect/ seggēde: uyt Egypten hebbe ick mijnen Sone geroepen.

16 Doe nuIzerodus sach dat hy bedrogen was vande wijse/wert hy seer toornich: eñ zijn volc gesondē hebbende/ doode alle de kinders teBeth lehem/ eñ in alle hare palen/ van twee Jaren aen/eñ daer onder/ na den tijdt die hy vā de wijse vernomen hadde.

17 Doe wert verbuit/ dat vā den

kombalin'ja d'jalan lain kapada nagri dia-nja.

13 Tatkala dianja sûda pûlang, liatla,makka malaïkat tuankû da tang kapada Iûsûf dalam mimpi, makka kattanja: bang-onla daan ambil anak itû daan ibûnja pigi-kanagri misri, daan tingalla kasana tella akû berkattamû: karna ija ampir waktû, tatkala Raid'ja Herodus mentsiari akan anak itû agar de bûnohnja.

14 Makka dia berbangkit,daan meng-ambil akan anak daan ibûnja kapada waktû malam,daā me-lalû ka nagri Misri.

15 Makka tingalnja kasana settela matti Herodus: agar jadi pûtûs jang katta tuankû dari pada Nabbi, siapa berkatta-kan: dari nagri misri adakû pangil anak-kû.

16 Tatkala Herodus meliat ûrang bûdiman bersemû akā dia, makka gûsarnja terlalû amat: daan tella dia men-jûroh ûrangnja, memûnûh-nja akan segala anak de Bethlehem,daan de ampir sitû,jāg ber-ûmor dûa taûn daā kûrāg, seperti waktû jang berprikxey diä dari ûrāg bûdimā

17 Inila makka berpûtûs, jang di

den heere gesproken is/door den Prophect Jeremias: seggende.

18 In Rama is een stemme gehoort/veel clagēs eñ weenens/ ende huylens/ Rachel beweende hare kinders/ eñ heeft haer selven niet willen laten troosten/om dat sy niet en zijn.

19 Doe Herodes nu gestorven was/ siet de Engel des heeren verscheen Joseph in den droom in Egypten/

20 Seggende: staet op/neemt het kindeken/ende zijn moeder/ende gaet henen int lant Israels: want sy zijn gestorvē die des kindekēs ziele sochtē.

21 Ende Joseph opgestaen zijnde/ nam dat kindeken eñ zijn moeder/ ende quam int Lant Israels.

22 Maer doe hy hoorde dat Archelaus regeerde in Judea/in Herodus zijns vaders plaetse/vreesde hy daer henē te gaen: maer van Gode vermaent indē droom/ weer hy heenen inde deelen des Galileeschen Landts.

23 Ende daer gecomen zijnde/

di katta-kā tûankû, kapada Nabi Ieremiam: jang meng-ûtsiap demikiën.

18 Dalam Rama diding-ern'ja sawatû suara, amat tsinta ber-nang-is, daan men-jelûh, Rachal menang-is akan anakn'ja, daan tiäda hendak menjadi berrehat, sebab tiadan'ja barang gûna.

19 Tatkala mematti Herodus, liätla, Malaïkat tûankû menghadap Iûsûf dalam mimpi kanagri Misri.

20 Makka meng-ûtsiapn'ja: Bangkit-la, ambil anak itû, daan ibûn'ja, makka pigila ka nagri Israïl: karna sûda matti siapa mentsiari n'jawa anak itû.

21 Settela Iûsûf berbangkit, makka dia ambil anak daan ibûnja, daan men-datang ka nagri Israïl.

22 Makka tella dia mending-er Archilaus berhokkûm akā nagri Iûdea, kapada tompat Bappanja Herodus, makka takotnja pigi kasana: Tetapi farman Allah kapada mimpinja, melalû dia kapada sabagi de nagri Galilea.

23 Makka tella dia datang kasana

de/ woonde inde ſtadt ghenaemt Nazareth: op dat vervult werde/ dat dooꝛ de Pꝛopheten geſpꝛoken is (namelijck) hy ſal Nazarenus geheeten wooꝛden.

Dat derde Capittel.

1. Iohannes inde woeſtijne predickt, 3 ende de toecomſte des Heeren, 6 ende hetvolc doopende, 7 ſtraft de Phariſeen, 11 getuycht van Ieſu Chriſto, 12 den welcken hy oock doopt.

1 ENde in dien dagē quam Joannes den Dooper/ pꝛedickende inde Woeſtijne des Joodſchen Lants.

2 Ende ſeggende: beteert u want het Coninckrijcke der hemelen is na by.

3 Want deſe is daer den Pꝛopheet Eſaias van geſpꝛoken heeft/ ſeggende: de ſtemme des genen die roept inde Woeſtijne/ is: berept dē wech des Heeren/ maeckt zijne paden recht.

4 Ende deſe Joannes hadde zijn kleedinge van Kemels haycen/ ende een leederen goꝛdel om zijn lendenen: eñ zijn ſpijſe was ſpꝛinckhanen

6 ende

ſana, menaůn-n'ja ka kouta jang bernamma Nazareth agar jadi berpůtus, jang de katakan ſegala Nabbini [demikien bůn'jin'ja] dia jadi ber-namma Nazarani.

Iang bagi katiga

1. *Ioannes berrewajat dalam utan, 3 jang datangan tuanku, 6 makka ſegala rajadt de bermandin'ja 7 menghokkin akan Phariſey, 11 beri ſakxi dari Ieſum Chriſtum, 13 jang demandin'ja d'juga.*

1 MAkka kapada hari itů datang Ioannus mandihan, berrewajat de-dalam ůtan de nagri Iahůdi.

2 Makka meng-ůtſiapn'ja: berbaiki badan-mů karna ſultanů ſorga ampir datang.

3 karna jang inila jadi ſiapa di kattakan Nabbi Eſaïas, demiki-en kattan'ja: ſůaran'ja ſiapa berpangil di-dalam ůtan, ija: miſtait raija tůanků, berbetůl akan d'jalann'ja.

4 Makka Ioannus itů půn'ja pakajan-n'ja dari bůlůh ůnta dang-an ikat pingang-n'ja dari kůlit: Makka makannan-n'ja jadi blalang daan ajer-madů

B ůtan

ende wilt honich.

5 Doe quamen tot hem/ Jeruſalem/ eñ dat gantſche Joodtſche lant/ eñ het gantſche Lant ontrent de Jordaen.

6 Ende werden van hem gedoopt inden Jordaen/ bekennende hare ſonden.

7 Ende doe hy veele Phariſeen ende ſaduceen ſach tot zijnen Doop komen/ ſeyde hy tot hen: ghy aderen ghebroetſel/wie heeft u gewaerſchout/ dat ghy ſout vlieden vandē toecomendetoorn

8 Draecht dan vruchten die der bekeeringe weerdich is.

9 Ende en denct niet by u ſelven te ſeggen: wy hebben Abraham tot eenen Vader/ want ick ſegghe u/ dat Godt machtich is ooc uyt deſe ſteenen/ kinderen Abrahams te verwecken.

10 Ende nu is oock de bijle aen de Wortel der Bomen ghelept: daerom alle Boomen die gheen goede vrucht en draecht/ ſal afgehouwen eñ int vier gheworpen wordē.

11 Ick

ůtan.

5 Inila makka ſegala Irrůſalim, datang kapada dia, daan ſegala de nagri Iahůdi, daan ſegala de nagri ampir Iordaan.

6 Makka dean'ja jadi ber-mandi dari dia kadalam Iordaan, meng-akŭ-kan dooſan'ja.

7 Tella dia meliät bain'ja ůrang Farizey daan Sadůzey datang kapada mandi-n'ja, makůd'jern'ja: hey kamů aſal ůlar ſiapa beri-tau-mů, agar kamů me-lalů dari pada gůſarran jang ampir datang.

8 Ber-henter pon boa adil jang bergůna akan balik badan.

9 Daan d'jang-an kamů befikir atů berkatta: kita půn'ja Ibrahim akan bappa kami. karna akŭ beri-taůmů: Allah jadi kauwaſſa ber-bang-kit d'jůga dari pada batů ini, kanak-kanak Ibrahim.

10 Makka ſakarang ſůda de tarůn'ja jang kapak de akar pohoon, karna itůla ſegala pohoon jang tiada ber-boa haik, jadi ber-pongal daan ber-bůang de dalam api.

11 Aků

11 Ic Doop u wel met water tot bekeeringhe: maer hy die na mijn comt/ is machtiger dan ick: wiens schoenen ick niet weerdich ben te dragen: die sal u met den heyligen Geest/ ende met vier Doopen.

12 De welcke zijnen Wan in zijn handt heeft/ ende sal zijn dorsch-vloer door suyveren: ende zijn Tarwe in zijn Schuyr versamelen / ende het Caf met onuytblusschelijcken viere verbranden.

13 Doe quam daer Jesus van Galilea tot der Jordaen tot Johannem/ om van hem gedoopt te werden.

14 Ende Joannes weygerde hem seere/ seggende: ick hebbe noodt van u ghedoopt te werden/ ende comt ghy tot my?

15 Ende Jesus antwoordende/ sepde tot hem: latet nu wesen/ want aldus betaemt het ons alle gerechtichept te volbrengen/ doe liet hy hem gheworden.

16 Eñ doe Jesus gedoopt was

11 Akŭ ber-mandimŭ dangan ajer akan berbalik badan: tetapi sjapa datang komodien dari akŭ jadi lebeh kauwassa dari beita : siapa pŭn'ja kaus tiädaku dapat pakey : ija dia ada ber-mandi-mŭ dang-an Rŭh-ŭlkadŭs, daan api.

12 Siapa pegang-kan nirun'ja, daan berhendak tsiŭtsi tompat tampin'ja : daan berkampong gendomn'ja de dalam gedong, makka jang sekam de bakarn'ja dang-an api jang tiada ter padam.

13 Tella itŭ makka Iesŭm datang dari Galilea ka Iordaan kapada Ioannem, agar dia menjadi bermandi dari dia.

14 Makka Ioannes di-tahann'ja amat, daan meng-ŭtsiap: kami ber-gŭna men-jadi mandi dari pada mŭ, daan datang kamŭ kapada kami?

15 Makka Iesus meng-ŭd'jer daan mang-ŭtsiap n'ja: bearla sakarāg: karna demiki-en bergŭna kita berpŭtus akan segala pakar d'jaän adil, settela itŭ makka dia ber-dieem.

16 makka tatkala Iesus jadi ber-

Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

quam hy terstont op vanden water: ende siet de hemelen werden hem geopent / ende sach den Geest Gods neder dalen gelijck een Duyve / ende op hem komen.

17 Ende siet eē stemme upt de hemelen / seggende: dese is mijn wel lieve Soone / in den welcken ick mijn welbehagen genomen hebbe.

Dat vierde Capittel.

2. Iesus ghevast hebbende, 3 wort versocht vanden Satan, 11 eñ gedient vande Engelen, 12 daer naer wijckende van Galilea, woont hy te Capernaum, 17 begint te predicken, 18 roepende Petrum ende Andream, 21 Iacobum ende Ioannem, 23 gaet het Lant van Galilea omme, vercondigende het Euangelium, ende heelende alle krancken.

DOe wert Jesus vanden Geest gelept inde woestijne om vanden Duyvel versocht te worden.

2 Eñ doe hy veertich daghen ende veertich nachten gevast hadde / hongerde hem ten laetsten.

3 Eñ den versoecker quam tot hem / ende spraeck: indien ghy de sone Gods zijt / gebiet dat

menaïki-n'ja dari ajer: makka liätla, segala sůrga jadi ber-bůka akan dia, daan di liät Růh-Allah bertůron seperti růpa merpati, daan berdůdok diätas diä.

17 Makka liätla sawatů sůära dari dalam sorga, demikien bůn'ji-n'ja: itůla anakků berkasse, kapada siapa aků meng-ambil kabůl hatiků.

Iang bagij kaampat.

2 Tella Iesum berpoasſa, 3 jadin'ja ber-amok dari ſeitan, 11 daan berſewita dari malaikat 12 komodien tella lalun'ja ka nagri Galilea men aunn'ja de kapharnaum, 17 meng-rewajat bermula, 18 de pangil akan Petrum daan Andreaw, 21 Iacobum daan Joannem, 23 berkuliling akan nagri Galilea, bertſeritraja akan Euangelium, daan berſombon'ja ſagala penjakittan.

1 TElla itů makka Iesům jadi terhentar dari růh ka wůtan, agar dea jadi ber-tsjůba dari seitan.

2 Makka settela deä ber-půassa ampat-půlo hari daan ampat-půlo malam, makka ber-lapar diä kommodien.

3 Makka iblis datang kapada dia, daan ber-katta: d'jikkelou angkou jadi jang Anak Allah, sůrůhla

dat dese steenen broden worden.

4 Doe antwoorde hy/ en sepde: daer is geschreven: de mensche en sal niet van den broode alleenlijc leven/maer van alle woorden die upt den monde Godts gaet.

5 Doe nam hem de Duyvel mede na de heylige stadt/ ende stelde hem op de Tinne des Tempels.

6 Ende sepde tot hem: indien ghy Godts soone zijt/so werpt u selven nederwaerts: want daer is geschreven/ hy sal zijne Engelen bevelen van u/ ende sy sullen u op de handen dragen/ op dat ghy uwen voet nergens aen eenen steen en stootet.

7 Jesus sepde tot hem: wederomme is daer geschreven: ghy en sult den Heere uwen God niet versoecken.

8 Wederomme nam hem den Duyvel mede op eenen seer hoogen berch/en toonde hem alle de Coninckrijcken der Werelt/ ende hare heerlijckheydt.

9 Ende sepde tot hem: alle dese dingen sal ick u geven/

surûhla batû ini men-jadi rûti.

4 Makka ûd'jer-n'ja, daan ber-katta : adala ija ter-surat: jang manûsea tiäda meng-hidop dari rûti sayd'ja tetapi dari pada segala katta-han jang kalûârkan dari pada mûlût Allah.

5 Tilla itû makka iblis meng-hentar akan dea ka kûta ûlkadûs, daan ber-tarû dia diätas atap beitûl.

6 Makka kattan'ja akan dia d'jikkelou angkou jadi Anak-Allah, jatû mû kendiri kabawa: karna bûn'ji surat, dia ada menjûrûh akan malaïkatn'ja, makka dia-n'ja ada membawa mû atas tang-an, agar angkou tiäda bertipis, kaki-mû pada barang batû.

7 Makka meng-ûtsiap Iesus: lagi ada tersurat: tiada angkou dapat ber-tsioba akan tûan-mû Allahi.

8 Sabagi pûla di ambiln'ja seitan ka sertan'ja diatas sawatû, bûkit maha tingi, daan me-nûnd'jok-n'ja segala nagri Raid'ja de dûu'ja, dang-an mûley-n'ja.

9 Makka kattan'ja: segala itû deberi hamba kapada mû, d'jik-

Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

ndien ghy neder valt ende my aenbiddet.

10 Doe seyde Jesus tot hem: gaet wech Sathan: want daer staet geschreven: den Heere uwen God sult ghy alleen aenbidden/ en hem alleene dienen.

11 Doe verliet hem de duyvel/ ende siet/ de Enghelen quamen ende dienden hem.

12 Doe Jesus hoorde dat Joannes gevangen was/ week hy wederomme nae Galileam.

13 Ende verlatende Nazareth/ quam hy ende woonde te Capernaum/ die aen der Zee gelegen is/ inde eynden Zabulon ende Nephtali.

14 Op dat vervult woorde dat gheseyt is door den Propheet Esaias/ seggende:

15 Het Lant Zabulon/ ende het lant Nephtali/ aen den wech der Zee over den Jordaen/ de Galilea der Heydenen:

16 Dat volck dat in duysternisse sat/ heeft een groot licht gesien: ende de gene die saten inde landtschouwe ende schaduwe des doots/ dien is een

kelou Angkou bersed'jůtmů daã memjomba aků.

10 Makka Iesus beri tau akan deä půlang la seitan: karna sebůt surat Allah-mů kou menjůmba daan bersewita kendiri.

11 Makka tingáln'ja seitan, daan liatla, malaïkat datang akan bersewita-kan dia.

12 Tella Iesus mending-er makka Ioannes jadi ber-pasong, makka lalů diä půlang ka Galileam.

13 Daan meningalkan Nazareth, datang-n'ja menaůn ka Kaphernaům, jang ber-důdůk de tepi laůt, ka ůd'jůng Zabůlon daan Nephtali.

14 Agar jadi ber-půtůs jang de kattakan Nabbi Esaïam, demikien kattan'ja.

15 Iang nagri Zabulon, daan jang nagri Nephtali, ampir d'jalan laůt di sabrang Iordaan, jang Galilea Caffiri.

16 Iang manůsea siapa berdůdok dalam kalam glap menliät sawatů trang-basar: daan segala jang berdůdok de nagri daan bajang-mant, ija dean'ja men-

een licht opgegaen.

17 Van dier tijdt aen begost Jesus te predicken / ende te seggen: betert u: want het Coninckrijcke der hemelen is nae by.

18 Ende Jesus wandelende aende Galileesche Zee/ sach hy twee broeders / Symonem die daer ghenaemt is Petrus / ende Andream syn Broeder / het Net inde Zee worpen: (want sy warē Visschers).

19 Ende hy seyde tot hen: volcht my nae/ ende ick sal u Visschers der menschen maken.

20 Ende verlieten terstont hare Netten/ ende volchden hem nae.

21 Ende als hy van daer voort ginc/ sach hy twee andere broeders/ Jacobum den Soone Zebedei/ ende Joannem zijn broeder/ in eē schipken met haren Vader Zebedeo/ haer Netten vermaeckende/ende riepse.

22 Eñ sy verlieten terstont dat schipken ende haren Vader/ende volchden hem.

23 Ende

men-liät naïki sawatů trang.

17 Dari Waktů ini berrewajat Iesůs můla-můla, daan de kattakan: berbaiki badan můkarna hokkům-sorga-ni ampir datang.

18 Tella Iesus ber-d'jalan de tepi laůt Galilea, makka de liatn'ja sůdara důa, Simon jang bernamma Petrům, daan Andream sůdaran ja, memůang-kan půkat di dalam laůt: (karna deanja jadi ůrang memůkat).

19 Makka kattan'ja: ikůt akan beita, makka Aků menjadi-mů ůrang memůkat manůsea.

20 Makka dia-n'ja bertingal sigra akan půkatn'ja, daan meng-ikůt akan dia.

21 Makka tella dia ikůt d'jalan dari sana, makka meliatn'ja sůdara důa lagi, Iakobům jang anak Zebedei, daan Iuannem sůdaran'ja de dalam sawatů kapal dang-an bappan'ja Zebedeo, mem-baiki půkatn'ja, makka ija pangiln'ja.

22 Makka sigra dea-n'ja ber-tingäl-kã kapal daan bappa-n'ja daan meng-ikůt akan' diä.

23 Iesus

23 Ende Jesus ommeginck geheel Galileam/ leerende in hare vergaderinge/ eñ prædickẽde het Euangelium des Coninckrijcx/ ende heelende alderhande siecten eñ cranckheden onder den volcke.

24 Ende zijn geruchte ginc tot in geheel Sirienlant: ende sy brachten hem toe alle krancken/ met menigherley siecktẽ ende qualen bevanghen/ ende die vanden Duyvel gequelt waren/ ende de maensuchtighe ende de gichtige/ ende maecktese gesont.

25 Ende hem volchden veel scharen nae/ van Galilea/ vande thien steden/ van Jerusalem/ vā Judea/ ende van over de Jordaen.

23 Iesus pon ber-kůliling segala Galilea, ber-aid'jer kapada kampong-ann'ja, daan berrewajat jang Euangeliům-surgani, daan bersumbůh akan perkara pen-jakittan manůsea.

24 Makka presuaran'ja sampey ka segala nagri Siria: daan de hentern'ja akan dia segala penjakit, dang-an barang d'jenis sakit-sakittan, daan akan siapa menjadi gaga-i dari seitan lagi siapa ber-sakit bůlan, daan berbengka lůmpů: makka de sumbuh n'ja habis.

25 Makka rajat ban'ja mengikůt dea, dari Galilea dari kota jang sapůlo, dari Irrůsalim, dari Iůdea, daan dari sabrang Iordaan.

Dat vijfde Capittel.

1 De Heere op den berch, 2 verclaert wie de gheluckighe zijn, 17 ende welck de waerachtighe sin is der Wet Gods.

1 Ende Jesus de scharen siende/ clam hy op eenen berch: ende als hy neder geseten was/ quamen zijne Discipulen tot hem.

2 Ende

Iang bagi Kalima.

1. Tuanku deatas bukit, 2 beri tahu siapa jadi jang berdaulat, 17 dāan appa jadi jang arti sesongosongo dari agama Allahu.

1 Settela Iesus menentang akan rajat makka naikn'ja deatas sawatů bůkit, makka settela dea důdok, datang můritn'ja ampir dea.

2 Daan

2 Ende zijnen mondt op doende / leerdese / segghende:

3 Salich zijn die arme van geeste / want haer is dat Coninckrijcke der hemelen.

4 Salich zijn de treurige / want sy sullen vertroost worden.

5 Salich zijn de sachtmoedige: want sy sullen het aertrijck beerven.

6 Salich zijn die hongeren ende dorsten na de gerechticheyt: want sy sullen versaet worden.

7 Salich zijn de barmhertige: want sy sullē barmhertichept vercrijgen.

8 Salich zijn die / die reyn van herten zijn: want sy sullen God sien.

9 Salich zijn de vreetsame: want sy sullen Gods kinderen geheeten worden.

10 Salich zijn die / die om de gerechticheydt verbolginge lijden: want het Coninckrijcke der hemelen comt hē toe.

11 Salich zijt ghy als u de menschē versmaden eñ vervolgen / eñ alle quaet tegens

C u

2 Daan tella dea ber-bûka akan mûlûtn'ja, de ayd'jern'ja, daan meng-ûtsiap.

3 Bermûmin jadi jang miskinan-rûhani: karna diã'ja ampûn'ja jang hokkûman sûrga.

4 Bermûmin jadi jang bertsinta: karna dian'ja jadi berûleh rehat.

5 Bermûmin jadi jang lûmbût bûdin'ja: karna dia-n'ja ber-pûsiaka akan bûmi.

6 Bermûmin jadi jang ber-lapar daan berä-us kapada adillan: karna diän'ja jadi ber-kinjang.

7 Bermûmin jadi jang ber-rahmani: karna dean'ja ber-ûleh rahmad.

8 Bermûmin jadi jang bertsiûtsi hatin'ja: karna dian'ja ada menentang Allah.

9 Bermûmin jadi jang berma fakat: karna dian'ja jadi bernamma kanak Allah.

10 Bermûmin jadi jang de gagaï-n'ja karna adillã: sebab jang Radjat sûrga ampûn'ja akan dia.

11 Bermûmin jadi-mû tatkala manûsea ber-bintsi daan bergagaï-mû, daän meng-ûtsiap sega-

C la

u spreecken/liegende om mijnent wille.

12 Verblijt ende verheucht u/want uwen loon is groot inde Hemelen: want alsoo hebben sy vervolcht de Propheten die voor u gheweest zijn.

13 Ghy zijt het Sout der aerden/ so nu het sout crachteloos wort/ waer mede sal men dat soutē het en doocht nergens toe meer/ dan om uytgeworpen/ ende van den menschē vertreden te worde.

14 Ghy zijt dat licht der werelt: een Stadt die op eenen berch lept/ can niet verborgen worden.

15 Noch een licht wort ooc niet ontsteecken/ ende onder eē Cooren mate gestelt/maer op eenen kandelaer/ende het licht allen die in den huyse zijn.

16 Laet also u licht lichten voor de menschen/ dat sy uwe goede wercken sien/ende uwen Vader loven die in de Hemelen is.

17 Meynt niet dat ick gheko-

la d'jahat akan kamu, berdusta karna aku.

12 Ber-suka hati-mu, karna upama-mu jadi bassar de dalam surga: sebab demiki-en de ikut-gaga-i-n'ja akan jang Nabbini siapa ada mula-mula kamu.

13 Kamu jadi jang garam bumi, d'jikkelu jang garam hilang rassa-n'ja, dang-an appa de garami-n'ja: tiada berguna lagi, selain akan buang, daan akan di ireh-n'ja kaki manusea.

14 Kamu jadi jang trang de dun'ja atu tsiaja alā: sawatu kuta jāg berdudok di atas sawatu bukit tingi, tiādā'ja dapat ber-lindong.

15 Daan tiādan'ja berpasang dian, agar de bubun'ja de bava gantan, tetapi de-atas kaki dian, sebab ber-trang-kan segala jang ada de dalam ruma.

16 Beerla tsiaja-mu ber-ridop bagi-en di hadapan manusea, agar di liat-n'ja pakard'jaan-mu baik, daan ber-pud'ji akan bappamu jang dudok dalam surga.

17 d'Iang-an mu fikir

makka

komen ben om de Wet ende Propheten te ontbinden: ick ben niet ghekomen om die te ontbinden / maer te verbullen.

18 Want ick segge u voorwaer: tot dat Hemel ende Aerde vergaen / ende sal daer niet de minste letter / noch een tittel vander Wet vergaen / tot dat alles gheschiet sy.

19 So wie dan een van desen alderminste geboden ontbint / ende de menschen alsoo leert / die sal de alderminste geheten worden int Coninckrijcke der Hemelē / maer diese doet ende (de menschē) leert / die sal groot gheheeten worden int Coninckrijcke der Hemelen.

20 Want ick segghe u dat / ten sy dat uwe gherechticheydt overvloedigher sy / dan der Schriftgheleerden ende Pharizeen / soo en sult ghy int Coninckrijcke der Hemelen niet comen.

21 Ghy hebt gehoort / dat tot

makka akŭ da tang akan berŭrey jang agama daan Nabbini: tiäda akŭ datang akan ŭrey-n'ja, tetapi akan ber-pŭtusn'ja.

18 Karna akŭ kattamŭ songosongo: sampei berbinassa surga daan bŭmi, tiäda berbinassa satŭ ŭrŭf jang ketsil, attŭ sanokta dari agama, settela jadi berpŭtus habis-samŭan'ja.

19 Siapa ber-ŭrey akan sabda ini jang ketsil, daan berayd'jer demiki-en akan manŭseä, jadi bernamma jang ketsil sakali de dalam Radjat sorgani: tetapi siapa ber-pŭtusn'ja daan ber-ayd'jer akan manŭsea, ijani jadi ber-nammaan'ja bassar dedalam Radjat surgani.

20 Karna akŭ beri-taŭ-mŭ, d'jikkelŭ adillan-mŭ tiada menjadi libeh mamŭr dari pada jang Chali daan Pharizey, makka tiada-mŭ dapat memasok ka Radjat sorgani.

21 Kamŭ mending-er katta

den ouden ghezept is/ ghy en sult niet dooden/ ende wie doot/die sal weerdich zijn gestraft te werdē doozt oozdeel

22 Maer ick segge u: dat/ wie tōrecht op zijnē bzoeder toozniich is/ die sal des oozdeels schuldich sijn: eñ wie tot zijnē bzoeder sept Racha/die sal weerdich zijn gestraft te wozdē dooz dē raet/ende wie sept ghy dwaes/die sal weerdich zijn gestraft te wozden dooz het helsche vyer.

23 Daerom wanneer ghy uwe gaven op den Altaer offert/ ende daer indachtich wozt/dat u bzoeder wat tegē u (uytstaende) heeft.

24 So laet daer u gavē vooz den Altaer/ eñ gaet versoent u eerst met uwen Bzoeder/ ende komt dan ende offert u gave.

25 Weest haestelicken goetwillich uwe wederpartye/ dewijle gy noch met hem op den wech zijt: op dat u uwe wederpartye niet den rechter overlevere/ eñ den rechter u de dienaren overgeve/ ende ghy in den kercker gewozpen wozdet. Ick

kapada jang ůmor tůa: tiada angkau dapat men-bůnoh daan siapa me-můnoh, banarla hokkům n'ja jadi kapada hůkkůman.

22 Tetapi aků beritaůmů: itů, siäpa gůsar akan sůdaran'ja bersala, ijani hokkůmn'ja harůs: daan siapa beri akan sůdaran'ja namma Racha, ija banar dia menjadi berhokkům dari pada jang mantri: makka siapa mengůtsiap: kamů gila, ija banar jadin'ja berhokkům dang-an api narka.

23 Karna itůla tatkala angkoů membawa anůgraha-mů deatas důlang sombahanan, daan angků bering-at, sůdara-mů ada barang sala dang-an Angkoů.

24 Makka beerla anůgrahamů, dihadapan důlang sombahanan: daan pigila bedami-mů dahůlou dāg-an sůdara mů, makka kōbali půn menjůmba anůgrahaja mů.

25 Bang-at bermaäffakat dangan sătrů mů, sedang angkou lagi ada dang-an dia di-d'jalan: agar sătrůmů tiada di hentar mů katang-an hokkůman mantri, daan jang mantri menghantarmů katang-an fasůrů-n'ja, makka mů jadi berpassang.

26 Aků

26 Jc segge u voorwaer/ghy en sult daer niet uyt comen/tot dat ghy den laetsten quadrant-penninck betaelt hebt.

27 Ghy hebt gehoort dat tot den ouden gesept is: Ghy sult geen overspel doen.

28 Maer ick segghe u: wie eē vrouwe aensiet/ om die te begeeren/die heeft alrede in zijn herte overspel met haer gedaen.

29 Indien dan uwe rechter ooge u verhindert/ so treetse uyt/eñ werptse van u: want het is u beter dat een uwer leden verderve/dan dat u geheel lichaem inde helle gheworpen worde.

30 Eñ indien u rechter hant u verhindert/ snijtse af/ende worptse van u: want het is beter dat een uwer ledē verderve/ dan dat u geheel lichaem inde helle gheworpen worde.

31 Daer is oock gheseyt: soo wie zijn Wijf verlaten sal/die geve haer een scheytbrief.

32 Maer ick seggeu/dat so

 wie

26 Akŭ ber-katta mŭ songo-songo, tiada angkoŭ kalŭär dari sitŭ settela angkoŭ pŭn bŭlom mem-bajer sampey sakepeng pitis habis sakali.

27 Kamŭ ada mending-er katta kapada jang ŭmŭrtŭa: tiada angkou dapat ber-mŭka.

28 Tetapi akŭ beri-tau mŭ, siapa menētang-kan parampŭän, kan hendak hatin'ja, sŭda ija ber-mŭka dang-an dia dalam hatin'ja.

29 D'jikkeloŭ mattamŭ kanan bersala, t'jabŭt akan dia, daan bŭang-n'ja: sebab jadi lebeh baïk sawatu sidi-mŭ ber-binassa, dari pada segala badan-mŭ jadi ber-bŭang dalam api Narka.

30 Makka d'jikkelŭ tang-an mŭ kanan bersala, pŭtŭngkan dia, daan bŭang-n'jā: sebab jadi lebeh baik sawatŭ sidi-mŭ berbinassa, dari pada segala badan-mŭ jadi berbŭang dalam Narka.

31 Ada lagi pŭnber-katta: siapa ber-tingal akan bini-n'ja, ada mem-meri akan dia sawatŭ surat be-tsjerey.

32 Tetapi akŭ beritau-mŭ, ba-

 rang

wie zijn wijf verlatē sal/ het en sy om hoererye/ die maect datse overspel doet: ende wie de verlatene trout/ die doet overspel.

33 Wederomme hebt ghy gehoort dat tot den ouden geseyt is: ghy en sult gheenen eedt breecken/ maer ghy sult den heere uwen eedt betalen.

34 Maer ick segge u: sweert geenssins/ noch by dē hemel/ want sy den Throon Gods is.

35 Noch by de aerde/ wāt sy is de voetbanc zijner voetē: noch by Jerusalē/ want sy is de stadt des grooten Conincx

36 Noch by u hooft sult ghy niet sweeren/ want ghy vermeucht niet eē haer wit ofte swert te maecken.

37 Maer u woordt sy/ Jae ja/ neen/ neen/ wat daer boven is/ dat is uyt den quaden

38 Ghy hebt ghehoort/ dat daer geseyt is/ ooge om ooge: tandt om tandt.

39 Maer ic segge u/ weder-staet den quaden niet: maer so u yemant slaet aen u rechter

rang siapa bertingal akan bininja selainkā dari pada bertsjumbū: daan siapa berkauwin dangan jang bertserey ija pun bartsjumbū. atū ber-mūka.

33 Lagi ada kamū minding-er katta kapada jang ber-ūmor tūa: tiada angkau dapat berpatakan sumpa mū, tetapi angkau membayer sompa mū akan tūan allahmū.

34 Tetapi akū beritau-mū: D'jang-an angkau bersompa, kapada surga, karna ija jang halarad Allahi.

35 Atū kapada būmi, karna ija kudiri kakin'ja: atū kapada Irrūsalim, karna dia jadi kūta Rayd'ja sūltaan.

36 Angkau tiāda bersompa kapada kapala-mū, karna angkau tiāda kawassa akan menjadi sawatū būlū pūteh atū itam.

37 Tetapi katta mū jadi, ija, ija, tida, tida: jang lebeh dari pada itū, datang dari pada seitan.

38 Kamū mending-er, jang ada ber-kata matta karna matta, gigit karna gigit.

39 Tetapi akū beri-taumū, d'jang-an larang jāg Nakal: tetapi d'jikkelū barang siapa begittik

ter wange/ so biet hem oock de ander.

40 Ende so pemandt met u te rechte gaen wilt/ ende uwen rock nemen/ geeft hem oock den mantel.

41 Ende soo u pemandt dwingt een mijle te gaē met hem/ gaet twee mijlen met hem.

42 Geeft den gheenen die u bidt: ende keert u niet af van den genen die van u borgen wil.

43 Ghy hebt gehoort dat daer gheseyt is: Ghy sult u naesten lief hebben ende uwen vyandt sult ghy haten.

44 Maer ick seghge u: hebt uwe vyanden lief: seghentse die u vervloecken: doet wel den genen die u haten/ ende bidt voor die ghene die u verdrucken ende vervolghen.

45 Op dat ghy kinders zijt uws Vaders die inde hemelen is: want zijn Sonne doet hy opgaen over de boose ende goede/ ende reghent over de rechtveerdige ende

tik pipi-mů kanan, tůnd'jok jang kiri d'jůga akan dia.

40 D'jikkelů pon barang siapa hendak baguam dang-an mů, daan de ambiln'ja bad'jů-mů, beri jang selimot d'jůga akan dia.

41 D'jikkelou barang siapa gaga-ï-mů akā ber-d'jalan sad'jam ka sertan'ja pigila důa-d'jam dāg an deä.

42 Berila akan siapa minta dari pada angkau; daan d'jang-an balik můka-mů dari pada siapa hendak ber-ůtang.

43 Sůda kamů mending-er katta: berkasseh akan amsaja-mů daan berbintsi akan satrů-mů.

44 Tetapi aků beritau-mů: berkasse akan satrů-mů: berpileharakan siapa maki-mů: bůat bakti akan siapa bintsimů, daan menjůmba karna siapa bergaga daan berikůtmů.

45 Agar kamů menjadi anak bappa-mů jang berdůdok kadalam sorga: karna dia menaiki mataharin'ja atas jang baik daan d'jahat, daan ber-ůd'jan atas jang adil daan jang

tiäda

ende onrechtveerdige.

46 Want so ghy lief hebt die u lief hebben/ wat loon sult ghy hebben: doen de Tollenaren ock niet het selfde.

47 Ende indien ghy u broeder alleenlijck vriendelijck zijt/ wat doet ghy sonderlincks: doen niet de Tollenaers ooc soo?

48 Soo weest ghy dan volmaeckt/ gheliick uwe Vader volmaeckt is/ die inde Hemelen is.

tiäda adillan.

46 Karna d'jikkelou kamů berkasse akan siapa kassemů, ůpama appa berůleh-mů: bůkan de bůat-n'ja harãzada bagitů d'jůga?

47 Makka d'jikkelů kamů berkasse akan sůdara mů said'ja, appa bůat mů jang jadi ber-guna? bůkan haram zada bůat bagitů-d'jůga-

48 Iadila-mů půn sempůrna, seperti bappa-mů jadi sempůrna, jang berdůdok ka dalam sůrgani.

Dat seste Capittel.

1 Hoemẽ Aelmoesen doen sal, 5 ende bidden, 16 ende vasten, 25 ende zijn betrouwen alsoo op God setten, 33 dat gheen aertsche sorchvuldicheyt zijnen dienst en verhinderen.

1 Set toe dat ghy uwe aelmoesẽ niet en doet voor de menschen/ om van hen gesien te worden: anders so en sult ghy geen loon hebbẽ by uwen Vader/ die inde Hemelen is.

2 Daerom wanneer ghy aelmoessen doet/ doet gheen trompet voor u blaesen/ gheliic de gevepnsde doen in hare

Iang bagij ka-anam.

1 Bagima kita beri sedekah, 5 daan memjomba, 16 daan berpoasa, 25 daan berpitsiajakan Allah, 33 Makka tiada barang ing-atan de dun'ja jang terlarang akan sasurohn'ja.

1 Lätla makka kamů tiäda memmeri sedekah di hadappan manůsea, agar dean'ja meliat mů: Makka tiada mů berůleh ůpama dari pada Bappa mů', jang berdůdůk ka dalam sůrga.

2 Karna itůla tatkala angkoů memmeri sedekah d'jang-an sůrůh bertiop nůr firi, seperti ůrãg berbistů dedalam kampong-an-

n'ja,

re vergaderingē/ ende op de straten/ om vande menschen ge-eert te worden: voorwaer segghe ick u/ sy ontfanghen haren loon.

3 Maer als ghy aelmoesē doet/ soo en laet u slincker hant niet weten wat u rechter hant doet.

4 Op dat u aelmoese verborgen sy: ende u Vader diet int verborgen aensiet/ salt u int openbaer vergelden.

5 Ende wanneer ghy bidt/ soo weest niet gelijck de gevepnsden: want die begeeren inde vergaderingē/ ende op de hoecken der straten te bidden/ om vanden menschē gesien te worden: voorwaer segge ick u/ sy ontfangen haren loon.

6 Maer als gy bidt/ gaet in dijn secreet-kamer/ slupt u deure toe/ ende bidt uwen Vader die int verborgen is/ ende u vader diet int verborgen siet/ salt u int openbaer vergelden.

7 Ende als ghy bidt/ soo weest niet veel spreeckende/ gelijck de Heydenen: want sy

n'ja, daan di atas raja daan lirong, agar manůsea beri hůrmad akan dia: Aků beritaumů sesongo-songo, dean'ja ber-terima akan ůpaman'ja.

3 Tetapi tatkala angkou memmeri sedekah, d'jang-an tangan-mů kiri beritau appa membůat tang-an-mů kanan.

4 Agar sedekah-mů menjadi berga-ip: daan Bappa-mů jang menentang berga-ip membalasmů hadap můka.

5 Makka tatkala angkou bersůmba, d'jang-an jadi mů seperti jang berbistů: karna dia hendak menjůmba kapada kampong-an-n'ja, daan diůd'jong raja, agar de liatn'ja manůsea: aků beri tau mů sesongo-songo, dean'ja berterima akan ůpaman'ja.

6 Tetapi tatkala angkou memjůmba, masokla kadalā bilé mů, katůp akā pintů, makka ber-somba akan bappa-mů jang mendůdok berga-ip: makka Bappa-mů jang meliat berga-ip, membalas mů adapmůka.

7 Daan tella angkou memjůmba, d'jang-an-mů berkatta ban'ja seperti jang kaffiri: sebab dia

Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

meenen dooz haer veel spzeken verhoozt te wozden.

8 Wozdet dan dese niet gelijck: want uwen vader weet wat u van noode is/ eer ghy hem bidt.

9 Soo sult ghy dan aldus bidden: Onse Vader/ die daer zijt inde hemelen: uwen name wozde geheylicht.

10 Uwe rijcke toecome/ uwen wille geschiede op der aerdē gelijck in den hemel.

11 Onse daghelijcks bzoodt geeft ons hupden.

12 Ende vergeeft ons onse schulden/ ghelijck wy onse schuldenaren vergeven.

13 Eñ leyt ons niet in versoeckinge/ maer verlost ons vanden boosen/ want uwe is dat rijcke/ ende de macht/ ende de heerlickheyt inder eeuwicheydt/ Amen.

14 want indien ghy de menschen hare misdaet vergeeft/ soo sal u oock uwe hemelsche Vader vergeven.

15 Maer indien ghy de menschen hare misdaet niet en vergeeft/ soo sal oock uwen hemelschen Vader uwe misdaden

berfikir makka jadi ding-er karna amat katan'ja.

8 D'jang-an mů jadi seperti jāg ini: Karna Bappa mů tahů appa jadi-mů bergůna, sedang bůlom angkou bersůmba akan dia.

9 Makka adala kamů menjůmba demikien: Bappa kita, jang berdůdok kadalam sůrga: bermůmin menjadi akan namma-mů.

10 Radjat-mů mendatang kahendak-mů menjadi di atas bůmi seperti di dalam sůrga.

11 Berila kita makannanků sedekala hari.

12 Makka ber-ampůnla dooša kita, seperti kita ber-ampůn akan siapa ber-sala kapada kita.

13 D'jang-an hentar kita kapada sētana seitan, tetapi můhoonla kita dari pada ibliš: kārna mů ampůn'ja hokkůman, daan kauwassahan, daan berbassaran sampey kakakal, Amin.

14 Karna d'jikkelou angkou meng-ampůnkan manůsea salan'ja. Makka demikien de ampůnkā bappa-mů sůrgani akā āgkoů.

15 Tetapi d'jikkelou angkou ti ada ber-ampůn-kan manůsea salan'ja, makka bappamů sůrgani tiada půn ber-ampůn akan sala-mů

daden niet vergeven.

16 Ende als ghy vast/ weest niet droevich-liende/ gelijck de ghevenste: want sy verstellen haer aengesichtē/ om dat sy den menschen souden schijnen te vasten. Voorwaer segge ick u/ sy ontfangen haren loon.

17 Maer als ghy vastet/ so salft u hooft/ ende wascht u aensicht.

18 Op dat ghy den menschē niet schijnt te vasten/ maer uwen Vader die int verborgen is: ende u vader die int verborgen siet/ salt u int openbaer vergelden.

19 Vergadert u geen schatten op der aerden/ daer ~~noch~~ motte ~~noch~~ de roest ~~niet en~~ schendet/ ende daer de dieven door graven eñ steelen.

20 Maer vergadert uwe schatten inden hemel/ daer noch de motten noch de roest niet en schendet/ ende daer de dieven niet door en gravē noch steelen.

21 Want waer uwe schat is/ daer sal oock u herte zijn.

22 De

la-mů d'jůga.

16 Makka tella angkou ber-půassa, d'jang-an jadi můka mů bertsinta, seperti jang d'jůmawa karna dean'ja berbalik můkan'ja, agar jadi růpan'ja berpůassa kapada fikir manůsea, aků beritaumů sesongo-songo dean'ja berterimaůpaman-'ja.

17 Tetapi tatkala angkou berpůassa, bermin'jami kapala-mů, daan bassů akan můka-mů.

18 Agar akan manůseä tiada růpa-mů ber-půassa, tetapi akan Bappamů jang důdok berga-ip makkaBappa-mů jãg meliat berga-ip, adala membalas-mů hadap můka.

19 D'jang-an kamů berkampůng akã arta-bindara-didůn'ja jang de ber-binassakã gigas daan karattan, daan kamana di galin'ja daan mantsiůri-kan ůrang.

20 Tetapi berkampůng akan arta-bindara-mů de dalã surga, kama gigas atů karattã tiadan'ja berbinassa, daan kamana ůrang mantsiůri tiada mengali atu man-tsiůri.

21 Karna kamana tingal harta bindara mů de sitů tingal hatimů d'jůga.

22 Nang

22 De keerse des lichaems is de ooge: indien dan u ooge eenvoudich is/ soo sal geheel u lichaem luchtich wesē

23 Maer indien u ooghe boos is/ soo sal geheel u lichaem duysterwesen. Indien dan het licht dat in u is/ duysterheyt is/ hoe groot sal dan de duysternisse selve zijn?

24 Niemant can twee heeren dienen: want of hy sal den eenen haten/ ende den anderen lief hebben: of hy sal den eenen aenhangen/ eñ den anderen verachten: Ghy cont niet Gode dienen ende den rijckdom.

25 Hierom segge ic u: sorcht niet voor uwe levē/ wat ghy eten ende drincken sult: noch voor uwe lichaem/ waer mede ghy u cleeden sult: is niet het leven meer dan de spijse/ ende het lichaem meer dan de cleedinghe?

26 Aensiet de Vogelen des hemels/ want sy sayen niet/ noch mayē niet: noch sy vergaderen niet inde Schuyren/ ende uwe hemelsche Vader voetse: en gaet ghy die niet veel

22 Nang diän badan jadi jang matta: d'jikkelou mattamů jadi berbůdi, makka jadi ber-trang ſegala badan-mů.

23 Tetapi d'jikkelou matta mů jadi d'jahat, makka jadi ſegala badan-mů berglap. D'jikkelou půn trang jang ada de dalam mů, jadi kalam glap, barappa baſſar jadi jang glap kendiri?

24 Tiäda dapat faſurůkan tůhan dûa: karna atů dia ija berbintſi jang ſatů: daan berkaſſe akan jang lain: atů dia ber-lekat jang ſatů, daan ber-fetena jang lain: tiada angkou dapat faſurůhkan Allah daan jang kajahan.

25 Karna itůla aků beritau mů: D'jang-an angkou kalů, karna hidůp-mů, daan appa makan daan minům-mů: atů karna badan-mů, appa-mů berpakey, bůkan jadi jãg hidoppan lebé dari pada makannan, daan jang badan dari pada pakajen?

26 Liatla bůrõg di-lang-it, karna dian'ja tiada me-můleh, daan iris padi, atů tiadan'ja berſimpan dalam gedůng, makka Bappa mů ſurgani berpeära akan diä: bůkan jadi-mů lebeh ban'ja dari pada

veel te boven?

27 Wie isser doch van u/die sorchvuldelic dēckende/ sonde doen eē elle tot zijn grote?

28 Ende wat zijt ghy sorchvuldich vooz cleedinge? leert vande lelyen op den velden/ hoe sy wassen: sy arbeyden niet/ noch spinnen niet:

29 Nochtans segghe ick u/ dat oock Salomon in al zijn eerlyckheydt/ so niet becleet is geweest als een van dien.

30 Indien Godt het gras des velts/ dat heden is/ende morgen inden Oven gewozpen wozt/ alsoo becleet/ sal hy u niet veel meer doen/ o ghy kleyn geloovighe?

31 daerom en zijt niet sorchvuldich/ seggende: wat sullen wy eten/of wat sullē wy drincken/ of waer sullen wy van becleet zijn?

32 Want alle dese dinghen soecken de heydenen/ want uwē hemelschen Vader weet dat ghy alle dese dingen van noode hebt.

33 Maer soeckt eerst het ryche Godts/ ende zijn gherechtichevdt/ ende alle dese

pada ini?

27 Siapa kamů, dapat dang an kalu-i fikir-můh, ber-isi sagazā ākan pan'jang-nja?

28 Appa kalu-i-mů karna pakajen? Ayd'jerla dari pada bong-a de padang, bagimana dian'ja tůbůh: tiadan'ja bekard'ja, atů meng-anteh.

29 Tetapi aků beritaů-mů, makka Sůliman tiada jadi berpakey sakali kapada segala hůrmatn'ja, seperti sawatů ini.

30 D'jikkelou Allah berpakey demikien jang rompůt de padāg, jang bertůmbů hari ini, daan esok menjadi bůang dedalam dapůran, bůkan de bůatn'ja lebeh akan kamů, hey můda heākin?

31 Karna itůla d'jang-an kamů kalů-i, daan meng-ůtsiap: appa kita memakan, atů appa kitta meminům, atů appa kita ija berpakey?

32 Sebab segala itů mentsiari jang kafiri, karna Bappa-mů sorgani taů makka kamů jadi segala ini akan bergůna.

33 Tetapi tsiari bermůla Radjat Allah, daan segala adillan-n'ja, makka segala jang ini

Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

dingen ſullen u toeghewozpen wozden.

34 daerom weeſt niet ſozchvuldich vooz dē mozgē/want de mozgen ſal vooz het zijne ſozghen/ den dach heeft ghenoech aen zijn verdziet.

Dat ſevende Capittel.

1 Men ſal niet lichtveerdelick oordeelen, 6 De Heylige dingen ſalmen wijſſelijck bedienen, 7 Men ſal biddē, ſoecken, cloppen, 15 eñ uyt-tekenende de valſche Propheten, 21 beveelt hy de bedieninge zijns Woorts.

1 Oozdeelt niet/ op dat ghy niet gheoozdeelt en wozdt.

2 Want met ſulcken oozdeel als ghy oozdeelt/ ſult ghy geoozdeelt wozden/ende met ſulcken mate als ghy meet/ ſal u weder ghemeten wozden.

4 Ende waerom aenſiet ghy dē ſplinter in uws bzoeders ooge/ ende den balck in u ooge en bemerct ghy niet?

4 Ofte hoe ſeght ghy tot uwen bzoeder? laet myn den ſplinter upt uwen ooge werpen: ende ſiet in u ooge is een balck.

ada jadi melůn'tar kapada mů.

34 Karna itůla d'jang-an-mů kalů-i ſebab hari eſok, karna hari eſok berhentar kalůi-dirin'ja, jāg hari ini ada berſůda dang-an prihal-dirin'ja.

Iang bagij ka-tud'ju.

1 Tiadaku dapat berhokkum morah, 6 jang pakar-d'jaan ulkadus de faſurohku dang-an budiman, 7 kita berguna menjomba, mentſiari berpukol, 15 daan bertanda akan nabbi ſala, 21 Dia berpaſſan faſuroh nammanja,

1 D'lāg-an mů berhokkům, agar kamů tiada menjadi ber-hokkům d'jůga.

2 Karna ſeperti angkou berhokkům, makka demikien menjadi-mů berhokkům d'jůga: daan dang-an ſůkat bagimana angkou berſůkat, menjadi mů berſůkat půla.

3 Karna appa angkou menētang akan důri de matta ſůdara mů, makka jang tiang kajů de matta mů tiada-mů meliat?

4 Bagimana angkou meng-ůtſiap akan ſůdara mů: beerla aků bůangkan důri dari matta mů: makka liatla ſawatů tiangkajů de mat-

balck?

5 Ghy geveynsde/ werpt eerst den balck uyt u ooghe: ende dan sult ghy sien om dē splinter uyt uws broeders ooge te werpen.

6 En geeft het heylige den honden niet/ noch en worpt oock uwe peerlen voor de swijnen niet/ op dat sy de selfde met hare voeten niet en vertreden/eñ hen selven ommekeerende/ u verscheuren.

7 Bidt/ ende u sal gegeven worden: soeckt/ ende ghy sult vinden: klopt/ende u sal gheopent worden.

8 Want wie daer bidt/ die ontfanght:eñ wie daer soeckt/ die vint: ende den genen die klopt/ sal opghedaen worden.

9 Isser onder u een mensche/den welcken so hem zijn soone bidt om broot/ sal hem eenen steen geven?

10 Ofte so hy hem om visch bidt/sal hy hem eenen slange geven?

11 Indien ghy dan die boos zijt/ weet uwe kinderen goede gaven te geven:

hoe

mattamů kendiri.

5 Hey d'jůmawa, bůang akan tiang kajů dari mattamů daulů: makka komodien liatla akan mem-bůang důri dari matta sůdara mů.

6 D'jang-an beri jang ůlkadůs akan and'jing, atů bůang můtearamů de hadapan babi, agar dian'ja tiada irin'ja dang-ankakin'ja, daan de balik dirin'ja mem-binassa akan diri kamů.

7 Minta, makka angkou adala berůleh: tsiarila, makka angkou ber-dapat: půkůl, makka jadi mů berbůka.

8 Karna siapa minta, ijani berterima: daan siapa tsiari,ija, berdapat: Makka siapa berpůkůl, ija dia jadi terbůka.

9 Adala barang manůsea de antara mů, siapa anaknja minta roti, de berin'ja sawatů battů akan dia?

10 Atů d'jikkelou dia mintan'ja ikan, ada la memmerin'ja sekor ůlar?

11 Sedang kamů siapa jadi nakal tau memmeri anugrahaja akan anak-mů.

barappa

hoe veel te meer sal uwe vader die inde hemelen is/ goede gaven geven den genē die se van hem begeeren?

12 Hierom al wat ghy wilt dat u de menschen doen sullen doet ghy hen dat oock: want dat is de Wet ende de Propheten.

13 Gaet in door de enge poorte: want de poorte is wijdt/ ende de wech is breet/ die tot der verderfenisse aflept/ ende vele zijnder die door de selve ingaen.

14 Want de poortē is enge/ ende den wech is smal/ die tot den leven lept/ ende luttel zijnder die hem vinden.

15 Wacht u voor de valsche propheten/ die in schaepskleeren tot u komen/ maer inwendich zijnt grijpende Wolven.

16 Aen hare vruchten sult ghyse kennen: cammen wijndruyven vande doornen leesen/ of vijgen vande distelen.

17 Also een yegelijck goedt boom/ draecht goede vruchten: ende de verdorven boom draecht quade vruchten.

18 Ee-

barappa lagi bappa-mů jang ber důdok kadalam surga, mem-meri anůgrahaja akä siapa meminta'ja akan dia.

12 Karna inila segala jang de hendak mů manůsea membůat akan angkoů: bůatla angkou akan dia d'juga: karna itůla jadi jang agama daan Nabbini.

13 Masokla kapada pintů sumpit. karna pintu jadi luwas, daan d'jalan ija leber, jang ikůt ka berbinassahan, makka ada půn ban'ja siapa memasok akan dia.

14 Karna pintů ija sumpit, daan d'jalan ija seni, jang ikůt ka hidůppan, makka ada půn sedekit siapa berdapat kan dia.

15 Lalů-mů dari Nabbi-sala, siapa datang kapada mů dang-an pakajan domba, tetapi hatin'ja seperti harimaů nakal.

16 Kamů berkanal dia karna pakard'jaann'ja: dapat berůleh bůa angůr dari půhoon důri, atů bůa pisang dari batang bůlo?

17 Demikien segala půhoon baik, berhenter bůa baik: daan jang půhoon binassa meng-henter bua d'jahat.

18 Sa-

18 Eenen goeden boom en can geen quade vruchtē dragen: noch eenen verdorven boom goede vruchten.

19 Eenen yegelicken boom die gheen goede vruchten draecht/ wort afghehouden/ ende int vyer gheworpen.

20 Daerom soo suit ghyse aen hare vruchten kennen.

21 Niet eenē yegelicken die tot my seyt: Heere/ Heere/ sal in het Coninckrijcke der hemelen komen: maer die daer doet den wille mijns Vaders die inde hemelen is.

22 Veele sullen ten dien dage tot my seggen: Heere/ Heere/ en hebben wy niet door uwen name ghepropheteert/ ende door uwen naem duyvelen uytghedreven/ ende door uwen naem veel crachten gedaen?

23 Ende dan sal ick hen belijden: ic en hebbe u nopt gekent: wijcket van my/ ghy die ongerechtichept doet.

24 Daerom so wie dese mijne woorden hoort/ ende de selve doet/ die sal ick eenen voorsichtich manne gelijckē/

18 Sawatu puhoon baik tiada dapat berhenter bua d'jahat : atu puhoon binassa bua baik.

19 Segala puhoon jang tiada terhenter bua baik, jadi berpongal, daan berbuang de dalam api.

20 Karna itula angkou berkanal dean'ja akan buän'ja.

21 Bukan segala jang ber-katta kapada aku: Tuanku, Tuanku, memasok ka makuta surgani: tetapi segala jang ber-putus kahendak bappa-ku jang ber-dudük ka dalam surga.

22 Ban'ja ada meng-utsiap sedāg hari itu: Tuan-ku, Tuan-ku, bukan kita ber-nabbihi karna namma mu, daan ber-buangkan seitan karna namma-mu, daan pun mem-buat berbagi kauwassahan karna namma mu?

23 Tella itu aku meng-aku akan dia: aku tiada berkanalmu sakali: lalu dari aku, kamu jang tiada membuat adillan.

24 Karna itula siapa mendinger katta aku ini, daan ber-putuskan dia, ijani de seperriku urang bid'jaksena, jang berbuat akan

die zijn huys op een steenrotse getimmert heeft.

25 Ende daer is plasregben gevallen/ ende daer zijn waterstroomen gecomen/ ende de winden hebben gewaept/ ende zijn tegen dat huys gevallen: ende het is niet gheballen/want het was op een steenrotse gefondeert.

26 Ende soo wie dese mijne woorden hoort/ende deselve niet en doet/die sal eenē dwasen manne geleecken wordē/ die zijn huys op het sant getimmert heeft.

27 Ende daer is plasregben gevallē/ ende de waterstroomen zijn ghekomen/ ende de winden hebben gewaept/eñ tegen dat huys geslagen/ eñ het is gevallen/ ende zijnen val is groot geweest.

28 Ende het is geschiet/als Jesus dese woordē geeyndet hadde/ so werden de scharen verschrickt over zijn Leere.

29 Want hy leerdese als macht hebbende/ ende niet als de Schriftgeleerden.

Dat

rûman'ja de atas sawatû batû karang.

25 Makka maha ûd'jan mend'jatû daan äjer sûrûng pûn datang, daan ang-in ribottan ber-tiop, makka-n'ja mend'jatû de atas rûma itû: daan tiada n'ja menrûbûh karna jadi bûat deatas sawatû batû karang.

26 Makka siapa pon mending-er kattakû ini, daan tiada n'ja berpûtus dia. ijani de sepertikû ûrang gila, jang de berbûatkan rûman'ja diatas pasir.

27 Makka maha ûd'jan mend'jatû, daan jang sûrûng ajer men-datang, daan jang ang-in pûn ber-tiop, daan bergrakan rûma, makka ija mendjatû, daan d'jatûn'ja menjadi bassar.

28 Makka menjadi pon, tatkala Iesus berpûtus katta ini, segala rajat pon terked'jût karna aid'jerran-n'ja.

29 Karna dia meng-aid'jer n'ja dang-an kauwassahan, daan bûkan seperri jang Chali.

Iang

Dat achtſte Capittel.

2 Chriſtus nae dat hy den melaetſchen gereynicht hadde, 5 geneeſt den knecht des hooftman over hondert, 14 de ſchoonmoeder Petri, 16 ende vele andere, 19 verworpende eenen Schriftgeleerden, 21 roept hy eenen anderen Diſcipel, 23 daer na int ſchipken ontweckt zijnde, 26 ghebiet hy de Zee ende den wint, 28 ende de Duyvelen uytdrijvende, veroorloft hen inde ſwijnen te varen.

1 DOe hy nu van den berch afquã/volchden hem veele Schaeren nae.

2 Ende ſiet/ daer quam eẽ melaetſch (menſche) eñ aenbadt hem/ſeggende: Heere/ſo ghy wilt/cont ghy my reynighen.

3 Ende Jeſus ſteeckende zijn hant upt/ taſten hem aẽ ende ſeyde: ick wil/wordt gerepnicht.

4 Eñ Jeſus ſeyde tot hem: ſiet toe dat gy dit niemant en ſegget: maer gaet henen/ende vertoont u den Prieſter/eñ offert uwe gave die Mopſes geboden heeft/hen tot eẽ getuygeniſſe.

5 Doe Jeſus te Capernaum in gegaẽ was/ tradt tot hem eẽ

Iang bagij ka-dua lapa.

2 Chriſtus komodien tella dia bertſiutſi jang ſakitan kadel, 5 berſombo akan hamba panglima, 14 jang mintua Petri, 16 daan berbagi jang lain, 19 de tulakn'ja ſa ourang chali, 21 de pangiln'ja ſaourang murit lain, 23 komodien tella de bang-on n'ja kadalam kapal, 26 de faſurukan-angin, 28 Daan tella dia memboangkan ſeitan, de berin'ja maſok kadalam babi.

1 TAtkala dia ber-turon dari bûkit, mengikûtn'ja rajat ante permana.

2 Liatla ſaûrang panjakit kadel datang, daan menjomba akan dia, daan meng-ûtſiap: Tûankû, d'jikkelû mû hendak, dapat bertſiutſi hamba.

3 Makka Ieſus berbetul tangann'ja, daan bergrak dia, meng-ûtſiap: akû hendak, jadi mû tſiûtſi.

4 Makka Ieſus meng-ûtſiap akan dia: liatla d'jang-an angkou beritau itû akan ûrang: tetapi pigila, daan tond'jokmû akan Chali, daan perſomba anûgrahajamû jang de paſan mûſa, akan ſakſi dia n'ja.

5 Tatkala Ieſus memaſok ka Kapernaûm, datang ſaûrang

Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

hooftmã over hondert/ hem biddende/

6 Ende seggende: Heere/ mijn knecht ligt te huys gichtsiech/ende seer gequelt.

7 Eñ Jesus seyde tot hem: Ick sal comen ende hem ghesont maecken.

8 Ende de hooftman antwoordde/ seggende: Heere/ick ben niet weerdich dat ghy in mijn huys comet/maer seght alleenlijck het woordt/ ende mijn knecht sal gesont worden.

9 Want ick ben een mensche onder de Overhept (geset)/ ende hebbe onder my Crijchsknechten: ende ic segge tot desẽ/ gaet henen/ende hy gaet: ende tot den anderẽ komt/ende hy komt: ende tot mijnen dienst-knecht/ doet dat/ ende hy doet het.

10 Doe Jesus dit hoorde/ was hy verwondert/ ende sprac tot de gene die hem navolchden: voorwaer ick segge u: ick en hebbe soo groot geẽ gelove in Israel gevondẽ.

11 Ende ick segge u/ datter veele sullen van Oosten ende Westen

pang-ratus akan dia, daan per sumba-n'ja.

6 Makka meng-utsiap: Tuanku, hambaku tingal de ruma sakit lumpo, daan amat miskil.

7 Makka Iesus meng-ud'jer n'ja, aku datang ber-sumbu kan dia.

8 Makka jang pang-ratus meng-utsiap, daan ud'jer: Tuanku, tiada hamba jadi mengharga sebab mu me-masok de ruma-ku, terapi kattala sapata said'ja, makka hambaku menjadi bersumbu.

9 Karna aku jadi manusea de antara mantri, jang de pegang tang-anku pongawa: makka aku berkatta kapada jang ini: pergila, makka dia pergi: daan kapada jang lain mare, makka dia datang: daan kapada hambaku, buat itu, makka dia membuatn'ja.

10 Tella Iesus mending-er itu, jadi dia heirani, daan berkatta kapada segala jang de ikut dia: sungo aku beritaumu: tiadaku berdapat heakimã bagien bassar de dalam Israil.

11 Makka aku katta mu, ban'ja datang dari timor daan

Westen komen/ ende met Abraham/ Isaac/ ende Jacob/ in het Coninckrijcke der hemelen aensitten.

12 Eñ de kinderen des Coninckrijcx sullen uytgeworpē worden/ inde uyterste duysternisse/ daer weninge wesē sal/ ende knersinge der tandē.

13 Ende Jesus sepde tot den hooftman: gaet henen/ ende gelijck ghy gelooft hebt/ also geschiede u/ ende zijn knecht is gesont ghewordē te dier selver uyren.

14 Ende Jesus ghekomen zijnde int huys Petri/ sach zijns wijfs moeder liggē met de coortse.

15 Eñ hy roerde haer hant aen/ ende de coortse verlietse: ende sy stont op ende diende hem.

16 Ende alst nu laet gheworde was/ brachtē sy hem vele besetenen toe: ende hy dreef de (onreyne) geesten upt met den woorde/ eñ alle de cranken maeckte hy gesont.

17 Op dat verbuldt soude werden/ dat gesept is door dē Propheet Esaiam/ seggende:

an barat, men-dudůk dangan Ibrahim, Isaak, daan Iakůb kadalam Radjat surgani.

12 Daan jang anak Radjat jadi tertůlak de dalam maha kalam Narka, kamana ada ija nang-issan, daan amate gigit.

13 Makka Iesus meng-ůtsiap kapada pang-ratus pigila, daan seperti angkou, pertsiaja, makka demikien jadi mů, makka hamban'ja jadi bersůmbů dari waktů itů.

14 Tella Iesus me-masok kadalam růma Petri, makka de liatn'ja ibů binin'ja bersakit demam.

15 Makka dia ber-gra tangann'ja, daan jang demam tingal-n'ja makka pon bangkit, daan ber-sewita akan dia.

16 Settela sůda petang, makka de hentern'ja berbagi ber-ůsse seitani: makka dia bůang-kan růah (nad'jis) dang-an kattan'ja, daan segala sakittan de sůmbůn'ja.

17 Agar jadi půtus, jang de kattakan Nabbi Esaiam, siapa meng-ůtsiap: dia meng-ambil

hy heeft onse swackheden genomen/en onse siecte gedragen.

18 Ende Jesus siende veel Scharen omme hem/ beval op d'ander zyde te varen.

19 En daer quam een schriftgeleerden tot hem/ ende seyde: Meester/ ick sal u volgen waer ghy henen gaet.

20 En Jesus seyde tot hem: de Vosschen hebben hoolen/ ende de vogelen des Luchts nesten: maer de sone des menschen en heeft niet waer hy het hooft neder legge.

21 Ende een ander uyt zyne Discipulen seyde tot hem. Heere/laet myn eerst toe dat ick gae ende mynen Vader begrave.

22 En Jesus seyde tot hem: volcht myn na/ ende laet de dooden hare dooden begraven.

23 Ende als hy int Schipken getreden was/ zyn hem zyne discipulen na gevolcht.

24 Ende siet/daer wert een groote beroerte inde Zee/ soo dat het Schipken vande baren bedeckt wert/ende hy slirp.

sumbottan kŭ, daan ber-ang kat sakittan kita.

18 Tella Iesus me-liat rajat banja ber-kŭliling dia, men-jŭroh men-jabrang ka sablas sana.

19 Makka datang saŭrang Chali kapada dia, daan meng-ŭtsiap: Pongŭrou, akŭ meng-ikot mŭ kamana mŭ pigi.

20 Makka Iesus beri-taŭ akan dia: jang plando pŭn'ja gŭa daan jang bŭrong de lang-it sarang: tetapi jang anak manŭsea tiada kamana berbaring kapalan'ja.

21 Makka sa-ŭrang lain mŭ rit-n'ja berkatta kapada dia: Tŭankŭ, beerla akŭ pigi bertanam Bappakŭ dahŭlŭ.

22 Makka meng-ŭtsiap Iesus: ikŭt kan de akŭ, daan beerla jang mati bertanam kan matinja.

23 Makka tatkala dia memasok ka ikapal makka mŭritn'ja meng-ikot dia.

24 Liatla, tŭfaan ribŭt bassar datang kalaŭt, makka jang kapal jadi bertŭtŭp dang-an ŭmbak, makka dia tidor.

sliep.

25 Ende zijne discipulē ginghen tot hem ende weckten hem op/ seghende: Heere/ behoet ons: wy vergaen.

26 Ende hy sepde tot hen/ wat zijt ghy bevreest ghy kleyn geloovige: doen stont hy op/ ende bestrafte de winden/ ende de Zee/ ende daer wert groote stilte.

27 Ende de menschen verwonderden hen/ segghende: welcken is dese/ dat hem ooc de winden ende de Zee ghehoorsaem zijn:

28 Ende als hy was gecomen aen d'ander zijde/ in der Gargesenen Landt/ so ontmoeteden hem twee besetenen/ comende upt de graven/ ende waren seer wreet/ so dat niemant door dien selven wech en conde gaen.

29 Ende siet/ sy riepen/ seggende: Jesus ghy sone Gods/ wat hebt ghy met ons te doen: spdy hier gekomen om ons te quellen/ eer het tijdt is?

30 Eñ verre van daer was eē cudde veler swijnē weydēde.

31 Ende

dor.

25 Makka mûritn'ja datang kapada dia, mem-bang-on-n'ja, daan meng-ûtsiap: tûankû, tûlong kita: kami rûsa.

26 Makka dia beritau akan dian'ja, appa takût kamû hey heakiman mûda? daan dia pûn ber-bangkit, de fasûrohkan angin, daan laût, makka jadi maha tûdoh.

27 Makka jang manûsea jadi heirani, daan meng-ûtsiap: siapa ija ini, jang de ding-er pon ang-in daan laût?

28 Makka tatkala dia datang ka tepi sabrang, de dalam nagri Gergeseno, makka bertûmûn'ja dûa ûrang ber-antû seitani, jang datang dari dZerat, daan dean'ja jadi amat gaga, demiki-en makka tiada barāg siapa dapat meng-ikot d'jalan itû.

29 Makka liat, dian'ja betria, daan meng-ûtsiap: Iesus Anak Allah, appa fadûli mû akan kita? datang angkou kasini akan ber-gaga-i kita, sedang bûlom jadi Waktû?

30 Makka d'jau dari sana ada sakampong-anBabi ber-peara.

31 Makka

31 Ende de Duyvels baden hem/seggende: indien ghy ons uytwerpt/ so laet ons in de kudde der swijnen.

32 Ende hy seyde: gaet henen/ ende uytvarende/ gingen sy henen inde kudde der swijnen: ende siet de gantsche kudde der swijnen stortede met eenen storm van boven af inde Zee/ ende storven int water.

33 Ende de herders vloodden: ende doe sy inde stadt gekomen waren/ bootschapten sy alle dese dingen/ ende het gene dat den besetenen gheschiet was.

34 Ende siet/ de gantsche stadt ginck uyt/ Jesum te gemoet: ende als sy hem gesien hadden/ baden sy hem/ dat hy wech ginge uyt hare palen.

31 Makka seitan persumba-n'ja, daan meng-utsiap: d'jikkelou mu mem-buang-kan kami, beerla kami masok ka kãpõg-an babi itu

32 Makka dia meng-utsiap: pigila, settela dean'ja meng-aluar makka dia-n'ja me-masok ka kampong-an babi: liatla makka segala kampong-an babi mẽjatu dang-an sawatu tufaan dari atas kadalam lahut, daan me-mati de dalam ajer.

33 Makka kumbala-n'ja lari: daan settela dea-n'ja masok kadalam kuta, de telili-n'ja segala ini, daan appa men-jadi akan ber-antu seitani itu.

34 Makka liatla, segala urang kuta kaluar, akan bertumu Iesus: makka settela dean'ja me-liat dia, de persumba-n'ja, agar dia pulang dari ampir situ.

Dat negende Capittel.

1 Iesus den gichtigen genesen, 9 ende Matheum geroepen hebbende, 10 gaet met hem te gast, 11 waer vãde Phariseen murmureren, 14 ende na dat hy den discipulen Ioannes, genoech gedaen heeft, aengaende het vastẽ, 20 geneest hy een vrouwe vanden bloetganck, 23 verweckt een dochter,

Iang bagij ka-dua lapa.

1 Tatkala Iesus bersombo jang sakitbenka, 9 daanberpangil Mattheum, 10 de pigin'ja berd'jamukan dia samma, 11 makka Pharizey uruhara sebab itu, 14 makka settela dia berdieem akan jang murit Iohannes, sebab poassaban, 20 makka de sombon'ja saourang parampuan sakit tjerut, 23 berbangkit sanak parampuan 27 memeri liat

dochter, 27 maeckt twee blinde siende, 32 verlost den stommen beserenen, 36 en beveelt te bidden voor de bevorderinge des Euangeliums.

1 Ende int schipken ghetreden zynde/ voer hy over ende quam in zyn stadt/ en siet/ sy brachten tot hem eenen gichtighen (menschе) op een bedde liggende.

2 Ende Jesus haer gelovе siende/ seyde tot den gichtigen/ soone hebt goeden moet uwe sonden zyn u vergeven.

3 Ende siet sommige upt de Schriftgheleerden seyden in haer selven: dese lastert.

4 Jesus kennende haer gedachtē/ seyde: waerom denct ghy quaet in uwe herten?

5 Want welck is lichter te seggen? uwe sonden zyn u vergeven: ofte te seggē? staet op/ ende wandelt.

6 Ende op dat ghy wetet/ dat de Soone des menschen macht heeft op der aerden/ de sondē te vergevē/ (doe seyde hy tot den gichtige:) staet op/ neemt u bedde op/ ende gaet henen in u huys.

F 6 Ende

liat ourang buta dua, 32 melapas saourang seitani-bisu, 36 daan dia menjurob somba karna bangkitan Euangelium.

1 SEttela dia masok ka-kapal, men-jabrang daan datang ka kotan'ja. Makka liatla de hentern'ja (saûrang) sakit lûmpû berbaring de atas sawatû kassor.

2 Settela Iesus meliat heakinn'ja, makka kattan'ja kapada jang sakit-lûmpû: kanak-kanakbersûkala karna angkû ber-ûleh maäf doosa mû.

3 Makka liatla berbagi Chali meng-ûtsiap dirin'ja, jãg ini berhûdjat.

4 Settela Iesus berkanalkan fikirn'ja, mengûtsiap: karna appa kamû fikir d'jahat dalã hatimû?

5 Karna appa jadi morah akan meng-ûtsiap: angkoû ber-ûleh maäf doosa mû: atû meng-ûtsiap: bang-ûnla, daan berd'jalan.

6 Tetapi agar kamû tahû makka anak manûsea pûn'ja kawassahan ka-atas bûmi, akan maäf doosa, (makka dia meng-ûtsiap akã sa kittan lûmpû:) bãg-ûnla, angkat kasûr-mû, daan pûlang ka rûma-mû.

F 7 Makka

7 Ende hy stondt op ende ginck nae zijn huys.

8 De Schare dat siende/ verwonderden hen eñ loofden Godt/ die sulcke macht den menschen ghegheven hadde.

9 Ende Jesus van daer voort by gaende/ sach eenen menschen in het Tollhuys sittén/ genaemt Matheus: ende Jesus sepde tot hem: volcht my na/ ende hy stont op/ ende volchde hem na.

10 Ende het geschiede/ doe Jesus int huys (Mathei) ter Tafkel sat/ siet/ veel Tollenaers ende sondaers die daer quamen/ saten mede aen met Jesu ende zijne Discipulen.

11 Ende de Phariseen dat siende/ sepden tot zijne Discipulen: waerom eedt uwe Meester met de Tollenaers ende sondaren?

12 Maer doen Jesus dat hoorde/ sepde hy/ die ghesont zijn behoeven ghenen medecijnmeester/ maer die kranck zijn.

13 Gaet dan heenen ende leert

7 Makka dia bangkit daan pûlang pon ka rûma-n'ja.

8 Settela rajat meliat itû, makka heirani dia daan berpû-d'ji akan Allah, jang de beri kawassa-han dimikien akan manûsea.

9 Tella Iesus melalû dari sana, meliat-n'ja saûrang men-dûdok dalam tûmpat tsiûkey, jang ber-namma (Matheus): makka Iesus berkatta-kan dia: ikût-la beita, makka dia bangkit, daan meng-ikût dia.

10 Makka jadi-n'ja, tatkala Iesus men-dûdûk kadûlang-sentap dedalam rûma (Mathei) liat-la bain'ja kafir daan haramzada jang datang de sitû, mendûdûk kaserta Iesus daan mûrit-n'ja.

11 Settela ûrang Pharizei meliat itû, ber-katta-n'ja kapada, mûritn'ja: karna appa pûngûrûmû me-makan dang-an kafir daan haramzada?

12 Tetapi tatkala Iesus mending-er itû, makka dia meng-ûtsiap, siapa sûmbû-badan tiada ber-gûna tabib, tetapi siapa sakit.

13 Pergila pûn meng-aid'jer appa

leert wat dat is/ic wil barm-
herticheydt/ ende niet offer-
hande: want ick ben niet ge-
komen om te roepē de recht-
vaerdige/ maer de sondaers
tot bekeeringe.

14 Doe quamen de Disci-
pulen Joannis tot hem/ seg-
gende: waerom vasten wy/
ende de Phariseen dickmael/
ende uwe Discipulen vasten
niet?

15 Jesus seyde hen: konnen
oock de Gruylofts-kinderen
treurich zijn/ soo langhe de
Gruydegom by hen is? maer
de daghen sullen comen/ dat
de Gruydegom van hen sal
gheweert worden/ ende dan
sullen sy vasten.

16 Oock niemandt set een
lap rouw onghevolt laec-
kens op een oudt kleet/want
den lap scheurt vanden klee-
de ende de scheure wert er-
gher.

17 Men doet oock den nieu-
wen wijn in gheen oude le-
dersacken/ anders soo ber-
sten de leder sacken/ ende
de Wijn wordt uytghe-
stordt/ ende de leder sacken

appa arti itů, aků hendak rah-
mad, daan bůkan persombahan, karna tiadaků datang akan berpangil siapa jadi adil, tetapi jang haramzada akan balik badann'ja.

14 Makka můrit Iůhannis datang kapada dia, makků d'jern'ja: karna appa kita daan Pharizei berpůassa sebagibagi, makka můrit mů tiada berpůassa?

15 Makka Iesus meng-ůtsiap: dapat půn ůrang berd'jamů-kawin jadi tsinta, sedang mampeley lagi berdůdůk sertan'ja? tetapi hari půn ampir, tella detahann'ja mampeley dari hadapann'ja, makka sedang itů dean'ja berpůassa.

16 Tiada půn barang siapa membůbů satampal kain menta deatas bad'jů tůa, karna jang tampalkain t'jarik dari bad'jů, makka jang t'jarik jadi bassar dari daulů.

17 Bůkan de bůbůnja angůr barů, de dalam sarangkůlit tůa, makka půn jang sarangkůlit sega, daan jang angůr ija bertůmpa, daan jang sarang kulit ija berbinassa:

verderven: maer men doet den nieuwen Wijn in nieuwe leederſacken/ ende ſy te ſamen worden behouden.

18 Ende doe hy deſe dingen met hen ſprack: ſiet een overſte quam ende viel voor hem neder/ ſegghende: mijn dochter is nu gheſtorven/ maer komt ende leght uwe hant op haer/ ende ſy ſal leven.

19 Ende Jeſus opſtaende/ volchde hem na/ ende zijne Diſcipulen.

20 Ende ſiet een vrouwe die twaelf jaren den bloetganck gehadt hadde/ tradt van achteren tot hem/ ende roerde den Zoom zijns kleets aen.

21 Want ſy ſeyde in haer ſelven: indien ick alleen zijn kleet aen roere/ ick ſal gheſont worden.

22 Ende Jeſus hem ommekeerende/ ende haer aenſiende/ ſeyde/ dochter/ hebt goeden moet/ u gheloove heeft u behouden/ ende de vrouwe wert geſont te dier ſelver ure.

23 Ende als Jeſus in des Over-

tetapi pun de bobokan jang angur baru dalam ſarangkulit baru, makka jang kadua tiada terſajang.

18 Settela dia berkatta ſegala ini dang-an dean'ja: liatla ſaurang panglima datang berſed'jut hadapann'ja, daan mengutſiap: anakku parampuan memati baru ini, tetapi marela bobo tang-an mu atas dia, makka dia ija lalu hidup.

19 Makka Ieſus bangkit, daan meng-ikut dia, dang-an muritn'ja.

20 Makka liatla, ſaurang parampuan jang ſakit tſjerit duablas taun, mengampir dia dari balakan, daan bergrakan tepi bad'jun'ja.

21 Karna dia ija meng-utſiap dirin'ja: d'jikkelu hamba bergrak baid'jun'ja ſaid'ja, hamba jadi berſumbu.

22 Tella Ieſus balik dia, daan berpandangn'ja, meng-utſiap, kanak, berſukala, karna heakimanmu, bertulong diri. Makka parampuan jadi berſumbu dari Waktu itu.

23 Settela Ieſus maſok kadalam

Oversten hups ghecomen was/ ende de pypers/ ende woelende schare gesien hadde/ seyde hy tot hen.

24 Wijckt van hier/ want dat dochterken en is niet doot/maer het slaept/ende sy belachten hem.

25 Als nu het volck uytgedreven was/ ginck hy in ende greep haer handt / ende het dochterken stondt op.

26 Ende dit geruchte ginc in dat geheele Landt.

27 Ende doe Jesus van daer voor by ginc/ volchden hem twee blinde/ roepende ende seggende: O ghy soone Davids/ ontfermt u onser.

28 Ende doe hy in het hups ghekomen was/ ginghen de blinde tot hem: ende Jesus seyde hen: gelooft ghy dat ic machtich ben dat te doen? sy seyden tot hem: jae Heere.

29 Doe raeckte hy haer oogen/ seggende: u gheschiede na uwen geloove.

30 Ende hare ooghen zijn geopent: ende Jesus verboot hen/seggende:siet toe dat het

 nie-

lam rûma panglima, daan meliat akan ûrang bangsi daan rajat ûrûhara, meng-ûtsiap akan dia.

24 Lalû dari sini, karna kanak itû tiada mati,tetapi dia pûn bradû. Makka dean'ja tertawakan dia.

25 Tatkala segala ûrang pûn kalûar, makka dia masok daan pegang tang-ann'ja, makka kanak itû pon bang-ûn.

26 Makka Chaber ini sampei segala nagri.

27 Settela Iesus lalû dari sana, de ikotn'ja dûa ûrang bûta, jang betrea daan meng-ûtsiap: hey anak Davûd,tûnd'jokla rahmad-mû akan kita.

28 Makka tella dia masok karûma, datang ûrang bûta menghadap dia:makka Iesus berkattakan dian'ja: heakinla kamû makka akû pûn'ja kawassahan akan membûat itû? makka dian'ja meng-ûtsiap: ija tûankû.

29 Makka dia bergrakan mattan'ja, daan meng-ûtsiap: kamû jadi seperti heakin-mû,

30 Makka mattan'ja jadi terbûka:makka Iesus passann'ja,daan meng-ûtsiap: liatla agar tiada

 barang

niemant en wete.

31 Maer sy uytgegaen zijnde maeckten hem luytbaer in dat geheele Landt.

32 Ende doe sy wech ginghen/ siet soo brachtmen tot hem eenen mensche die stom ende beseten was.

33 Ende doe de Duyvel uytgedreven was/ sprack de stomme: ende de schare verwonderden hen/ seggende: noyt en is sulcx gheſien in Israel.

34 Maer de Phariseen seyden: hy drijft de duyvelē uyt/ door den Oversten der Duyvelen.

35 Ende Jesus ginck om in alle steden ende vlecken/ leerende in hare vergaderingē ende predickende het Euangelium des Coninckrycks/ ende genesende alle sieckten eñ qualen onder den volcke.

36 Ende siende de scharen/ werd hy met barmhertichept beroert over hen/ om dat sy vermoeyt ende verstroyt waren/ gelijck Schapen die geen herder en hebben.

37 Doe seyde hy tot zijne Disci-

barang siapa tahů itů.

31 Settela dian'ja půn kalůar dichabarn'ja kadalam segala nagri ampir sitů.

32 Tatkala dean'ja půlang, liatla makka di hentern'ja saůrang manůsea bisů daan ber-ůsé seitaan.

33 Makka tatkala seitan melapas dia, jang bisů ija pon ber-katta daan jang rajat ija heiranin'ja, daan meng-ůtsiap: tiada půn bagien meliat dalam Israil.

34 Tetapi jang Pharizey meng-ůtsiap: dia bůangkan seitan, dang-an kawassahan půngůlů seitan.

35 Makka Iesus kerkůliling segala kůta daan tanaman, mengaid'jerkan de dalam kampůngann'ja daan berrawajat jang Euangelium sultani, daan půn bersůmbů segala sakit sakittan manůsea.

36 Tella dia meliat jang rajat, jadi hatin'ja berrahmad atas dean'ja, sebab dian'ja jadi lella daan bagien hilang, seperti dumba jang tiada ampůn'ja kůmbala.

37 Makka dia meng-ůtsiap kapada

Discipulē: dē oogst is groot/ maer de arbeyders zijn wepnich.

38 Daerom bidt den heere des oogsts/ dat hy arbeyders in zijnen oogst upt sepnde.

Dat thiende Capittel.

1 De twaelf Apostelen worden ghesonden over het Ioutsche Lant, 16 den welcken Iesus vele verdruckinghen voorseyt, om het Euangeliums wille, 28 hem niet te min goeden moet gevende, om inde bekende waerheyt te volherden.

1 Ende zijne twaelf discipulē tot hem geroepē hebbende/ gaf hen macht over de onreyne geesten/ dat sy die uptdrijvē souden/ ende allerley quale genesen.

2 Eñ de namen der twaelf Apostelen zijn dese: de eerste is Symon/ genaemt Petrus/ ende Andreas zijn broeder/ Jacobus Zebedei (soon) ende Joannes zijn broeder.

3 Philippus eñ Bartholomeus: Thomas ende Matheus/ die (geweest hadde) eē Tollenaer: Jacobus Alphei (zoon) ende Lebbeus/ toegenaemt Thadeus.

4 Simon

pada mûritn'ja: waktû mûsim pûn bassar, tetapi ûrang ûpahan pûn kûrang.

38 Karna itûla menjûmbakan tûan-mûsim itû, agar dia menjûroh ûpahan akan kard'ja mûsim.

Iang bagij sapulu.

1 Iang murit duablas outang de surohn'ja ka segala nagri Iahudi, 16 jang de berin'ja, tau doulo berbagi prihal, karna jang Euangelium, 28 tetapi pon de berin'ja akal budi, akan bertogowi batin'ja dalam jang adillan katahuwi.

1 Settela de pangil mûritn'ja ampir dia, makka de berin'ja kauwassahan atas segala roah nad'jis agar de bûangkann'ja, daan pûn bersûmbû berbagi sakittan.

2 Makka jang namma mûrit dûablas itû ija ini: jang mûla Symon siapa bernamma Petrus, daan Andreas sûdaran'ja Iakobus (anak) Zebedei, daan Iûannes sûdaran'ja.

3 Philippus daan Bettholomeus: Thomas daan Matheus, siapa jadi kafir dahûlo: Iakûbus (Anak) Alphei, daan Lebbeus, siapa pûn'ja namman'ja Thadeus.

4 Symon

Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

4 Symon de Cananyter/ eñ Judas Iscarioth/ die hem verriet.

5 Dese twaelve sandt Jesus upt/ eñ geboot hen/ seggende: en gaet niet nae de heydenen/ noch en gaet niet inde steden der Samaritanen.

6 maer gaet liever tot de verlozē schapē des huys Israels.

7 Ende gaende predickt/ seggende: het Conincryck der hemelē is na by gecomē.

8 Gheneest de krancken/ reynicht de melaetsche/ verwect de doode/ dryft de duyvelen upt: ghy hebbet vooz niet ontfangen/ gevet oock vooz niet.

9 En besit noch gout/ noch silver/ noch metael in uwe buydel.

10 Noch oock geen male tot dē wech/ noch twee rocken/ noch schoenen/ noch stock: want den arbeyder is zyn voetsel waerdich.

11 Ende tot wat stadt ofte vlecke dat gy ingaet/ onderscoeckt wie daer in weerdich is: ende blyft daer tot dat gy van

4 Symon Kananeo, daan Iudas Iscarioth, fiapa dûrahka akan dia d'juga.

5 Iang Dûablas ini de menjûroh Iesus, daan beri sabda akan dean'ja, daan meng-ûtsiap: d'jang-an pergi mû kapada jang kafir, atû d'jang-an pergi kadalam kûta Samaritano.

6 Tatapi pergi dûlû kapada dûmba terhilāg dari rûma Israil.

7 Settela kamû pergi rawajat, meng-ûtsiapla: jang Radjat surga ija ampir datang.

8 Bersumbûkan sakit, bertsiûtsi jang sakit kadel, bangkit akan bankei, bûang akan seitan: kamû berteriman'ja karna kasse, berila karna kasse pûla.

9 D'jang-an hentar, amas, atû perak, atû tambaga dalam pûndi-mû.

10 Atû pûn karûng de d'jalan, atû pûn baid'jû dûaley, atû kaus, atû batangkajû: karna jang ûpahan benar gûnan'ja bakal.

11 Makka kakûta atû tanaman kamana kamû memasok, tsiarila siapa jadi de dalam n'ja bergûna: makka tingalla kasana sampey

van daer gaet.

12 Ende als ghy in eenich huys gaet/so groet dat selve.

13 Ende indien dat huys weerdich is/ soo come uwen vrede daer over:maer indien het niet weerdich en is/ soo keere uwe vrede weder tot u

14 Ende so wie u niet ontfangē en sal noch uwe woorden niet hooren en sal: uytgaende uyt dien huyse ofte stadt/ schuddet het stof van uwen voeten.

15 Voorwaer seggh̄e ick u: het sal den Lande van Sodoma ende Gomorra verdragelycker wesen in den dach des oordeels/ dan dier stadt.

16 Siet ic sende u als schapen midden onder de Wolven: daerom weest voorsichtich gelyck de slangen/ ende onnoosel als de Duyven.

17 Eñ wacht u voor de menschen: want sy sullen u overleveren inde synagogen/ ende in hare vergaderinghe sullen sy u geesselen.

18 Ende ghy sult ock voor Vorsten ende Coningen ghelept worde om mijnent wil

G ie/

kamů půlang.

12 Makka tella kamů massok ka barang růma,beri salā akan itů.

13 Makka d'jikkelů růma itů jadi betgůna, makka salammů tingal atas dia: tetapi d'jikkelů tiada bergůna, makka salammů kůmbali kapada mů.

14 Makka siapa tiada berterima mů atů mending-er kattamů : settela kamů kalůar dari růma atů kůta itů, sapůla jang abů dari kaki mů.

15 Makka aků beritaůmů sůngůsůngů: jang nagri Sodoma daan Gomorra berůleh rahat lebeh ka waktů hari kiamad,dari pada kůta itů.

16 Liatla aků menjůrůhmů seperti důmba de antara harimau: karna itůla kamů menjadi bid'jaksena seperti ůlar, daan d'jina seperti marpati.

17 Lalů dirimů dari pada mańůsea: karna dean'ja ada menghēter mů ka hokkůmann'ja,daan půn kapada kanpůng-ann'ja adala dia mengitik kamů.

18 Makka kamů jadi henter de hadap raid'ja daan sůltaan karna sebab aků, deann'ja daan sega-

G la

le/ hen ende den heydenen tot een getuyghenisse.

19 Maer als sy u overleveren sullen / en sorcht dan niet/ hoe/ ofte wat ghy spreecken sult: want het sal u in die ure ghegheven worden / wat ghy spreecken sult.

20 Want ghy en syt niet die daer spreeckt/ maer de Geest uws vaders die door u spreeckt.

21 d'Een broeder sal den anderen overleveren totter doot/ende de vader het kint: ende de kinderen sullen opstaen tegen de ouders / ende sullense dooden.

22 Ende ghy sult ghehaet worden van alle menschen/ om mijnen name: maer die volstandich sal blijven tot tē eynde/die sal salich worde.

23 Als sy u in een stadt vervolghen/soo vliet in een ander: want voorwaer seghe ick u/ ghy en sult de steden Israels niet doorgegaen hebben / of de soone des menschen sal ghekomen zijn.

24 De

la kaffir akan sawatû sak-si.

19 Pûn tatkala dean'ja, meng-henter-mû, d'jang-an kalû se-dang itû, bagi mana, atû appa-mû meng-ûtsiap: karna kamû berûlehn'ja kapada sahat itû, ap-pa-mû jadi bergûna akan meng-ûtsiap.

20 Karna bûkan kamû menja-di siapa meng-ûtsiap, tetapi jang rûah bappamû siapa berkatta dang-an mûlut mû.

21 Sûdara satû pûn meng-hen-ter adein'ja akan menjadi mem-bûnûh, daan jang bappa akan a-nakn'ja: daã jang anak berbang-kit hadapan Bappan'ja agar de bûnohn'ja.

22 Makka segala manusea ada berbintsi kamû, sebab namma akû: tetapi siapa tingal tûgû sam-pey kasûdahan, jang itû menja-di mûmin.

23 Tatkala dean'ja meng-ikût mû kasawatû kûta, lalû kapa-da jang lain: karna akû beri-taumû sûngûsûngû, bûlûm kamû ada ber-kûliling se-gala kûta Israil, atû jang anak manûsea ada menda-tang.

24 Iang

24 De discipel en is boven den meester niet/ noch den Dienaer boven zijnen Heere.

25 Het is den Discipel ghenoech/ dat hy is gelijck zijn meester: eñ den dienstknecht dat hy is gelijck zijn Heere/ hebben sy den huysheere Belzebub gheheeten/ hoe veel te meer zijne huysgenoten?

26 Hierom soo vreest hen niet: want daer en is niet so bedeckt/ dat niet eenmael en sal ontdeckt worden: noch daer en is niet so verborgen/ dat niet eenmael en sal gheweten worden.

27 Wat ick u segghe inde duysternisse/ seght dat int licht: ende dat ghy hoort in de oore/ dat predickt op de huysen.

28 En vreest u niet voor de gene die het lichaem doden/ ende de ziele niet en kunnen dooden: maer vreest dien meer/ die machtich is beyde ziel ende lijf te verderven in de helle.

29 Wordē niet twee muschkens om een penningxken

24 Iang mûrit tiada jadi lebeh dari pûngûrûh atû jang hamba tiada atas tûann'ja.

25 Iadi sûda akan mûrit makka dia menjadi seperti pûngûrûhn'ja: daan jang hamba makka dia jadi seperti tûann'ja, d'jikkelû dean'ja beri namma Beelzebub akan tûan, barappa lebeh akan hamban'ja?

26 Karna itûla d'jang-an takût dia: sebab tiada barang bertûtûp, jang tiada sakali menjadi terbûka: atû tiada barang bagien bersemûn'ji, jang tiada sakali menjadi katahûwi.

27 Iang de katakû akan kamû dalam glap, beritau itû adap mûka: daan jang de ding-er mû dalam taling-a, berrewajat itû deatas rûma.

28 D'jang-an kamû takût siapa membûnûh akan badan, daan tiada dapat membûnûh akan n'jawa, tetapi takût lebeh, akan siapa pûn'ja kauwassahan akan membinassa kadûa n'jawa daan badan dalam narka.

29 Bûkan de d'jauwaln'ja bûrûng tsintsi dûa ekûr harga

vercochtē: nochtans en valt niet eē van desen op der aerden sonder uwen vader.

30 Ende u zijn alle de hayrē des hoofts geteelt.

31 Daerom en vreest niet/ ghy zijt meer dā veel muschkens.

32 So wie my dan belijden sal voor de menschen/dien sal ick ooc belijden voor mijnen Vader die inde hemelen is.

33 Maer soo wie mijn verlochenē sal voor de menschē/ die sal ick oock verloochenen voor mijnen Vader die inde hemelen is.

34 Denckt niet dat ick ghekomen ben om vrede te senden op der aerde: Ick ben niet gecomē om vrede/ maer om het sweert te senden.

35 Want ick ben gekomen om den menschē twistich te maken tegen zijnen Vader/ ende de dochter teghen haer moeder/ ende des soons wijf tegen haer moeder.

36 Eñ de vyandē des menschē sullē zijne huysgenoten zijn.

37 Wie zijnē vader ofte moeder liever heeft dan my/ die en

sakepeng? tetapi pun tiada saekur ini d'jatu ka atas bumi d'jikelu tiada bappa mu hendak.

30 Segala rambut kapala mu jadi berbilang.

31 Karna itula d'jang-an-mu takut, kamu jadi lebeh bain'ja dari burung tsintsi.

32 Siapa pun meng-aku beta dehadapan manusea, ijani de meng-akukā aku de hadapā bappa-ku jāg mendudūk dalā sorga.

33 Tetapi siapa tiada meng-aku beta dehadapan manusea, ija itu pun tiadaku meng-aku d'juga dehadapan bappaku jang mendudūk kadalam surgani.

34 d'Iang-an mu fikir makka aku datang akā menjuruh salam atas bumi: aku tiada datang akan menjuroh salam, tetapi akan menjuruh samsir.

35 Karna aku datang akan mē-buat haru biru de antara manusea daan bappan'ja, daan jang anak parampuan dang-an ibun'ja, daan jāg ipar parampuan dang-an mintuwan'ja parampuan.

36 Makka jang satru manusea menjadi subatn'ja.

37 Siapa kasse lebeh akan ibu bappan'ja dari pada aku, jang itu tiada

en is mijns niet weerdich/ ende wie zijn soon ofte dochter liever heeft dan mij/ die en is mijns niet weerdich.

38 Eñ wie zijn cruyce niet op en neemt/ ende mijn nae volcht: die is mijns niet weerdich.

39 Wie zijn leven sal behouden hebben/ die sal het verliesen: ende wie zijn leven sal verloozen hebben/ die sal het behouden.

40 Wie u ontfangt/die ontfangt mij/ ende wie mij ontfangt/die ontfangt hem/ die mij gesonden heeft.

41 Wie een Prophect ontfangt inden naem eens Prophect/die sal eens Propheten loon ontfangen: ende wie eenen rechtveerdigē ontfangt inden naem eens rechtveerdigen/die sal eens rechtveerdigen loon ontfangen.

42 Ende wie een van desen kleynen te drincken gheeft een beecker cout waters/alleenlijcken inden name eens Discipels/voorwaer segge ic u/hy sal zijnen loon niet verliesen.

tiada harga akū, daan siapa kasse lebeh akan anak n'ja laki atū parampūan dari pada akū, jang itū pūn tiada harga akū.

38 Siapa tiada ankat krūsn'ja, daan meng-ikūt beta: jang itū tiada pūn meng-harga akū:

39 Siapa berdapat hidūppan badann'ja, ija itūla adan'ja mēghilang: daan siapa berhilang hidūpn'ja, jang itūla adan'ja berūleh dapat.

40 Siapa berterima kamū, jang itū berterima akan beta, daan siapa terima akū, berterima pūn siapa menjūrūh beta.

41 Siapa terima saūrang nabbi karna namma nabbi, jang itū berūleh ūpahann'ja separti nabbi: daan siapa berterima saūrang adil karna namma adillan jang itū pūn ada berūleh ūpahan seperti jang adillan.

42 Makka siapa memmeri jang ketsil ini samangkūp ajer sed'jū, dang-an namma saūrang mūrit said'ja, sungū akū beritau-mū, dia tiada meng-hilaag ūpama n'ja.

Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

Dat elfste Capittel.

1 Ioannes gevangen zijnde, sent zijne discipulen tot Iesum, 7 de welcke Iohannem gepresen hebbende, 16 dreycht ende verdoemt de verachters zijns woorts, 25 daer na God danckende, 27 verclaert wat macht hy van hem heeft.

1 ENde het is gheschiet/ doe Jesus geeyndicht hadde zijne discipulen geboden te gheven/ginck hy van daer voort/om te leeren ende te Predicken in hare Steden.

2 Ende Johannes inde gevanckenisse gehoort hebbende de wercken Christi/ sandt twee van zijne Discipulen.

3 Ende seyde tot hem: sydy de gene die comen soude ofte verwachtē wy eenē anderē.

4 Jesus antwoorde ende seyde hen: gaet ende vercondicht Johanni wat ghy hoort ende siet.

5 De blinde sien/ de creupele wandelē/ de melaetsche zijn gerepnicht/ ende de doove hooren/ de dooden zijn opgewreckt/ ende de arme ontfangen dat Euangelium.

6 Ende salich is hy/ die aē my

Iang bagij sablas.

1 Tella Iohannes jadi berpassong, menjurobn'ja murit dua kapada Iesum, 7 jang de pud'ji akan Iohannem, 16 mara daan duraka akan siapa bintsi katta n'ja, 25 komodien tella berdoa kan Allah, 27 dia beritau kauwaßahan appa buleh-n'ja dari dia.

1 MAkka jadin'ja, tatkala Iesus berpůtůs memmeri sadda akan můritn'ja, makka pergin'ja půlang dari sana, agar dia meng-aid'jer daan rawajat dalam kůtan-'ja.

2 Tatkala Iůhannes mending-er dalam passůng-an segala kard'ja-an Christi, menjůrůh dia můritn'ja důa ůrang.

3 Daan meng-ůtsiap akan dia: jadi-mů siapa ada mendatang atů menanti kita saůrang lain.

4 Iesus meng-ůtsiap akan dean'ja: pergila, daan beritau Iůhanni appa mů mending-er daan meliat.

5 Iang bůta menliat, jang timpang berd'jalan, jang sakit kadel jadi tsiůtsi, daan jang tůli půn mending-er, jang matti jadi berbangkit, daã jang miskinan terima akan jang Euangelium.

6 Bermůmin jadi dia, siapa tia-

my niet geergert en wort.

7 Ende doe sy wech gingē/ begost Jesus tot de Scharen te seggen van Joanne: wat zijt gy uyt gegaen inde woestijne te sien? een riet dat van den winde geroert wort?

8 Maer wat zijt ghy uyt gegaen te sien? een menschē met sachte kiederen bekleet? siet/ die sachte cleederen draghen/ zijn inder Coninghen huysen.

9 Maer wat zijt ghy uytghegaen te sien? eenen Prophect: jae ick segge u/ oock meerder dan een Prophect.

10 Want dese isset van welcken geschreven is: Siet ick sende mijnen Enghel voor dijn aengesicht/ die uwen wech bereyden sal voor u.

11 Voorwaer segghe ick u/ onder de ghene die van vrouwen gheboren zijn/ is niemandt opgheslaen die grooter sy dan Johannes de dooper: nochtans die minste/ in het Coninckrijcke der hemelen/is meerder dan hy.

12 Ende

tiadan'ja berbis tů karna aků.

7 Makka settela dean'ja půlang, Iesus mengůtsiap akan rajat: dari Iůannes,appa mů pergi ka ůtan akau meliat, sawatů batang bůlů jang de bergůjangkan jang angin?

8 Tetapi appa mů kalůar akan meliat? saůrang berpakey baid'jů lůmbůt, liatla, siapa pakey baid'jů lůmbůt, berdůdůk kadalam kampůng raid'ja.

9 Půn appa mů kalůar akan meliat? saůrang Nabbi: ija aků beritaumů, půn lebeh dari pada Nabbi.

10 Karna inila siapa jang bersebůtkan sůrat: demikien: liatla aků menjůrůh malaikat ků dehadapan mů ka kamů, jang bermistait akā d'jalan ků de hadapan mů.

11 Sungůsůngů aků beritaů mů, de antara segala jang menjadi baranak dari parampůan, tiada siapa bangkit bassar seperti Iůannes babtista: Tetapi půn jang ketsil dalam makůta sůrgani, ija půn lebeh dari pada dia.

12 Makka

12 Ende vande dagen Johannes des Doopers aen tot nu toe/ lijdt het Coninckrijcke der hemelen gewelt/ende die gewelt doen/ nemen het in.

13 Want alle de Prophecten ende de Wet/ hebben op Joannem geprophecteert.

14 Eñ so ghy hem wilt aennemen/ hy is Elias die komen soude.

15 Wie ooren heeft om te hooren/die hoore.

16 Maer wien sal ick dit ghesłachte gelijcken: het is gelijck de kinderen die op de merckten sitten/ ende haren gesellen toeroepen.

17 Seggende: wy hebben u metter fluyte gespeelt/ ende ghy en hebt niet gedanst: wy hebben u klaechlieden gesongen/ ende ghy en hebt niet geweent.

18 Want Johannes is ghekomen/ niet eetende noch drinckende/ ende sy seggen/ hy heeft den Duyvel.

19 De Sone des menschen is gekomen/etende eñ drinkende/ ende sy seggen: siet daer

12 Makka pûn dari Waktû Iûannes baptista sampei sakarang, jadi jang makûta sûrgani bergaga-i, daan siapa gagain'ja, pûn meng'rompan'ja djûga.

13 Karna segala Nabbi daan agama, ada pûn bernabbihi dari Iûannem.

14 Pûn d'jikkelû kamû hendak bèrteriman'ja, dia menjadi jang Elias siapa ada mendatang.

15 Siapa pûn'ja taling-a akan mending-er, ding-erla.

16 Tetapi siapa sepertikû akan asal ini? dean'ja jadi seperti bûdak jang berdûdûk kapassara, siapa berpangil akan sûbatn'ja.

17 Daan meng-ûtsiap: kitta bertiûp bangsi akã angkû, makka kamû pûn tiada menari: kitta men'jannji-mû n'jann'ji bertsinta, makka kamû tiada menang-is.

18 Karna Ioannes datang, tiadan'ja makan atû meminûm, makka dean'ja meng-ûtsiap, dia pûnja seitan.

19 Iang anak manûsea datang me-makan daan minûm, makka dean'ja meng-ûtsiap: liatla saû-

rang

daer een mensche die een vraet ende wijnsupper is/ende een vrient der Tollenaren ende Sondarē/ nochtans is de wijsheyt gerechtveerdicht geweest van hare kinderen.

20 Doe heeft hy den steden daer sijne crachten veel in geschiet waren/ begonnen (aldus) te verwijten/ om dat sy haer niet bekeert en hadden.

21 Wee u Chorazim/wee u Bethsaida: want hadden in de (steden) Tyro ende Sydon de krachten gedaē geweest/ die in u gedaen zijn/ sy hadden in voortijden in sacken ende asschen sittende haer bekeert.

22 Doch segghe ick u: het sal Tyro ende Sydon verdraechlijcker wesen in den dach des oordeels dan u.

23 Ende ghy Capernaum/ ghy die tot den hemel verheven hebt geweest/ ghy sult tot den helle vernedert worden: want/ hadden onder de Sodomijten de krachten gedaen geweest die in u gedaen zijn/ sy waren tot op desen dach

rang manûsea jang amat makan daan minûm angûr, daan ija pûn sûbat kaffir daan haramzada. Tetapi jang budiman berûle adillan dari pada anakn'ja.

20 Makka dia pûn kastreng-an akan sagala kûta kamana kawassahann'ja ija pûn menjadi, sebab dean'ja tiada membaiki badann'ja, demikien katan'ja.

21 Adûy-mû chûrasim, adûy-mû Bethsaida: karna d'jikkelû menjadi jang kauwassahan heiran de dalam nagri Tiro daan Sidûn, jang menjadi kadalam kamû, dean'ja membalik badann'ja kapada Zaman dûlû dang-an karûng daan abû.

22 Tetapi akû beritaumû: jang nagri Tyro daan Sidon berûleh rehat lebeh kapada hari kiamat dari pada kamû.

23 Daan angkû Kapernaûm, jang menjadi terd'jûnd'jûng sampey ka sûrga, angkû menjadi berrûbû sampey ka narka: karna d'jikkelû jang kard'jaân heirani menjadi de antara Sodoma, jang menjadi de antara angkû, dean'ja tingal sampey ha-

dach gebleven.

24 Doch segge ick u/het sal den lande van Sodoma verdraechlijcker zijn inden dach des oordeels/dan u.

25 Te dier selver tijdt antwoorde Jesus/ende sepde:ick dancke u Vader/ Heere des hemels ende der eerden/ dat ghy dese dingen voor de wijse ende verstandighe verborghen hebt/ende hebt deselve den kleynen gheopenbaert.

26 Ja vader/want het heeft u also behaecht.

27 Alle dinck is my overgegeven van mijnen vader: ende niemant kent den soone/ dan den Vader: noch den vader kendt niemandt dan de Soone/ ende dien het de Soone sal willen openbaren.

28 Comt tot my alle die vermoeyt ende beladen zijt/ende ick sal u verquicken.

29 Neemt mijn jock op u/ eñ leert van my dat ic sachtmoedich ben/ ende ootmoedich van herten/ ende ghy sult ruste vinden voor uwe zielen.

30 Want

ri ini.

24 Tetapi akŭ beritau-mŭ, jang nagri Sodoma berŭleh rahat lebeh kapada hari kiamat, dari pada angkŭ.

25 Kapada Waktŭ itŭ Iesus meng-ŭtsiap, daan berkatta: akŭ dŭa mŭ bappakŭ, tŭhan atas sŭrga daan bŭmi, agar mŭ bertŭtŭp arti ini akan jang berbŭdi daan meng-artihan, daan terbŭkan'ja akan jang ketsil.

26 Ija bappakŭ, karna itŭ jadi kahendak hati-mŭ.

27 Segala barang bappakŭ meng-hentarn'ja kapada akŭ: makka tiada siapa kanalkau anak, selainkan bappa: atŭ jang bappa tiada kanal selain kan anak, daan siapa jang anak hendak terbŭkan'ja.

28 Mare kapada akŭ segala kamŭ jang menjadi lella daan bertsinta, akŭ beri-mŭ rehat.

29 Angkatla angkattankŭ, daan aid'jer la dari akŭ makka akŭ jadi lŭmbŭt bŭdi, daan pŭn nŭrahim hati, makka kamŭ berŭleh rehat akan n'jawamŭ.

30 Karna

30 Want mijn ſock is lieflijck / ende mijn laſt is licht.

Dat twaelfſte Capittel.

1 Chriſtus na dien hy zijne Diſcipulen entſchuldicht heeft, 10 geneeſt een menſche die een verdorde hant hadde, 22 drijft oock den Duyvel uyt, 25 ende ſtraffende de ongelovicheyt der booſen, 38 die een teecken begeerden, voorſeyt hen haer eynde.

1 TE dier tijdt ginck Jeſus op den Sabbath door het gelaepde / ende zijne diſcipulen waren hongerich / ende begonnen aren te plucken / ende te eten.

2 De Phariſeen dat ſiende / ſeyden tot hem: ſiet daer uwe diſcipulen doen dat niet gheoorlooft is op den Sabbath.

3 Maer hy ſeyde hen / en hebt ghy niet geleſen wat David dede doe hem hongerde / ende die met hem waren:

4 Hoe hy in dat huys Gods ginck / ende de Toonbrooden at die hem niet gheoorloft waren te eeten / noch hy ij de

30 Karna angkattan-kû ija berkaſſeh kaſſehan daan mûattan-kû ija ring-an.

Iang bagij ſablas.

1 *Settela Chriſtus memeboonkan muritn'ja, 10 De ſomben'ja ſaoutang jang pun'ja tangan'ja matis, 22 memboangkan d'jnga akan Seitan, 25 ſettela dia meng-hokkum akan ourang d'jahat karna muda beakinn'ja, 38 ſiapa bendak meliat ſawatu tanda, de 'berin'ja tau ſudahann'ja.*

1 TAtkala itû makka Ieſus berd'jalan kapada hari Sabath de antara ûma, makka mûritn'ja ija melapar, daan pûn mengintas padi, daan memakann'ja.

2 Settela de liat itû ûrang Pharizei, meng-ûtſiapkan dia: liatla mûritmû membûat jang tiada harûs kapada hari Sabbath.

3 Makka dia meng-ûtſiapn'ja tiada kamû membatſia appa membûat Davûd tatkala dea pûn lapar dãg-an ſiapa dûdûk ſertã'ja

4 Bagimana dia memaſûk kadalam beitûl Allah, daan pûn memakan apam terhenter jang tiadan'ja harûs memakan,

H ij dang-

de gene die met hem waren/ dan alleenlijck den Prieste-ren?

5 Of en hebt ghy niet ge-leesen inde Wet/ dat de Prie-sters den Sabbath onthey-ligen inden Tempel op den Sabbath/ ende nochtans ontschuldich zijn?

6 Ende ic segge u/ dat hier een is meerder dan dē Tem-pel.

7 Eñ waert dat ghy wist wat dat sy/ ick wil barmher-tichept/ ende niet offerhan-de: ghy en sout de ontschul-dige niet verdoemt hebben.

8 Want des menschen so-ne is heere oock over den Sabbath.

9 Ende als hy van daer ginck quam hy in hare ver-gaderinghe.

10 Ende siet/ daer was een menschе/ die een dorre hant hadde/ ende sy vraechden hem/ seggende: ist oock ghe-oorloft op den Sabbath te genesē? (op dat sy hem moch-ten beschuldigen).

11 Doe seyde hy tot hen: wie sal daer zijn een menschе onder

dang-an siapa mendůdůk kaser-sertan'ja selain půn akan jang Chali said'ja?

5 Atů tiada kamů membatsja dalam agama, bagimana jang chali bernad'jis akan hari sabath de dalam beitůl kapada hari sa-bath, makka tiadan'ja půn ber-sala d'jůga?

6 Makka aků beritaumů, inila saůrang lebeh dari pada jang beitul.

7 D'jikkelů kamů ada tau ap-pa ija itů, aků hendak rahmad, daan bůkan persůmbahanan: ti-ada kamů berhokkům siapa tia-da bersala.

8 Karna jang anak manůsea ija půn tůan atas jang hari sabath d'jůga.

9 Makka tella dia lalů dari sana datangn'ja kadalam kam-půng-ann'ja.

10 Makka liatla, de sitů ada saůrang jang půn'ja tang-ann'ja matti, makka dean'ja tan'ja a-kan dia daan meng-ůtsiap: jadin-ja harůs akan bersůmbů kapada hari sabath? (agar dean'ja dapat meng-adů akan dia.)

11 Makka dia meng-ůtsiap kan dian'ja: siapa jadi saůrang de an-

tara

onder u / die een schaep hebben sal/ ende soo dat op den Sabbath in eenen put viele/ en soude hy dat niet aengrijpen/ende opheffen?

12 Ende hoe veel is nu een menschе waerdiger dan een schaep? soo ist dan gheoorloft op den Sabbath goet te doen.

13 Doen seyde hy tot dien menschе: steeckt u hant upt ende hy strecte se upt: ende sy wert weder ghesont gelijck de ander.

14 Doe gingen de Phariseen upt/ ende hielden raet tegen hem/ hoe sy hem ter doodt brengen mochten.

15 Maer Jesus dat wetende/ontweeck van daer: ende hem volchden veele scharen na/ ende hy heeldese alle.

16 Ende verboot hen scherpelijcken/ dat sy hem niet openbaer maecken en souden.

17 op dat vervult soude worde/dat daer gesproke is door de Propheet Esaiã/ seggende:

18 Siet mijn knecht welcken ick vercoorzen hebbe: mijn beminde/ inden welck

taramu, siapa pun'ja sekur dumba,jãg menjatu dalam talaga kapada hari sabath, tiadan'ja ija pun pegangn'ja, daan angkat kaluar?

12 Barappa lebeh harga saurang manusea dari pada sekur dumba ? makka dapat pun membuat bakti ka pada hari Sabath.

13 Makka dia berkatta pada urang itu: berbetulkan tang-an mu. Makka dia berbetulkann'ja: daan menjadi sumbu pula seperti jang lain.

14 Makka jang Pharizei pun kaluar, daan mesiaurat, bagimana dean'ja mandapat bunuh akan dia.

15 Tella Iesus tahuwi itu, lalun'ja dari sana: makka rajat ban'ja meng-ikut dia, makka dia sumbun'ja samuan'ja.

16 Dia sasuruhn'ja berahi, agar dean'ja tiada termasehur akan dia.

17 Agar jadi putus, jang de kattakan Nabbi Esaiam,siapa meng-utsiap.

18 Liatla hamba aku siapa aku berpileh kakassehkassehanku,kapada siapa n'ja aku meng-

 ambil

ken mijn ziele haer welbehaghen genomen heeft/ ick sal mijnen gheest op hem setten/ ende hy sal den heydenē dat oordeel vercondigen.

19 Hy en sal niet kijvē/noch roepen/ doch daer en sal nienant zijn stemme op der straten hooren.

20 Het ghecroockte riet en sal hy niet breecken/ende het roockende vlas en sal hy niet uytlesschen/ tot dat hy het oordeel uytbrenghe tot overwinninge.

21 Ende de heydenen sullē in zijnen name hopen.

22 Doe wert tot hem ghebrocht een beseten mensche/ die blint ende stom was/ ende hy maeckte hem ghesont/ soo dat de blinde ende stomme sprack/ende sach.

23 Ende alle de Scharen werden verschrict/ ende seyden: is dese niet de Soone Davids?

24 Maer de Pharizeen dit gehoort hebbende/ seyden: dese dryft de Duyvelen niet uyt/dan door Beelzebub den Oversten der Duyvelen.

25 Ende

ambil kabůl hatiků. Aků. terhenter růahků atas dia, makka dia půn meng-rewajat jang hari kiamat akan kaffir.

19 Dia tiada memara, atů betria, atů saůrang půna tiada mending-er sůara-n'ja diatas raja.

20 Iang bůlo pata tiadan'ja berpůtus, daan jang kapas berang-ůs tiadan'ja berpadam, settela sampei dia kalůar kan hari kiamat akan menanganan.

21 Makka jang kaffir půn adala berpitsiaja kapada namman'ja.

22 Settela itu makka de hentern'ja kapada dia, saůrang manusea seitani jang jadi bůta daan bisů, makka dia sumbůn'ja, daan jang bůta daan bisů betůtůr, daan meliat.

23 Makka segala rajat ija terked'jut, daan meng-ůtsiap: bůkan jang ini Anak Davůd?

24 Tella jang Pharizei mending-er itu, kattan'ja jang ini tiada melapas kan sietan, melainkan dari pada Beelzebub půngůlů seitan d'jůga.

25 Tat-

25 Ende Jesus bekennende hare ghedachten / seyde tot hen: een yegelijck Coninckrijc dat tegen hem selven gedeylt is / wort verwoest: ende een yeghelijck stadt ofte huys teghen hem selven gedeylt en sal niet (lange) staen.

26 Indien nu den Satan dē Satanam uytdrijft / soo is hy tegen hem selven ghedeylt / hoe sal dan zijn rijcke bestaen?

27 Ende indien ick de Duyvelen door Beelzebub uytdrijve / door wien drijvense dan uwe soonen uyt? daerom sullen sy uwe Rechters wesen.

28 Maer indien ick de duyvelen door den Geest Godts uytdrijve / soo is dan dat Coninckrijcke tot u ghekomen.

29 Ofte hoe can yemant tot eens machtighen huys ingaen / ende zijn goederen wech rooven / ten sy dat hy eerst den machtigē gebondē hebbe / ende alsdan sal hy zijn huys

25 Tatkalla Iesus berkanalkan fikirn'ja, meng-ůtsiap akan dean'ja: segala nagri raid'ja jang ada berbagi dirin'ja, menjadi berbinassa, daan segala kůta atů růma jang menjadi berbagi dirin'ja, tiada dapat tingal (lama).

26 D'jikkelů jang seitan bůangkan seitan, makka jadi dia berbagi akan dirin'ja, bagimana dapat mendiri hokkůmann'ja?

27 Makka d'jikkelů aků bůangkan seitan dang-an Beelzebub, dang-an siapa de bůangn'ja anak kamů? karna itůla dean'ja manjadi hokkůmantrimů.

28 Tetapi d'jikkelů aků bůangkan seitan dang-an růah Allah, makka jadi jang Rad'jat datang kapada kamů.

29 Atů Bagimana dapat barang siapa memasůk ka růma ůrang kawassa, daan merampas hartan'ja, d'jikkelů dia tiada meng-ikat jang kawassahan důlů makka settela itů dia merampas kan

huys beroven?

30 Wie met my niet en is/ die is tegē my: ende wie met my niet en vergadert/ die verstropt.

31 Hierom segge ick u/ alle sonden ende lasteringe sal dē menschē vergeven worden: maer de lasteringe tegen den Geest/ sal den menschē niet vergeven worden.

32 Ende soo wie spreecken sal tegen den Sone des menschen/ het sal hem vergeven worden: maer so wie spreken sal tegen den heyligen geest/ het sal hem niet vergeven worden/ noch nu in dese werelt/ noch inde toecomende.

33 Maeckt den boom goet/ ende zijn vruchten goet: of maeckt den boom quaet/ ende zijn vrucht quaet/ want uyt de vrucht wort den boom bekent.

34 Ghy aderen gebroetsel/ hoe soudt ghy konnen goedt spreecken/ dewijle ghy quaet zijt? want uyt de overvloedicheydt des herten spreeckt de mondt.

35 Eē goet menschē brengt goet

kan ruman'ja?

30 Siapa tiada serta akū, ijani satrū kita: daan siapa tiada berkapung dang-an akū, ija pun terhilang.

31 Karna itū akū britaumū, segala doosa daan hūdjat jadi berampun akan jang manūsea: tetapi jang hūdjat kapada jang ruah, tiada menjadi berampun akan manūsea.

32 Makka siapa memaki akan anak manūsea ija dia membūleh maāf itū: tetapi siapa memaki akan ruah ūlkadūs, makka ijani tiada menjadin'ja bermaāf, atū dalam dun'ja ini, atū dalam acher datang.

33 Būat baik akan pūhoon, daan būan'ja ija pun baik: atū būat d'jahat akan pūhoon, makka būan'ja ija pun d'jahat, karna dari pada būa berkanal kita jang pūhoon.

34 Kamū asal ūlar, bagimana dapat kamū berkatta baik, sedang kamū menjadi d'jahat? karna jang mūlūt berkatta dari pada jang isi hati.

35 Makka jang manūsea baik, meng-

goet voort / upt den goeden schat zijns herten: ende een boos mensche/ brengt boosheyt voort / upt den boosen schat syner herten.

36 Maer ick segge u/ dat de menschen inde dage des oordeels rekenschap geven sullen van eenen peghelijcken onnutten woorde dat sy ghesproken sullen hebben.

37 Want upt uwe woorden sult ghy gherechtveerdicht worden/ende upt uwe woorden sult ghy verdoemt worden.

38 Doe antwoorden hem sommige upt den schriftgheleerden ende Pharizeen/ seggende: Meester/ wy willen van u een teecken sien.

39 Den welcken hy antwoorde/ende seyde: dit boose ende overspeelighe geslachte begeert een teken: ende hen sal geen teken gegeven worden/ anders dan dat teecken des Propheets Jone.

40 Want gelijc Jonas was inden buyck des Walvischs/ drie dagen ende drie nachtē/ alsoo sal de Soone des mensschen

meng-henter adil dari pada segala hatin'ja: daan jang manůsea d'jahat, meng-henter nakallan, dari pada hatin'ja nakal.

36 Tetapi aků britau mů,makka segala manůsea ada memmeri keira keira dari pada segala patta nad'jis jang de kaluarkan dari, můlůtn'ja kapada hari kiamat.

37 Karna kamů menjadi beradil dari pada segala per-kattaän mů, daan dari pada perkattaän mů menjadi mů terhokkům.

38 Makka berbagi Chali daan Pharizei ůd'jer akan dia, daan meng-ůtsiap: Půngůrů, kita hendak meliat sawatů tanda darimů.

39 Makka dia meng-ůtsiap,daan berkattan'ja: asal ini nakal daan sesůndel meng-hendak sawatů tanda: makka tiadan'ja berůleh tanda lain, selainkan tanda dari pada Nabbi Iůnas.

40 Karna seperti Iůnas tingal de půrůt ikan-mina, tiga hari daan tiga malam, demikien jang anak manůsea, ija

Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

schen wesen in het herte der aerden/ drie dagen ende drie nachten.

41 De mannen van Ninive sullen opstaen in het oordeel met desen ghesla chte / ende sullent verdoemen: Want sy hebben hen bekeert door de predickinghe Jone/ ende siet hier een te deser plaetse die meer is dan Jonas.

42 De Coninginne vanden Zuyden sal opstaen in het oordeel met dit geslachte/ende sullent verdoemen. Want sy quam vande eynden der aerden/ om Salomons wijshept te hooren: ende siet hier een te deser plaetse/ die meer is dan Salomon.

43 Wanneer de onreyne Geest uyt den menschе uytgevaren is/ so doorwandelt hy door dorre plaetsen/ soecktende ruste/ ende en vintse niet.

44 Dan sept hy: ick sal wederkeerē tot myn huys daer ick uytgegaen ben/ ende als hy daer gecomen is/ vint hy 't ledich/ met besemen ghekeert ende verciert.

45 Dan

tingal de dalan hati tana , tiga hari daan tiga malam.

40 Iang lakilaki dari Ninive ada berbangkit kapada hari kiamat dang-an assal ini , makka adan'ja terhůkkům akan dia: karna dean'ja balik badann'ja sebab rewajat Iůnas. Makka liatla de tůmpat sini saůrang jang jadi lebeh dari Iůnas.

42 Iang raid'ja parampůan dari salatan ada berbangkit kahari kiamat dang-an assal ini , daan berhokkůmn'ja, karna dia mendatang dari ůd'jůng bumi, akan mending-er bůdi Soliman: makka liatla saůrang de tůmpat sini, siapa jadi lebeh dari Soliman.

43 Tatkala jang růah nad'jis kalůar dari badan manůsea, makka dia berkůliling akan tůmpat d'jůmůr, mentsiari ka důdůkkan, daan tiadan'ja mendapat.

44 Tella itů dia meng-ůtsiap: aků kůmbali ija kapada růmaků, dari mana aků kalůar , daan settela dia datang kasana, de dapatn'ja ampa, bersapů dang-an sapů daan berbisey.

45 Makka

45 Dan gaet hy/ eñ neemt met hem seven andere geestē die booser zijn dan hy selve/ ende comen daer in/ ende bewoonent daer/ ende het laetste dies menschen wort erger dan het eerste/ alsoo salt oock desen boosen ghesachte wesen.

46 Doe hy noch tot de scharen sprack: siet/ zijn moeder ende zijne broeders waren buyten/ begeerende hem te spreecken.

47 Ende een sepde tot hem: siet daer/ u moeder ende uwe broeders zijn daer buyten/ begheerende u te spreecken.

48 Hy antwoordde ende sepde tot den genē diet hem gesept hadde: wie is mijn moeder/ ende wie zijn mijn broeders?

49 Eñ streckende zijn hant over zijne discipulen/ sepde: siet mijn moeder ende mijne broeders: want/ so wie den wille mijns Vaders doet die inde hemelen is/ dat is mijn broeder/ eñ suster eñ moeder.

45 Makka dia pergi, meng-ambil ruah tud'ju jang lain lebeh d'jahat dari dia kendiri kasertan'ja, daan memasuk de situ, daan menaun ka sana: makka, jang ud'jung manusea itu jadi lebeh d'jahat dari jang mula. Makka demikien menjadi pun dangan asal nakal ini.

46 Sedang dia lagi betutur dang-an rajat: liatla, ibun'ja daan sudaran'ja tingal deluar situ meng-hendak berkatta akan dia.

47 Makka saurang beritau kan dia, liatsana, ibumu daan sudaramu ija deluar situ, siapa hendak betutur dang-an mu.

48 Dia meng-utsiap daan ud'jer kapada siapa memmerin'ja tau akan dia: siapa ija ibu ku, daan siapa ija sudara ku?

49 Tella dia berbetul tang-an-n'ja atas muritn'ja, meng-utsiap: liat ibuku daan sudar aku: karna, barang siapa berputus kahendak hati bappa ku jang mendudük dalam surga, itula sudara, daan ade, daan ibuku.

Dat derthienſte Capittel.

1 Ieſus by der Zee, 3 door de gelijckeniſſe vanden Saeyer, 24 vanden Sade, 31 van den moſtaert-kooren, 33 vanden heefdeech, 44 vanden verborghen ſchat, 45 vanden Coopman, 47 ende door het nette geworpen indeZee, 51 leert hoedanich het Coninckrijcke der Hemelen ſy.

1 TE dier daghe/ Ieſus upt dē huyſe gegaen zijnde/ ſat by der Zee.

2 Ende tot hem vergaderden veele ſcharen/ ſoo dat hy in een ſchipken ginck ſitten/ ende alle de ſcharen ſtonden op den Oever.

3 Ende hy ſprack tot hen veele dingen door ghelijckeniſſen/ ſegghende: ſiet/ een ſayer ginck upt om te ſayen:

4 Ende als hy ſaeyde/ is een deel des ſaets by den wege gevallen/ ende de vogelen des hemels zijn gecomen ende hebbent gegeten.

5 Ende het ander is gevallen in ſteenachtighe aerde/ daer het niet veel aerde en hadde/ eñ het ginck terſtont op/ om dat het gheen diepte der aerden en hadde:

6 Ende de Sonne opghegaen

Iang bagij katigablas.

1 *Ieſus de tepi laut, 3 dang-an ſepertihan ourang membuleeb, 24 daan dari bid'ji, 31 daan dari bid'ji ſawi, 33 dari tepong maßam, 44 dari harta terſemun'ji, 45 dari ourang ſudagar, 47 daan dari pada jang pukat jang de boangn'ja ka laut, 51 makka de aid'jern'ja bagimana jadi jang radjat ſorgani.*

1 KApada hari itů, ſettela Ieſus kalůar dari růma, mendůdok ka tepi laůt.

2 Makka rajat ban'ja berkampůng ampir dia, ſettela dia memaſůk kadalam ſawatů kapal, daan jang rajat bediri de tepi.

3 Makka berkartan'ja akan dia berbagi barang dang-an ſepertihā, daā mēg-ůtſiap: liatla, ſaůrāg bendang kalůar akā membůleeh.

4 Makka tatkala dia membůleeh, ſabagi bid'ji půn menjatů de tepi d'jalan, makka jang bůrůng de lang-it datang daan memakann'ja.

5 Makka jang lain menjatů de tana iſi batů, kamana tiadan'ja tana bann'ja, daan ija půn bertůmbů ſigra, karna ſebab tiadan'ja tana dalam:

6 Makka jang mattahari menaiki,

gaen zijnde/ soo ist verbrant gewoꝛden/ ende daerom dat het ghenen woꝛtel en hadde/ ist verdoꝛret.

7 Ende het ander is ghevallen onder de dooꝛnen/ ende de dooꝛnen zijn gewassen/ ende hebbent versmacht.

8 Ende het ander is gevallen in goede aerde: ende heeft vꝛucht gegevē/ d'een (graen) hondert fout/ ende d'ander t'sestich fout/ ende d'ander dertich fout.

9 Wie ooꝛen heeft om te hooꝛen/ die hooꝛe.

10 Ende zijne Discipulen tot hem comende/ seydē hem: waerom spꝛeect ghy tot hen dooꝛ gelijckenissen?

11 Hy antwooꝛde/ ende seyde hen: daerom dattet u ghegeven is de verboꝛgenthedē des Coninckrycks der Hemelen te verstaen: maer desen is dat niet gegeven.

12 want wie daer heeft/ diē sal gegeven woꝛden/ ende hy sal overvloedich woꝛden: maer wie niet en heeft/ van hem sal ghenomen woꝛden oock dat hy heeft.

naiki, daan ber-ang-ůskan dia, daan sebab tiada ija půn berakar, jadin'ja termatti.

7 Makka jang lain menjatů ka bava půhoon důri, jang důri ija bertůmbů, daan memůnůhn'ja.

8 Iang lain menjatů dalam tana baik: makka ija berbid'ji, jang (bid'ji) satů saratůs, jang lain anampůlů, daan jang lain lagi tiga půlů.

9 Siapa půn'ja taling-a akan mending-er, ding-erla.

10 Tella můritn'ja datang kapada dia, meng-ůtsiap akan dia: karna appa-mů berkatta dāg-an dean'ja dang-an sepertihan?

11 Makkůd'jern'ja, daan meng-ůtsiap kan dia: sebab kamů berůleh karůn'ja akan meng-arti segala semůn'jihan perkatta Radjat surgani: tetapi jang ini tiada de karun'jakan.

12 Karna siapa ada půn'ja, jang itů ada půn berůleh, daan menjadi půn antipermana: tetapi siapa tiada půn'ja, makka adan'ja půn berhilang jang ampůn'ja dia.

Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

13 Daerom ſpreeck ick tot haer door gelijckeniſſen / om dat ſy ſiende / niet en ſien / ende hoorende niet en hooren / noch oock verſtaen.

14 So wort dan de Prophetie Eſaie in hen vervult / die daer ſept: mette ooren ſult ghy hooren / ende niet verſtaen: ende mette oogen ſult ghy ſien / ende niet bemercken.

15 Want het herte deſes volcx is vet geworden / ende ſy hebben ſwaerlijck gehoort met hare ooren / ende haere oogen hebben ſy toegeſlotē: op dat ſy niet en ſien met oogen / ende met de ooren hooren / ende met de herten verſtaen / ende dat ſy haer niet en bekeeren / ende dat ick ſe geſont maecke.

16 Maer uwe ooghen zijn ſalich / want ſy ſien: eñ uwe ooren / want ſy hooren.

17 Want voorwaer ick ſegge u / dat veele Propheten ende rechtveerdighen hebben begeert te ſiē dat ghy ſiet / eñ hebbent niet geſien: eñ hooren dat ghy hoort / ende hebbent

13 Karna itůla aků berkattakan dia dang-an ſepertihan, agar dean'ja tella berpandang, tiadan'ja meliat, daã půn mending-er tiadan'ja ding-er, atů meng-arti.

14 Makka jadi půn půtus akan dian'ja jang de kattakan Nabbi Eſaiam, ſiapa meng-ůtſiap: kamů ada mending-er dāg-an taling-a, daan tiada mů meng-arti: daan kamů ada meliat dang-an mata, daan tiada mů pertanda.

15 Karna hati manůſea ini menjadi ija berlema, makka dean'ja mending-er berſůkar dang-an taling-an'ja, daan půn bertůtůp akan mattan'ja: agar tiadan'ja meliat dang-an matta, daan ding-er dang-an taling-a, daan meng-arti dang-an hati, daan tiadan'ja půn balik badan, agar aků berſůmbů akan dean'ja.

16 Tetapi matta mů jadi bermůmin, karna dean'ja meliat: daã taling-amů, karna mending-er.

17 Karna ſůngů aků britau mů, bann'ja Nabbi daan ůrang adil ada hendak meliat jang deliat kamů, daan tiadan'ja berůleh liat: daan mending-er jang de ding-ermů, makka tiadan'ja ber-

ding-er

bent niet gehoort.

18 Hoort ghy dan de ghelijckenisse des Sapers.

19 Als yemant dat woordt bandē Coninckrijcke hoort/ ende niet en verstaet/ dan comt de boose/ ende neemt wech dat in zijn herte ghesaept is/ dit is de ghene die by den weghe gesaept is.

20 Maer die inde steenachtige aerde gesaept is/ dat is de gene die dat woort hoort/ ende dat terstont met blijdtschap ontfanght.

21 Ende hy en heeft geen wortel in hem selven/ maer is ongestadich: ende als daer verdruckinge comt/ofte vervolginge om het woort/ soo wordt hy terstondt ghe-ergert.

22 Ende die onder de doornen gesaept is/dat is:de gene die dat woort hoort/ maer de sorchvuldicheydt deser Werelt/ende de verleydinge des rijckdoms/ verstnachten dat woort/ ende het wordt onvruchtbaer.

23 Ende die inde goede aerde

ding-er.

18Ding-erla kamů půn jang sepertihan ůrang membůleh.

19 Tatkala barang siapa mending-er rawajat sůrgani, daan tiadan'ja půn meng-arti, makka jang seitan datang, daan meng-ambil jang jadi membůleeh dalam hatin'ja, inila siapa jadi membůleeh de tepi d'jalan.

20 Tetapi siapa jadi membůleeh de tana isi batů, itůla siapa mending-er jang perkattaän, daan berteriman'ja sigra dang-an sůka hatin'ja.

21 Makka dia tiada berakar dirin'ja, tetapi jadi můrahberbalik: makka tatkala datang gaga-i, atů ikůttan karna sebab jang kattaän, makka sigra jadi dia berbistůwi.

22 Makka siapa jadi membůleeh de bava důri, itůla, siapa mending-er jang perkattaän, tetapi jang kalůwi důn'ja ini, daan jang ing-in harta kaja, berbinassa akan jang perkattaän, makka tiadan'ja berbid'ji.

23 Makka siapa jadi membůleeh

aerde beſaept is/dat is de gene die dat woort hoort/ ende dat verſtaet/ ende eyntlyck vruchtbaer is/ende draecht/ d'een hondert/ d'ander tſeſtich/ende d'ander dertich.

24 Een ander gelyckeniſſe heeft hy haer voor gheſept/ ſeggende: het Conincrycke der hemelen is/ghelyck een menſche die goet ſaet in zyn acker geſaept hadde.

25 Ende als de menſchen ſliepen/quam zyn vyandt ende ſaepde oncruyt midden in de tarwe/ende ginck wech.

26 Ende als het kruyt opgewaſſen was/ ende vrucht droech/ doe ſachmen ooc dat oncruyt.

27 Doe ginghen de dienſtknechten des hups-heere/ende ſeydē hem: heere/ en hebdy niet goet ſaet in uwen acker geſaept? van waer heeft hy dan dat oncruyt?

28 Ende hy ſeyde tot hen: de vyantſche menſche heeft dat gedaen/ende de dienſtknechten ſeyden tot hem: wildy dan dat wy gaen/ ende dat verſamelen?

29 Hy

leeh de tana baik, itůla ſiapa mending-er jang perkataän daan meng-artin'ja, daan kůmodien terhenter bůabid'ji, ſawatů ſaratůs, jang lain anampůloh, daan jang lain lagi tiga půlůh.

24 Sawatů ſepertihan lain berkattan'ja akan dia, daan meng-ůtſiap? jang Radjat ſůrgani jadi, ſeperti ſaůrang membůleeh bid'ji baik dalam bendang-n'ja.

25 Makka tatkala manůſea tidůr, datang ſatrůn'ja daan membůleeh ůbat d'jahat dedalā jang gendům, daan půn půlang.

26 Settela jang gendům bertůmbů, daan meng-hentar bůabid'ji, makka de liatn'ja půn d'jůga jang ůbat d'jahat.

27 Makka jang hamba datang kapada půngůlůn'ja, daan meng-ůtſiap akan dia: tůanků, tiada-mů membůleeh bid'ji baik de dalam bendang-mů? dari mana datang půn jang ůbat d'jahat?

28 Makka dia britaukan dean'ja: jāg manůſea ſatrůwi membůat itů, makka hamban'ja bertann'ja akan dia: hendakmů kami pergi, berkampůng akan itů?

29 Dia

29 Hy ſeyde:neen/op dat ghy dat oncruyt vergaderende/ niet oock te gelyck de tarwe uyt en pluckt.

30 Laetſe beyde te ſamen opwaſſen tot den Oogſt:ende inden tydt des Oogſt ſal ick tot de Mayers ſeggen: vergadert eerſt dat oncruyt/ ende bindet in buſſelen om te verbranden: maer de Tarwe vergadert in myn ſchuere.

31 Een ander gelyckeniſſe heeft hy hen voorgeſeyt/ſeggende:het Coninckryck der hemelen is ghelyck een moſtaert ſaet/ t'welck een menſche heeft genomen/ ende in zynen Acker geſaeyt:

32 Het welcke het minſte is onder alle zaden: maer wanneert op gewaſſen is/ dan isſet het grootſte onder de moeſcruyden: ende het wort een boom/ alſoo dat de vogelen des hemels comen/ ende neſtelen in zyne tacken.

33 Een ander ghelyckeniſſe ſpack hy tot hen/ ſeggende: het Coninckryck der hemelen is gelyck een Deeſſem/ welcken een vrouwe nam/

R ende

29 Dia meng-ůtſiap: tida, agar kamů tella berkampůng, jang ůbat d'jahat, tiadamů d'jůga mengintas jang gendům.

30 Beerla bertůmbů ſeſamma-ſamma ſampei waktů iris: makka ka waktů iris aků britau kapada ůrang iris:berkampůng doulů jang ůbat d'jahat, daan ikatn'ja berbůnkůs agar de bakarn'ja: tetapi jang gendům berſimpan dalam gedůng ků.

31 Sawatů ſepertihan lain berkattan'ja akan dia, daan meng-ůtſiap: jang Radjat ſůrga ija půn ſeperti ſabid'ji ſawi, jang de ambilkan ſaůrang manůſea, daan bertanamn'ja de dalam bendang-n'ja.

32 Siapa jadi jang ketſil de antara ſegala bid'ji: tetapi tatkala jadi bertůmbů, makka jadi ija jang baſſar de antara ſajůr: daan půn menjadi ſawatů půhoon, demikien makka jang bůrůng de lang-it datang, akan berſarang dalam dahan'ja.

33 Sawatů ſepertihan lain britaun'ja akan dean'ja, daan meng-ůtſiap: jang Radjat ſůrga jadi půn ſeperti ſawatů tepůng mẽta, jãg de ambil ſaůrang parampůan,

K daan

ende verberch hem in drie maten meels/ tot dat het al gesuyrt was.

34 Alle dese dingen heeft Jesus tot de schare gesprooken in gelijckenissen: ende sonder ghelijckenissen en heeft hy tot hen niet ghesprooken.

35 Op dat vervuldt worde dat door den Prophect ghesprooken is/ seggende: ick sal mijnen mont op doen in gelijckenissen/ ick sal uytspreken dat verborgē is geweest vanden beginne der werelt.

36 Als nu Jesus de schare ghelaten hadde/ quam hy in huys/ ende zijne Discipulen quamen tot hem/ seggende: verclaert ons de ghelijckenisse van den oncruyde des Ackers.

37 Ende hy antwoordende heeft tot hen ghesept: die dat goede saet sapt is de sone des menschen.

38 De Acker is de wereldt/ ende het goede saet zijn de kinderen des Coninckrijcx/ ende het oncruyt/ zijn de kinderen der boosen.

39 De

daan membûbûn'ja dalam tepûng tiga gantan, sampey sertela jadi massam samûan'ja.

34 Segala ini de kattakan Iesus kapada jang Rajat dang-an sepertihan: tiadan'ja berkatta dang-an dean'ja selain kan sepertihan d'jûga.

35 Agar jadi pûtus jang de kattakan Nabbi, siapa meng-ûtsiap: akû ada pûn berbûka mûlutkû dang-an sepertihan, akû ada berrewajat pûn jang menjadi tersemûn'ji dari pertama dûn'ja.

36 Settela Iesus tingal akan jang rajat, makka masûkn'ja karûma, daan mûritn'ja datang kapada dia, meng-ûtsiap: beri-tahûr akan kita jang sepertihan ûbat d'jahat de bendang.

37 Makka dia ûd'jer akan dean'ja daan meng-ûtsiap: siapa membûleeh jang bid'ji baik itula jang anak manûsea.

38 Iang bendang ija jang dûn'ja, daan jang bid'ji baik itûla jang kanak kakkûman surgani; makka jang ûbat d'jahat, itûla jang kanak nakal.

39 Iang

39 De vyandt dieſe ſaeyt/ is de Duyvel/ de Oogſt is de voleyndinge des Werelts/ de Mayers zyn de Engelen.

40 Gelyck het oncruyt vergadert/ ende met viere verbrant wort: alſo ſalt ock in de voleyndinge des Werelts geſchieden.

41 De ſoone des menſchen ſal zyne Engelen ſenden/ en (ſy) ſullen uyt zyne Coninckryicken vergaderē alle ergerniſſen/ ende die gene die ongerechtichevt doen:

42 Ende ſullenſe inde vierigen Oven worpen/ daer ſal weeninghe zyn ende knerſelinghe der tanden.

43 Dan ſullen de rechtveerdige blincken/ gelyc de Sonne int Coninckryicke haers Vaders/ wie oozen heeft om te hooren/ die hooze.

44 Wederomme het Coninckryck der hemelen is ghelyck eenen ſchat inden acker verborgen/ welckē een menſche vant/ eñ verberchde/ eñ van blyſchap die hy daer in hadde/ ginck eñ vercocht al wat hy hadde/ eñ cochte diē acker.

45 We-

39 Iang ſatrů ſiapa membůleeh-n'ja, ija jang ſeitan, jang waktů iris ija jang ſůdahan důn'ja, urāg iris, itůla malaikat.

40 Seperti jang ůbat d'jahat menjadi berkampůng, daan bertůnůh dang-an api: makka demikien jadin'ja kapada waktů důn'ja ſůdahani.

41 Iang anak manůſea ada menjůrůh malaikatn'ja, akan berkampůng ſegala berbiſtůwi dari antara Radjatn'ja, daan ſiapa membůat důrahka:

42 Makka de bůangn'ja kadalam dapůr api, kamana ada menang-iſſan daan půn amete gigit.

43 Tella itů makka jang adilhati berridůpi ſeperti jang mattahari kadalam Radjat bappan'ja, ſiapa půn'ja taling-a akan mending-er, ding-erla.

44 Sakali lagi, jang hokkůman ſůrgani jadi půn ſeperti ſawatů perbindaharaan berſemůn'ji de dalam bendang, jang de dapatkā ſaůrang, ſiapa ſimpann'ja, makka karna maha ſůkahann'ja, pergin'ja berd'jawal ſegala ampůn'ja dia, daā memmeli akā bendāg itů.

45 Sa-

Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

45 Wederom/het Coninckrijcke der hemelen is gelijck een Koopman die schoone peerlen sochte.

46 Dewelcke/ als hy eene costelijcke (peerle) gevonden hadde/ ginck ende vercocht al wat hy hadde/ende kochte dien.

47 Wederom/het Coninckrijck der hemelen is ghelijck een Nette/ dat ghewozpen is inde Zee/ ende allerley manieren van visschen versamelt.

48 Het welcke als het vol was/de Visschers opgetogen hebben aen den Oever: ende sittende/ hebben sy uptgeleesen/dat goede in hare vaten/ maer het quade wierpen sy upt.

49 Also salt inde voleyndinge der werelt wesen: de Enghelen sullen uptgaen/ ende de boosen midden onder de rechtveerdigen uptscheyden.

50 Ende sullense in den vierigen Oven werpen: daer sal wesen weeninge ende knersinge der tanden.

51 Ende Jesus sey de tot hen: hebt

45 Sakali pûla, jang Radjat sûrgani jadi pûn seperti saûrang sûdagar siapa mentsiari mûteara bisey.

46 Makka tella dia berdapat sawatû i(mûteara) garib, de d'jawalkan segala jang ampûn'ja dia, daan memmelin'ja.

47 Lagi pûla, jang Radjat sûrgani jadi pûn seperti sawatû pûkat, jang menjadi bûang dalam laût, daan berkampûng akan ikan bagi d'jinis rûpa.

48 Makka tella jadi penûh, urang mamûkat tareen'ja ka tepi: daan tella dûdûk, de pilehn'ja samûan'ja, jang baik de isikan thûngn'ja, tetapi jang d'jahat de bûangn'ja kalûar.

49 Demikien menjadin'ja ka waktû dûn'ja sûdahani: jang malaikat ija meng-alûar, daan membagi jang Nakal dari antara jang adil.

50 Daan de bûangn'ja dalam dapûr apin'jala: kamana ada amat nang-is daan amete gigit.

51 Makka Iesus tan'jakan dean'ja:

hebt ghy dit al verstaen? sy seyden tot hem: ja Heere.

52 Ende hy seyde tot hen: daerom een yegelyck schrift-geleerde/ geleert tot den Coninckrycke der Hemelen/ is gelyck een huysheere/die uyt zynen schatten nieu ende out voort brengt.

53 Ende het is geschiet/als Jesus dese gelyckenissen volepnt hadde/ tooch hy van daer.

54 Ende ghekomen in zyn Vaderlant/ leerdese in hare vergaderinge/ so dat sy haer verschrickten/ ende seyden: van waer comt desen dese wysheyt ende dese cracht?

55 Is dese niet de soone des Timmermans? ende is niet zyn moeder ghenaemt Maria? ende zyne broeders/ Jacobus ende Joses/ ende Symon ende Judas?

56 Ende zyne susters zynse niet alle by ons: van waer comt dan desen dit alles?

57 Ende sy waren aen hem gheargert/ maer Jesus seyde tot haer: gheen Prophect en is sonder eere/dan in zyn va-

an'ja: adala kamu meng-arti itu? dean'ja ud'jer: ija tuanku.

52 Makka dia britaun'ja: karna itu segala Chatip, siapa menjadi berbudi akan arti Radjat surgani, jadi pun seperti panghulu ruma, siapa meng-henter baru daan tua dari perbindaharan'ja.

53 Makka menjadin'ja, tatkala Iesus berputus sepertihan ini, lalu dia pulang dari sana.

54 Daan mendatang kanagri bappan'ja, beraid'jer kapada kampung-ann'ja, demikien makka dean'ja terkud'jut, daan meg-utsiap, dari mana beruleh dia budiman daan kawassahan ini?

55 Bukan ini jang anak tukang? daan pun bukan ibun'ja bernamma Mariam? daan sudaran'ja, Iakubus daan Iuses, daan Symon daan Iudas?

56 Daan adeyn'ja, tiadan'ja samuan'ja serta kita? dari mana datang jang ini segala itu?

57 Makka dean'ja jadi berbis-tuwi karna dia, tetapi Iesus beritaun'ja: barang nabbi tiada dangan hurmad, kapada nagri bap-

derlant en in zijn eygē huys.
58 Ende hy heeft daer niet veel crachten ghedaen om haers ongeloofs wille.

Dat veerthienste Capittel.

3 Nae dat Iohannes doot was, vermenichvuldicht Ieſus de vijf brooden, ende twee viſſchen, 25 daer nae wandelt hy op het water, 27 ende bekent zijnde van veelen Gods ſoon te zijn, 31 geeft den crancken geſontheyt.

1 TE dier tijdt hoorde Herodes de vierdoorſt het geruchte van Jeſus.
2 Eñ ſeyde tot zijne knechten: deſe is Joannes den dooper: hy is opgeſtaen vanden dooden / ende daerom wercken de crachten in hem.
3 Want Herodes hadde Joannem gevangen / ende gebonden / eñ in den kercker geſet / om Herodias de huyſvrouwe Philippi ſyns broeders.
4 Want Joannes ſeyde tot hem: het is u niet ghedoorloft haer te hebben.
5 Ende hy begeerde hem te dooden / maer hy vreeſde het volck / want ſy hielden hem voor een Prophect.
6 Eñ doe Herodes gheboorten

pan'ja daan dalam rûman'ja.
58 Makka dia tiada membûat bann'ja kauwaſſahan de ſitû ſebab tiadan'ja meng-heakin.

Iang bagij ka-ampatblas.

3. Tella Iohannes jadi matti, makka Ieſus berbann'jarankan apam lima, daan ikan dua ekor, 25 komodien itu makka dia berd'jalan deatas ajer, 27 daan ſettela orang bann'ja berkanal kan dia akan anak Allah, 31 memjumbu akan ſakitan.

1 KAwaktû itû makka panglima Herodus mending-er preſûara Ieſus.
2 Daan beritau akan hamban'ja: jang ini jadi Iûannes mandihan: dia berbangkit dari matti, karna itû kard'jakan kauwaſſahan dalamn'ja.
3 Sebab Herodûs menangkap akan Iûannem, daan berikat, daan berpaſſûng dia, karna Herodias, jang bini Philippi abangn'ja.
4 Karna ſebab Iûannes beritau kan dia: tiada mû dapat berûleh dean'ja.
5 Makka dia hendak memûnûh dia, tetapi takût akan rajat, karna dean'ja terd'jûnd'jûng akan dia ſeperti Nabbi.
6 Makka tella merameykan-

nja

0 1 2 3
Württembergische Landesbibliothek Stuttgart
Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

ten dach gehoudē wert/ dan steherodias dochter int midden/ ende het behaechde herodi.

7 Waerom hy met eede beloofde haer te geven/ wat sy begeeren soude.

8 Ende sy te voozen onderwesen van haer moeder / seyde: gheest my hier in een Schootel/ het hooft Joannes des Doopers.

9 Eñ de Coninc wert dzoevich: nochtans om den eedt/ ende om de gene die met hem ter taeffelen saten/ gheboot hyt haer te geven.

10 Eñ sant (den scherpzechter) ende onthalsde Joannem inden Kercker.

11 Ende zijn hooft wert gebzacht in een schotel/ende dē dochterken gegeven: ende sy dzoecht tot haer moeder.

12 Doe zijn syne Discipulen toegegaen/ ende hebben het lichaem wech genomen/ eñ begraven: ende gingen ende bootschaptent Jesu.

13 doe Jesus dat hoozde/ weec hy van daer henen te schepe/

n'ja waktu branak Herodus, makka anak Herudias menari de antara urang, makka pun bersuka akan Herodus.

7 Karana appa dia upaman'ja dāg-an sumpa aku memmerin'ja, appa hendak dean'ja.

8 Makka dia mula tella de aid'jerkan ibun'ja, mengutsiap, beri hamba de sini dalam sawatu ping-an, jang kapala Iuannes mandihan.

9 Makka raid'ja bertsinta hatin'ja: tetapi karna sumpan'ja, daā karna siapa bersentap dangan dia, bersabda agar dē berin'ja akan dean'ja.

10 Makka menjurunhn'ja berpungal kapala akan Iuannem dalam passung-an.

11 Makka de henterkan kapalan'ja dalam ping-an, daan de berin'ja akan anak: makka dia membawan'ja kapada ibun'ja.

12 Makka muritn'ja pun datang, daan meng-ambilkan badann'ja, daan bertanamkan: makka pergin'ja, daan bert'seritraja akan Iesus.

13 Settela Iesus mending-er itu, lalu dia dari sana dangar.

pe/ tot een woeste plaetse alleene: ende als de scharē dat hoorden/volchden sy hem na te voete/uyt de steden.

14 Ende Jesus uytgaende/ sach veel volcx/ ende werdt beweecht met barmhertichept over haer/ende heelde hare cranckten.

15 Ende doent nu laet ghewoorden was/quamen zyne discipulen tot hem/ ende seyden: dese plaetse is woest/ende de dach is nu voorgegaen: laet de scharen gaen/dat sy gaen inde Dorpen/ende haer selven spyse coopen.

16 Maer Jesus seyde tot hen:sy en hebben genen noot wech te gaen: geeft ghy haer te eeten.

17 Ende sy seyden tot hem: wy en hebben hier niet dan vyf brooden ende twee visschen.

18 Doe seyde hy: brenght my die hier.

19 Ende als hy de scharen geheeten hadde op het gras te sitten/ende de vyf brooden ende twee visschen genomen hadde/ sach hy op na den hemel/

an kapal, ka sawatů tůmpat berrimba: makka tatkala rajat mending-eritů, de ikůtkan dia berd'jalan, dari segala kůta.

14 Tella Iesus kalůar, de liatn'ja ůrang bann'ja, makka bergrak hatin'ja dang-an rahmad atas dean'ja, makka sůmbůn'ja segala sakittann'ja.

15 Makka tella jadi petang, datang můritn'ja kapada dia, daan meng-ůtsiap: tůmpat ini jadi rimba, daan jang hari ija půn lalů: beerla jang rajat půlang, agar pergin'ja ka tanaman, daan an memmeli dirin'ja makannan.

16 Tetapi Iesus beritau dia: tiadan'ja bergůna akan pulang: beri kamů makan akan dean'ja.

17 Makka dean'ja meng-ůtsiap: kita tiada sini melain kan apam lima daan ikan důaekůr.

18 Makka dia meng-ůtsiap: bawaka sini.

19 Settela dia sůrůhkan rajat mendůdůk deatas růmpůt, daan meng-ambil apam lima daan ikan důa ekůr, makka pandangn'ja ka-atas akan sůrga, daan berdůa:

mel/ende dancte:ende als hy de brooden gebroocken hadde/ gaf hyse den Discipulen: ende de Discipulen gavense de scharen.

20 Ende sy aten alle/ ende sy werden versaet/ ende namen op het overschot der brocken/ twaelf volle korven.

21 Ende die daer gegeeten hadden/ waren ontrent vijf duysent mannen/ behalven de brouwen ende kinderen.

22 Ende terstont dwanc Jesus zijne discipulen int schipken te klimmen/ ende voor hem over te varen/ dewijle hy de schare van hem liet.

23 Als hy nu de scharen van hem gelaten hadde/ginck hy op den berch alleene/ om te bidden/ ende doe het nu laet geworden was/was hy daer alleen.

24 Ende het schipken was nu midden inde Zee/gequelt vande baren: want de wint was hen tegen.

25 Ende ter vierder waecke des nachts/ ginck Jesus tot hen/ wandelende op de

doa : daan tella dia pitsiakan apam , de berin'ja akan mûrit : makka jang mûrit berin'ja akan jang rajat.

20 Makka dean'ja, memakan samûan'ja, daan menjadi kinjang, daan jang tingal lebeeh de pûng-ûtn'ja, Dûablas bakûl, penûh.

21 Makka segala jang memakan, jadi ampir lyma ribû lakilaki, selain kan parampûan daan anak bûdak.

22 Makka Iesus menjûrûh mûritn'ja sigra memasûk dalam kapal, daan menjabrang mûla mûlan'ja, sedang dia tingal akan rajat.

23 Tatkala dia tingal akan jang rajat, menaikin'ja kaatas bûkit sendiri , akan memjûmba, makka tella jadi ija petang, tingal dia sendiri desitû.

24 Makka jang kapal sûda tingal de teng-a laût, karibûttan dang-an ûmbak: karna jang angin ija bersala.

25 Makka ka-ampat tabû malam, datang Iesus kapada dian'ja , berd'jalan atas

Zee.

26 Ende doe hem zÿne discipulen sagē op de Zee wandelen/werden sy beroert/seggende: het is een schÿnsel/ ende kreeschen uyt van vreese.

27 Maer terstont sprackse Jesus aen/ seggende: hebt goeden moet/ ick bent vreest niet.

28 Doe antwoorde hem Petrus/ ende sepde: Heere/ indien ghy dat zÿt/ so ghebiet my tot u te comen op het water.

29 Ende hy sepde: Comt/ ende Petrus uyt het schipken ghetreden/ wandelde op de wateren/ om tot Jesum te gaen.

30 Maer den sterecken wint siende/ vreesde hy/ ende als hy begost te sincken/ riep hy/ seggende: Heere behoet my.

31 Ende terstont Jesus de hant uytsteeckende/ heeft hem aengegrepen/ ende tot hem gesept: ghy kleyngeloovige/ waer toe hebt ghy gewanckelt?

32 Ende doe sy int schipke gegaen

laůt.

26 Makka tella můritn'ja meliat dia, berd'jalan atas laůt, bergrak hatin'ja, daan meng-ůtsiap: jadi půn bajangbajang, daan betria karna takůttan.

27 Tetapi Iesus beritau sigra akan dean'ja, daan meng-ůtsiap: bersůkala, aků jadi půn, d'jangan takůt.

28 Makka Petrůs meng-ůd'jer, daan berkatta tůanků, d'jikkelů jadi mů, sůrůhla hamba datang kapadamů di-atas ajer.

29 Makkůd'jern'ja: marela, makka tella Petrůs tůrůn dari kapal, berd'jalann'ja katas ajer, akan pergi kapada Iesus.

30 Tetapi tella dia meliat angin kras, takůtn'ja, daan tella dia bertinglam, makka pangil, daan berkatta: tůanků tůlůng beta.

31 Makka Iesus berbetul tang-ann'ja sigra, daan memmegang akan dia, makka kattan'ja: kamů můda heakin, karna appa mů bergůjang?

32 Makka tella dean'ja memasůk

ghegaen waren / stilde de wint.

33 Eñ die int schipken waren / quamen ende badē hem aen / seggende: waerachtelijck ghy zijt Godts soone.

34 Eñ als sy overgescheept waren / quamen sy in het Lant Genezareth.

35 Ende als de mannen vā dier plaetse hem bekenden / sonden sy in dat geheele omliggende lant / ende brochten tot hem alle ongesonde.

36 Ende baden hem / dat sy alleenlick zijns cleeds zoom raecken mochten / ende alle die hem raeckten / werden ghesont.

sůk dalam kapal, jadi ang-in tůdoo.

33 Makka segala jang důdůk dalam kapal, datang daan menjůmban'ja, daan berkatta: sůngů sůngů kamů jadi anak Allah.

34 Settela dean'ja sůda menjabrang, datangn'ja dalam nagri Genezareth.

35 Makka tella ůrang tůmpat itů berkanal akan dia, menjůrůhn'ja ka segala nagri ampir sitů, daan meng-henter akan dia segala penjakittan.

36 Daan persůmban'ja, agar dean'ja mendapat bergrak tepi bad'jůn'ja, makka segala siapa bergrak dia, menjadi sůmbů.

Dat vijfthienste Capittel.

3. Christus verdoemt de geboden der menschen ende hare geveynstheyt, 17 bewijsende wat den mensche ontreynicht, 22 verlost de dochter der Cananeescher vrouwe, 32 eñ versaet vier duysent mannen met seven brooden ende weynich visschen.

Iang bagij ka-limablas.

3. Christus berhekkum akan sabda manusea, daan berbistuwin'ja, 17 daan bertund'juk appa bernad'jis akan manusea, 22 melapat kan anak parampuan dari Kananea, 32 daan pon berkimjang ampat ribu laki dang-an tud'jo bid'ji apam daan ikan sedekit.

1 Doe quamē tot hem de schrifgeleerden ende

1 Makka datang jang Chali daan Pharizei dari na-

Pharizeen van Jeruſalem/ ſeggende:

2 Waerom overtreden uwe Diſcipulen de inſettinge der ouderen: want ſy en waſchen hare handen niet/ als ſy broot eten.

3 Hy antwoordde/ ende ſeyde hen: waerom overtreet gy ock dat gebodt Gods/ door uwe inſettinghe:

4 Want God heeft gebodē/ ſeggende: eert uwen Vader/ ende uwe moeder: ende wie zijnen Vader ofte Moeder vloeckt/ die ſal de doodt ſterven.

5 Maer ghy ſeght/ ſo wie daer ſeyt tot zijnen Vader ofte tot zijnen moeder: ſo wat gave van my geoffert wort/ ſal u te nutte comen (die doet wel)/ ende en ſal zijnen vader ende moeder niet eeren.

6 Ende ghy hebt Godes gebodt te niete gemaect door uwe inſettinge.

7 Ghy gheynſde/ wel heeft Eſaias van u gepropheteert/ ſeggende:

8 Dit volck komt my by metten monde/ ende eert my met

gri Irrůſalim, duan meng-ůtſiap:

2 Karna appa můritmů melalů kan bangkittan zaman důlů? karna dia tiada baſſů tang-ann'ja, tella memakan růti.

3 Dia beritaun'ja, daan meng-ůtſiap: karna appa kamů mela lůakan ſabda Allah, dang-an bang-kittan můh?

4 Karna Allah berſabda, daan meng-ůtſiap: beri hůrmad akan-bappa ibů mů: makka ſiapa memaki bappa daan ibůn'ja, jang itů jadi mennati de bůnůh.

5 Tetapi kamů berkatta, ſiapa meng-ůtſiap akan bappa daan ibůn'ja: ſegala anůgrahaja jang mējadi memjůmba dari aků, jadi dāg-an ůntůng mů (jang itů mēbůat baik,) daā tiada mēgůna beri hůrmad'akā bappa daā ibůn'ja.

6 Makka kamů berbinaſſa akan ſabda Allah dang-an berbangkittan mů.

7 Hei kamů berbiſtůwi, benar katta Nabbi Eſaiam důlů kala dari pada kamů, daā meng-ůtſiap.

8 ůrang ini mampir beta dang-an můlůt daan memmeri a-

ků

met de lippē: maer haer herte is verre van my.

9 Maer te vergeefs eeren sy my/ leerende voor leeringen/ geboden der menschen.

10 Ende als hy de schare tot hem geroepen hadde / sepde hy tot haer: hoort ende verstaet.

11 Dat ten monde in gaet/ en ontrepnicht den menschē niet: maer wat ten monde upt comt/dat ontrepnicht dē menschē.

12 Ende zijne Discipulen by comende / sepden hem: hebt ghy niet bekent/ dat de Pharizeen dit woort horende/ geergert zijn geweest?

13 Hy antwoorde ende sepde:alle plantinge die mijn hemelsche Vader niet gheplant en heeft/ sal uytgheroept worden.

14 Laetse (varen) sy zijn blinde leytslupden der blinden/ ende indien de een blinde den anderen leydet/ so sullen sy beyde inde gracht vallen.

15 Petrus antwoordende/ sepde tot hem: verclaert ons

kū hūrmad dang-an bibir: tetapi hatin'ja lagi d'jau dari akū.

9 Tetapi dean'ja beri beta hūrmad sala, tella de aid'jer aid'jerran, sabda manūsea.

10 Tatkala dia pangil-akan rajat ampir dia, makka berkattakann'ja: ding-erla daan mengarti.

11 Appa memasūk ka mūlut, tiada bernad'jis akan manūsea: tetapi appa-kalūar dari mūlut, itūla jang bernad'jis akan manūsea.

12 Tella mūritn'ja datang ampir, beritaun'ja akan dea , tiada mū meng-akūwi, makka jang Pharizei tella de ding-ern'ja rawajat ini,menjadi berbistūwi?

13 Dia beritau daan meng-ūtsiap: segala tsiabang jang tiada menjadi tanam dari pada bappakū dalam sūrga, menjadi berbinassa.

14 Beerla dean'ja (pūlang) karna deanja ija buta daan pūn berpimpin ūrang būta, makka d'jikkelū saurang būta pimpin jang lain kadūan'ja menjatū dalam parit.

15 Petrus meng-ūtsiap, daan beritau kan dia: beri akan kita

Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

dese gelijckenisse.

16 Jesus sepde: zijt ghy ock sonder verstant?

17 En verstaet ghy noch niet/ dat soo wat ten monde in gaet/ dat het tot den buyc in gaet/ende wort inde stoelganck uytgeworpen?

18 Maer dat tot den monde uytcomt/ dat comt upt het herte/ ende dat ontrepnicht den menschе.

19 Want upt het herte comen boose gedachtē/ moort/ overspel/ hoererpen/ diefrpen/ valsche getuygenissen/ lasteringe.

20 Desen zijnt die den menschen ontrepnigen: maer met ongewasschen handen te eeten/ dat en ontrepnicht den menschen niet.

21 Eñ Jesus van daer gaende is gheweecken tot de epnden Tyro ende Sidonis.

22 Ende siet een Cananeische vrouwe (van die epnden uytgegaen) riep/ segghende tot hem: Heere Davids sone/ ontfermt u mijnder/ mijn dochter is deerlijck van den Duyvel gequelt.

23 Ende

tau sepertihan ini.

16 Iesus berkatta: tiada kamů půn d'jůga lagi berbůdi?

17 Tiada kamů lagi tau, makka barang memasůk ka můlut, memasůk d'jůga ka půrut, makka ka buang-ajer půn kalůar.

18 Tetapi appa kalůar dari můlut, itůla datang dari dalam hati, makka itůlů bertsiamarkan manůsea.

19 Karna dari dalam hati datang ing-attan nakal, seperti memůnůh, bermůka sesůndel, mantsiůri, saksi sala, daan hů d'jat.

20 Inila jang bertsiamarkan manůsea: tetapi memakan dangan tiada bassů tang-an, itů tiada bertsiamar akan manůsea.

21 Tella Iesus půlang dari sana, lalů dia ka hůd'jůng Tiro daan Sidon.

22 Liatla saůrang parampůan Kananei (kalůar dari tůmpat itu) berpangil, daan meng-ůtsiap kan dia: Tůanků anak Davůd, ber-rahmani hamba, anak ků menjadi tersajang gaga dari seitan.

23 Makka

23 Ende hy antwoordde haer niet een woort/ doe zijn zijne Discipulen toe getreden/ ende hebben hem gebeden/ seggende: verlaetse/ want sy roept ons na.

24 Maer hy antwoordende/ sepde: ick en ben niet ghesonden dan tot de verloozen schapen des huys Israels.

25 Ende sy quam ende aenbadt hem/ seggende: comt my te hulpe.

26 Maer hy antwoordde/ ende sepde: het en is niet goet het brood der kinderen te nemen/ ende de hondekens toe te werpen.

27 Ende sy sepde: jae heere: want de hondekens eeten vande brockskens/ die van haerder heeren Taeffel vallen.

28 Doe antwoordde Jesus/ ende sepde tot haer: O brouwe/ groot is u geloove/ u geschiede gelijck ghy wilt/ ende haer dochter is ghesont ghewoorden van dier uyre aen.

29 Ende als Jesus van daer gegaen was/ quam hy by de Galilei-

23 Makka dia tiada beritaun'ja sapata, makka mûritn'ja mampir dia, daan bersûmban'ja, meng-ûtsiap: sûrûh tingal dia, karna dia meng-ikût kita: daan betria.

24 Tetapi dia britau, daan meng-ûtsiap: akû tiada datang me lain kapada dûmba terhilang dari rûma Israil.

25 Makka dean'ja datang menjûmban'ja, daan meng-ûtsiap: mare tûlûng akan hamba.

26 Tetapi dia britau, daan meng-ûd'jer: tiada benar meng-ambil rûti anak, daan memmerin'ja akan and'jing.

27 Makkûd'jern'ja: ija tûankû: jang and'jing memakan dari bid'ji, jang menjatû dari dûlang tûann'ja.

28 Makka Iesus meng-ûtsiap, daan beritau dean'ja: hey parampûan, bassar jadi heakiman mû, angkû berûleh seperti kahendak hatimû, makka anakn'ja jadi sûmbû dari waktû itû.

29 Tatkala Iesus pûlang dari sana, datang dia ka-ampir

Galileïsche Zee: ende klam op eenen Berch/ende sat daer neder.

30 Doe quamen vele scharen tot hem/ brengende met hen kreupele/ blinde/ stomme/lamme/ ende vele andere: ende wierpense voor de voeten Jesu/ eñ hy heeldese.

31 So dat de Scharen hen verwonderden/ siende de stomme spreecken/ de lamme gheseut/ de creupele wandelende/ ende de blinde siende: ende sy preesen den Godt Israels.

32 Ende Jesus zijne Discipulen roepende / sepde: ick worde beroert met barmhertichept over de scharē: want sy nu drij dagen by my gebleven zijn/ende en hebben niet te eten/ ende ick wilse niet vastende laten gaen/ op dat sy op den wech niet en beswijmen.

33 Ende zijne discipulē seyden tot hem: van waer krijgen wy so veel broodts inde Woestijne/ om soo grooten scharē te spijsen?

34 Ende Jesus sepde tot hen: hoe

pir laût Galilea: makka dia naik katas sawatû bûkit,daan mendûdûk de sitû.

30 Makka rajat bann'ja datang kapada dia, daan meng-henterkan, timpang, bûta, bisû,tsiapik, daan berbagi jang lain:makka de tarûn'ja hadapan kaki Iesus,daan dia bersûmbûn'ja.

31 Bagien, makka jang rajat jadi heirani , tella de liatn'ja jang bisû betûtûr, jang tsiapik bersûmbû, jang timpang berd'jalan, jang bûta meliat: makka dean'ja terpûd'ji Allah Israil.

32 Settela Iesus pangil akan mûritn'ja, meng-ûtsiap: hatikû bergrak dang-an rahmad atas segala rajat ini: karna dean'ja tingal sakarang serta akû tiga hari, daan tiadan'ja pûn'ja makkannan, akû tiada hendak melapas dean'ja berpûassa, agar dean'ja tiada berpangsawan de d'jalan.

33 Makka mûritn'ja meng-ûtsiap akan dia:dari mana kita berûleh rûti sekien bann'ja dalam ûtan, akan berkinjang rajat bagien bassar?

34 Makka Iesus beritaukan dean'ja:

hoe veel brooden hebt ghy? Sy seyden: seven/ ende wepnich visschen.

35 Doe geboodt hy de scharen neder te sitten op der aerden.

36 Ende de seven brooden/ ende de visschkens genomen hebbende/ danckte hy/ ende brackse/ ende gaffe zijne discipulen/ ende de discipulen gavense den volcke.

37 Ende sy aten alle ende werden versaet: ende sy namen op/ dat van den brocken overgeblevē was seven volle korven.

38 Ende die daer ghegeten hadden/ waren vier duysent mannen sonder de vrouwen ende kinderen.

39 Ende als hy de scharen hadde ghelaten/ tradt hy in een schipken/ ende quam in de palen Magdala.

an'ja: barappa bid'ji rûta ada mû? dean'ja meng-ûtsiap: tûd'jû, daan ikan sedekit.

35 Makka Iesus menjûrûh akan rajat mendûdûk deatas tana.

36 Daan settela dia meng-ambil akan rûti tûd'jû, daan ikan sedekit, makka berdoa, daan pitsian'ja, daan de berin'ja akan mûritn'ja, makka mûritn'ja berin'ja akan jang rajat.

37 Makka dean'ja makan samûan'ja daan menjadi kinjang: makka dean'ja pûng-ût, dari jang tingal lebeeh, tûd'jû bakûl penûh.

38 Makka segala jang memakan jadi ampat ribû lakilaki selain kan parampûan daan anakbûdak.

39 Makka tella dia tingal akan jang rajat, naikn'ja kadalam sawatû kapal, daan mendatang dalam nagri Magdala.

Dat sesthienste Capittel.

1. Den Phariseen die teeckenen begeren, 4 sal dat teken van Ionas gegeven worden, 6 der welcker leeringhe verdoemt is, 13 de Discipulen belijden Christum, 18 de gemeynte

Iang bagij ka-anamblas.

1. Segala Pharizei siapa bendak pertandat, 4 adala de berin'ja jang tanda Iunas, 6 siapa pun'ja aid'jeran jadi berbinasa, 13 jang murit mengaku akan Christus, 18 memmeri kawassahan akan

Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

gemeynte macht gevende, 21 syn lijden voorseyt, ende bewijst hoedanich sy zijn moeten, die hem willen volgen, 27 voorseggende oock syn laetste toecomste.

1 Ende als de Phariseen ende Sadduceen daer gecomen waren/ so versochten sy hem/ begheerende dat hy hen een teecken upt den hemel woude toonen.

2 Maer hy antwoorde ende seyde tot hen: des avonds seght ghy: schoon weeder/want den hemel is root:

3 Ende des morgens (segt ghy): heden onweder/ want den hemel is root ende droevich. Ghy gheynsde/ condt gy het aensichte des hemels onderscheyden/ ende condt ghy de teecknen der tijden niet onderscheyden:

4 Het boose ende overspeelige geslachte soeckt een teecken: maer hen sal geen teecken gegeven worden dan dat teecken Jone des Propheten/ ende hy verliet se/ ende ginck wech.

5 Ende doe zijne Discipulen op de ander zijde ghekomen

akan rajat umad, 21 merassan'ja berkatta dahulo, daan menund'jo bagimana jadigunan'ja, siapa hendak meng-ikot dia, 27 memmeritan dahulo d'juga datang-in'ja.

1 TAtkala Pharizei daan Sadduſei mendatang de ſitů, makka tſiůban'ja akan dia, daan meminta agar dia hendak bertůnd'jůk akan dean'ja ſawatů tanda dari dalam ſůrga.

2 Tetapi dia ůd'jer daan meng-ůtſiap kan dean'ja: kamů berkatta kapada hari petang: hari biſey karna jang lang-it ija meira.

3 Makka (kattamů) kapagi hari: hari ini berribůt, karna jang lang-it ija meira daan bertſinta. Hei Kamů berbiſtůwi, tahůla angkau berkeira můka lang-it, daan tiada kamů tahů berkeirkeira jang pertanda waktů bila?

4 Iang aſal bermůka daan d'jahat mentſiari ſawatů tanda: tetapi tiadan'ja berůleh tanda lain ſelainkan tanda Nabbi Iůnas, Makka dia tingaln'ja, daan ija půlang.

5 Makka tella můritn'ja datang ka tepi ſabrãg, makka lůpan'ja akan

men waren/ hadden sy vergeten brooden mede te nemē.

6 Eñ Jesus sepde tot hen: siet toe/ ende wacht u vandē deesem der Phariseen ende Sadduceen.

7 Ende sy overlepden onder malcanderen/ seggende: het is om dat wy gheen brooden mede genomen hebben.

8 Eñ Jesus dat bekennende/ sepde: ghy kleyn gheloovige wat overleght ghy onder malcanderen/ dat ghy geen brooden mede ghenomen hebt?

9 Verstaet ghy noch niet: noch gedenckt ghy niet van de vijf brooden/ ghegheven onder vijf duysent (mannen) ende hoe veel korven ghy op naemt?

10 Noch der seven brooden/ gegeven onder vier duysent (mannen/) ende hoe veel korven ghy op naemt?

11 Hoe/ en verstaet ghy niet dat ick u vanden brooden niet ghesept en hebbe/ dat ghy u wachten sout van den deesem der Phariseen eñ

M ij Sad-

kan henter rûti kaserta-n'ja.

6 Makka Iesû beritau dean'ja: liatla, daan lalûmû dari tepûng menta, ûrang Pharizei daan Sadduſei.

7 Makka dean'ja bitsiara kan dirin'ja, daan meng-ût-siap: itûla jadi karna kita tiada henter rûti serta kita.

8 Tella Iesus kataûwi itû, meng-ûtsiap: kamû mûda heakin, appa bitsiara mû dangan diri kamû, sebab mû tiada henter rûti ka serta mû?

9 Tiada mû bûlûm meng-arti? atû tiadamû ber-ing-at jang rûti lima bid'ji, jang de berin'ja akan lakilaki lima ribû, daan barappa bakûl kamû pûng-ût?

10 Atû jang rûti tûd'jû, jang de berin'ja akan lakilaki ampat ribû, daan barappa bakûl kamû pûng-ût?

11 Bagimana, tiada mû meng-arti makka akû tiada beritaumû dari jang rûti, agar kamû melalû jang apam menta dari ûrang Pharizei daan

M ij Sad

Sadduceen?

12 Doe verstonden sy dat hy niet gesept en hadde dat sy hem wachten souden van den deesem des broots/ maer vande leere der Pharizeen ende Sadduceen.

13 Ende doe Jesus ghecomen was inde deelē Cesaree Philippi/ vraechde hy zijne Discipulen/ seggende: wie seggen de menschen dat ick ben? de soone des menschen?

14 Sy seyden: sommige Joannes de Dooper: sommighe Elias: sommighe Jeremias: ofte een vande Propheten.

15 hy sepde tot hen: maer wie segt ghy dat ick ben?

16 Symon Petrus antwoorde/ ende sepde: ghy zijt Christus de Soone des levendigen Godts.

17 Eñ Jesus antwoordende/ sepde tot hem: salich sydy Simon Jona Soone: want vleesch ende bloet en heeft u dat niet gheopenbaert/ maer mijn vader die inde hemelen is.

18 Ende ick segghe oock/ dat ghy zijt Petrus: ende op desen

Sadduſei?

12 Tella itu dean'ja meng-arti makka tiada dia berkatta agar dean'ja melalu jang apam ruti, tetapi dari pada aid'jerran urang Pharizei' daan Saddu-zei.

13 Settela Ieſus datang kadalam nagri Seſaree Philippi, detann'jakan muritn'ja, daan meng-utſiap: ſiapa katta kan manuſea jadi aku? jang anak manuſea?

14 Dean'ja meng-utſiap: ſebagi, Iuannes mandihan: ſebagi, Elias: ſebagi, Ieremias: atu ſawatu dari Nabbi.

15 Dia meg-utſiap akan dean'ja: tetapi ſiapa katta kamu jadi aku?

16 Makkud'jer Symon Petrus, daan meng-utſiap: angkau jadi Chriſtus jang anak Allah berhidup.

17 Makka Ieſus meng-utſiap, daan beritaukan dia: bermumin jadi mu, Symon anak Iune: karna daging-daan dara tiada terbukan'ja akan mu, tetapi bappaku jang mendudduk kadalam ſurga.

18 Makka aku beritaumu d'juga, kamu jadi pun Petrus: daan

deatas

desen Petra/ sal ick mijn gemeynte Timmeren/ ende de poorten der hellen en sullense niet overweldigen.

19 Ende ick sal u de sleutelen des Coninckrijcx der hemelen geven: ende wat ghy binden sult op der aerden/ dat sal inden hemel gebondē wesen/ende wat ghy ontbinden sult op der aerden/dat sal oock in den hemel ontbondē wesen.

20 Doe verboot hy zijne Discipulen/ dat zyt niemanden seggen en souden/ dat hy Jesus de Christus ware.

21 Van dier tijdt aen/begost Jesus zijne discipulen te kennen te gheven dat hy moste gaen na Jerusalem/ende vele lijden vande Ouderlinghen/ ende Overpriesteren/ ende Schriftgeleerden/ ende ghedoot worden/ ende ten derdē dage opgewect worden.

22 Ende Petrus hem bezijden genomen hebbende/ begost hem te straffen/ seggende: Heere weest u ghenadich/ dit sal u geensins geschiedē.

23 maer hy keerde hem om-

deatas Petra ini, akŭ ber-bangkit ŭmatkŭ, makka jang pintŭ narka tiada meng-alan'ja.

19 Makka akŭ ada memmerimŭ jang anak kŭntsi surga, daan barang appa mŭ mengikat deatas bŭmi, jadi pŭn ter-ikat kadalam surga, daan barang appa mŭ berŭrey deatas bŭmi, itŭla jadi pŭn terŭrey de dalam surga.

20 Tella itŭ dia bersabda akan mŭritn'ja, agar dean'ja tiada beritaukan barang siapa, makka dia jadi Iesus jang Christus.

21 Dari Waktŭ itŭ, de beri Iesus tahŭ akan mŭritn'ja, makka jadi dia bergŭna pergi ka Irŭsalim, daan merassa bann'ja dari jang mantri, daan dari Chali, daan dari Chatib, daan menjadi bŭnŭhmati, daan kapada hari jang katiga berbangkit pŭla.

22 Makka Petrus meng-ambil dia kasisin'ja, daan memara akan dia, daan meng-ŭtsiap: tŭankŭ berrahmad akan dirimŭ, itŭla tiada menjadi-mŭ tida.

23 Tetapi dia balikn'ja, daan

Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

me/ ende ſeyde tot Petrum: wÿckt wech van my/ Satana/want ghy zÿt my hinderlÿck: want ghy verſinnet niet dat Gods is/ maer dat der menſchen is.

24 Doe ſeyde Jeſus tot zÿne diſcipulen: ſoo my pemandt wil nacomen/ die verſaecke hem ſelven/ ende neemt zÿn Cruyce op/ ende volghe my nae.

25 Want ſoo wie zÿn leven wil behouden/ die ſalt verlieſen: maer wie zÿn leven verlieſen ſal om mÿnent wille/ die ſalt vinden.

26 Want wat wort dē menſche geholpen/ of hy de ghe heele wereldt wonne/ ende zÿn ziele verlieſt: ofte wat ſal den menſche geven daer hy zÿn ziele mede verloſſe?

27 Want de ſoone des menſchen ſal comen inde eerlÿckheydt zÿns Vaders met zÿne Engelen/ ende dan ſal hy eenen yegelicken vergelden na zÿne wercken.

28 Voorwaer ſegghe ick u/ daer zÿn ſommighe van die hier ſtaen/ die de doot niet ſmaec-

meng-ůtſiap akan Petrům: lalůmů dari aků, ſeitan, karna angkau melarang akan hamba: karna mů tiada meng-arti jang Allahi, tetapi jang ampůn'ja akan manůſea.

24 Makka Ieſus beritau akan můritn'ja: d'jikkelů barang ſiapa hendak mampir beta, berbintſi akan dirin'ja, daan berangkat krůs n'ja, meng-ikůt de aků.

25 Karna ſiapa hendak berůleh hidůpn'ja, jang itů ada hilangn'ja: tetapi ſiapa berhilang hidůpn'ja karna ſebab aků, jang itů adala berdapatn'ja.

26 Karna appa gůna akan manůſea, d'jikkelů dia berůleh ſegala důn'ja, daan půn berhilang n'jawan'ja? atů apa beri jang manůſea dang-an appa dia memůhoonkan n'jawan'ja?

27 Karna jang anak manůſea ada mendatang dang-an mulaï bappan'ja, daan dang-an malaikatn'ja tella itů adala dia membalas akan ſakaliën ůrang ſeperti pakard'jaän n'ja.

28 Sůngů aků beritau mů, adala berbagi ſiapa bediri de ſini, jang tiada meraſſa akan maůt,

smaecken en sullen/ tot dat sy de soone des menschen sullen sien comen in zyn Coninckrijcke.

Dat seventhienste Capittel.

1 Iesus wort verandert voor drie van zijne discipulen, 10 seyt hen dat Ioannes is Elias, 14 geneest den maensiecken, 20 verclarende de kracht des geloofs, 22 ende zijn doot eñ opstandinge voorseyt hebbende, 24 betaelt tribuyt voor hem ende voor Petrum.

1 ENde na ses dagen nam Jesus Petrum/ ende Jacobum/ ende Joannem synen broeder/ eñ leydese wech alleen op eenen hoogē berch.

2 Eñ hy is verandert gewozden booz hen/ ende zyn aensicht wert blinckende gelyck de sonne: ende zyn kleederen zyn wit gewozden gelyck het licht.

3 Ende siet/ van hen werden gesien/ Moses ende Elias met hem spzeeckende.

4 Doe antwoozde Petrus/ ende seyde tot Jesum: Heere/ het is goet dat wy hier zyn/ soo ghy wilt/ laet ons

maůt, settela dean'ja meliat akan anak manůsea mendatang dalam Radjat n'ja.

Iang bagij ka tud'joblas.

1. Jesus jadi berbalik de hadapan muritn'ja tiga ourang, 10 beritau dean'ja mak'ja Ioannus jadi Elias, 14 memjombo jang sakit bulan, 20 berrawajat jang kauwaßaban beakiman, 22 daan tella dia berkaita dahulo matti daan bangkittann'ja, 24 membajer upiti karna dia daan karna Petrum.

1 MAkka lalů anam hari de ambil Iesus Petrum, daan Iakůbům, daan Iůannem sůdaran'ja, makka de hentern'ja diatas sawatů bůkit.

2 Makka dia jadi berbalik růpa n'ja de hadapann'ja, daan mukan'ja ija berridůp seperti mattahary: daan baid'jůn'ja menjadi půteeh seperti jang trangridůp.

3 Makka liatla dean'ja meliat můsa daan Elias betůtůr dang-an dia.

4 Makka Petrus meng-ůd'jer, daan meng-ůtsiap akan Iesům: Tůanků, baik jadin'ja kita ada de sini, d'jikkelů mů hendak beerla kita

ons hier drie Tabernaculen maecken/ u eenen/ ende Mosi eenen/ ende Elie eenen.

5 Doe hy noch spreeckende was/ siet een luchtige wolcke beschaduwede se: ende siet/ een stemme upt de wolcke/ seggende: dese is mijn wel lieve soone/ in den welcken ick mijn wel behagen genomen hebbe: hoort hem.

6 Doe dit de Discipulen hoorden/ vielen sy op haer aensichten/ ende vreesden seer.

7 Ende Jesus quam ende raeckte se/ seggende tot hen: staet op/ ende en vreest niet.

8 Ende doe sy haer ooghen opgheheven hadden/ en sagen sy niemandt dan Jesus alleene.

9 Ende doe sy den berch neder gingē/ geboot hy hen/ seggende: en segt niemandt dit gesichte/ tot dat de Sone des menschen vanden doodē opstaet.

10 Ende sijne Discipulen vraechden hem/ seggende: wat seggen dan de Schrift-geleerde/ dat Elias eerst komen

kita membûat de sini tabernakûlûm tiga, satû akan angkau, satû akan Mûsa, daan satû akan Elias.

5 Sedang dia lagi berkatta, liatla sawatû awan trang berkûliling dean'ja: daan liatla, sawatû, suara dari antara awan, meng-ûtsiap: inila anak kû jang de berkassé akû, kasiapa hati kû meng-ambil makbûlkû: ding-erla kamû akan dia.

6 Settela mûritn'ja mending-er itû, jatûn'ja diatas mûkan'ja, daan bartakût sangat.

7 Makka Iesus datãg daan bergrakn'ja, makka dia mẽg-ûtsiapn'ja: bangkit, daã d'jang-an takût.

8 Makka tella dean'ja berbûka akan mattan'ja, tiadan'ja meliat saurang selainkan Iesus sendiri.

9 Makka settela dean'ja tûrûn dari bûkit, de pasankan dean'ja, daan meng-ûtsiap: d'jang-an mû berritaukan ûrang jang de liatmû, sampei tella jang anak manûsea berbangkit dari matti.

10 Makka mûritn'ja tan'ja akan dia, daan meng-ûtsiap: appa katta pûn jang Chali, makka Elias ada mendatang dahûlû?

comen moet?

11 Ende Jesus antwoordende/ seyde hen: Elias sal wel eerst komē/ ende sal alle dingen te rechte brengen.

12 Maer ick segghe u/ dat Elias nu gekomen is/ ende sy hebben hem niet ghekent: maer sy hebben hem gedaen wat sy wilden: alsoo sal oock de Soone des menschen van hen lijden.

13 Doe verstonden de Discipulen/ dat hy hen van Joanne den Dooper seyde.

14 Ende als sy tot de Scharen ghecomen waren/ quam tot hem eē menschē bupgende voor hem de knien/ seggende:

15 Heere/ ontfermt u over mijnē sone/want hy is maensieck/ ende wort deerlijck gequelt/so dat hy dickmael valt int vier/ ende dickwils int water.

16 Ende ic hebbe hem voor uwe Discipulen ghebracht/ maer sy en hebben hem niet connen genesen.

17 Ende Jesus antwoordende/ seyde: o ongelovich ende ver-

lu?

11 Makūd'jer Iesus,daan mengūtsiap dean'ja: Elias benar mendatang mūla, daan berbitūl kan habis samuan'ja.

12 Tetapi akū beritau-mū makka Elias sūda mendatang, daan dean'ja tiada berkanalkan dia: tetapi dean'ja membūat akan dia seperti hendakn'ja: bagi-en adala anak manūsea d'juga merassa hūkkūm dari dean'ja.

13 Sedang itū mūritn'ja mengarti, makka berkattan'ja dari Iūannes Babtista.

14 Makka settela dean'ja datang karajat, datang sūrang belūtut de hadapan dia, daan meng-ūtsiap:

15 Tūankū, berirahmad atas anak kū laki, karna dia sakit būlan,daan menjadi gaga tersajang, demikien, makka sebagi kali menjatū dalam api, daan sebagi kali dalam ajer.

16 Makka sūda akū hentern'ja dehadapan mūrit mū, tetapi dean'ja tiada dapat bersūmbū akan dia.

17 Makūd'jer Iesus,daan mengūtsiap: hey mūda heakin daan

verkeert geslachte/hoe lange sal ick met u wesen: hoe langhe sal ick u lijden: brenght hem tot mp hier.

18 Ende Jesus strafte den Duvbel/ ende hp ginck upt van hem/ende het kint wert genesen van dier uren aen.

19 Doe gingen zijn discipulen tot hem alleen/ ende seyden: waerom en conden wp hem niet uptdrijven?

20 Ende Jesus seyde tot hen: om ws ongeloofs wille: wãt voorwaer segge ick u: dat indien ghp gheloove hebt/ soo groot als een mostaert saet/ ghp sult tot desen berge seggen: gaet henẽ van hier derwaerts/ ende hp sal gaen/ eñ niet sal u onmogelick wesen.

21 Maer dese aert en vaert niet upt/dan door bidden ende vasten.

22 Ende doe sp in Galilea verkeerden/ seyde Jesus tot hen:het sal geschieden/dat de soone des menschen sal overgelevert worden in der menschen handen.

23 Ende sp sullen hem dooden/ende ten derden dage sal hp

asal nakal,barappa lama akũ tingal dang-an mũ? barappa lama akũ menahanmũ? bawa dia kamare kapada akũ.

18 Makka Iesus menghũkkũm jang seitan, daan ija dia pũn kalũar dari dia, makka jang bũdak jadi sumbũ dari waktũ itũ.

19 Makka mũritn'ja datang kapada dia sendiri, daan meng-ũd'jer: karna appa tiada kita dapat bũangkan dia?

20 MakkaIesus baritaun'ja:karna mũda heakin mũ: sebab akũ berkatta mũ sungũsungũ:d'jikkelũ kamũ pũn'ja heakiman,sekien bassar seperti sabid'ji sawi, kamũ berkatta kapada bũkit ini: pergila dari sini ka sana, makka dia ija pergi, daan tiada barang appa jang tiada mũ berũle dapat.

21 Tetapi asal ini tiada kalũar selain dang-an sumbahajang daan pũassa.

22 Makka tatkala dean'ja kũmbali ka Galilea, Iesus beritaun'ja: ada pũn menjadi, makka jang anak manũsea de hentern'ja ka tang-an ũrang.

23 Makka adan'ja membũnũh akan dia, daan kahari tiga

jadi

hy opgeweckt worden: ende sy zyn seer bedroeft gewordē.

24 Ende als sy ghecomen waren tot Capernaum/ doe ginghen tot Petrum die dat Didragma ontfingen/ ende seyden hem: u meester en betaelt hy het Didragma niet?

25 Hy seyde: jae. Ende doe hy int huys ghecomen was/ voorquam hem Iesus ende seyde: wat dunckt u Symon? de Coningen der aerden/ van wie nemen sy tol of schattinghe? van haer kinderen/ of van vreemden?

26 Petrus seyde hem: vande vreemde/ doe seyde hem Iesus: soo zyn dan de kinderen vry.

27 Maer op dat wyse niet en ergeren/ so gaet henen tot de Zee/ ende worpt den Angel: ende de visch die eerst op komt/ die neemt/ ende als ghy zynen mont sult opghedaen hebben/ sult ghy eenen stater vinden: dien neemt/ eñ geeft hem voor my ende u.

jadi dia berbangkit: Makka dean'ja menjadi sang-at t'sinta.

24 Makka tella dean'ja datang ka kapernaûm, makka datang kapada Petrûm siapa terima akan Didragma, daan beritaun'ja: pûngurûmû tiadan'ja membajer jang Didragma?

25 Dia meng-ûtsiap: ija. Makka tella dia masûk de rûma, de hadapn'ja Iesus, daan meng-ûtsiap: appa fikirmû Symon? jang raid'ja de dûn'ja, dari siapa meng-ambiln'ja tsiûkey atû ûpiti: dari anakn'ja, atû dari dagang.

26 Makkûd'jern'ja Petrus: dari dagang, makka meng-ûtsiapn'ja Iesus: demikien jang anak jadi lapas.

27 Tetapi egar kita tiada berbistû kan dean'ja, pergila ka tepi laût, daan bûangkan matta kail: makka jang ikan siapa naik dûlû, ambilla, daã tatkala angkû membûka akan mûlutn'ja, makka berûle mû satû stater: ambilla daan beri dia karna Akû daan ankau.

Dat achthienſte Capittel.

1. Chriſtus vermaent de zijne tot ootmoedicheyt, 6 verbiet yemandt te ergeren, 10 toont wat ſorghe Godt voor de ſijne draecht, 15 ende geeft een wijſe om de ſondaers te ſtraffen inde gemeynten, 18 ende macht om te bindē ende te ontbinden, 25 verdoemt by ghelijckeniſſe alle eygen wrake.

1 TE dier ſelver ure gingen de Diſcipulen tot Jeſum/ ſegghende: wie is de meeſte int Coninckrijcke der hemelen?

2 Eñ Jeſus een kindeken gheroepen hebbende/ ſtelde dat midden onder hen.

3 Ende ſeyde: voorwaer ſegghe ick u/ ten ſy dat ghy u bekeert/ ende worst als de kinderkēs/ ſo en ſult ghy int Coninckrijcke der hemelen niet komen.

4 Daerom ſo wie hem ſelven vernedert gelijc dit kindeken is/ dese is de grootſte int Coninckrijcke der hemelen.

5 Ende ſoo wie ſulck een kindeken ontfanght in mijnen name/ die ontfangt my.

6 Ende ſo wie een van deſen

Iang bagij ka dua lapanblas.

1. Chriſtus meng-aiā jer dean'ja akan menjadi berlombot budi, 6 daan d'jang-an berbiſt akan barang ſiapa, 10 menund'jo bagimana Allah kaluwi kan umatn'ja, 15 daan memmeri eſteadad akan meng-hokkum jang doſſani de antara umad, 18 daan pon kawaſſaban akan ber-ikat daan ouvej, 25 berbinaſſa dang-an ſepertiban ſegala Amok diri.

1 KA waktū itū jang mūrit pergi kapada Ieſum, meng-ūtſiap: ſiapa jadi jang baſſar de dalam Radjat ſūrga?

2 Makka Ieſus pangil anak ſatū, daan detarūn'ja deantara dean'ja.

3 Daan meng-ūtſiap: ſungū-ſungū akū beritau mū, d'jikkelū tiada mū membalik, daan pūn menjadi ſeperti anak būdak, tiada mū mendapat memaſūk kadalam ſūrga.

4 Karna itū ſiapa ber-renda kau dirin'ja ſeperti anak-būdak-ini, jang itū jadi jang baſſar de dalam ſūrga.

5 Daan ſiapa terima akan anak-būdak bagien dang-an namma akū, terima pūn akan beta.

6 Makka ſiapa berbiſtū akan ſawatū

sen kleynen die aen mynn geloouen verarghert/ het ware hem beter dat eenen grooten meulen steen aen zynen hals gehangen worde/ ende dat hy verdroncken worde in de diepte der Zee.

7 Wee der Werelt vande ergernissen: want het is nodich dat ergernissen comen: nochtans wee den mensche/ door den welcken ergernisse komt.

8 Indien uwe hant/ ofte uwe voet u ergert/ snytse af/ eñ worptse wech van u: want het is u beter totten leven in te gaen/ kreupel ofte lam zynde/ dan twee handen ofte twee voeten hebbende/ in dat eeuwige vier gheworpen te worden.

9 Ende soo uwe ooge u ergert/ steecktse upt/ eñ worptse wech van u: want het is u beter met een ooge totten leven in te gaen/ dan twee oogen hebbende/ in dat helsche vier geworpē te worde.

10 Siet toe/ dat ghy niet eē van dese kleynen en veracht: want ick segghe u/ dat hare

sawatů ketsil ini jang heakin kapada aků, jadi lebebaik mengantůng sabatů pipis bassar de lehern'ja, daan menjadi, půn berlamas kapada jang dalam de lahůt.

7 Tsilaka důn'ja dari pada berbistůwi? karna jadi bergůna agar datang berbistůhan: tetapi tsilaka manůseä, karna siapa mendatang berbistůhani.

8 D'jikkelů tang-an-mů, atů kaki mů berbistůwimů, půtungla, daan bůangkan dari mů: karna lebeh baik jadin'ja memasůk ka hidůppan, dang-an kůdůng timpang, dari pada berůleh tangan důa atů kaki důa, daan menjadi terbůang dalam api jang tarkakal.

9 D'jikkelů matta mů berbistůwi mů, tůrůs dia daan bůangn'ja: karna jadi lebeh baik memasůk dang-an matta satů kahidůppan, dari pada berůleh matta důa daan půn menjadi terbůang dalam api narka.

10 Liatla, agar kamů tiada berbint'si akan sawatů ketsil ini: karna aků beri taumů, makka

Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

Engelen inde hemelen altijt sien het aenghesichte mijns Vaders die inde hemelen is.

11 Want des menschen sone is ghekomen om salich te maecken dat verloozen was.

12 wat dunct u/of eē mā hondert schapen heeft/eñ eē van de selfde verdwaelt is/ en sal hy niet de negē en tnegētich verlaten/ eñ gaen op de bergē/om dat dwaelde te soeckē.

13 Eñ indien het geschiet/ dat hy het vint/ voozwaer segge ick u/ hy verblijt hem meer daer over/ dan over de negen en tnegentich die niet gedwaelt en hebben.

14 Also en ist niet den wille uwes vaders die inde hemelen is/ dat een van dese cleyne verloozen gae.

15 Maer indien u broeder aen u sondiget: so gaet henen ende straft hem tusschen u/ ende hem alleene: indien hy u hoozt/ soo hebt ghy uwen broeder gewonnen.

16 Ende indien hy u niet en hoozt/so neemt noch eenē oft twee met u:op dat alle woozt bestae inden mont van twee of

malaikatn'ja menentang můka bappa ků sedekala de dalam surgani.

11 Karna jang anak manůsea ija datang akan bermůchalasi jang jadi berhilang.

12 Appa fikirmů,d'jikkelů saůrang půn'ja důmba saratůs, daan půn terhilang saekůr, tiada dia bertingal jāg sambilan půlů sambilan, daan menaiki ka bůkit akan mentsiari jang bersessat?

13 D'jikkelů dia půn berdapatn'ja, aků britaumů sůngůlůngů, dia bersůka hatin'ja lebeh karna itů, dari pada jang sambilanpůlů sambilan jang tiada jadi hilang.

14 Demikien tiada jadi kahendak bappa mů jang mendůdůk dalam surga: agar jadi berhilang sawatů dari jang ketsil ini.

15 Tetapi d'jikkelů sůdara mů bersala kapada mů, makka pergila beraid'jer dia de antara kamů daan dia: d'jikkelů dia dinger mů, makka berlaba mů sůdara mů.

16 Daan d'jikkelů dia tiada mending-er mů, makka ambilla sa-ůrang atů důa kaserta mů,agar segala katta menjadi dalam můlut

of drie ghetuygen.

17 Indien hy hen geen ghehoor en geeft/ so segt het der ghemeynte: ende indien hy ock der gemeynte geen gehoor en geeft/ soo hout hem als een heyden eñ tollenaer.

18 Voorwaer ick segghe u/ wat ghy opter aerden binden sult/ dat sal inden hemel ghebonden wesen: ende wat ghy opter aerden ontbinden sult/dat sal inden hemel ontbonden wesen.

19 Wederom segghe ick u/ dat/so daer twee onder u eēs zijn op der aerdē/ van eenich dinck dat sy begeeren sullen/ dat sal hen gheschieden van mijnen vader die inde hemelen is.

20 want waer twee oft drie vergadert zijn in mijnen name/ daer ben ick midden onder hen.

21 Doe trat Petrus tot hem/ ende seyde: hoe menichmael sal ick mijnen broeder vergeven als hy aen my sal sondigen? tot sevenmael?

22 Jesus seyde hem: Ick en segghe u niet tot seven-

lut sakśi dûa atû tiga ûrang.

17 D'jikkelû dia tiada pûn mending-ern'ja, makka beri-tahû akan rajat: daan d'jikkelû dia pûn tiada mēding-er akan rajat, makka keira keirala dia seperti kafir daan haramzada.

18 Sûngû sûngû akû beritahû mû, barang appa kamû ber-ikat de atas bûmi, menjadi ter-ikat de dalam sûrga: daan barang appa kamû berûrey deatas bûmi, menjadi pûn terûrey de dalam sûrga.

19 Lagi akû beri tahûmû, kamana ada dûa dari kamû bersamma de atas bûmi, akan meng-hendak barang barang, itûla de berûlehn'ja dari bappakû jang dûdûk dalam sûrga.

20 Karna kamana ada dua atû tiga berkampûng dang-an namma akû, makka jadi akû de antaran'ja.

21 makka datang Petrus kapada dia, daan berkatta: barappa kali ada hamba berampûn akan sûdarakû, tatkala dia bersala kapada hamba? tûd'jû kali?

22 Makka Iesus meng-ûtsiap dia, akû tiada beritahû mû tûd'jû kali,

ſevenmael/ maer tot t'ſeventich ſeven mael.

23 Daerom is het Coninckrijcke der hemelen verghelijcken eenen Coninck/ die daer rekenſchap met zijnen dienaren houden wilde.

24 Ende doe hy begonſt te rekenen wert hem een ſchuldenaer toegebracht die hem ſchuldich was thien duyſent Talenten.

25 Ende als hy niet en conde betalen/ beval zijn heere datmen hem ſoude vercoopen/ ende zijn wijf ende zijne kinderen/ ende al wat hy hadde/ ende de ſchult betalen.

26 Soo viel dan de dienſtknecht neder/ ende aenbadt hem/ ſeggende: heere/ weeſt lanckmoedich over my/ ende ick ſal u betalen.

27 Eñ de heere deſes dienſtknechts beroert zijnde met barmhertichevdt/ heeft hem los ghelaten/ ende de ſchult quijt ghelcholden.

28 maer als de dienſtknecht uytgegaen was/ heeft hy gevonden eenen zijner mededienſt-

kali, tetapi tůd'jů půlů kali tůd'jů.

23 Karna itů jadi jang ſůltanů ſůrga berſeperti akan ſawatů Raid'ja, ſiapa hendak berkeira keira dang-an hamban'ja.

24 Makka tella dia ija berkeira keira, de henternja ſaůrang ſiapa berůtang dia ſapůlů ribů talentůs.

25 Makka tella dia tiada dapat membajern'ja makka ſuruh raid'ja berd'jauwal akan dia, daan bini daan anakn'ja, daan ſegala jang ampůn'jä dia, daan membajar jang ůtangan.

26 Makka hamban'ja menjatů ka bůmi, daan perſůmban'ja, meng-ůtſiap: Tůhanků berrahmad akan hamba makka aků membajer mů.

27 Makka tůhan amba ini bergrak dang-an rahmat, melapas dia daan berhalaln'ja ſegala ůtangn'ja.

28 Tetapi Settela amba itů kalůar, makka bertůmůnja dangan ſaůrang ſamma-amba ſiapa ber-

dienstknechte/ die hem hondert penningē schuldich was dien greep hy/ende trac hem by der keelen/ seggende: betaelt dat ghy schuldich zyt.

29 So viel dan zyne mededienstknecht voor zyn voetē neder/ eñ badt hem/ seggende: weest lanckmoedich over my/ende ick salt u al betalen.

30 Ende hy en wilde niet: maer ginck ende wierp hem inden kercker/ tot dat hy de schult soude betaelt hebben.

31 Als zyne mede dienstknechten gesien hadden dat daer geschiet was/ zyn seer bedroeft geworden: ende als sy gecomen waren/ verclaerden sy haren heere al dat geschiet was.

32 Doe riep hem zyn heere/ ende seyde hem: ghy boose dienstknecht/ alle dese uwe schult hebbe ick u quyt ghescholden om dat ghy my ghebeden hebt.

33 Behoorder ghy oock uwes mededienstknechts niet te ontfermen/ gheliyck ick oock uwer ontfermt hebbe?

34 Ende zyn heere toornich

 zynde/

berůtang akan dia saratus kepeng: jang itů de pegang dia lehern'ja, daan berkatta: bajerla jang berůtang mů.

29 Makka amba itů menjarů de hadapan kakinja, daan persůmbanja, berkatta: berahmad akan hamba, aků membajermů.

30 Makka dia tiada meng-hendak: tetapi pergi, daan bubůnja dedalā pasůng sampei dia membajer jang ůtang.

31 Tatkala segala amba meli-at perbůattan itů, makka menjadi deanja amat bertsinta, makka tella deanja mendatang, beritahůn'ja kapada tůhan n'ja segala jang menjadi itů.

32 Makka tůhann'ja berpangil dia, daan beritahů akan dia, hei kamů fatahů nakal, segala ůtang mů de halalků akā angkau sebabmů bersůmbaků.

33 Bůkan jadi bergůna angkau berrahmat kan samma-fatahů mů, seperti aků berrahmad akan angkau?

34 Makka tůhann'ja menjadi

 gůsar,

zÿnde/ leverde hem de pÿnders over/ tot dat hy alle de schult soude betaelt hebben.

35 Also sal ock mÿn hemelsche Vader u doen/ ten sy dat ghy van herten vergheeft/ een yegelÿck zÿn broeder syn misdaet.

gûsar, daan meng-hentern'ja ka tang-an ûrang pang-fixa, sampei dia mẽbajer segala ûtangnja.

35 Makka demiki-en adala bappa kita sûrgani membûat dang-an kamû, d'jikkelû kamû tiada berampûn sûdara mû salan'ja.

Dat negenthienste Capittel.

8. Iesus leert om wat oorsaecke het wijf mach verlaten worden, 10 ende dat hem selven te connen onthouden, een gave Gods is, 14 hy ontfanght de cleyne kinderkens, 18 ende de Wet Gods bevestigende, 23 bewijst dat de rijcke seer qualick konnen salich werden, 28 ende zijne Discipulen diet al verlaten hebben om hem na te volgen, belooft hy het eeuwighe leven.

Iang bagi sambilanblas.

8. Iesus meng-aid'jer sebab appa kita dapat bet'jerei bini ku, 10 daan makka jadi anugraha Allah siapa dapat tingal tsiutsi, 14 dia terima akan anak budak, 18 Tella dia togo akan agama Allah, 23 dia bertund'juk makka jadi sukar akan orang kaja memasok kadalam sorga, 28 makka mutin'ja siapa bertingal saoan'ja karna meng-ikot dia, serupama dia jang bidoppan Alimu.

1 ENde het is gheschiet/ doe Jesus dese woorde geeyndicht hadde/ toogh hy uyt Galilea/ ende quam over den Jordaen/ inde palen des Joodtschen landts.

2 Ende vele scharen volgden hem na: ende hy heeldese daer.

3 Doe gingen de pharizeen tot hem/ beproevende hem/ en seggende: is het den menschе gheoorloft zÿn wijf te ver-

1 MAkka jadin'ja, settela Iesus berpûtus segala katta ini, makka dia kalûar dari nagri Galilea, daan mendatang menjabrangkan Iûrdaan, kabûmi nagri jahûdi.

2 Makka rajat bann'ja meng-ikût dia: daan dia bersumbûhn'ja.

3 Makka ûrang Farizei datang kapada dia, bertsioban'ja daan meng-ûtsiap: dapat manûsea bertingal binin'ja karna segala prihal:

verlatē om allerley oorsake?
4 Hy antwoorde ende seyde hen: en hebt gy niet gelesē/die vandē beginne dē mensche gemaect heeft/ dat hyse man ende wijf gemaect heeft
5 Ende seyde: hierom sal de mensche Vader ende moeder verlaten ende zijnen wijve aenhangē/ ende die twee sullen een vleesch wesen.
6 So en zijn sy nu niet meer twee/ maer eē vleesch/ daerom wat God te samen ghevoecht heeft / dat en verscheyde geen mensche.
7 Sy seyden tot hem: waerom heeft dan Moses gheboden eenen scheytbrief te gheven/ ende haer te verlaten?
8 Hy seyde tot hen: om uwes hertē hardicheyt heeft u mosis toegelaten/uwe wijvē te verlatē: maer vanden beginne en hevet also niet geweest
9 Ende ick segghe u/ dat wie zijn Wijf verlaet / anders dan om hoererije / ende een ander trouwt / die doet overspel : ende wie de verlatene trouwt / die

hal?
4 Makůd'jern'ja , daan meng-ůtsiap : tiada kamů membatsia : siapa membůat lakilaki dari můla, membůat půn binin'ja.
5 Daan berkatta: karna ini manůsea bertingal akan bappa ibůn'ja daan berpelůh akan binin'ja , makka kadůan'ja menjadi daging satů.
6 Makka tiadan'ja lagi důa, tetapi daging satů: karna itů segala jang de ber-ikat Allah tiada betjereikan manůsea.
7 Dean'ja beritahů akan dia: sebab appa sůrůh můsa memberi sůrat betjerei, daan bertingal-n'ja?
8 Dia berkatta kapada dean'ja, karna hatimů nakal makka de kabůlkan můsa bertjerei akan bini mů: tetapi dari můla tiada bagitů.
9 Makka aků berkattakan kamů, siapa tingal binin'ja karna barāg prihal lain dari pada sůndel, daan berkawin dang-an parampůan lain, jang itů ija bermůka daan siapa kawin dang-an laki atů parampůan betjerei, ija

Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

die doet overspel.

10 Sijne discipulen seyden tot hem: staet de saecke des menschē met den wijve alsó/ so en ist niet goet te trouwē.

11 Alle menschen en vaten dit woordt niet/ maer dient ghegheven is.

12 Want daer zijn gesnedene/ die van moeders lijve alsó geboozen zijn: ende daer zijn gesnedene/ die vanden menschen gesneden zijn: eñ daer zijn gesnedene/ die hen selvē gesneden hebben om het Coninckrijcke der hemelen: wie dit vaten can: die vate het.

13 Doe werdē daer kinderkens tot hem ghebzacht/ dat hy de handen op haer leggē/ ende bidden soude: Ende de Discipulen straftense.

14 Ende Jesus seyde: laet de kinderkens/ ende en verbiet hen niet tot my te komen: want het Coninckrijcke der hemelen behoozt den sulcken toe.

15 Ende als hy hen de handen opgelept hadde/ is hy vā daer gegaen.

16 Ende

pûn bermûka.

10 Makka meng-ûtsiap mûritn'ja, adala hal demiki-en dangan laki daan parampûan, makka tiada baik berkawin.

11 Makka dia meng-ûtsiap: segala manûsea tiada meng-arti katta ini, tetapi siapa menjadi meng-anûgrahaja.

12 Karna ada siapa menjadi beranak dari pûrut ibûn'ja dangan kambiri: daan ada kambiri jang de kambirikan manûsea: daan ada pûn siapa mekam biri dirin'ja karna sûltanû sûrgani. Siapa dapat meng-arti ini meng-artin'ja.

13 Makka de hentern'ja anak bûdak kapada dia, agar dia tarûkan tang-ann'ja atas dianja daan menjûmba. Makka mûritn'ja memarah kan dean'ja.

14 Makka Iesus berkatta: beerla anak bûdak datang kapada akû daan d'jangan melarangn'ja, karna jang sûltanû sûrgani ampûn'ja dianja.

15 Makka settela dia tarû tang-ann'ja atas dia, pûlangn'ja dari sana.

16 Makka

16 Ende siet/ daer trat een tot hem/ ende seyde: goede meester/ wat sal ick goeds doen/ op dat ick het eewighe leven hebbe?

17 Ende hy seyde tot hem: wat noemt gy my goet? daer is niemant goet/dan de eenighe God/ maer wilt ghy ten eeuwigen leve ingaen/ houdt de geboden.

18 hy seyde hem: welcke? ende Jesus seyde: Ghy sult niet dooden. Ghy sult geen overspel doen. Ghy sult niet steelen. Ghy sult geen valsch getuygenisse geven.

19 Ghy sult uwen vader ende uwe moeder eeren/ ende uwen naesten liefhebben/ gelijck u selven.

20 De jongelinck seyde tot hem: alle dese hebbe ick gehoudē van mijnder jonchept aen: wat gebreeckt my noch?

21 Jesus seyde hem: so ghy wilt volmaeckt wesen/ gaet/ vercoopt wat ghy hebt/ende ghevet den armen/ende ghy sult eenen schat inden hemel hebben/ ende comt volght my nae.

16 Makka liatla, saurang datang kapada dia, daan meng-utsiap: pungurū baik, bakti appa membuat akū, agar akū berūleh hidūppan Alimū kakal?

17 Makka dia beritahū akan dia: appa beri kamū bernāma kū baik? tiadala barang siapa baik selainkan Allah wahidū, tatapi d'jikkelū angkū hendak memasūk ka hidūppā Alim kakal, tūrūt kā sabda

18 Dia meng-utsiap, sabda appa? makka Iesus berkatta: d'jangan angkau memūnūh ūrang. D'jāg-an angkau bermūka. D'jāgan angkau mantsiūri. D'jangan angkau beri saksi sala.

19 Beri hūrmad akan bappa daan ibū mū, daan berkasseh akan amsajamū seperti kendiri mū.

20 Makka inché itū beritahū akan dia: segala sabda ini adala akū berpūtus dari mūdahankū: appa bergūna kita lagi?

21 Iesus meng-atakan dia: d'jikkelū angkū hendak menjadi sempūrna, pergila berd'jawal segala jang ampūn'ja mū, daan berila akan miskinā, makka berūlehmū sawatū bindaharaan dalam surga, daā mare ikūt akā beta.

Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

22 Doe de jonghelinck dit woort gehoort hadde/ is hy droevich wech gegaen: want hy hadde veel goets.

23 Ende Jesus seyde tot sijne Discipulen: voorwaer segghe ick u/ dat een rijc mensche swaerlijck sal in het Coninckrijcke der hemelē comē.

24 Ende wederom segge ick u: het is lichtelijcker dat een kabel door ga door eender naelden ooghe/ dan dat eē rijcke inga in het Coninckrijcke Gods.

25 Als sijne discipulen dat hoorden/ werden sy verslagen/ seggende: wie kan dan saligh worden?

26 Ende Jesus saghse aen/ seggende tot hen/ by dē menschē is dat onmogelijc/ maer by God is alle dinc mogelick.

27 Doe antwoorde Petrus/ ende seyde hem: siet/ wy hebbent al verlaten/ ende sijn u na gevolgt: wat sal ons dan wesen?

28 Ende Jesus seyde tot hen: voorwaer segghe ick u/ dat ghy die my na gevolght sijt/ inde wedergeboorte/ als de Sone

22 Settela jang inché mending-er katta ini, makka dia bertsinta daan pûlang: karna dia punja arta banja.

23 Makka Iesus meng-ûtsiap akan mûritn'ja: sesungûsungû akû berkatta mû, makka sukar jadi akan ûrang kaja memasûk dalam surga.

24 Makka sakali lagi berkatta kû kapada mû: jadi lebeh mûrah satû tahali sau bertrûskan matta d'jarûm, dari pada saûrang kaja memasûk ka Radjat surga Allahi.

25 Tella mûritn'ja minding-er itû, makka berrûsa hatin'ja, daan meng-ûtsiap: siapa dapat jadi ija mûmin?

26 Makka Iesus pandang akan deän'ja, daan meng-ûtsiap, kapada manûsea tiada dapat, tetapi kapada Allah jadi samûä'ja dapat

27 Makka meng-ûtsiap Petrus daan beritau akan dia: liatla kita tingal samûan'ja daan meng-ikûtmû, apa daja kita?

28 Makka Iesus meng-ûtsiap akan dean'ja: sesungû sungû akû beritan mû, makka kamû siapa meng-ikût akû dalā pûlabranak,

tatkala

Sone des menschen sal sittē inden Troon zijnder heerlicheyt: sult ghy oock sitten op twaelf thzoonē/ oozdeelende de twaelf geslachtē Israels.

29 Ende so wie huysen/ of bzoeders/ of susters/ of vader/ of moeder/ of wijf/ of kinderen/of ackers verlaet om mijnē name/ die salt hondertfout ontfangē/ ende het eeuwige leben beerven.

30 Maer vele die de eerste zijn/ sullen de laetste wesen: ende de laetste sullē de eerste wesen.

tatkala anak manůsea mēdůdůk ka halaradnja madjilis,adala kamů d'jůga mendůdůk deatas halarad důablas, akan meng-hůkkům jang asal Israil Důablas.

29 Daan siapa tingal růma,kaka, sůdara, bappa, ibů, bini, anak, atů bendang karna namma aků, jang itů berterima saratus kali půla, daan berpůsiaka jang hidůppan kakal.

20 Tetapi bain'ja, siapa jadi jang můla, jadi jang comodi-en, daan siapa jadi jang comodi-en, jadi jang můla.

Dat twintichste Capittel.

1. Door de ghelijckenisse vanden wijngaert, bewijst Iesus de gelegentheyt des Coninckrijcx der Hemelen, 17 voorseyt zijn doodt ende verrijseniſſe, 22 wederseyt de zijne tot het cruyce, 25 de selve aftreckende van alle eergiericheyt, 30 eñ voorby gaende,verlicht hy twee blinde.

1 WAnt het Coninckrijcke der hemelē is gelijck eenē huysheere/die des morgens vroech uyt ginc om arbeyders te hueren in zijnen wijngaert.

2 Ende

Iang bagij duapulo.

1. Dang-an sepertiban poheon angor, bertundjok Iesus jang rupa Radjat sorga, 17 bernabibi mati daan bangkitnja, 22 meng-aidjet muridn'ja jang rusa krus, 25 daan melalun'ja dari berbisu, 30 daan bentrang akan mata dua urang buta.

1 KArna jang Radjat surgani jadi seperti sa-ůrang-tůan, jang kalůar pagi akan meng-ůpa barang ůpahan dalam angůrn'ja.

2 Makka

2 Ende als hy met de arbeyders eens gewordē was voor eenen penninck des daeghs/ sant hyse in zijnen wijngaert.

3 Ende uptgaende ontrent de derde ure/ sagh hy andere op de marckt ledich staen:

4 Ende hy seyde tot hen: gaet ghy ooc in mijnen wijngaert/ ende wat recht is/ sal ick u geven.

5 Ende sy gingen: wederom uptgaende ontrent de sevenster ende der neghenster uren/ dede hy desgelijcx.

6 Ende uptgaende ontrent der elfster uren/ heeft hy andere ghevonden ledich staende/ ende seyde tot hen: wat staet ghy hier den gheheelen dach ledich:

7 Sy segghen hem: want ons niemandt ghehuert en heeft: hy seyde tot hen: gaet ghy ooc in mijnē wijngaert/ ende ghy sult ontfangen wat recht is.

8 Ende alst nu laet gheworden was/ seyde de heere des Wijngaerts tot zijnen Ontfanger: roept de arbeyders/ ende

2 Makka settela dia sûda d'jand'ji dang-an ûpahanni, akan sakepeng sa-ûrang sahari, de sûrûhn'ja kadalam ang ûrn'ja.

3 Daan tella dia kalûar katabû tiga, liatn'ja ûpahan lain bediri de passara ampa.

4 Makka dia berkatta dang-an dean'ja, pegila kamû d'jûga kapada angûr kû, makka akû ada meng-ûpamû jang benar.

5 Makka dean'ja pigi. Settela dia kalûar pûla ka anam daan ka sambilan tabû, buatn'ja demikiën bagi itû.

6 Tella dia kalûar ka sablas tabû, dapatnja ûrang lain bediri ampa, daan beritaû kapada dean'ja: appa bediri mû segala hari ini ampa?

7 Dean'ja meng-ûtsiap: sebab tiada barang siapa meng-ûpa kita. Dia beri tau akan dean'ja: pigila kamû d'jûga kapada angûrkû, makka ada mû terûna jang jadi benar.

8 Settela sûda jadi petang, makka meng-ûtsiap jang Tûhan angûr kapada bindaran'ja: Pangil akan ûpahan daan bajerkan dean'ja

ende betaelt hen den loon/ beginnende vande laetste tot de eerste.

9 Ende als sy gecomē waren/ die ontrent der elfster ure ghehuert waren/ontfingen sy een peghelijck eenen penninck.

10 Ende de eerste oock comende/meynden dat sy meer ontfangen souden: maer sy ontfingen oock een pegelijck eenen penninck.

11 Ende doe sy dien ontfanghen hadde/ murmureerden sy teghen den huysheere.

12 Seggende: dese laetste hebben een ure gearbeyt:ende ghy hebtse ons gelijck gemaeckt/ die wy den last des daeghs/ ende de hitte gedragen hebben.

13 Ende hy antwoordende/ seyde tot eenē van hen: vrient ick en doe u geen onrecht:en zijt ghy niet met my eens geworden om eenen penninck:

14 Neemt wech dat uwe is/ ende gaet henen: ick wil desen laetsten oock geven ghelijck als u.

15 Of ist my niet geoorloft

deanja ůpahann'ja, datang dari jāg komodi-en sampey jang bermůla.

9 Makka settela dean'ja datang jang de ůpan'ja ka sablas tabů, teriman'ja saůrang sakepeng.

10 Makka tella datang jang bermůla, daan hendak terima lebeh: tiadan'ja terima lagi dari saůrang sakepeng.

11 Tatkala dean'ja sůda berterima, makka dean'ja harůbirů dang-an tůhann'ja.

12 Daan meng-ůtsiap: jang komodi-en datang ada kard'ja satabů: makka kamů beri-n'ja seperti kita, jang de rassa akan sůsahan hari, daan panassan.

13 Makka dia britau kapada saůrang, daan berkatta, kakasselhā, akau tiada bůatsala kapada angkau: bůkā kita berd'jand'ji dangan mů karna sakepeng?

14 Ambilla jang ampůn'ja kamů, daan půlang, aků hendak beri jang komodi-en ini seperti kamů.

15 Atů tiadaků dapat membůat

Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

te doen wat ick wil in mijn goet? is uwe ooge boos/ om dat ick goet ben?

16 Alsoo sullen de laetste de eerste zijn: ende de eerste de laetste: want vele zijnder geroepen/ ende luttel uptvercoozen.

17 Ende Jesus uptgaende na Jerusalem/nam de twaelf discipulē alleen op dē wegh/ ende sepde tot hen:

18 Siet/ wy gaen op na Jerusalem/ ende de Sone des menschen sal den Overpziesteren ende Schziftgeleerdē overgelevert wozdē/ ende sy sullen hem ter doot verooz-deelen.

19 Ende sy sullen hem den heydenen overlieveren / om te bespotten/ende te geesselē/ eñ te crupcen/ende ten derdē dage sal hy weder opstaen.

20 Doe quam de moeder der kinderen Zebedei tot hem/ met hare soonen/aenbidden-de hem/ eñ begeerende wat van hem.

21 Ende hy sepde haer: wat wilt ghy? sy sepden hem: segt dat dese mijn twee sonen sitten/

dang-an hartakŭ bagi hendak kŭ? jadi mata mŭ d'jahat, sebab akŭ jadi baik?

16 Demiki-en jadi jang pertama nang komodi-en: daan jang komodi-en nang mŭla, sebab bann'ja ada menjadi pangil, daan sedekit terpileh.

17 Makka Iesus menaiki ka Irrŭsaliim, meng-ambil akan mŭrit dŭablas ka sertan'ja de d'jalan, daan baritau akan dean'ja:

18 Liatla, kita menaiki ka Irrŭsalim, daan anak manŭsea ada jadi hentar ka tang-an Chali daan Chatib, daan [dean'ja] ada menghŭkkŭmn'ja ka matti de bŭnŭh.

19 Daan dean'ja ada meng-hentarn'ja akan kafir, agar jadi memaki, bergitik, daan berkrŭs, daan kapada hari jang katiga adala dia berbangkit.

20 Makka ibŭ anak sebedei datang kapadan'ja, dang-an anakn'ja lakilaki, daan memjŭmban'ja, dang-an hendak barang dari dia.

21 Makka dia beritau akannja: appa hendak mŭ? dia mēg-ŭtsiap n'ja: kattala makka anak ku kadŭa

ten/ de een ter rechterhant/ ende de ander ter slinckerhant in uwe Coninckrijcke.

22 Jesus antwoorde/ ende seyde: ghy en weet niet wat ghy begheert: kont ghy den dranckbeker drincken dien ic drincken sal: Ende met dien Doop gedoopt worden/ daer ick mede ghedoopt worde: sy seggen hem: wy konnen.

23 Doe seyde Jesus tot hen: mijnen dranckbeker sult ghy wel drincken/ ende met den Doop daer ick mede gedoopt worde/ sult gy gedoopt worden: maer te mijner rechter ende slincker hant te sitten/ dat en staet my niet te gheē: maer het sal gegeven worde den ghenen diet van mijnen hemelschen Vader berept is.

24 Eñ als de ander thiene dat hoorden/ namen sy't onweerdichlijck vande twee broederen.

25 Ende alsse Jesus by gheroepen hadde/ seyde hy: ghy weet dat de Overste der heydenen over de selve heerschē/ eñ die groot zijn gebruycken

P ij macht

kadûa ini mendûdûk dalam Rad'jat mû satû ka kanan daan satû ka kiri mû.

22 Iesus meng-ûtsiap daan berkatta kan dia kamû tiada tau appa mû hendak: taula angkau minûm tsiawan minûmman jang de minûm akû? daan menjadi bermandi dang-an mandi itû? dean'ja beritaun'ja: kita dapat.

23 Tella itû Iesus berkatta akan dean'ja: tsiawan minûmman kû ada kamû meminûm, dan dang-an mandikû, ada mû menjadi bermandi, tetapi kadûdûkkan kiri kananku, tiada kû dapat beri, tetapi jadi anûgra siapa de berpileh bappakû sûrgani.

24 Daan tella jang sapûlû mending-er itû, gûsarn'ja dang-an sûdara kadûa itû.

25 Daan tella Iesus pangiln'ja ampir dia, mēg-ûd'jer, kamû tau makka jang mantri kafir menghûkkûm atas dean'ja, daan siapa jadi bassar ikût kauwassahan

P ij atas

macht tegen hen.

26 Also en salt onder u lieden niet wesen: maer wie onder u wil groot worden/ die sy uwe dienaer.

27 Ende wie onder u wil de eerste sijn/ die sy uwe dienstknecht.

28 Gelijck de sone des menschen niet en is gekomen om gedient te worden/ maer om te dienen/ ende zijn ziele te geven tot rantsoeninge voor vele.

29 Ende doe sy van Jericho uytginghen/ volghden hem een groote schare na.

30 Ende siet/ twee blinden sittende by den wegh/ als sy ghehoort hadden dat Jesus voor-by ginck/ riepen sy/ seggende: Heere Davids Sone ontfermt u onser.

31 Ende de scharen straftense op dat sy swijghen souden: maer sy riepen dies te meer/ seggende: Heere Davids Sone/ ontfermt u onser.

32 Ende Jesus stille staende/ riepse/ ende seyde: wat wilt ghy dat ick u doe?

33 Sy seggen tot hem: Heere/

atas dean'ja.

26 Demiki-en tiada antara kamû: tetapi siapa antara mû hendak menjadi bassar, jang itû jadi amba mû.

27 Daan siapa antara mû hendak jadi jang mûla, jang itû jadi sasurûhmû.

28 Seperti jang anak manûsea tiada datang akan menjadi bersewita, tetapi akan sewita, daan memmeri n'jawan'ja akan tûbûssan rajat bain'ja.

29 Daan Tatkala deanja kalûar dari Iericho, ikûtn'ja sawatû rajat bassar.

30 Daan liat, dûa ûrang bûta mendûdûk de d'jalan, daan mending-er Iesus berd'jalan de hadapn'ja, pangiln'ja, daan meng-ûtsiap: Tûhanku, anak Davûd, berrahmat kita.

31 Makka jang rajat tahann'ja agar dean'ja berdieem, tetapi dean'ja pangil lagi, daan meng-ûtsiap: Tûhanku, anak Davûd, berrahmat akan kita.

32 Daan Iesus bediri, daan pangiln'ja, daan meng-ûtsiap, appa hendak mû akû membûat mû?

33 Dean'ja britau kan dia: Tûhanku

re dat onſe ooghen geopent worden.

34 Ende Jeſus beroert met barmhertichept/raeckte hare oogen: ende terſtont werden haren oogen ſiende/ ende/ſy volchde hem nae.

hanku agar mattaku jadi terbuka.

34 Makka Ieſus bergra dang-an rahmat, grakan mattan'ja, daan ſigra dapatn'ja meliat, daan deanja meng-ikut dia.

Dat eenentwintichſte Capittel.

1. Ieſus comende in Ieruſalem, 8 wort ontfanghen vanden volcke. 12 drijft de Cooplieden uyt den Tempel, 14 heelt de ſiecke, 15 ontſchuldicht de ghene die hem loff ſongen, 18 ende den vygeboom vervloeckt hebbende, 21 bewijſt de cracht des gheloofs, 28 ende vercondicht ten eynde door twee gelijckeniſſe, wat ſtraffe komen ſal over de gene die den Sone Gods verwerpen.

1 Ende als ſy nae by Jeruſalem waren/ ende gekomen waren te Betphage/ aen den Olijfbergh/ doe ſant Jeſus twee Diſcipulen/ ſeggende tot hen:

2 Gaet henen in dat vleck dat voor u leyt: ende terſtont ſult ghy een Ezelinne bindē gebonden/ ende een veulen met haer: ontbintſe/ ende brenghtſe my.

3 Ende indien u pemandt

Iang bagi duapulo ſatu.

1. Ieſus datang ampir Irruſalim, 8 jadi terima dari rajat, 12 tulak akan orang ſudagar deluar beitul, 14 menjombo akan ſakittan, 15 memud'ji ſiapa menjanniſi pud'jibann'ja, 18 Settela betbinaſſa akan pohoon piſang, 21 tund'jok akan kauwaſſaban beakiman, 28 daan rewajat hokkum appa datang atas ſiapa betboang akan anak Allah.

1 MAkka ſettela dean'ja mampir ka Irruſalim, daan datang ka betphage de tepi bukit buamin'ja, makka Ieſus menjuruh murit kadua, daan beritau kan dean'ja:

2 Pigila kadalam tanaman jang ada de hadapanmu, makka ſakarang ada mu mendapat khalidei betina ter-ikat, daan ſa-anak dang-an dia: ureila daan bawaku ka mate.

3 Daan d'jikkelu barang ſia-

ſepdt/ſo ſuit ghy ſegghen: de heere heeft deſe van noode: ende hy ſalſe terſtondt ſenden.

4 Dit is al geſchiet/op dat verbuit woꝛde dat geſpꝛokē is dooꝛ den Pꝛopheet / die daer ſept:

5 Segt der dochter Spon: ſiet/ uwe Coninck comt ſachtmoedigh/ſittende op eē Ezelinne/ ende op een Beulen des ſoc-dꝛagendē Ezels.

6 De Diſcipulen gingen/ ende deden gelijck Jeſus hen gheboden hadde.

7 Ende ſy hebben een Ezelinne ende het beulen ghebꝛacht/ ende hebben haer kleederen daer op gelept/ eñ hem daer boven op geſet.

8 Ende een groote ſchare ſpꝛepden haer kleederen op den wegh/ de andere ſneden tacken vande boomen/ ende ſpꝛepdenſe op den wegh.

9 Ende de ſcharen die booꝛ gingen eñ na volghden/ ꝛiepen/ ſegghende: Hoſanna de Sone Davids: gepꝛeſen ſy die daer komt inden Naem des heeren/ hoſanna inde alder-

pa berkatta mů barang, meng-ůtſiapla: Tůhanků ada bergůna, makka dia ada menjůrůhn'ja bang-at.

4 Itů menjadi ſamůan'ja, agar berpůtus jang de kattakan nabbi, ſiappa meng-ůtſiap:

5 Beritau akan anak Sion: liatla, Raid'ja mů datang dang-an bůdi můra, berdůdůk atas ſatů khalidei betina, daan atas ſa-anak khalidei angkat angkattan.

6 Iang můrit pigi, daan membůat ſeperti de faſůrůhn'ja Ieſus.

7 Makka dean'ja membawa khalidei daan anakn'ja, daan membůbů baid'jůn'ja diatas, daan menaiki dia atasn'ja.

8 Daan ſatů rajat baſſar bertůdůng baid'jůn'ja de d'jalan: jang lain iris dahan dari půhoon, daan bertůdůngn'ja de d'jalan.

9 Makka jang rajat ſiapa d'jalan alůan daan ikůt komodien, betria, daan berkatta: Hůſana anak Davůd: terpůd'ji jadi dia ſiapa datang dalam namma Tůhanků: Hůſana dalam ra-

fing-

derhooghste plaetsen.

10 Ende als hy te Jerusalem in quam/ wert de geheele stadt beroert/ seggende: wie is dese?

11 Ende de scharen seyden: dese is Jesus de Prophect vã Galilea.

12 Ende Jesus ginck inden Tempel Gods/ ende dreef upt alle die copende eñ vercopende waren inden Tempel/ ende de tafelen der Wisselaren/ ende de stoelen der ghene/ die duyven verkochten/ keerde hy omme.

13 Ende hy seyde tot hen: daer is geschreve: mijn huys sal een huys der bedinge genaemt worden/ eñ ghy hebt dat tot eenen moortkupl gemaeckt.

14 Ende daer gingen blinde ende creupele tot hem in den Tempel/ ende hy heeldese.

15 Als nu de Overpriesters ende schriftgeleerdē de wonderlijckheden saghen/ die hy gedaen hadde/ ende de kinderen inden Tempel roepende/ ende seggende: Hosanna den

fing-ů.

10 Daan settela dia memasůk ka Irrůsalim, makka ůrůhara segala kůta, daan meng-ůtsiap: siapa ija jang ini?

11 Makka jang rajat meng-ůtsiap: jang ini jadi nabbi Iesus dari nagri de Galilea.

12 Makka Iesus memasůk dalam beitůl Allah, daan de bůang kalůar siapa berd'jauwal daan membeli dalam beitůl, daan membalik akan důlang ůrang tůkar, daan krůsi ůrang berd'jauwal merpati.

13 Makka dia britau akan dean'ja, ada ija menjůrat: růmaků ija bernamma růma sůmbahajang-i: daan kamů membůatn'ja seperti lůbang memůnůhan.

14 Makka ůrang bůta daan timpang memasůk ka dalam beitůl, daan dia sůmbůhn'ja.

15 Tatkala jang Chali daan Chatib meliat akan kard'ja heirani, jang de bůatn'ja, daan jang anak bůdak dalam beitůl betria daan berkatta: Hůsana, anak Davůd,

den Sone Dauids/namen sy dat onweerdelijck.

16 Eñ seyden tot hem:hoor-dy wat dese seggē? Iesus seyde tot hen: ja. En hebt ghy nopt gelesen: wt den monde der sprakeloser eñ sugelingen hebdy den lof berept?

17 Ende hy verlietse/ ende ginc upt der stadt tot Bethania/ ende herberghde daer.

18 Des morgens als hy weder nae de stadt keerde hongerde hem.

19 Ende siende eenen vijgeboom aen den wegh/ ginck hy tot hem/ eñ en vant daer niet op dan alleenlijck bladeren/ ende seyde tot hem: upt u en worde geen vrucht meer inder eeuwicheydt: ende de vijgeboom verdorde terstōt.

20 De Discipulen dat siende/ verwonderden hen/ seggende: hoe is de vijgheboom so haest verdorret?

21 Iesus antwoordende/ seyde tot hen: voorwaer seggh ick u/hadt ghy geloove ende twijfeldet niet/ so en sout gy niet alleenlijck doen dat den vijgeboom geschiet is/ maer soo

vůd, makka dean'ja ija berbistů.

16 Daan beritau kan dia,dingermů jang katta ini? Iesus mengůtsiap n'ja: ija. bůkan tiada mů membatsia: dari můlut jang bůlům betůtůr daan lagi bersůsů,ada mů merameykā půdji půdjihā?

17 Makka dia tingaln'ja, daan kalůarkan kůta dia datang kaBethania,daan tidůr de sitů.

18 Kapagi hari tella dia kůmbali ka kůta, melapar dia.

19 Daan settela dia meliat sapůhoon pisang de tepi d'jalan, datang dia kapadan'ja, makka tiada berůleh selainkā daůn, mēgůtsiapn'ja akan dia: dari angkau tiada menjadi bůabůahan sampei ka kakal. Makka půhoon pisang meinatti sigra.

20 Tella de liat itů můritn'ja, heirani dean'ja, daan meng-ůd'jer: bagimana jadi půhoon pisang matti demiki-en bang-at?

21 Iesus beritau, daan mengůtsiap dean'ja: sůngů aků berkatta mů, d'jikkelů angkau heakin, daan tiadamů kalůwi, tiada mů membůat saidja jang de jadi akan půhoon pisang ini, tetapi d'jik-

so gy ooc tot desē berge sept: woꝛt opgeheven en inde Zee gewoꝛpen/ het soude geschieden.

22 Eñ al wat ghy begeert in uwē gebede: geloovende/ ghy sult het ontfanghen.

23 Als hy inden Tempel gekomen was/ quamē tot hem daer hy leerde/ de Overpꝛiesters/ende Ouderlingen des volcx/ seggende: dooꝛ wat macht doet ghy dit? ende wie heeft u dese macht gegeven?

24 Jesus antwooꝛdende/ sepde tot hen: ick sal u ock een dinck vꝛaghen/ ende indien ghy my dat segt/ so sal ick u ock seggen dooꝛ wat macht ick dit doe.

25 De Doope Joannes/ van waer was hy/ upt dē hemel/ oft upt den menschen? doe overleyden sy by hen selven/ ende sepden: seggen wy upt den hemel/ so sal hy ons seghen: waerom en hebt ghy hem dan niet ghelooft?

26 Ende seggen wy upt de menschen/ so vꝛeesen wy de schare/ want sy houden alle Joannem vooꝛ een pꝛopheet.

Q 27 En-

d'jikkelů mů berkatta kapada bukit ini d'jůga: bangkitmů daan menjadimů d'jatů dalā laůt, makka ija menjadi půtus?

22 Daan segala jang mintamů dalam sůmbajang mů, dang-an pertsiajahan, ada mů teriman'ja.

23 Tella dia memasůk ka dalam beitůl, datang kapada dia kamana dia meng-aid'jer, jang Chali daan Chatib daan jang dato dari rajat, berkatta: dāg-an kauwassahan appa membůat mů ini? daan siapa mēmeri mů kauwassahā ini?

24 Iesus meng-ůtsiap, daan beritau akan dean'ja: aků tan'ja mů d'jůga sakali, d'jikkelů kamů britauků, makka aků britau mů dari kauwassahan appa aků membůat ini.

25 Iang mandi Iůannis, dari manna datangn'ja, dari sůrga, atů dari manůsea? makka dean'ja bitsiara kandirin'ja, daan meng-ůtsiap: d'jikkelů kita berkatta dari sůrga, adala dia meng-attakan: karna appa tiada mů heakin akan dia?

26 Daan d'jikkelů kita berkatta dari manůsea, makka takůt kita akan rajat, karna dean'ja berhangkit Iůhannis seperti nabbi.

Q 27 Makka

27 Ende sy antwoordden Jesu/ seggende: wy en weten niet. Ende hy sepde tot hen: so en segghe ick u oock niet/ door wat macht ick dit doe.

28 Ende wat dunckt u: een mensche hadde twee sonen/ ende ginck tot den eersten/ ende sepde: sone/ gaet henen/ ende werckt heden in mijnen wijngaert.

29 Hy antwoordde/ ende sepde: ick en wil niet: ende daer nae berou hebbende/ ginck hy henen.

30 Ende hy ginck tot den anderen/ ende sepde desghelijcx: die antwoordde/ ende sepde: ick ga heere: ende en ginc niet.

31 Wie van dese twee heeft den wille des Vaders gedae: sy seggen hem: de eerste. Jesus sepde tot hen: voorwaer ick segghe u/ de Tollenaers ende de hoeren sullen u voorgaen int Coninckrijcke Gods.

32 Want Joannes is tot u ghekomen inden wegh der gherechtichepdt/ ende ghy en hebt hem niet gelooft: de Tolle-

27 Makka dean'ja meng-ůtsiap akan Iesus: kami tida taů: makka dia ůd'jern'ja: tiadaků d'jůga britaumů, dang-an kauwassahan appa aků membůat ini.

28 Tetapi appa fikirmů: saůrang manůsea půn'ja anak-laki důa, makka dia datang kapada jang můla, daan britaun'ja: anak ků pigila hari ini bekard'ja dalam angůrranků.

29 Dia britaů, aků tida mau: daan tella dia bersasal, makka pigin'ja.

30 Makka dia pigi kapada jang lain, daang britau demiki-en d'jůga, jang ini meng-ůtsiap, aků pigi tuanků, daan tiadan'ja pigi.

31 Siapa dari jang kadůa ini, meng-ikůt kahendak bappan'ja? dean'ja meng-ůd'jer: jang můla. Iesus beritau akan deanja: sůngů aků berkatta mů, makka jãg půngůlů tsiůkei daã jang sůndel memasůk důlů dari kamů kapada Radjat Allahi.

32 Karna Iůhannes datang kapada mů dalam d'jalan adillan, makka kamů tiada heakin akan dia, daan jang půngůlů tsiůkei

daan

Tollenaers ende de hoeren hebben hem gelooft: ende gy dat siende/ en hebt geen berou gehadt daer nae/dat ghy hem sout ghelooft hebben.

33 Hoort een ander ghelijckenisse: daer was een huysheere die eenen wijngaert plantede/ ende maeckte eenen Tuyn daer rontomme/ ende ghegraven hebbende/ maeckte hy een wijnperssse daer in/ ende Timmerde eenen Toren/ende verhuerde dien den Lantlieden/ ende is in vreemde Landen ghegaen.

34 Ende als nu de tijdt der vruchten naeckte/ sandt hy zijn dienstknechten tot de Lantlieden/ om zijne vruchten te ontfanghen.

35 Doe namen de Lantlieden zijne dienstknechten/ende hebben den eenen ghesla-ghen/ den anderen ghedoot/ den derden ghesteenicht.

36 Doe sandt hy wederom andere dienst-knechten uyt/ meer dan de eerste: ende sy deden hen desgelijcx.

37 Ten laetsten sant hy zijnē

 sone

daan jang sundel heakin kan dia, settela angkū meliatn'ja, tiada kamū bersasal komodi-en, sedang angkau bergūna akan heakinn'ja.

33 Ding-erla satū sepertihan lain: adala saūrang tūan, jang bertanam satū angūrran, daan membūat satu pagar ka kūlilingn'ja: daan settela sūda mengali, de būatn'ja satū pra-angūr de dalam sitū, daan membūat satū tsiandi, daan bersewan'ja akan ūrang dūsūn, makka dia pigi kanagri dagang.

34 Settela mampir waktū būahan, menjūrūh dia amban'ja kapada ūrang dūsūn, akan terima būahann'ja.

35 Makka ūrang dūsūn mengambil amban'ja daan mengitik jang satū, daan memūnūh jang lain, daan jang katiga lūntarn'ja dang-an batū.

36 Makka dia menjurūh amban'ja lain lebeh dari jang mūla: daan dean'ja membūatn'ja dimiki-en d'jūga.

37 Komodi-en mējūrūh dia anak

 n'ja

sone tot hen / seggende: Sy sullen mijnen sone ontsien.

38 Ende als de Lantlieden den sone sagen / seyden sy onder malcanderē: dit is de erfgename / comt laet ons hem dooden / ende zijn erve besitten.

39 Ende sy namen hem / dreven hem upt den wijngaert / ende dooden hem.

40 Als nu de heere des wijngaerts komen sal / wat sal hy dien Lantlieden doen?

41 Sy seggen tot hem: hy sal de quade qualijck handelen / ende den wijngaert sal hy anderen Lantlieden verhueren / die hem de vruchten te haren tijden sullen geven.

42 Jesus seyde tot hen: en hebt ghy nopt gelesen inder Schrift: de steen die de Timmerlieden verworpē hebbē / die is gewordē tot een hooft des hoecx: dat is vandē heere geschiet / ende is wonderlijck in onse oogen.

43 Daerom segge ick u: het Coninckrijcke Gods sal van u wegh genomen / ende den volcke

n'ja kapadan'ja, daan meng-ûtsiap: dean'ja ada bertakût akan anak kû.

38 Makka settela ûrang dûsûn meliat anakn'ja, makka berkattan'ja inila jang pûsia kahani, mare kita bûnûh dia, daan berdûdûk pûsiakan'ja.

39 Makka dean'ja meng-ambil dia, daan tûlakn'ja delûar angûrran, daan memûnûh akan dia.

40 Settela datang tûhan angûrran itû, appa bûatn'ja akan ûrang dûsûn itû?

41 Dean'ja britau akan dia: dia membalas d'jahat akā jang d'jahat, daan jang angûrran berseuwanja akan urang dûsûn lain, siapa hentern'ja bûan'ja kapada waktûn'ja.

42 Iesus berkatta akan dean'ja, tiada kamû membatsia sakali dalam surat ûlkadûs, batû jang de bûangkan ûrang tûkang, menjadi akan kapalan ûd'jûng, itû menjadi dari Tûhan, daan ija heirani kapada matta kita.

43 Karna itû akû beritau mû, makka jang Radjat Allahi jadi ambil dari kamû, daan memberi

volcke gegeven worden/ dat zijne vruchten voortbrengt.

44 Ende soo wie op desen steen valt/ die sal ghebroken worden: ende op wien hy valt/ dien sal hy vermorselē.

45 Als de Overpriesters ende de Pharizeen dese zijne gelijckenissen hoorden/ bekenden sy dat hy van hen sprack.

46 Ende soeckende hem te vangen/ vreesden sy de scharen: want sy hielden hem voor een Prophect.

beri akan ůrang siapa hentar bůan'ja.

44 Makka siapa menjatů atas batů ini menjadi pitsia, daan atas siapa dia menjatů, jang itů jadi pitsja ter-antsior.

45 Tatakala Chali daan Phariseo mending-er sepertihan ini, makka taůn'ja dia berkatta dari dean'ja.

46 Daan settela dean'ja hendak tangkap akā dia, takůtn'ja akan rajat, karna jang rajat pertsiajanja seperti Nabbi.

Dat tweentwintichste Capittel.

1. Door de gelijckenisse vande Bruyloft, 7 toont Iesus de verworpinge der onghelooviger Ioden, 21 bevestight de Overicheyt, 23 bewijst de opstandinge tegen de Sadduceen, 37 leert welck de somma der Wet sy, 42 ende bewijst by der schrift dat hy de Messias is.

Iang bagi duapulo dua.

1. Dang-an sepertihan d'jamu mampelei, 7 bertund'jok Iesus jang binasahan Iahudi nakal, 15 memerenta akan mantri, 23 bertund'jok jang bangkittan badan akan Sadduśei, 37 meng-aid'jer arti agama, 42: daan bertund'jok dang-an surat ulkadus, makka dia menjadi jang Messias.

1 Ende Jesus antwoorde/ heeft wederom ghesproken tot hen door gelijckenissen ende ghesept:

2 Het Coninckrijcke der hemelen is ghelijck een Coninc/ die synē sone een bruy-

1 Makka Iesus mengůtsiapn'ja půla dangan sepertihan, daan berkata.

2 Iang sůltanů surgani, jadi serpiti sawatů Raid'ja siapa beri akan anakn'ja satů d'jamůhan

loft hadde:

3 Ende sant zijne dienstknechten upt om de genoode ter bruyloft te roepen/ ende sy en wilden niet komen.

4 Wederom sant hy andere dienstknechten/seggende: seght den genooden: siet/ ick hebbe mijn maeltijdt berept/ mijn ossen ende gemeste beesten zijn geslacht/eñ het is al berept/ comt ter bruyloft.

5 Ende sy hebbent veracht/ ende zijn henen ghegaen/ de een tot zijnen acker/de ander tot zijn Coopmanschap.

6 Ende de ander namen de dienstknechten ghevangen/ deden haer smaethepdt aen/ ende doodense.

7 Als de Coninc dat hoorde/wert hy seer toornich/ende sandt zijn heyrscharen/ende verderf de doodslaghers/ ende verbrande haer stadt.

8 Doe sepde hy tot zijn dienstknechten: de bruyloft is berept/ ende de genoode warens niet weerdich.

9 Daerom gaet in de uytganghen der weghen / ende roept ter bruyloft alle die gy vint.

mampelei.

3 Daan menjůrůh amban'ja akã berpangil siapa jadi meminta kapada djamůhã mampelei itů,makka tiadanja hẽdak datãg.

4 Makka dia menjůrůh amban'ja lain, berkatta:britau akan siapa meminta-ků : aků adir d'jamůhanků, limbůků daan binatang gomok sůda semeleh, daan samůan'ja jadi ber-adir, mare ka d'jamů mampelei.

5 Makka dean'ja berbintsinja, daan půlang sa-ůrang kapada bendang-n'ja, jang lain kapada dagang-ann'ja.

6 Daan jang lain berpasůng akan amba, memaki dia, daan memůnůhn'ja.

7 Settela Raidja mending-er itů,gůsarn'ja terlalů amat, daan menjůrůh akan pongawanja, daan berbinassa akan můsůh, daan bakar akan kůtan'ja.

8 Makka dia berkatta kapada ambanja, jang d'jamů mampelei ija ber-adir, daan siapa jadi meminta akã djamů tiadanja harga.

9 Karna itů pigila, de d'jalan , daan pangil ka d'jamůhan segala jang dapat mů.

vint.

10 Ende de dienstknechten gingen upt inde wegē/ ende vergaderden alle de gene die sy vonden/ quade ende goede/so dat de vruplost vervult wert met aensittende gastē.

11 Ende als de Coninc was ingegaen/ om de aensittende gasten te aenschouwen/sagh hy daer eenen menschе die met gheen vruplost kleet bekleet en was.

12 Ende hy seyde tot hem: vrient/ hoe zyt ghy hier inghekomen sonder vruplosts kleet: ende hy sweegh stille.

13 Doe seyde de Coninc tot zynen dienaren: bindet hem handen ende voeten/ ende neemt hem/ende worpt hem upt inde uptersте duysternisse: daer sal wesen weeninge ende knerssinge der tanden.

14 Want veele zynder geroepen/ maer weynich uptverkoozen.

15 Doe ginghen de Pharizeen/ ende hielden raet/ hoe sy hem vangen mochten in syne woozden.

16 Eñ sonden upt tot hē hare Dis-

mū.

10 Makka jang amba kalūar ka d'jalan, daan berkampūng tamūan'ja jang de dapatn'ja, d'jahat daan baik, demikien makka d'jamūhan jadi penūh dang-an ūrang kadūdūk.

11 Settela Raidja memasūk, akan meliat ūrang d'jamū terdūdūk, meliatn'ja saūrang, siapa tiada pakei baid'jū mampelei.

12 Makka dia britau akan dia: hei sūbat, bagimana mū masūk ka sini, daan tiadamū berpakei baidjū māpelei: maka dia di-eem

13 Makka Raid'ja meng-ūtsiap kappada amban'ja: ikat kaki daan tang-ann'ja, daan ambil dia, daan būangkan dalam maha galap kamana ada ija nangissan daan gomitar gigit.

14 Karna ban'ja ada pūn jadi pangil, daan sedekit berpilehara.

15 Makka ūrang Pharizei kalūar, daan mesiaurat, bagimana deanja dapat tega akan kattan'ja.

16 Daan menjūrūh akan dia mūrit.

Discipulen met de Herodianen/ seggende: meester/ wy weten dat ghy waerachtich zijt/eñ leert den wegh Gods inder waerheydt/ ende en vreest niemant/ want ghy siet de persoon der menschen niet aen.

17 Daerom seght ons/wat dunct u/is het geoorloft den Keyser schattinge te geven/ oft niet?

18 Jesus bekennende hare boosheyt/seyde:

19 Ghy geveynsde wat versoeckt ghy my? toont my de schattingh-munte? Ende sy brachten hem eenē penninc voor.

20 Ende hy seyde tot hen: wiens is dit beelt ende opschrift?

21 Sy seggen tot hem: des Keysers. Doe seyde hy tot hen: so geeft den Keyser dat des Keysers is/ ende Gode dat Gods is.

22 Als sy dit hoorden verwonderden sy hen: ende hem verlatende/ zijn sy wech gegaen.

23 Te dien selven daghe/ quamen

mûritn'ja, dang-an jang Herodiani, meng-ûtsiap: pûngûrû, kita tau makka mû jadi adil, daan meng-aid'jer d'jalan Allahi ka benaran, daan tiada takût barang siapa, karna mû tiada meliat akan ûrang manusea.

17 Karna itû britau akan kita, apa fikirmû, jadi bergûna menbiri ûpiti akan sûltaan, atû tida.

18 Iesus meng-arti akan nakaln'ja, meng-ûtsiap:

19 Hey ûrang djûmawa, apamû bertsiûba akan beita? tûnd'jûk hamba akan darham ûpiti, daan dean'ja membawa akan dia sakepeng.

20 Makka dia britaun'ja: siapa jadi nang rûpa daan alamat tersûrat ini?

21 Dean'ja meng-ûtsiap: jang Sûltaan. Makka dia berkatta kapada dean'ja, beri akan Sûltaan jang ampûn'ja Sûltaan, daan akan Allah jang ampûn'ja Allah.

22 Tella dean'ja mending-er itû jadin'ja heyran: makka de tingalnja, daan berpûlang samûan ja.

23 Kapada hari itû datang Saddûsey

quamen tot hem de Sadduceen/ die seggen datter geen opstandinge der dooden is/ eñ vraegden hem/seggende:

24 Meester/ Moses heeft geseyt: indien pemant sterft/ geen kinderen hebbende/soo sal zijn broeder syn wijf trouwen/ende zijn broeders zaet verwecken.

25 Nu waren by ons seven broeders/ ende de eerste een wijf getrout hebbẽde/ sterf: ende geen zaet hebbende:liet zijn wijf zijnen broeder.

26 Desgelijcx ock de tweede/ ende de derde/ tot den sevensten toe.

27 Ten laetsten van al/ is ock de vrouwe gestorven.

28 Inde opstandinge dan/ wiens wijf sal sy wesen van dese seven? want sy hebbense alle ghehadt.

29 Jesus antwoorde ende seyde: ghy dwaelt/ niet wetende de schrift / noch de macht Godts.

30 Want inde opstandinge en trouwen sy niet/ noch en worden oock niet ten houwelicke ghegeven: maer sy zijn

G ghe-

ũsey kapada dia, siapa berkata tiada bangkittan bankey, daan bertan'ja akan dia,meng-ũtsiap:

24 Pũngũrũ Mũsa ada mengatakan, d'jickelũ barang siapa memati, jang tiada pũn'ja anak , makka sũdaran'ja berk win estrinj'a, akan berbangkit asal sũdaran'ja.

25 Adala de antara kita sũdara tũd'jũ, makka jang mũla ija berkawin binin'ja, dia mematti, daã tiada asaln'ja,makka bertingal binin'ja kapada sũdaran'ja.

26 Bagien pũn jang kadũa,daan jang katiga, sampey jang komodiëni.

27 Komodi-en dari samũan'ja, memati pũn jang parampũan.

28 Kapada bangkittan, siapa pũn'ja binin'ja dari jãg katũd'jũ ini, karna dean'ja samũan'ja ampũn'ja akan dianja.

29 Iesus britau, daan berkatta, kamũ bersassat, daan tiada katauwi jang agama,daan kawassahan Allahi.

30 Karna kapada bangkittan tiadakan kawin, daan tiada pũn memmerin'ja kanmampeley,tetapi deanja menjadi seperti ma-

R lay-

gelijck Engelen Gods inden hemel.

31 Ende vande opstandinghe der dooden/ en hebt ghy niet gelesen dat van God tot u gesproken is/die daer sept:

32 Ick ben de God Abrahams/ ende de God Isaacx/ ende de God Jacobs: God en is geen God der doode/ maer der levendigen.

33 Ende als de scharen dit hoorden / verwonderden sy hen van zijne leere.

34 Ende de Pharizeen ghehoort hebbende dat hy de Sadduceen de mont gestopt hadde/ zijn sy te samen vergadert.

35 Ende een Schriftgeleerde upt hen/vraegde/ hem beproevende/ ende seggende:

36 Meester / welck is het groot gebodt inde Wet?

37 Jesus antwoordende/ sepde tot hem: ghy suit lief hebben den heere uwen God/ upt alle uwer herten / ende upt aller uwer sielen / ende upt aller uwen verstande.

38 Dat is het eerste ende het grootste gebodt.

39 Ende

laykat Allahi dalam surga.

31 Dari bangkittan bangkey, bukan ada mu menbatsia, jang de kattakan Allah akan kamu, siapa meng-utsiap:

32 Aku jadi Allah Ibrahimi, Alla Isaaki, daan Allah Iacubi, Allah bukan jadi Allah mauti, tetapi jang hiduppani.

33 Makka tella jang rajat mending-er itu, deanja berheyrani dari pada aid'jerran'ja.

34 Tella jang Pharizeo mending-er , dia bertutup akan muka Sadusey, makka dean'ja berkampung samma samma.

35 Makka saurang Chali de antaranja bertanja dia, akan bertsiuban'ja, daan meng-utsiap.

36 Pungûru, appa jadi jang sabda maha bassar dalam agama?

37 Iesus britau, daan meng-utsiap akan dia, kamu berkasseh akan tuan Allah mu, dari segala hatimu, dari segala n'jawamu, daan dari segala budimanmu.

38 Itula jang sabda pertama daan jang maha bassar.

39 Daan

39 Ende het tweede desen gelijck is: ghy sult lief hebben uwen naesten gheliick u selven.

40 In dese twee gheboden hangt de gantsche Wet ende de Propheten.

41 Als nu de Pharizeen vergadert waren/ vraechde hen Jesus.

42 Ende seyde: Wat dunckt u van Christo: wiens sone is hy: sy seggben hem: Davids.

43 Hy seyde tot hen: hoe noemt hem dan David door den Gheest/ heere seggbende:

44 De heere heeft gheseyt tot mijnen heere: sit te mijner rechterhant/ tot dat ick uwe vyanden sette tot een voetbanck uwer voeten.

45 Indien hem David heere noemt/ hoe is hy dan zijn sone?

46 Ende niemant en conde hem een woort antwoorden: ende niemant en dorste hem van dien dage meer vragen.

39 Daan jang kadûa siapa jadi sesamma jang ini: kamû berkasseh akan amsajamû seperti kendirimû.

40 Kapada sabda kadûa ini tergantûng segala Agama, daan Nabbi.

41 Tatkala ûrang Pharizeo menjadi berkampûng, bertan'ja Iesus akan dean'ja.

42 Daan meng-ûtsiap: apa fikir kamû dari Christo? anak siapa jadi dia? deanja britau anak Davûd.

43 Dia britau akan dean'ja: bagimana de bernaman'ja Davûd dang-an Rûhani, tûhan, daan meng-ûtsiap:

44 Iang tûhan adala berkatta kapada tûhankû, dûdûkla ka tang-an-kû kanan, sedang akû bertarû akan satrûmû kapada kûdiri kaki mû.

45 D'jikkelû Davûd bernaman'ja Tûhan, bagimana jadi dia Anakn'ja?

46 Makka tiada barang siapa tau meng-ûd'jernja sapata: daan tiada barang siapa brani akan bertanja dia lagi kapada hari itû.

Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

Dat drieentwintichſte Capittel.

1. Chriſtus leert datmen doen ſal nae de leere, ende niet na de wercken der Schriben ende Pharizeen, 5 die geveynſt zijn, 6 ende eergierigh 8 datter een meeſter is, 9 ende een Vader, God, 10 ende een leeraer Chriſtus, 13 vercondicht ongeluck den Schriftgeleerden, &c. 16 blinde leytſlieden, die het Coninckrijck ſluyten, 17 winnen eenen vreemden, 18 leeren qualijck ſweeren, 23 het ſwaerſte der Wet latende, 25, 27 vol roofs ende ercheyt, 29 moorders, ghelijck haer vaders, 34 ende om der vervolginge wille, 37 voorſeyt hy den val Ieruſalems.

1 DOe ſpraeck Jeſus tot de ſcharen/ ende tot zijne Diſcipulen/ ſeggheńde: Op Moſes ſtoel zijn geſeten de Schriftgeleerde ende Pharizeen.

2 Daerom al wat ſy u gebieden te houden/ hout dat/ ende doet het/ doch nae hare wercken doet niet/ want ſy ſeggheńt ende en doent niet.

3 Want ſy binden ſware ende ondraegelicke laſten/ ende leggenſe op de ſchouderen der menſchen/ maer ſelve en willen ſy die niet aenroeren met haren vinger.

4 Ende alle hare wercken doen

Iang bagi duapulo tiga.

1, Chriſtus meng-aidjer berguna akan memboat ſeperti adjerran, daan tida ſeperti pakardja-an chali daan Pharizei, 5 ſiapa jadi djumawa, 6 daan baſar hati, 8 makka ada ſatu ponguru, 9 daan ſawatu bappa Allah, 10 daan ſawatu peng-aidjerran Chriſtus, 13 berrawajat akan ſilaba untong Chali, 16 urang pimpinbuta, ſiapa berkantſing akan Radjat, 17 belaba akan ſaurang dagang, 18 meng-aidjar berſompa nadjis, 23 bertingal jang ſukar dalam-Agama, 25. 27. penoh rampaſſan daan nakal, 29 ourang memunuh ſeperti bappan'ja, 34 daan karna ikuttan, 37 beritaun'ja jatuhan Jeruſalim.

1 TElla itů berkatta Ieſus kapada rajat, daan kapada můritn'ja, daan meng-ůtſiap: ůrang Chali daan Pharizeo mendůdůk atas krůſi Můſa.

2 Karana itů ſakalieen jang de faſůrůhn'ja akan kamů, ikůtla, daã bůatla, tetapi d'jang-an bůat ſeperti pakardja-annja, karna dean'ja berkattan'ja, daan tiadan'ja membůat.

3 Sebab dean'jaber-ikat můatan maha barat jang tiada půn dapat berankat, daan de tarůn'ja ka bau manůſea, daan tiadan'ja hendak kandiri bergrak dangan jarin'ja.

4 Daan ſegala pakardja-annja de

doen sy/ om vande menschen gheslen te worden/ want sy maken hare gedenckbrieven breet/ ende maken groote zoomen aen hare kleederen.

5 Sy begeeren de voorsitcinghen inde maeltyden/ ende dat voorgestoelte inde vergaderinghen.

6 Ende sy worden geerne gegroet op de marcten/ ende vanden menschen ghenaemt Rabbi/Rabbi.

7 Doch ghy en sult u niet Rabbi laten noemen/ want een is uwe Meester [namelyck/] Christus/ ende ghy zyt alle broeders.

8 Ende en sult niemandt vader noemen op der aerdē: want een is uwe vader/ die inde hemelen is.

9 Ende ghy en sult u niet laten meester noemen/want een is uwe meester Christus.

10 De meeste onder u sal uwe dienaer zyn.

11 Ende so wie hem selven verheft/ die sal vernedert worden: ende wie hem selven vernedert/ die sal verhe-

 ven

de bûatn'ja, agar de liatn'ja ûrang, karna deanja membûat sûratnja tering-at lûas: daan membûat tepi bad'jûn'ja bassar.

5 Dean'ja hendak mendûdûk dahûlû kapada d'jamûhan, daan jang krûsi raja dalam kampûngann'ja.

6 Daan deanja hendak menjadi bersalam de passara, daan bernamma Rabbi, Rabbi, dari manûsea.

7 Tetapi d'jang-an de berin'ja namma Rabbi akan kamû, karna ada sawatû pûngûrûmû, [kataûwi] Christus, daan segala kamû jadi sûdara.

8 Daan tiada mû bernamma, Bappa akā barāg siapa de dûn'ja: karna sawatûjadi Bappamû, jang mendûdûk dalam sûrga.

9 Daan tiada deberin'ja namma Pûngûrû akan mû, karna sawatû jadi pûngûrûmû [kataûwi] Christus.

10 Iang lebeh di antaramû, ada men-jadi fasûrû mû.

11 Daan siapa terd'jûnd'jûng dirin'ja, menjadi berrenda: daan siapa berrenda dirin'ja, menjadi terdjûn.

 d'jûng

ven worden.

12 Wee u Schriftgeleerden ende Pharizeen/ geveynsde/ want ghy sluyt het Conincrijcke der Hemelen voor de menschen/ gy gaet daer niet in/ende die daer in gaen souden/en laet ghy niet ingaen.

13 Wee u Schriftgeleerden ende Pharizeen/ geveynsde/ de huysen der Weduwen eet ghy op/ ende dat onder een decksel van lange gebeden: daerom sult gy meerder verdoemenisse ontfangen.

14 Wee u Schriftgeleerden ende Pharizeen/ geveynsde/ want ghy omgaet Zee ende lant/om eenen Joden genoot te maken/ ende als hyt geworden is/so maect ghy hem een soon der hellē/tweemael meer als ghy zijt.

15 Wee u ghy blinde leytslieden/ die daer segt: so wie sweeren sal by den Tempel/ dat is niet: ende so wie sweerē sal by den goude des Tempels/ die is schuldich..

16 Gy dwase eñ blinde/welc is meerder/dat gout/oft den Tempel die dat gout heylich maeckt?

17 Ende

d'jung.

12 Adoymu chali daan Pharizeo d'jumawa, karnamu berkantsjing Radjat surgani akan manusea: kamu tiada memasuk kasana: daan siapa ada hendak memasuk kasana, tiadamu memeri masuk.

13 Adoymu Chali daan Pharizeo, d'jumawa jang ruma bud'jang parampuan de makanmu, dang-an rupa sumbajang panjang: karna itula ada kamu berterima binassahan lebeeh.

14 Adoymu Chali daan Pharizeo d'jumawa, karna kamu berkulising laut daan darat, akan membuat sawatu subat Iahudi, daan settela dia menjadin'ja, makka kamu membuatn'ja kanak Narka, duakali lebeeh dari kamu kendiri.

15 Adoymu urang pimpin buta, jang meng-utsiap: siapa bersumpa kapada beitul, itula tiada mengappa, daan siapa menjumpa kapa mas dari beitul, jang itu bersala.

16 Kamu gila daan buta, appa jadi lebeeh jang mas atu jang beitul, siapa meng-ulkadus akan jang mas?

17 Daan

17 Ende soo wie seght ghy/ sweeren sal by den Altaer/ dat is niet: ende wie sweeren sal by den Offer die daer op is/ die is schuldich.

18 Ghy dwase ende blinde/ welck is meerder den Offer? of den Altaer/ die den offer heyligh maeckt?

19 Daerom soo wie sweert by den Altaer/ die sweert by den selven/ eñ by al dat daer op is.

20 Ende soo wie sweert by den Tempel/ die sweert by dē selven/ ende by dien die daer in woont.

21 Ende soo wie sweert by den hemel/ die sweert by den Throon Godts/ ende by hem die daer op sit.

22 Wee u Schriftgeleerden ende Pharizeen/ ghy ghevveynste/ want ghy vertient Munte/ Anijs/ ende Comijn/ ende hebt achter ghelaten tswaerste inde wet/ namelic/ oordeel/ barmhertichept/ ende gheloove: dit moesten doen/ ende dat niet achter laten.

23 Ghy blinde leytsliedē/ die daer

17 Daan siapa bersûmpa kapada Altar (katamû) tiada meng-appa daan siapa menjûmpa kapa anûgrahaja jang ada deatasn'ja, ija bersala.

18 Kamû gila daan bûta, appa jadi lebeeh, jang anûgrahaja atû jang Altar, siapa berûlkadûs akan anûgrahaja?

19 Karna itûla siapa bersûmpa kapada Altar, bersûmpa kapada dia, daan kapada segala jang ada diatas dia.

20 Daan siapa bersûmpa kapada jang beitûl, memjûmpa kapada dia, daan kapada siapa menaûn de dalam n'ja.

21 Daan siapa bersûmpa kapada sûrga, menjûmpa pada halarad Allah, daan kapada siapa mendûdûk atasn'ja.

22 Adoymû Chali daan Pharizeo, kamû d'jûmawa, karna mû bertsûkey draham, jarimanis, daan adismanis, daan bertingal jang maha barat dalam Agama, (katahûwi) hûkkûm, rahmad, daan heakin, itûla gûna membûat: daan bûkan ber-tingal jang lain.

23 Kamû ûrang pimpin bûta, sipa

buang

daer een Mugge upt ſighet/ ende verſlint een Kemel.

24 Wee u Schriftgeleerde ende Pharizeen/ gevepnſde/ die daer het buptenſte des dzinckvats ende des ſchotels repnicht/ ende binnen zijn ſy vol roofs ende onmatichepts.

25 Ghy blinde Pharizeen/ repnight eerſt het binnenſte des dzincvats ende des ſchotels/op dat oock het buptenſte repn wozde.

26 Wee u Schriftgeleerden ende Pharizeen gevepnſde/ want ghy zijt gelijck de ghewitte graven/ die van buptē ſchoon ſchijnen/ ende van binnen zijn ſy vol doode beenen/ ende alle onrepnicheyt.

27 Alſoo ſchijnt ghy ooc van bupten den menſchen rechtveerdich/ ende van binnen zijt ghy vol gevepnſthepdts ende ongerechtichepts.

28 Wee u Schriftgeleerde ende Pharizeen/ gevepnſde/ want ghy timmert de gravē der Pzopheten/ende verciert de gravē der rechtveerdigē.

29 Ende ſeght: hadden wy te

bûang akan ſawatû d'jamûk, daan berbitalan ſa-ekûr ûnta.

24 Adoymû Chali daan Pharizeo, d'jûmawa ſiapa bertſiûtsji delûar akan mankûpminûm daan jang pingan, daan de dalam jadi dian'ja Penûh rampaſſan daan maha terlalû kikir.

25 Kamû Pharizeo berbûta, tsjûtsji dahûla jang mankûp meminûm de dalam daan jang pingan, agar jang delûar menjadi pûn bertsjûtsji.

26 Adoy kamûChali daanPharizeo, d'jûmawa, karna kamû jadi pûn ſeperti Zerat berpûteeh, ſiapa rûpan'ja baik de lûar, daan de dalam jadi dean'ja penûh tûlang bangkey, daan ſegala nad'jiſſan.

27 Demiki-en d'jûga rûpamû Adil delûar hadap manûſea, daan de dalam jadimû penûh djûmawahan daan nakallan.

28 Adoy mû Chali daanPharizeo, d'jûmawa, karna mû bertûkang daan membaiki jang zerat Nabbi, daan jang adillan.

29 Daan meng-ûtſiap: d'jikkelû

te onser Vaderen dagen ghe-
weest/wy en soudē doch niet
geweest hebben hare mede-
gesellen/in het bloet der Pro-
pheten.
30 Aldus geeft ghy over u
selven getuygenisse/ dat ghy
kinderen zijt der ghenen die
de Propheten gedoot hebbē.
31 Vervult ghy oock de ma-
te uwer Vaderen?
32 Ghy slangen/ghy aderen
gebroetsel/hoe sult gy de hel-
sche verdoemenisse ontgaen?
33 Daerom siet/ ick sende
tot u Propheten/ende Wijse/
ende Schriftgeleerde/ ende
sommighe van hen sult ghy
gheesselen in uwe verga-
deringhen / ende vervol-
ghen van d'een stadt in d'an-
der.
34 Op dat op u come alle
dat rechtveerdige bloet dat
opter aerden nytghestort is/
vandē bloede des rechtveer-
digē Abels/ tot het bloet Sa-
charie des soons Barachie/
welckē ghy gedoot hebt tus-
schen den Tempel ende den
Altaer.
35 Voorwaer segghe ick u/
S dat

lů kita ada kapada zaman
bappa kita, kami tiada
půn d'jůga menjadi sůbat-
n'ja kapada darah Nab-
bini.
30 Demikien beri kamů saksi
dirimů, makka kamů menjadi a-
nak siapa memůnůh akan Nab-
bini.
31 Penůhla kamů půn jang sat
kappa mů?
32 Kamů ůlar, daan as-
sal naga, bagimana mela-
lůmů jang binassahan Narka?
33 Karna itůla liat, aků menjů-
růh kapada mů Nabbi, daan bů-
diman, daan Chali, daan barang
dean'ja ada mů memůnůh, daan
gantůng ka krůs, daã barang de-
anja ada mů mengitik dalam
kampůng mů, daan meng-ikůt
dari kůta ka kůta.
34 Agar datang atas kamů se-
gala jang darah adil, jang men-
jadi tůmpa diatas bůmi, dari
darah Abel jang adil, sam-
pey darah Zacharia, jang
anak Barachia, siapa ka-
mů memůnůh de anta-
ra beitůl daan Al-
tar.
35 Sůngů aků britaumů, itů
S ada

dat sal al op dit geslachte komen.

36 O Jerusalem/Jerusalem/ die de Propheten dooden/ende steenighse die tot u gheſonden zyn: hoe menighmael hebbe ick uwe kinderen willen vergaderen / gelyck een hinne hare kieckenen vergadert onder hare vleughelen/ ende gy en hebt niet gewilt.

37 Siet/ uwe huys wort u woest ghelaten.

38 Want ick segge u/ ghy en sult my van nu aē niet meer sien/ tot dat ghy segt: gepresen sy hy/ die daer komt in den name des heeren.

ada mendatang atas asal ini.

36 Ija Irrûsalim, Irrûsalim, siapa memûnûh akā Nabbini daan membatû akan siapa jadi berkirim akan kamû: barappa kali ada kû hendak berkampûng mû, seperti saekûr ajam berkampûng anakn'ja de bawa sajapn'ja, makka kamû tiada berhendak.

37 Liatla rûmamû bertingal ber rimba.

38 Karna akû britaumû, kamû tiada meliat akû dari sakarang, sampey kamû berkatta: berpûd'ji jadi dia, siapa datang dang-an namma Tûhankû.

Dat vierentwintichste Capittel.

1. Christus gevraegt, 24 voorseyt wat tekenen voor zijn toecomste sullen gaen, 42 vermaent de zijne tot waecken, 48 dreygende de gene die de lanckmoedicheydt Gods misbruycken.

Iang bagi duapulo Ampat.

3. Bertanja akan Christus, 24 terbuka pertanda apa datang mula dari datang-inja, 42 beraidjer akan deanja berd'jaga, 48 memara akan siapa berbiutsji morah budi Allahi.

1 Ende Jesus uytgaende vanden Tempel/ginc henen/ ende de Discipulen quamen tot hem om hem de timmeragie des Tempels te toonen.

2 Eñ Jesus seyde tot hen: siet

1 Makka tellaIesus kalûar dari Beitûl, pûlangla, daan mûritn'ja datang kapada dia, akan bertûnd'ûkn'ja jang bûattan Beitûl.

2 Makka Iesus britau akan deanja:

siet ghy dit niet altemael: voorwaer segge ic u: hier en sal niet een steen op den anderen ghelaten worden / die niet afgebroken sal worden.

3 Als hy op den Olijfberg geseten was / ginghen zijne discipulen tot hem bezijden / seggende: segt ons / wanneer sal dit wesen: ende welck sal dat teecken uwer toecomst wesen / ende de eyndinge der werelt:

4 Jesus antwoorde / ende seyde: siet dat u niemant en verlepde.

5 Want vele sullen comen in mijnen name / seggende: ick ben Christus / ende sullen der vele verlepden.

6 Ghy sult hooren oorlogen / ende geruchten der oorlogen: siet dat ghy niet verschrickt en wort / want het moet al geschiedē: maer noch en ist geen eynde.

7 Want het een volck sal tegen dat ander opstaen / ende dat een Coninckrijc tegen dat ander / ende daer sullen zijn pestilentien ende diere tijden / ende aertbevin-

S ij ghen

dean'ja: tiada kamů meliat itů samůanja? sůngů aků berkattamů: sawatů bata tiada tingal atas bata, jang tiada menjadi berrůbůh.

3 Settela dia mendůdůk atas bůkit bůaminja, makka můritn'ja datang ka sisin'ja, daan meng-ůtsiap: britau kita manakala menjadi itu? daan appa jadi pertanda datang-i mů, daan jang sůdahani důn'ja?

4 Iesus meng-ůtsiap, daan berkatta: liatla makka tiada barang siapa jãg tersemůn'ji akan kamů.

5 Karna bainja ada mendatang, daan meng-ůtsiap: aků jadi Christus, daan dean'ja ada bersemůn'ji bain'ja ůrang.

6 Kamů ada mending-er prang, daan chabar prang, liatla agar kamů tiada berked'jůt, karna jadi gůna berpůtůs samůa itů, tetapi bůlům jadi sůdahan.

7 Karna sawatů kaům ůrang berbangkit hadap kaům lain, daan sawatů Radjat Raidja, ůrůhara kapada jang lain, daan tella itů adala půn sakittan sajang, daan waktů melapar, daan gůmpa

S ij bůmj

ghen hier ende daer.

8 Ende dit alles/is een beginsel der smerten.

9 Dan sullen sy u overleveren in verdziet/ende sullen u doodden/ ende ghy sult ghehaet wozden van alle volcken om mijns naems wille.

10 Ende dan sullender vele geergert wozden/ ende malcanderen verraden ende haten.

11 Ende vele valsche pzophseten sullen opstaen / ende sullender vele verlepden.

12 Ende want de ongerechticheyt vermenichfuldight sal wozden: so sal de liefde in vele vercouden.

13 Maer wie volstandich blijft totten eynde/ die sal salich wozden.

14 Ende dit Euangelium des Coninckrijcx sal dooz de geheele werelt ghepzedickt wozden/tot getupgenisse allen volcken: ende dan sal het eynde komen.

15 Wanneer ghy dan sien sult den gruwel der verwoestinge/daer van gesprocken is dooz den pzopheet Daniel/ staen-

bumi kafini sana.

8 Daan samuan'ja itu jadi mulahan miskilan.

9 Tella itu de hentarn'ja kamu kapada pryhal, daan memunuh kamu, daan kamu jadi berbintji dari segala urang karana namma aku.

10 Makka tella itu bain'ja ija berbistu, daan berdiraka daan berbintsji kendirin'ja.

11 Daan bain'ja Nabbi sala ija berbangkit, daan bersemun'ji urang ban'ja.

12 Makka sebab jang nakallan jadi berbanjaran, makka demikien ada ija bersed'juk kassehan urang ban'ja.

13 Tetapi siapa tingal tugu sampey ka ud'jung, menjadi mumin.

14 Makka jang Euangelium ini dari sultanu, menjadi berrawajat kapada segala dun'ja, akan sakxi segala urang, makka tella itu ada mendatang jang ud'jung.

15 Tatkala kamu meliat harami binassahan itu, jang de kattakan dahulu Nabbi Daniel, settela bediri dalam tompat ulkadus

staende inde heylige plaetse (die dat leest/ die versta het:)
16 Als dan wie in Judea is/ die vliede op de bergen:
17 Ende wie op het dack is/ die en kome niet af om pet op te nemen dat in zyn huys is.
18 Ende wie op den acker is/ die en keere niet wederomme om zyn kleederen te halen.
19 Wee den vrouwen die kint dragen/ ende die soghen in die daghen.
20 Bidder dat uwe vlucht niet en geschiede inden winter/ noch op den Sabbath.
21 Want dan sal groote verdruckinge wesen/ desgelijcx niet gheweest en is van den beginne der Werelt aen/ tot nu toe/ noch oock wesen sal.
22 Ende wierden dese dagē niet vercort/ daer en soude geen vleesch behouden worden. Maer om der uytvercorenen wille/ sullen de dagen verkort worden.
23 Indien dan yemant tot u seyt: siet/ hier is Christus of

kadûs [siapa mẽbatsianja, mengartin'ja.]
16 Sedang itû, siapa dûdûk dalam Iûdea, lari deatas bûkit.
17 Daan siapa ada diatas atap, d'jang-an tûrûn akan berangkat barang barang dari rûman'ja.
18 Daan siapa ada de bendang, d'jang-an kûmbali akan meng-ambil baid'jûn'ja.
19 Adoy akan parampûan bûnting, daan siapa bersûsû anak kapada waktû itû.
20 Menjûmbala agar larimû tiada kapada waktû ûd'jan, atû kapada hari Sabad.
21 Karna tella itû adan'ja maha gaga-i, sekiëen tiada meliat dari mûlahan dûn'ja sampey sakarang daan tiada pûn lagi men-jadi demikieen.
22 Daan d'jikkelû hari itû tiada menjadi ber-kûrang, tiada berûleh daging bertingal, tetapi karna jang pileharani, menjadi jang hari ber-kûrang.
23 Djikkelû barang siapa berkatta kapada kamû: liat, desini

Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

daer / en gheloovesniet.

24 Want daer sullē valsche Christi/ende valsche Propheten opstaen/ ende sullē groote teeckenen ende wonderlyckheden doen/alsoo dat sy ooc (waert mogelyck) de uytvercozene verleyden souden.

25 Siet/ ick hebt u te vozen gheseyt.

26 Hierom indien sy tot u seggen: siet/ hy is in de woestyne/ soo en gaet niet uyt/ siet/ hy is inde binnē-camer/ en gelooft het niet.

27 Want gelyck de blixem vanden Oosten uytgaet/ ende schynt tot den Westen/also sal oock de toecomste des Soons des menschen wesen.

28 Want waer een doot lichaem is/ daer sullen oock de Arenden vergaderen.

29 Terstont na de verdrucktinge dier dagen sal de Sonne verduystert wozden/ende de Mane en sal haer schynsel niet geven/ ende den sterren sullen vanden hemel vallen/ende de crachten der hemelen sullen beroert wozdē.

30 Ende

Christus, atū de sana, d'jang-an kamū berpitsiaja.

24 Karna barang Christi sala ada berbangkit, daan barang Nabbi sala, jang membūat pertanda maha bassar daan heyrani, demiki-en (d'jikkelū dapat) deanja bersemūnji pūn akan pileharani.

25 Liatla, akū sūda berkatta mū dahūlū.

26 Karna itū, d'jikkelū deanja meng-ūtsiap kapada mū: liat, dia ada dalam ūtan, d'jang-an kalūar: liat, dia ada dalam bileh dang-an pertsiajan'ja.

27 Karna seperti jang kilat datang dari timūr, daan berridūp ka barat, demiki-en d'jūga jadi datang-i Anak manūsea.

28 Karna kamana ada sawatū bangkey, de sitū ija berkampūng jang būrung wali.

29 Sigra komodien dari hari gaga-i itū, ada jang matahari berglap, daan jang būlan tiada berridūp, daan jang bintang menjatū dari sūrga, daan jang kawassahan sūrga jadi pūn bergrakan.

30 Daan

30 Ende dan sal het teecken des soons des menschen verdwijnen inden hemel: ende dan sullen alle geslachtē der aerden huplen/ ende sullen den Sone des menschen sien komen inde wolcken des hemels/ met grooter cracht ende heerlijckheyt.

31 Ende hy sal zijne Engelen uytsenden met der Basuynen ende grooter stemme: ende sy sullen zijne uytvercozen vergaderen vande vier winden/ van d'een eynde der werelt tot den anderen.

32 Leert vanden vijgeboom een gelijckenisse: als nu zijne tacken teer worden/ ende de bladeren uyt spruyten/ dan weet ghy dat de somer by is.

33 Also ooc als ghy dit alles siet/ weet dan dat het na by is inde deuren.

34 Voorwaer segge ick u/ dit ghesachte sal niet vergaen tot dat dit alles ghe schie.

35 Hemel ende Aerde sullen vergaen/ doch mijne woorden en sullen niet vergaen.

36 Ende

30 Daan tella itu makka jang pertanda Anak manusea berlinjap dalam surga: makka segala asal dun'ja menang-is: daan meliat akan Anak manusea datang atas awan surga, dang-an maha kawassahan daan hukkuman.

31 Makka dia ada men-jurúh akan mala-ikatn'ja, dang-an nurfiri daan suara maha bassar, daan deanja berkampung akan umadn'ja berpileharani dari ang-in ka ampat, dari sa-ud'jung dun'ja sampey jang lain.

32 Aid'jerla dari puhoon pisang sawatu sapertihan: manakala dahan nja lumbut, daan daun'ja bertubuh, makka taumu munsim ang-at mampir.

33 Makka dimikiën d'juga, tella kamu meliat itu, katauwila, makka jadi ampir de dalam pintu.

34 Sungu aku britau mu, asal ini tiada berbinassa, settela jadi Putus samuan'ja.

35 Surga daan bumi ija berbinassa, tetapi pataku tiada binassahan.

36 Daan

36 Ende van dien dage/ ende van dier uren en weet niemant/noch oock de Engelen der hemelen/ dan alleen mijnen Vader.

37 Ende gelijc als de dagen Noe waren/ alſo ſal oock de toecomſte des Soons des menſchen weſen.

38 Want gelijck ſy in die dagen voor de Dilubie waren etende/ dzinckende/ trouwende/ ende tot houwelijck nytgevende/ tot dien dagh dat Noe inde Arcke ginck.

39 Ende en bekenden niet tot dat de watervloet quam/ ende namſe alle wech: alſoo ſal oock de toecomſte des Soons des menſchen weſen.

40 Dan ſullen daer twee in den Acker weſen: de een ſal aengenomen/ ende de ander ſal verlaten wozden.

41 Daer ſullen twee malen inde Meulen/de eene wozdt aengenomen/ ende de ander verlaten.

42 Daerom waeckt/ want ghy en weet niet in wat ure de heere comen ſal.

43 Ende weet dit/ hadde de huyſ

36 Daã dari hari itů,daan waktů itů,tiada barang ſiapa taun'ja,daan půn jang mala-ikat ſůrgani tida d'jůga, ſelain kan Bappa ků kendiri.

37 Makka půn ſeperti kapada hari Nůah, demiki-en menjadi půn kapada datang-i anak manůſea.

38 Karna ſeperti deanja menjadi pertama hari maha paſſang, memakan,meminům, berkawin, daan memmeri akan mampeley, ſampey hari (itů)tella Nůah memaſůk dalam Arka.

39 Daan tiadanja berkanal ſampey jang maha paſſang jang datang meng-ambiln'ja ſamůan'ja: demikien menjadi půn kapada datang-i Anak manůſea,

40 Settela itů ada důaůrang de bendang, ſaůrang jadi terpileh daan jang lain bertingal.

41 Makka důa ůrang berpipis dalam tahůnůh, ſaůrang jadi terpilĕh daan jang lain bertingal.

42 Karna itůla berdjaga, ſebab kamů tiada taů waktů tatkala tůhan ſidi mendatang.

43 Daan taůla itů, d'jikkelů tůhan

0 1 2 3
Württembergische Landesbibliothek Stuttgart
Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

hupsheere gheweten te wat tijdc de dief komen soude/hy soude voorwaer ghewaeckt hebben/ ende en hadde zijn hups niet laten doorgraven.

44 Daerom weest ghy oock berept/want ter ure die ghy niet en meynt/sal de sone des menschen komen.

45 Wie is nu een getrouwe eñ voorsichtich dienstknecht/ die zijn heere over zijn hupsgesin gheselt heeft/ om hen spijse te geven ter bequamer tijdt?

46 Salich is de dienstknecht/ dien zijn heere bevint alsoo doende als hy komt.

47 Voorwaer seggh e ick u/ hy sal hem over alle zijn goeden setten.

48 Maer indien de boose dienstknecht in zijn herte sept: mijn heere vertreckt te komen:

49 Ende begint zijn mede dienstknechten te slaen/ende te eten ende te dzincken met den dzonckaerts.

50 Soo sal de heere deses dienstknechts komen/ ten dage als hy hem niet en ver-

T wacht/

han de rûma katahûwi ka waktû mana ûrang mantsiûri mendatang, sungû dia ada ija berd'jaga, daan tiadan'ja beri mengali rûma n'ja.

44 Sebab itû kamû mesjadi misteyt, karna kapada waktû jãg tiadamû befikir,ada pûn jang Anak manûsea mendatang.

45 Siapa jadi ka waktû ini sakey adil daan bidjaksenä, siapa tûhann'ja memmeri kanwassa atas hamban'ja akan de berin'ja makannan kapada waktû gûna?

46 Bermûmin jadi jang sakey, siapa tûann'ja mendapat bûat demikiën tella dia datang.

47 Sungû akû britaumû, dia ada tarûn'ja atas segala bindaran'ja:

48 Tetapi d'jikkelû jang sakey nakal berkatta dalam hatin'ja: tûan kû berlama akan datangn'ja:

49 Daan bergitik akan sûbatn'ja sakey, memakan daan meminûm dang-an ûrang mabûk.

50 Makka tûan sakey itû mendatang, ka hari tella dia tiada menantin'ja, daan ka-

T waktû

wacht/ ende ter uren die hy niet en weet.

51 Ende sal hem in stucken houwen: ende zyn deel sal hy met de ghevenste stellen: daer sal weninge ende knersinge der tanden wesen.

waktu jang tiadan'ja tahu.

51 Makka dia tettan'ja terpangal, daan hukkumn'ja jadi dangan urang d'jumawa kamana ada nang-issan daan amete gigit.

Dat vijfentwintichste Capittel.

1 By de gelijckenisse vande maechden, 14 ende talenten, 19 leert Iesus eenen yegelijcken syn beroepinge volgen, 31 daer na beschrijvende het laetste oordeel, 34 vermaent hy eenen yegelijcken tot wercken der liefde.

1 DAn sal het Coninckrijcke der hemelen gelijck worden thien maechden/ dewelcke hare lampen namen/ ende ginghen den Bruydegom te gemoet.

2 Ende de vijve waren voorsichtich/ ende de andere vijve waren dwaes.

3 De dwase namen haren lampen/ ende en namen geen olp met haer.

4 Maer de voorsichtighe namen hare lampē ende oock de olye in hare vaten.

5 Ende doe de Bruydegom vertoefde te comen/ werden sy

Iang bagi duapulo lima.

1. Kapada jang sepertiban Anak dara, 14 daan talentu, 19 meng-aidjer Christus segala urang bergunaikut paudeynja, 31 comodien bertjerita akan hokkum hari kiamad, 34 mesiaurat sekalien urang akan membuat pakardjaan kakasseh kasseban.

1 MAkka jang sultanu surga menjadi seperti Anak darah sapuluh, siapa meng-ambil plitanja, daan pergi akan bertumu jang mampeley.

2 Makka jang lima jadi bidjaksena, daan jang lima lagi jadi gila.

3 Iang gila meng-ambil plitanja, daan buka minjak ka sertan'ja.

4 Tetapi jang bidjaksena meng-ambil plitan'ja, daan pun minjak kadalam kandin'ja.

5 Makka settala mampeley menantikan darangnja, maka dea-

nja

spalle slaperich/ende sliepen.
6 Ende ter middernacht wert daer een geroep: siet de Bruydegom komt/ gaet upt hem te gemoete.
7 Doe stondē alle de maechden op/ende vercierden haer lampen.
8 Ende de dwase seyden tot de voorsichtige: geeft ons bā uwe olye/want onse lampen gaen upt.
9 Doe antwoordē de voorsichtige/ seggende: geensins/ op dat niet ons eñ u en ontbreke/ gaet liever tot de vercoopers/ ende coopt voor u selven.
10 Als sy henen gingen om te coopen/ quam de Bruydegom: ende die bereyt waren/ gingen met hem in ter bruyloft/ ende de deure wert toegheslo-ten.
11 Daer na komen ooc de andere maeghden/ seggende: Heere/ Heere/ doet ons open.
12 Ende hy antwoordde/ende seyde: voorwaer segge ick u/ ick en kenne u niet.
13 Daerom waeckt/ want ghy en weet noch den dach

nja bermantůk, daan bertidor.
6 Makka kapada tang-amalam de ding-ernja sawatů suara: liatla, jang mampeley datang, kalůarla akan bertůmůn'ja.
7 Makka bang-ůn segala anak darah, daan půrbaiki plitan'ja.
8 Makka jang gila meng-ůtsiap kapada jang bidjaksena, beri kita dari minja mů, karana plita kami berpadam.
9 Makka menja-ůt jang bidjaksena, daan meng-ůtsiap: bůkan, agar kita daan kamů tiada berkůrang, pergila kapada siapa d'jauwaln'ja, daan belila kapada kamů kendiri.
10 Settela dean'ja pergi akan membeli, datāg jang mampeley, makka siapa jadi beradir, memasůk dang-an dia kadjamůhan, makka jang pintů jadi berkantsjing.
11 Komodiën datang půn jang anakdarah lain, meng-ůtsiap: tůhanků tůhanků, bůka kami.
12 Makka dia britaů, daan meng-ůtsiap: sungů aků berkatta mů, kami tiada berkanalmů.
13 Karna itů d'jagala, sebab kamů tiada taů jāg hari, atů waktů, ka-

Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

noch de ure/ inde welcke de Sone des menschen comen sal.

14 Want het is gelijck een mensche die buytē lants repsende/riep zijne dienstknechten/ ende gaf hen zijn goet over.

15 Den eenen gaf hy vijf talenten: den anderen twee: den derden een:een pegelijck na zijn eygen vermogen/ ende de repsde terstont buyten lants.

16 Doe ginck hy die vijf talenten ontfangen hadde/repde die te wercke / ende wan ander vijf talenten.

17 Delgelijcx hy die de twee ontfangen hadde/ wan oock andere twee.

18 Maer hy die een ontfangen hadde/ginck henen ende maeckte eenen cupl inde aerde/ ende verbergh het gelt zijns heeren.

19 Ende na langē tijdt comt de heere deser dienstknechten/ ende hout rekenschap met hen.

20 Ende die de vijf talenten ontfangen hadde/ quam/ ende

pada siapa ada mendatang jang Anak manůsea.

14 Karna jadi půn, seperti saůrang jāg berd'jalan ka nagri lain, pangil akan hamban'ja atů sakey, daan de antarn'ja hartan'ja.

15 Saůrang de berin'ja lima talentůs, jang lain důa, jang katiga satů, saůrang seperti kauwassahann'ja, daan berd'jalan sigra ka nagri lain.

16 Makka siapa berterima lima talentůs, de berin'ja akan melaba, daan melaba lima talentůs lagi.

17 Demikiēn d'jůga siapa terima důa, melaba důa lagi.

18 Tetapi dia siapa berterima satů, pergi membůat satů kůlam dalam tana, daan bersimpan akan draham tůhann'ja.

19 Makka lalů waktů lama mendatang tůan sakey ini, meminta keirakeira dari dean'ja.

20 Daan siapa terima lima talentůs, datang menghentar lima

de bracht noch ander vijf talenten/ seggende: Heere/ vijf talenten hebt ghy my gegeven/ ende siet/ andere vijve heb ick daer mede gewonnē.

21 Doe seyde de Heere tot hem: wel goede ende getrouwe dienstknecht/ ghy hebt over weynich getrouwe gheweest/ over vele sal ick u setten: gaet inde vreuchde ws Heeren.

22 Doe quam oock hy/ die de twee talenten ontfangen hadde/ ende seyde: Heere/ ghy hebt my twee talenten overghegeven/ siet/ twee andere hebbe ick daer mede gewonnen.

23 Zijn Heere seyde tot hem: wel goede ende ghetrouwe dienstknecht/ over weynich hebdy getrouwe geweest/ over vele sal ick u setten: gaet in tot de vreuchde ws Heerē.

24 Doe quam hy oock die dat een talent ontfangē hadde/ ende seyde: Heere/ ick kende u/ dat ghy een hart man zijt/ maeyende daer ghy niet gesaeyt en hebt/ ende vergaderende daer ghy niet ghe-

ma lagi, daan meng-ůtsiap: Tůanků, kamů beri hamba lima talentůs, makka liatla, beta melaba lima lagi dang-an dean'ja.

21 Makka tůann'ja britau akan dia: baik hambaků benar daan adil, kamů jadi adil atas sedekit, makka aků ada tarůmů atas bann'ja: masůkla kapada sůkahan Tůhanmů.

22 Makka datang půn siapa terima jang důa talentůs, daan meng-ůtsiap: Tůanků kamů memberi aků důa talentůs, liatla, důa lagi ada ků berlaba dang-an dean'ja.

23 Tůann'ja britau akan dia: baik hambaků benar daan adil, atas sedekit adamů menjadi Adil, atas bann'ja aků tarůmů: masůkla kapada sůkahan Tůhanmů.

24 Makka datang půn siapa terima jang sawatů talentů, daan meng-ůtsiap: tůanků, aků berkanalmů, makka mů jadi ůrang tergaga, siapa meng-iris kamana mů tiada membůlëh, daan berkampůng

stropt en hebt.

25 Ende ick vreesende/ginc henen / ende verberghde u talent inde aerde: siet daer/ ghy hebt dat uwe is.

26 Doe antwoorde zijn heere/ ende seyde tot hem: ghy boose ende trage knecht/ghy wistet dat ick maye daer ick niet gesaept en hebbe/ ende vergadere daer ick niet ghestropt en hebbe.

27 Soo moest ghy dan mijn gelt den wisselaers ghedaen hebben/ ende ick komende/ hadde het mijne ontfanghen met woecker.

28 Daerom neemt het talent van hem/ende geeft het hem die thien talenten heeft.

29 Want een yegelijck die daer heeft/ die sal ghegeven worden/ eñ hy sal overvloedich hebben: ende wien niet en heeft/ van dien sal oock het gene dat hy heeft/ wech genomen worden.

30 Eñ den onnutten dienstknecht worpt uyt inde uyterste duysternisse daer sal wesē weeninghe ende knersinghe der tanden.

31 Ende

kamana mů tiada bertabůr.

25 Makka aků bertakůt, daan pergi,bersimpã akan talentů mů dalam tana,liatla,kamů ada jang ampůn'ja mů.

26 Makka britaů tůann'ja, daan meng-ůtsiap akan dia: kamů sakey d'jahat daan lamas, sedang mů taů aků iris kamana tiadaků membůleh, daan berkampůng kamana aků tiada půn bertabůr.

27 Makka adamů bergůna memmeri drahamků akan ůrang ůrůp, agar aků mendatang, terima akan půn'ja aků dang-an maha laba.

28 Karna itůla ambil jang talentů dari dia, daan berila akan siapa ada sapůlů talentůs.

29 Sebab sakaliën siapa meng-ada, jadi půn memberi, daan dia ada ber-ůleh mamůr: daan siapa tida ada, menjadi půn ambil, jang ampůn'ja dia.

30 Daan jang sakey nakal bůangla dalam maha glap, kamana ada nangissan daan amete gigit.

31 Makka

31 Ende als de Sone des menschen sal komen in zijn heerlijckheyt/ ende alle zijne Engelen met hem dan sal hy sitten op den Throon zijnder heerlickheyt.

32 Ende alle volcken sullen voor hem vergadert worden ende hy salse van een ander schepden/ gelijc de herder de schapē vande bocken scheyt.

33 Ende de schapen sal hy te zijner rechterhant setten/ende de bocken te zijner slincker hant.

34 Dan sal de Coninck seggen tot de gene die te zijner rechterhant zijn sullen: komt gy gesegende mijns vaders/ beslit dat Coninckrijcke / dat u bereyt is vanden beginne der werelt.

35 Want ick ben hongerich geweest/ ende ghy hebt my gespijst: ick ben dorstich geweest/ ende ghy hebt my te drincken ghegeven: ick was een vreemdelinck/ ende ghy hebt my gheherberght.

36 Ic was naeckt/ende ghy hebt my bekleet: ick ben kranc geweest/ eñ ghy hebt my

31 Makka tatkala Anak manusea datang dang-an'maha hormad, daan segala mala-ikatn'ja ůlkadůs kasertan'ja, tella itů adala dia mendůdůk atas halaradn'ja.

32 Daan segala manůsea menjadi berkampůng de hadapann'ja, daan dia ada terpilehn'ja, seperti kůmbala jang důmba dari kambing.

33 Makka jang důmba de tarůn'ja ka tang-ann'ja kanan, daan jang kambing ka tang-ann'ja kiri.

34 Makka ada Raidja britau akan siapa adà de tang-ann'ja kanan, mare kamů pileharani Bappaků, berdůdůk dalam Radjat sůltanů, jang menjadi adir akan kamů dari můlahani důn'ja.

35 Karna aků melaper, daan kamů berkinjang-ků, aků beraůs, daan kamů beri minůmků, aků menjadi dagang, daan kamů berpindaků dalam růma.

36 Aků jadi talanjang, daan kamů berpakey akan beita: aků jadi sakit, daan kamů meliat

my besocht: ick ben ghevangen gheweest/ ende ghy zijt tot my gekomen.

37 Dan sullen hem de rechtveerdige antwoorden/ ende seggen: Heere wanneer hebben wy u hongerich gesien/ ende hebben u gespijst: ofte dorstigh/ ende hebben u te drincken gegeven?

38 Ende wanneer hebben wy u een vreemdelinck ghesien/ ende hebben u gherherbercht? ofte naect/ ende hebben u becleedt?

39 Oft wanneer hebbē wy u kranck/ oft inde gevanckenisse ghesien/ ende zijn tot u gekomen?

40 Ende de Coninc sal antwoorden/ ende hen seggheu: voorwaer segge ick u: so wat ghy eenen van desen mijnen minsten vroederen ghedaen hebt/ dat hebt ghy my ghedaen.

41 Dan sal hy oock seggen tot de ghene die ter slinckerhandt zijn sullen: gaet wech van my ghy vervloeckte/ in dat eeuwige vver/ dat bereyt is den Duyvel ende zijnen Enge-

meliat kū, akū jadi berpassūng, makka kamū datang kapada akū.

37 Tella itū makka britaūnja jāg adillan, daan meng-ūtsiap: tūankū, manakala kami adameliatmū berlapar, daan de berikū makanmū, atū beraūs, daan de berikū minūm akan mū?

38 Daan manakala meliatkū kamū jadi dagang, makka kami berpindamū dalam rūma? atū talanjang daan kami berpakeymu?

39 Atū manakala kami meliatmū sakit atū berpassūng, daan kami datang kapada mū?

40 Makka Raidja ada meng-ūtsiap, daan britau akan deanja: sūngū akū berkatta akan kamū, segala jang de būatmū akan sūdarah kū jang ketsjil ini, itū adala kamū membūat akan akū.

41 Makka adan'ja pūn berkatta kapada siapa ada ka tang-an-n'ja kiri: pūlangla dari kami hey tsilaka binassahan kadalam api terkakal, jang menjadi misteyt akan seitan daan malaikat-

n'ja.

Engelen.

42 Want ick ben hongerich geweest/ende gy en hebt my niet te etē gegevē: ic ben dorstich geweest eñ ghy en hebt my niet te drincken gegeven.

43 Ic was een vreemdelinc/ ende ghy en hebt my niet geherbergt: Ick was naeckt/ ende ghy en hebt my niet bekleet: ick was kranck/ ende inde gevanckenisse ende ghy en hebt my niet besocht.

44 Dan sullen sy ock hem antwoorden/ ende seggen: wanneer hebben wy u hongerigh of dorstigh/ oft een vreemdelinck/ oft naect/ oft cranck/ oft inde ghevanckenisse gesien/ ende en hebben u niet gedient.

45 Dan sal hy haer antwoorden/ ende seggen: voorwaer segghe ick u/ wat ghy eenen van desen minsten niet ghedaen en hebt/ dat en hebt gy ock my niet gedaen.

46 Ende dese sullen gaen in de eeuwighe pijne/ ende de rechtveerdige in dat eeuwige leven.

n'ja.

42 Karna akŭ melapar, daan kamŭ tiadakŭ beri makannan, akŭ beraus, daan kamŭ tiadakŭ beri minŭm.

43 Akŭ jadi dagang, daan kamŭ tiadakŭ berpinda dalam rŭma, akŭ jadi talanjang, daan kamŭ tiada pakeykŭ, akŭ jadi sakit, daan dalam passung, makka mŭ tiada meliat akŭ.

44 Makka dean'ja ada pŭn menja-ŭt akan dia, daan meng-ŭtsiap, manakala adakŭ meliatmŭ berlapar atŭ beraŭs atŭ berdagang, atŭ talanjang, atŭ sakit, atŭ berpassŭng, daan tiadakŭ bersewitamŭ.

45 Tella itŭ ada dia meng-ŭtsiap akan dian'ja, daan berkatta, sungŭ akŭ britaumŭ, apamŭ tiada membŭat akan jang ketsjil ini, itŭla tiada mŭ pŭn membŭat akan akŭ.

46 Makka jang ini ada memasŭk karassa sikxa terkakal, daã jãg Adil kapada jang hidŭppan terkakal.

Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

Dat sesentwintichste Capittel.

1. De Ioden houden raet om Iesum te dooden, 6 dewelcke ontschuldicht de vrouwe teghen de murmureerders, 20 etende met zijne discipulen, 26 set hy het Avontmael in, 31 voorseyt de toecomende ergerniſſe, 36 bidt den Vader, 47 ende verraden zijnde van Iudas, 56 ende verlaten van alle zijne Discipulen, 59 is genoechsamelijck beschuldicht voor Cayphas, 62 daer na als hy hem selven hadde dē Sone Gods geseyt, 63 wort hy geoordeelt der doot weerdich, ende bespogen, ende geslagen, 69 ende verloochent van Petro.

1 Ende het geschiede/als Iesus alle dese woorden geeyndicht hadde/ seyde hy tot zijne Discipulen.

2 Ghy weet dat nae twee dagen Paesschen wort/ ende de Sone des menschen sal overgelevert worden/ om gecruyst te worden.

3 Doe vergaderden de Overpriesters ende Schriftgeleerde/ende den Ouderlingē des volcx inde sale des Overpriesters/ die genaemt wort Caiphas.

4 Ende hielden te samen raet/hoe sy Iesum met listen vangen mochten/eñ dooden.

5 Maer sy seyden/niet op dē Feestdach/ op dat daer geen oproer

Iang bagi duapulo anam.

1. *Iang Iahudi mesiaurat akan memunoh Iesus, 6 siapa memerenta akan parempuan hadap nakallan uruhara, 20 sertela dia makan dang-an muritnja, 26 berbangkit akan santap petang, 31 terbuka akan datang.i berbisiuwi, 39 menjomba akan djamuban, 47 tella jadi duraka dari Iudas 56 daan bertingal dari muritn'ja, 59 menjadi dia berdawa tersala de hadapan Cayphas, 62 komodien tella dia bernammanja Anak Allah, 63 jadi dia berbukkuwkamatii, berbloeda, bergitik, 69 daan berbint'ji dari Petrum.*

1 Makka menjadin'ja, tella Iesus berpûtûs segala katta ini, meng-ûtsiap dia akan mûritn'ja.

2 Kamû tau makka lalû dûa hari jadi Paskûa, daan jang Anak manusea menjadi terhenter akan de bûnûhn'ja ka krûs.

3 Makka berkampûng jang Chali daan Chatib, daan jang mahatûa de antara ûrang, kadalam bile Chali, jang bernamma Cayphas.

4 Daan mesiaurat, bagimana dean'ja menangkap akan Iesus daan memûnûh akan dia.

5 Tetapi dean'ja meng-ûtsiap: djang-an kapada hari Raja, agai

opzoer en gheschiede inden volcke.

6 Doe nu Jesus in Bethania was/ten huyse Simonis des melaetschen.

7 Quam tot hem een vrouwe met een glas costelijcker salve/ende heeftse uytgestort op zijn hooft/ daer hy ter tafel sadt.

8 Als de Discipulen dat sagen/ namen zijt onweerdelijck/ende seyden: waer toe dient dit verlies?

9 Want dese salve mocht diere vercocht/ ende den armen gegeven worden.

10 Ende Jesus dat bekennede/seyde tot hen: waerom zijt ghy der vrouwe moeyelijck: want sy heeft een goet werck aen my gewrocht.

11 Want de arme hebt ghy altijts by u/maer my en hebt ghy niet altijdts.

12 Want dat sy dese salve op mijn lichaem gegoten heeft/ dat heeft sy gedaen om my te begraven.

13 Voorwaer segghe ick u: waer dit Euangelium gepredict sal worden inde geheele werelt/

gar tiada ůrůhara akan ůrang.

6 Tatkala Iesus důdůk, karůma Simonis jang půrůkadel.

7 Datang saůrang parampůan dang-an sakatsja minja gari b, daan de tůangn'ja atas kapalanja tella dia důdůk ka důlang sentap.

8 Settela můritn'ja meliat itů, dean'ja berbistů, daan meng-ůtsiap: karna appa merůgi itů.

9 Sebab min'ja itů dapatn'ja mend'jauwal mahal, daan memeri akan miskinan.

10 Settela Iesus berkanal itů, meng-ůtsiapnja akan deanja: karna appa mů bersůgůl akã parampůan? karna dia membůat bakti akan kami.

11 Karna jang meskinan ada mů sedekala ka sertamů, tetapi aků tiadamů sedekala kaserta mů.

12 Karna sebab dean'ja membůbů min'ja itů atas badanků, itůla de bůatn'ja akan bertanam kami.

13 Sůngů aků britaumů kamana jadi berrewajat Euangelium ini kadalam segala důn'ja,

werelt/ daer salmen ooc seggen tot harer gedachtenisse/ wat sy gedaen heeft.

14 Doe ginck een van de twaelve/ genaemt Judas Ischarioth/ tot de Overpriesters.

15 Ende sepde: wat wilt ghy my geven/ ende ick sal hem u overleveren: ende sy setteden hem dertich silvere penninghen.

16 Ende van dier tijdt aen sochte hy gelegenthepdt/ op dat hy hem overleveren mochte.

17 Ende op den eersten dach des soeten broots/ quamen de Discipulen tot Jesum/ ende sepden hem: waer wilt ghy dat wy u berepden het Pascha te eten?

18 Ende hy sepde: gaet henen inde stadt tot suick een man/ ende segt hem: de meester sept: mijn tijdt is na by: by u wil ic mijn Pascha houden met mijne Discipulen.

19 Ende de Discipulen deden ghelijck haer Jesus bevolen hadde/ ende berepden dat Pascha.

20 En-

de sitú pún adakan berkatta kapada ing-atn'ja, appa deanja men búat.

14 Makka pergi satú dari dúablasn'ja, bernamma Iúdas Iskarioth, kapada jang Chali.

15 Daan meng-útsiap, appa hendakmú memmeriku, makka akú meng-hentarn'ja kapada mú? makka dean'ja berdjandji tiga púlú hapeng perak.

16 Makka dari waktú itú dia mentsjari bila, agar dia mendapat menghenter-n'ja.

17 Makka kapada pertama hari rúti manis, datang múrit kapada Iesús, bertan'ja akan dia: kamana hendakmú kita ber-adir akan memakan jang Paskúa?

18 Makka dia britaun'ja: pergila kadalam kúta, kapada sekiën laki laki, britau dia: Iang púngurú berkatta: waktúkú mampir, kasertamú hendakkú pútus Paskúa-akú dang-an múrit kú.

19 Makka múritn'ja membúat seperti de passann'ja Iesus, daan ber-adir akan Paskúa.

20 Set-

20 Ende als het nu avondt gewoꝛden was/ſat hy ter tafel/met de twaelve.

21 Ende als ſy aten/ ſeyde hy: voorwaer ſegghe ick u: een van u ſal my verraden.

22 Eñ ſy ſeer droevich gewoꝛdē zynde/ hebbē een pegelijc beginnē te ſeggē: bēict Heere?

23 Hy antwoorde/ ende ſeyde: die zijn hant met my inde ſchotel ingedoopt heeft/ die ſal my verraden.

24 De Sone des menſchen gaet gelijc van hem geſchꝛeven is: ende wee den menſche/ doꝛ welcke de Sone des menſchen verradē woꝛt: het hadde dien menſche goet geweeſt/niet gebozen te zijn.

25 Doe antwoorde Judas die hem verriet/ ende ſeyde: ben ick Rabbi? hy ſeyde tot hem: ghy hebt het geſeyt.

26 Ende als ſy aten/ nam Jeſu het bꝛoot/ ende als hy gedanckt hadde/ bꝛack hy't/ ende gaft zijnen Diſcipulen/ ende ſeyde: Nemet/etet/dit is mijn lichaem.

27 Ende hy nam den dꝛinc-

20 Settela jadi petang, de dũ-dũkn'ja ka dũlang dang-an jang dũablas,

21 Makka ſedang dean'ja makan, meng-ũtſiap dia: ſũngũ akũ britau mũ ſaũrang kamũ ada berdũraka akan beita.

22 Makka tella dean'ja bertsjinta, meng-ũtſiapn'ja: jadi akũ tũankũ?

23 Dia britau, daan meng-ũtſiap: ſiapa bũbũ akan tang-ann'ja dang-an akũ dalam ping-an, ijani berdũraka akan beita.

24 Iang Anak manũſea pergi ſeperti ſebũt ſũrat dari dia, daan Adoy ũrang, ſiapa dũraka akan Anak manũſea, jadin'ja lebẽ baik, d'jikkelũ dia tiada menjadi beranak.

25 Makka britaũ Iũdas ſiapa berdũraka akan dia, daan meng-ũtſiap jadi Akũ Rabbi? dia berkatta akan dia, kamũ berkattan'ja.

26 Makka tella deanja makan, ambil Ieſus jang rũti, daan tella dia berdoa, de pitsjakann'ja daan de berin'ja akan mũritn'ja, daan meng-ũtſiap: Ambil, makan, itũ ija badankũ.

27 Makka dia ambil tsjawan-

beker/ ende danckte / ende gaffen hen/ende seyde:drinct alle daer uyt.

28 Want dit is mijn bloet des Nieuwen Testaments / dat voor veelen vergooten wordt/ tot vergevinghe der sonden.

29 Ende ick segge u: ick en sal van nu voort niet meer vã dese vrucht des wijnstocx drincken tot op dien dach/ wanneer ick dat nieuwe met u drincken sal int Coninckrijcke mijns Vaders.

30 Ende als sy den lofsanck gesproken hadden/gingen sy uyt na den Olijfbergh.

31 Doe seyde Jesus tot hen: ghy sult alle aẽ my geergert worden in dese nacht/ want daer is geschreven: ic sal den herder slaen/ende de schapen der kudden sullen verstroyt worden.

32 Maer na dat ick sal opgestaen wesen/sal ick u voorgaen na Galileam.

33 Ende Petrus antwoordende/seyde tot hem:want sy oock alle aen u geergert worden/ soo en sal ick nochtans nemmermimůmman, daan berdůa, daan de berinja akã deanja,daã mẽgůtsiap:minům sakaliẽn dari ini.

28 Karna itů ija darahků akan Testamentům baharů , jang jadi bertůang karna bann'ja, akan ma-afdůsa.

29 Makka aků britaůmů: aků tiada lagi dari sakarang meminům dari bua angůr ini, sampei jang hari , tatkala aků meminům jang baharů dalam Sůltanů Bappa ků.

30 Makka tella dean'ja berkattakan janji ter půdji,perginja kalůar kapadajãg bůkit bůaminja.

31 Makka Iesns meng-ůtsiap kapada dean'ja, pada malamini jadi kamů berbistů karna aků, karna terbůn'ji surat, aků berpalů akan kůmbala makka jang důmba jadi bettjarey.

32 Makka tatkala aků menjadi berbang-ůn adaků menghadapmů ka Galilea.

33 Makka meng-ůd'jer Petrus , daan meng-ůtsiap akan dia , d'jikkelů dean'ja berbistůwi samůan'ja karna kamu,

nemmermeer geergert woꝛden.

34 Jesus seyde tot hem: wooꝛwaer ick segge u/ dat ghy in deser nacht / eer de haen craept/ my dꝛiemael versakē sult.

35 Petrus seyde tot hem: al waert dat ick met u sterven moeste/ soo en sal ick u niet versaken: deselyckes seyden oock alle de Discipulen.

36 Doe ginck Jesus met hen in een plaetse genaemt Gethsemane/ ende seyde tot synne Discipulen: sidt hier/ tot dat ick gae/ ende bidde daer.

37 Eñ tot hem genomē hebbende Petrum/ eñ de twee sonen Zebedei/ begonst hy dꝛoevich eñ wemoedich te woꝛdē

38 Doe seyde hy tot hen: myn ziele is bedꝛoeft totter doot: blyft hier/ ende waeckt met my.

39 Ende een weynich vooꝛtgegaen/ viel hy op synen aensicht/ biddende ende seghende: myn Vader/ indient moghelyck is/ laet desen dꝛinckbeecker van my gaen/ nochtmū, tiadakū menjadi berbistūwi.

34 Iesus britau akan dia, sungū akū berkattamū, makka kapada malam ini, pertama bekūkū ajam, adamū berbintsjikū tiga kali.

35 Petrūs meng-ūtsiap akan dia, d'jikkelū kami pūn de būnūhnja ka serta kamū, tiadakū berbintsji akan kamū. Demikien berkatta segala mūritn'ja.

36 Makka Iesus pergi dang-an dean'ja kapada sawatū tūmpat bernamma Gethsemane, daan meng-ūtsiap kapada mūritnja: dūdūk de sini, sedang akū pergi, menjumba kasana.

37 Makka ambil dia kasertanja Petrum, daan jang dua anak Zebedei, makka dia menjadi bertsinta daan sūgūl hatin'ja.

38 Makka meng-ūtsiapnja akan deanja: N'jawakū jadi bertsinta sampey matti, tingal sini, daan d'jagala dang-an akū.

39 Makka dia lalū sedikit, daan mendjatū atas mūkan'ja, menjumba, daan meng-ūtsiap: Bappa akū, d'jikkelū dapat, beerla tsjawan minūmman ini lalū dari akū, būkan seperti hen-

nochtans niet gelijck ic wil/ maer gelijck ghy wilt.

40 Ende hy quam tot de Discipulen/ ende vantse slapende/ ende seyde tot Petrum: en kont ghy dan niet een ure met my waken?

41 Waect ende bidt/ op dat ghy niet in verloeckinge en komt: want de geest is ghewillich/ maer het vleesch is kranck.

42 Wederom ginck hy andermael henen/ ende badt/ seggende: myn Vader indien het niet mogelijck en is dat desen dranckbeker van my gae/ ten sy dat ick hem drincke/ uwen wille geschie.

43 Ende hy quam weder/ ende vantse wederom slapende: want haer oogen waren bezwaert.

44 Ende hy lietse/ ende ginc wederom henen/ ende badt ten derden male/ seggende de selve woorden.

45 Doe quam Jesus tot zijne Discipulen/ ende seyde tot hen: Slaept nu/ ende rustet: siet/ de ure is na by/ dat de Sone des menschen sal overgele-

hendak kû, tetapi seperti kahendak mû.

40 Makka dia kûmbali kapada mûrit, daan dapatn'ja bertidûr, makka meng-ûtsiapn'ja kapada Petrûm: tiadamû dapat berdjaga sadjam dang-an akû?

41 D'jagala daan menjûmba, agar mû tiada menjadi tertsjûba, karna jang rûah jadi rad'jin, tetapi jang badan jadi tersakit.

42 Makka dia kûmbali sakali pûla, daan menjûmba, berkatta: Bappa akû, d'jikkelû tiada dapat melalû tsjawan minûmman ini dari akû, makka bergûna kû minûmn'ja, kahendakmû menjadi pûtûs.

43 Makka dia kûmbali pûla, daan dapat dean'ja lagi bertidor, karna mattan'ja jadi bermantûk.

44 Makka dia tingaln'ja, daan kûmbali, menjûmba katiga kali, daan meng-ûtsiap jang kattahan dahûlû.

45 Makka Iesus datang kapada mûritn'ja, daan britaû akan dean'ja tidûr-la daan brenti: liatla, waktû mampir makka jang anak manûsea menjadi ter-

hen-

ghelevert worden inde handen der zondaren.

46 Staet op/ laet ons gaen: siet/ hy is na by die my verraet.

47 Ende als hy noch spraec/ siet daer/ Judas een vanden twaelven quam/ ende met hem een groote schare met zweerden ende stocken/ van de Overpriesters ende Ouderlinghen des volcx.

48 Ende die hem verriet/ hadde haer een teecken ghegheven ende gheseyt: dien ick kussen sal/ die ist/ grijpt hem.

49 Ende terstont komende tot Jesum/ seyde hy: weest gegroet Rabbi/ ende kuste hem.

50 Ende Jesus seyde tot hem: vrient/ waer toe zijt ghy hier ghekomen? Doe quamen sy/ ende sloeghen de handen aen Jesum/ ende namen hem gevangen.

51 Ende siet/ een van den genen die met Jesu waren/ reckte de handt upt/ ende track zijn zweert upt/ ende slaende den dienstknecht des

hentar, ka tang-an haramzada.

46 Bang-ůnla, mare kita půlang: liatla dia ija ampir siapa důraka ků.

47 Makka sedang dia lagi betůtůr: liatla, Iůdas sawatů dari důablas datang, daan rajat bann'ja dang-an pedang daan batang-kajů ka sertan'ja, dari Chali daan jang mantri ůrang.

48 Makka siapa berdůraka akan dia memmeri sătanda akan deanja, daan meng-ůtsiap: siapa aků bertsiům, itů ija n'ja, tangkap akan dia.

49 Makka datang dia sigra kapada Iesus, meng-ůtsiap: tabé Rabbi, daan bertsiům akan dia.

50 Makka Iesus britaů akan dia: Sobat, karna appa jadi kamů mendatang de sini? Makka datang dean'ja, berpegang Iesus daan menangkap akan dia.

51 Liatla, saůrang siapa důdůk dang-an Iesus, berbetůl tang-ann'ja, daan meng-ůnis pedangn'ja, bertetta akan sakey Cha-

Overpriesters/hieu hem zijn oore af.

52 Doe seyde hem Jesus: keert u sweert in zijn plaetse: want alle die het sweert nemen/ vergaen met den zweerde.

53 Of meynt ghy/ dat ick nu niet en kan mijnen Vader bidden/ ende hy sal my meer dan twaelf Legioenen Enghelen gheven?

54 Hoe souden dan de Schriften vervult worden/ (die daer segghen) dat het alsoo gheschieden moet?

55 Te dier uren sprack Jesus tot de Scharen: ghy zijt uytghegaen ghelijck tot eenen Moorder/ met Sweerden ende Stocken/ om my te vanghen: daghelijcks sadt ick by u/ leerende inden Tempel/ ende ghy en hebt my niet ghevanghen.

56 Maer dit is al geschiet/ op dat de schriften der Propheten souden vervult worden:

li, daan berpůngal taling-an'ja.

52 Makka Iesus meng-ůtsiap: kombali pedangmů kä tůmpatn'ja: karna siapa pegang pedang, menjadi berbinassa dang-an pedang.

53 Atů Fikirmů, makka aků tiada dapat sakarang menjůmba akan Bappaků, daan dia memmeriků lebëh dari důablas jůta malaïkat?

54 Bagimana jadi půn berpůtus sůrat, [siappa meng-ůtsiap] makka jadi bergůna berpůtus demikiën?

55 Ka waktů itů berkatta Iesůs dang-an rajat: kamů kalůar seperti kapada ůrang morka, dang-an pedang daan batang-kajů, akan bertangkap ků, sedekala-hari aků mendůdůk kaserta mů, meng-aid'jer dalam beitůl, daan kamů tiada menangkapků.

56 Tetapi samůan'ja itů jadi, agar berpůtus segala sůrattan Nabbi. Makka můritn'ja bertingal

den:doe verlietē hem alle de Discipulen/ ende vluchtedē.

57 Ende die Jesum gevangen hadden/ vrachten hem tot Cayphan den Overpriester/daer de Schriftgheleerden ende Ouderlingen vergadert waren.

58 Ende Petrus volchde hem van verre tot den Pallepse des Overpriesters/ ende ingegaen wesende/ sat hy met de dienaren/ op dat hy het eynde sage.

59 Ende de Overpriesters/ende de Ouderlingen/ ende den gheheelen Raedt/ sochten valsche ghetuyghenisse teghen Jesum/ op dat sy hem dooden mochten/ ende en vonden niet.

60 Ende hoe wel daer veel valsche ghetuygen toe ghekomen waren/ so en vonden sy niet.

61 Ten laetsten quamen daer twee valsche ghetuyghen/ ende seyden: dese heeft ghesevt: Ick can den Tempel Gods afbreecken/

 ende

tingal akan dia, daan melari.

57 Makka dean'ja siapa menangkap akan Iesus, menghenter dia kapada Cayphas jang Chali, kamana jadi berkampûng jang Chatib daan mantri.

58 Makka Petrus meng-ikût dia dari d'jau sampey ka estana Chali: daan tella dia memasûk, mendûdûk dia dangan sakey, akan meliat sûdahan n'ja.

59 Makka jang Chali daan Chatib dang-an segala mantri, mentsjari sakxi-nakal akan hadappan Iesus, agar dean'ja mendapat bûnûh akan dia, daan tiadanja berûleh dapat.

60 Welakin bain'ja ûrang sakxi-nakal mendatang, pûn tiadan'ja berûleh barang appa.

61 Komodiën datang dûa ûrang sakxi-nakal, siapa meng-ûd'jer: jang ini meng-ûtsiap: akû dapat merûbûh akan beitûl

 Allah,

ende in drie dagen den selven op timmeren.

62 Ende de Overpriester opstaende / seyde tot hem: antwoort ghy niet? waerom betuygen dese tegen u?

63 Ende Jesus sweech stille. Ende de Overpriester antwoordende / seyde tot hem: ick besweere u by den levendighen Godt / dat ghy ons segghet of ghy zijt Christus de Sone Gods?

64 Jesus seyde tot hem: ghy hebt het geseyt: doch segge ick u: van nu aen sult ghy den Sone des menschen sien / sittende ter rechterhant der cracht Gods / ende comende op de wolcken des hemels.

65 Doe scheurde de Overpriester zijn kleederen / seggende: hy heeft ghelastert / wat behoeven wy meer getuyghen? Siet / nu hebt ghy zijne lasteringen gehoort.

66 Wat dunckt u? Doe antwoorden sy / ende seyden: hy is de doot schuldich.

67 Doe spoghen sy in zijn aensicht / ende sloeghen hem met vuysten.

68 An-

Allah, daan berpůtůsn'ja dalam tiga hari.

62 Makka jang Chali berbangkit, daan meng-ůtsiap akan dia: tiada mů menjaůt? karna appa jang ini beri sakxi de dapan mů?

63 Makka Iesus berdieem, makka jang Chali meng-ůd'jer, daan meng-ůtsiap akan dia: aků bersůmpa mů kapada jang Allah hidoppan, makka mů beri taů akan kita, jadi mů Christus Anak Allahů?

64 Iesus britau akan dean'ja: kamů ada meng-ůd'jern'ja: tetapi aků meng-ůtsiapmů, dari waktů ini ada mů meliat akan anak manůsea, mendůdůk ka tang-an kanan kawassahan Allahů, daan mendatang kätas awan sůrga.

65 Makka jang Chali bertjarik bad'jůn'ja, daan meng-ůtsiap: dia ada berhodjat apa gůna kita sakxi lebëh? liatla sůda kamů mending-er hodjatn'ja.

66 Appa fikirmů? makka dean'ja mēg-ůtsiap daā berkatta: dia ija berharůs mematti de bůnůh.

67 Makka dean'ja berblůda můkan'ja, daan bergitikn'ja dang-an tang-an.

68 Daan

68 Andere sloegen hem in zijn aensicht/ seggende: Propheteert ons Christi/ wie ist dien u ghesla ghen heeft:

69 Ende Petrus sadt buyten in de sale/ ende eē dienstmaechdeken quam tot hem/ ende seyde: ende ghy waert ock met den Jesu van Galilea.

70 Ende hy verstaeckte voor hen allen: ick en weet niet wat ghy seght.

71 Ende daer hy nae der poorten upt ginck/ sagh hem een ander dienstmaecht/ ende seyde tot de gene die daer waren: Ende dese was ock met dien Jesu van Nazareth.

72 Ende hy verstaectet wederom met eenen eede/ seggende: ick en kenne den menschе niet.

73 Ende een wepnich tijts daer na/ quamen de ghene die daer tegenwoordich waren/ ende seyden tot Petrum: voorwaer ghy zijt ock mede van dien/ want uwe spraeke maeckt u openbaer.

74 Doe begonst hy te ver-

68 Daan ůrang lain gitik můkan'ja, daan meng-ůtsiap: bernabbihi ků Christus siapa gitik mů.

69 Makka Petrus mendůdůk delůar debalerůng, makka saůrang anakdarah datang akan dia, daan meng-ůtsiap: makka kamů jadi d'jůga dang-an Iesus de Galilea.

70 Makka dia berbintsjinja dedapan samůan'ja: Aků tiada tau appa mů berkatta.

71 Makka tella dia kalůar akan pintů, de liatn'ja satů anak darah lain, daan meng-ůtsiap kapada siapa ada de sitů: jang ini jadi d'jůga dang-an Iesů de Nazareth.

72 Makka dia berbintsjinja půla dang-an satů sůmpa, daã mēg-ůtsiap: kami tida kanal akan manůsea itů.

73 Makka sahat lagi, datang dia siapa ada meng-adap sitů, daan meng-ůtsiap akan Petrům, sůngů kamů jadi půn d'jůga dari dean'ja, karna bahassamů terbůkan'ja.

74 Tella itů dia bersůmpa,

vloecken / ende te ſweeren: ic en kenne den menſche niet.

75 Ende terſtont craepde de haen: ende Petrus wert gedachtich des woorts Ieſu / die tot hem geſeyt hadde: eer de hane craeyen ſal / ſult ghy my driemael verſaken / ende ginck uyt / ende weende bitterlijck.

Dat ſevenentwintichſte Capittel

1. Na dat Chriſtus ten anderenmael voor den Raet geweeſt hadde, 3 Iudas berout, ende verhanght hem, 6 wiens wedergegeven gelt gegeven wort tot een begraef plaetſe der vreemdelingen, 19 daer nae Pilatus vermaent van ſyn huyſvrouwe, dat hy met Chriſto niet en ſoude te doē hebben, 20 verloſt Barrabam, 22 ende met aller bewillinghe, 26 Ieſum, die beſchult, beſpot, gegeeſſelt, ende met doornen gekroont was, verdoemt hy, 35 om gecruyſt te worden, 38 met twee moorders, 45 ende inde doot Ieſu geſchieden veel miraculen, 57 ten laetſten wort zijn lichaem heerlijck begraven van Ioſeph, 62 ende het graf bewaert.

1 MAer als de morgenſtont gecomē was / ſoo hebben alle de Overpriesters ende Ouderlingen des volcx / raet gehouden teghen Ieſum / om hem te dooden.

2 Ende

ſumpa, akū tiada kanal manūſea itū.

75 Makka ſigra berkokokan ajam, makka Petrūs bering-at kattaan Ieſu, ſiapa ada mengūtſiap akan dia: pertama berkoko ajam, ada mū berbintsji kū tiga kali: makka dia kalūar daan menang-is terpait.

Iang bagi duapulo tudjo.

1. Settela Chriſtus menghadap kadua kali akan kampong-an, 3 Iudas berſaßal mengantong dirinja, 6 drahamnja de belinja ſawatu hendang akan bertanam jang dagang, 19 parampuam Pilatus meſiauratn'ja djang-an dia berſeduli dang-an Chriſtus, 20 dia melapas barabam, 22 daan dang-an ſakalieen hendak nja, 26 berhokkumnja Ieſum ſiapa jadi berdawa, baguro, bergitik, daan berkuliling kapalanja dang-an duri, 35 akan jadi tergantong ka krus, 38 dangan dua urang morka, 45 makka waktu de bunuhnja Ieſus deliatnja bainja heirani, 57 komodieen jadi badannja bertanam biſey dari pada Iuſof, 62 daan jang zerat menunggo.

1 TEtapi tella berfaid'jer, makka meſiaurat ſegala Chali daan mantri ūrang, akan memūnūh Ieſum.

2 Makka

2 Eñ leyden hem henen gebonden/ eñ gaven hem over pōtio Pilato dē stadthouder.

3 Als Judas) die hem verraden hadde) sach dat hy verdoemdeelt was/ beroudet hē/ ende heeft de dertich silverē penningen den Overpriesteren ende den Ouderlinghen weder ghebracht.

4 Seggende: ick hebbe gesondicht/ verradende dat onnoosel bloet/ maer sy seyden: wat gaet ons dat aen/ daer sultp toesien.

5 Ende na dat hy de silveren penningen ghe worpen hadde inden Tempel/ ginc hy van daer/ ende ginck henen ende verwurchde hem selvē.

6 Ende de Overpriesters namen de silveren penninghen/ ende seyden: het is niet gheoorloft de se penninghen inde Godt-kiste te leggben/ dewijle het een loon des bloets is.

7 Ende eenen raet gehouden hebbende/ cochtē sy daer mede den potbackers acker/ tot der vreemdelinghen begra-

2 Makka de bawan'ja berikat, kapada Pontius Pilatus sabandar.

3 Tella Iûdas (siapa berdûraka dia) meliat makka dia jadi berhokkûm, makka bersasaln'ja, daã meng-ambil jang tiga pûlû kepeng perak de kombalin'ja kapada Chali daan mantri.

4 Daan britau: akû berdoosia, dang-an mendûraka jang darah miskil, tetapi dean'ja meng-ûtsiap, appa fadûli kita, kamû liat sana.

5 Settela dia bûang akan kepeng perak dalam beitûl, pûlang dia dari sana, daan pergi berkûd'jût dirin'ja.

6 Makka jang Chali meng-ambil akan kepeng Perak, daan meng-ûtsiap: tiada harûs menbûbû akan kepeng ini dalam piti Allah, sedang jadi sawatû ûpama darah.

7 Makka tella dean'ja mafakat berbitsiara, de belin'ja jang bendang pandey brûla prio, akan bertanam jang dagang.

Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

begravinghe.

8 Daerom wort dien acker genaemt de acker des bloets tot op desen dagh.

9 Doe werdt vervult dat daer gheseyt was/ door den Propheet Jeremiam/seggende: ende sy hebben genomen dertich silveren penningen/ daer de vercochte mede ghecocht was/ dien sy cochten voor den prijs/ die vanden kinderen Israel ghemaeckt was.

10 Ende sy hebbense gegeven voor den potbackers acker/ghelijck my de Heere bevolen hadde.

11 Ende Jesus stont voor den Stadthouder/ ende de Stadthouder vraechde hem/ seggende: sydy de Coninck der Joden? Jesus seyde hem: ghy seght het.

12 Ende beschuldight zijnde vande Overpriesters ende Ouderlinge/ en antwoorde niet.

13 Doe seyde Pilatus tot hem: hoordy niet hoe veel getuygenissen sy tegen u brengen?

14 Maer

dagang.

8 Karna itu de berin'ja namma bendang itu, bendang darah sampey ka hari ini.

9 Makka jadi putus jang de kattan'ja, kapada Nabbi Ieremiam, siapa meng-utsiap, makka dean'ja ambil tiga pulu kapeng petak, dang-an siapa jang berd'jawal jadi bertubus, siapa memmelin'ja akan harga, jang de buatn'ja anak Israel.

10 Daan dean'ja berin'ja akan bajar bendang pandey brusa prió, seperti tuhanku passan akan kami.

11 Makka Iesus bediri de dapan sabandar, makka sabandar tan'ja akan dia, meng-utsiap: jadi kamu Raidja Iahudi? Iesus britau akan dia: kamu berkattan'ja.

12 Makka tella dia jadi berdawa dari Chali daan mantri, tiadan'ja meng-ud'jer sapata.

13 Makka meng-utsiap Pilatus akan dia: tiadamu mending-er barappa sakxi dean'ja menghentar de dapan kamu.

14 Tetapi

14 maer hy antwoordde hem niet op eenich woort / so dat de stadthouder seer verwondert wert.

15 Ende op de hoochtijdt was de Stadthouder ghewoon den volcke eenen ghevangen los te laten / dien sy wilden.

16 Ende hy hadde doen eenen welbekenden ghevanghen / genaemt Barrabas.

17 Daerom als sy vergadert waren / seyde Pilatus tot hen: Welcken wilt ghy dat ick u verlate: Barrabam / of Jesum / die ghenaemt is Christus?

18 Want hy wiste dat sy hem door nijdicheyt overgelevert hadden.

19 Eñ als hy op den richterstoel sadt / so heeft tot hem zijn huysvrouwe gesonden / seggende: hebt niet te doen met desen rechtveerdighen: want om zijnen wille hebbe ick heden in den droom veel geleden.

20 Maer de Overpriesters ende Ouderlinghen hebben de scharen onderwesen / dat sy

14 Tetapi dia tiada britaun'ja kapada sawatů pata, demikiën makka jang sabandar jadi terlalů heirani.

15 Makka kapada hari Raja jadi jang sabandar biassa melapas akan Rajat sa-ůrang passůng, siapa hendakn'ja.

16 Makka tella itů ada dia berpassůng saůrang berkanalan bernamma Barrabas.

17 Karna itůla settela dean'ja berkampůng, meng-ůtsiap Pilatus akan dean'ja: siapa hendakmů aků melapas? Barrabam, atů Iesům, jang bernamman'ja Christus?

18 Sebab dia tahů makka dean'ja meng-hentarn'ja dang-an fetena hatin'ja.

19 Makka tella dia mendudůk atas krůsi berhůkkům, makka estrin'ja menjůrůh akan dia, meng-ůtsiap: d'jang-anmů fadůli dang-an adillan ini, karna sebab dia adaků merassaja bainja kapada hari ini dalam mimpi.

20 Tetapi jang Chali dan mantri meng-aid'jar akan rajat, makka dean'ja meminta

Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

sp Barrabam begeeren souden/ ende Jesum dooden.

21 Ende de Stadthouder antwoordde/ ende sprack tot hen: welcken wilt ghy van deen tween dat ick u vry late? ende sy seyden: Barrabam.

22 Pilatus seyde tot hen: wat sal ick dan doen met Jesu/ die ghenaemt wort Christus? Sy seyden alle tot hem: Laet hem krupcighen.

23 Doe seyde de stadthouder: wat heeft hy dan quaets gedaen? ende sy riepen te meer seggende: laet hem crupcighen.

24 Als nu Pilatus sach dat hy niet en vorderde/ maer dat daer meerder oproer werdt/ heeft hy water ghenomen/ ende zijn handen voor het volck gewasschen/ seggende: ick ben ontschuldich vandē bloede des rechtveerdigen: siet ghy toe.

25 Ende het gantsche volck antwoordde/ seggende: zijn bloet sy op ons/ ende op onse kin-

Barrabam, daan memůnoh Iesus.

21 Makka jang sabandar meng-ůtsiap, daan berkatta kapada dean'ja: siapa hendak kamů dari důa ini aků melapas; makka deanja meng-ůtsiap: Barrabam.

22 Pilatus britau akan deanja: appa bůatků dang-an Iesus siapa bernamma Christus? deanja meng-ůtsiap samůanja: beerla dia menjadi bergantůng ka krůs.

23 Makka britau sabandar: djahat appa membůat dia? makka deanja betria maha lagi, daan meng-ůtsiap: beerla dia menjadi bergantůng ka krůs.

24 Tella Pilatus meliat makka dia tiada melaba hatin'ja, tetapi jang ůrůhara menjadi maha lagi, meng-ambiln'ja ajar, daan bassůkan tang-ann'ja de hadapan ůrang, daan meng-ůtsiap: aků menjadi lapas dari darah jang adillan ini, kamů meliatla.

25 Makka segala rajat meng-ůdjer, daan meng-ůtsiap: darahn'ja datang atas kami, daan atas

anak

kinderen.

26 Doe heeft hy haer Barrabam vry ghelaten/ ende Jesum gegeesselt hebbende/ leverde hy hem over/ op dat hy ghecruycight worde.

27 Doe namen de kryghsknechten des stadthouders/ Jesum in het Richthuys/ ende vergaderde by hen de gantsche bende.

28 Ende hem ontkleedt hebbende/ deden sy hem eenen purperen Mantel aen.

29 Ende setteden op zijn hooft een Croone die sy van doornen ghevlochten hadden/ ende eenen rietstock in zijn rechterhandt: ende boghen hare knien voor hem: ende bespotteden hem/ seggende: weest gegroet Coninc der Joden.

30 Ende op hem gespogen hebbende/ namen sy eenen rietstock/ ende sloeghen op sijn hooft.

31 Ende doe sy hem bespot hadden/ hebben sy hem den Mantel uytghetoghen/

P ij ende

anak kita.

26 Makka dia melapasnja Barrabam, daan tella menjadi gitik Iesus, de henternja, akan menjadi gantung kakrus.

27 Makka pungawa sabandar meng-ambil akan Iesus dalam tumpat hukkum, daan berkampung segala pungawi kasertan'ja.

28 Makka tella deanja bertangal baidjunja, makka bubunja sawatu selimut warna purpur.

29 Daan menaru atas kapalan'ja sawatu kurúna kaju duri jang de gulingnja, daan sabatang bulu dalam tang-annja kanan: makka berlutut deanja ka hadapan dia, daan melata akan dia, daan mengutsiap: tabé Raidja Iahudi.

30 Makka tella deanja berluda atas dia, de ambilnja sabatang bulu daan mengitik atas kapalanja.

31 Makka settela deanja ada pun melatakan dia, de tangalnja seli-

Y ij mut,

Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

en deden hem zijne cleederen aen/en leyden hem henē om te crupcen.

32 Ende uytgaende/ vonden sy eenen man van Cyrenen/ghenaemt Simon: dese dwongen sy dat hy zijn cruyce droeghe.

33 Ende als sy quamen inde plaetse/ genaemt Golgatha/ dat is ghelesyt/ hooftstheelplaetse.

34 Gaven sy hem te drincken/ edick met galle ghemenght: ende als hy't ghesmaeckt hadde/en wilde hy't niet drincken.

35 Als sy hem gheerupst hadden/ deylden sy zijne kleederen/het lot werpende: op dat verbuilt woorde dat ghesproken is door den Propheet/ seggende: sy hebben mijne kleederen onder hen ghedeylt/ ende hebben het lot op mijne cleedinghe ghewozpen.

36 Ende sy bewaerden hem daer sittende.

37 Ende setteden zijn beschuldinge boven zijn hooft ghe-

mût, daan berpakey baid'jûn'ja: membawan'ja ka bûnûh de krûs.

32 Tella dean'ja kaluar, makka dapatn'ja saûrang dari nagri Sirenû, bernamma Simon: jang ini de gaga-in'ja akan berangkat krûsn'ja.

33 Makka settela dean'ja datang ka tûmpat, bernamma Golgata, artin'ja, tûmpat tenkûra.

34 Makka di berin'ja minûm tsiûka bertsiampûr dang-an ampedû, makka tella dia tsiûban'ja, tiadan'ja hendak minûm.

35 Tatkala dean'ja ada berkrûsn'ja, de bagï baid'jûn'ja, dang-an d'jatû paree: agar jadi pûtus jang de kattakan Nabbi, jang meng-ûtsiap: dean'ja ada membagi baid'jûn'ja akan dirin'ja, daan menlûntar parë atas baid'jûkû.

36 Makka dean'ja menûngû dia, berdûdûk de sitû.

37 Daan pûn bertarû dawan'ja atas kapalan'ja tersûrat: jang

geschzevē: Dese is Iesus de Coninck der Ioden.

38 Doe werden daer oock twee moozdenaers met hem ghecruyst: de een ter rechter/ ende de ander ter slincker zyde.

39 Ende die daer voozby gingē/ lasterden hem/ schuddende hare hoofden.

40 Ende seggende: ghy die den Tempel afbzeecket/ ende in dzie daghen opzechtet/ helpt u selven: zyt ghy Gods Sone/ soo komt af vanden cruyce.

41 Desgheliicks bespotteden hem oock de Overpziesters met den Schziftgheleerden/ ende Ouderlingen/ ende Pharizeen/ seggende:

42 Hy heeft andere geholpen/ ende en can hy hem selven niet helpen: is hy de Coninck Israels/ soo laet hem nu vanden cruyce afcomen/ ende wy sullen hem gheloouen.

43 Hy heeft op Godt betrout/ dat hy hem nu ver-

 losse

jang ini ijani Iesus Raid'ja Iahûdi.

38 Makka dûa ûrang mûrka, de gantongn'ja ka sertan'ja ka krûs, sawatû ka kanân daan satû ka lambûng kiri.

39 Makka siapa berd'jalan de dapan sitû, meng-hodjat dia, bergûjûng kapalan'ja.

40 Daan meng-ûtsiap: ka mû siapa merûbûh akan beitûl, daan mem-bangkitnja dalam tiga hari, tûlûng kandirimû: djikkelû kamû jadi anak Allah, tûrûn dari krûs.

41 Demikiën melatanja djûga jang Chali, daan Chatib, daan Mantri, daan Pharizeo, meng-ûtsiap:

42 Dia ada bertûlûng akan ûrang lain, tiadanja tau tûlûng kan dirin'ja? djikkelû dia jadi Raidja Israël, beerla dia tûrûn dari krûs, makka kita berheakin akan dia.

43 Dia ada pertsiaja akan Allah, beerla dia melapas saka-

 rang

losse/ indien hy hem aenghenaem is: Want hy heeft ghesept: ick ben Gods Sone.

44 Dat selve verweten hem oock de Moordenaers die met hem ghekruyst waren.

45 Ende vander sester uren wert daer duysternisse over de geheele aerde/ tot der negenster ure toe.

46 Ende ontrent der negenster ure/ riep Jesus met luyder stemme/ seggende: Eli/Eli/Lama-Sabathani: dat is: myn Godt/myn God/ waerom hebt ghy my verlaten?

47 Ende sommige van die daer tegenwoordich waren/ dat ghehoort hebbende/ seyden: dese roept Eliam.

48 Ende terstont liep daer een van hen/ nam een spongie/ die vulde hy met edick: Ende stackte op eenen rietstock/ ende gaf hem te drincken.

49 De ander seyden: hout op/ laet ons sien oft Elias hem

rang akan dia, d'jikkelû dia bersûka hatîn'ja, karna dia ada meng-ûtsiap, akû jadi Anak Allah.

44 Bagi-itû berkatta pûn ûrang mûrka siapa jadi gantûng ka serta dia ka krûs.

45 Makka dari waktû anam tabû menjadi glap atas segala bûmi, sampey ka sambilan tabû.

46 Makka ampir ka sambilan tabû, pangil Iesus dang-an suaran'ja terbûn'ji, meng-ûtsiap, Eli, Eli, Lamasa-Bachtani, artin'ja: Allah kû, Allah kû, karna appa-mû tingalkan akû?

47 Makka berbagi-bagi ûrang dari siapa ada de hadapan sitû, tella deanja mêding-er itû, mêgûtsiap: jang ini pangil Eliam.

48 Makka saûrang pergi sigra, meng-ambil sawatû kûlat berisin'ja dang-an tsiûka, daan de bûbûn'ja atas sabatang bûlû, dáan memmeri dia meminûn.

49 ûrang lain meng-ûtsiap: nantila, beerla kita meliat, djikke Elias

hem sal komen verlossen.

50 Ende Jesus wederom met luyder stemme roepende/ gaf den geest.

51 Ende siet/ de voorhanc des Tempels scheurde in twee/ van boven tot beneden: ende de aerde beefde/ ende de Steenrotsen kloofden.

52 Ende de graben werden geopent/ende veel lichamen der heyligher die geslapen hadden stonden op:

53 Ende gingen upt de graven na ijne verrijsenisse/ ende quamen inde heylighe stadt/ ende werden van velen ghesien.

54 De hooftman ober hondert/ ende die met hem Jesum bewaerden/ siende de aertbevinge/ ende wat daer gheschiet was/ vreesden sy seer/ seggende: waerachtich dese was Gods Sone.

55 Daer waren oock veel vrouwen van verre aensiende/ die Jesum ghevolcht waren van Galilea hem dienende.

56 Onder

Elias ada mendatang melapas akan dia.

50 Makka Iesus pangil ka-dua kali dang-an suaranja terbunji, daan pun mematti.

51 Makka liatla jang dinding tergantong dalam beitul bertjarik dari atas kabawa, daan jang bumi bergompa, daan jang batu karang bersega.

52 Makka jang zerat jadi berbuka, daan badan bain'ja urang ulkadus jang bertidur, berbangkit.

53 Daan kaluar dari zerat komodiën dari ber-bankittann'ja, daan memasuk kadalam kuta ulkadus, daan urang bain'ja meliatn'ja.

54 Pangsima atas saratus, daan siapa menungu Iesus dang-an dia, tella meliatnja jang gumpa bumi, daan segala jang menjadin'ja, makka dean'ja takut sangat, daan meng-utsiap, sungu jang ini jadi anak Allah.

55 Desitu a da pun parampuan bainja meliat dari d'jau, siapa meng-ikut Iesus dari Galilea, akan bersewitan'ja.

56 Daan

56 Onder welcke was Maria Magdalena/ ende Maria de Moeder Jacobi/ ende Joses/ ende de moeder der kinderen Zebedei.

57 Ende als het avont geworden was/quam een rijck man van Arimathea/met namen Joseph/ die oock Jesus Discipel was.

58 Dese quam tot Pilatum/ ende begeerde het lichaem Jesu. Doe beval Pilatus datmen hen dat lichaem geven soude.

59 Ende Joseph nam het Lichaem / ende wandt dat in een suyver fijn lijnwaet.

60 Ende leyde het in zijn nieuwe Graf/ dat hy uytghehouwen hadde in een Steenrotse / ende eenen grooten steen aen de deure des grafs ghewentelt hebbende/ ginck hy henen.

61 Maria Magdalena/ ende de andere Maria / waren daer sittende tegen over het graf.

62 Ẽn des anderen daechs/ die

56 De antara siapa ada Mariam Magdalena, daan Mariam ibů Iacůb, daan Iosés, daan ibů anak Zebedei.

57 Makka tella jadi petang, datang saůrang kaja dari Arimathea, bernamma Iůsůf, siapa jadi půn můrit Iesůs.

58 Iang ini datang kapada Pilatus, meminta akan badan Iesus. Makka fasůrůh Pilatůs memmeri akan dia jang banda.

59 Makka Iůsůf meng-ambil jang badan, daan mengůlingn'ja dalam kain tsiůtsi daan alůs.

60 Daan bertarůnja dalam zerat baharů gerůng-an dalam sawatů batůkarang, makka gůlirnja satů batů bassar dapan pintů zerat, makka dia půlang.

61 Daan Mariam Magdalena, dang-an Mariam jang lain mendůdůk de hadapan zerat itů.

62 Makka kahari isůk, jang jadi

die daer is na de dach der voorbereydinghe des Sabbaths/ quamen de Overpriesters ende de Pharizeen te samen tot Pilatum.

63 Seggende: Heere/ wy zijn indachtich dat dese verleyder noch levende/ ghesproocken heeft: ick sal nae drie daghen wederom opstaen.

64 Daerom beveelt dat het graf bewaert worde tot den derden dach: op dat zijne Discipulen niet misschien en komē inder nacht/ ende steelen hem/ ende seghen tot den volcke/ hy is opghestaen van den dooden: ende de laetste dwalinghe sal ergher zijn dan de eerste.

65 Ende Pilatus seyde tot hen: ghy hebt machte: gaet henen/ ende bewaert hem ghelijck ghy weet.

66 Doe ginghen sy ende bewaerden het Graf/ verseghelden den Steen metter wacht.

jadi komůdiën hari ber-adir jang Sabbath datang jang Chali daan Pharizeo samma samma kapada Pilatůs.

63 Meng-ůtsiap: tůanků, kita půn bering-attan, makka jang salahan ini tella lagi meng-hidůp, berkatta: aků ada berbangkit lalů tiga hari.

64 Karna itů menjůrůhla bermenůngů jang zerat sampey kahari tiga, agar můritn'ja tiada mendatang dalam malam, mantsiůri akan dia, daan britau akan rajat, dia jadi bangkit dari matti: makka jang sasat kůmůdiën jadi lebeh d'jahat dari jang pertama.

65 Makka Pilatus meng-ůtsiap akan deanja: kamů ada/kauwassa: pergila, daan menůngů dia seperti kataůmů.

66 Makka deanja pergi menůngů akan zerat, bertsiap akan batů dang-an ůrang berd'jaga.

Dat achtentwintichſte Capittel.

1. De opſtandinghe Chriſti wort den vrouwen vercondicht, 9 den welcken hy hem ſelven openbaert, 11 ende de Wachters deſe dingen bootſchappende, 12 worden met ghelt vervalſcht, 18 daer na Ieſus zijn Diſcipulen ſendende over de werelt om te predicken ende doopen, 20 belooft hen zijn eeuwige hulpe.

1 IN het laetſte des Sabbaths/ als de eerſte dagh der weecke begonſt te luchten/ quam Maria Magdalena/ ende de ander Maria/ om het graf te beſien.

2 Ende ſiet/ daer geſchiede een groote aertbevinghe: Want de Enghel des Heeren daelde neder vanden hemel/ ende quam toe/ ende wentelde den ſteen vander deure/ ende ſadt daer op.

3 Ende zijn gedaente was ghelijck eenen blixem/ ende zijn kleedinghe wit/ gelijck de ſneeu.

4 Ende dooz vreeſe van hem/ zijn de wachters verſchrict gewoꝛden/ ende werden

Iang bagi duapulo delapan.

1. Bangkittan Chriſti de rawajatn'ja akan parampuan, 9 ſiapa dia terbukakan dirinja, 11 daan urang djuga berchabarnja, 12 menjadi berbalik dang-an drabam, 18 komedien menjuruh Chriſtus murunja kapada ſegala dunja akan berrawajat daan memandi, 20 upama akan deanja bertulong terkakal.

1 KApada ſudahani Sabbath, ratkala jang pertamahari d'jumad ija berridup, datang Maria Magdalena, daan Mariam jang lain, akan meliat jang zerat.

2 Makka liatla, ſawatu gumpa-bumi baſſar menjadi, karna jang malaikat Allah turun dari ſurga, daan datang, bergulir jang batu dari dapan pintu, daan mendudük atasn'ja.

3 Makka rupan'ja jadi ſeperti jang kilat, daan baid'jun'ja puteh ſeperti umbun.

4 Makka karna takuttan dia, terkedjut urang d'jaga, makka rupan'ja jadi ſeperti mauti.

den als doode.

5 Maer de Engel antwoorde/ende seyde tot de vrouwē/ ghy/ vreest niet/ want ick weet dat ghy Jesum den gecruysten soeckt.

6 Hy is hier niet/want hy is opghestaen/ ghelijck hy ghesept heeft: comt hier/ siet de plaetse daer de Heere ghe-leghen heeft.

7 Ende gaet haestelijck/ ende seght zijnen Discipulen/ dat hy vanden dooden opghestaen is: Ende siet/ hy gaet voor u in Galileam/ daer suit ghy hem sien/ siet/ ick hebt u ghesept.

8 Ende sy ginghen haestelijck vanden grave met vreese eñ grooter blijschap/ ende liepen/ ende bootschaptent zijne Discipulen.

9 Ende als sy ginghen om zijne Discipulen te bootschappen/ siet/ Jesus is haer te gemoete gekomē/ seggende: Weest gegroet: ende sy zijn toegekomen/ ende hebben syne voeten ghehou-

Z ij den/

ti.

5 Makka malaïkat britau, daan meng-ůtsiap akan paranpůan d'jang-an mů bertakůt, karna aků tau kamů tsiari Iesům jang ada menjadi berkrůs.

6 Dia tiada sini, karna dia ija berbangkit, seperti dia ada meng-ůtsiap: mare sini, liat tůmpat kamana tůaků ada berbaring.

7 Daan pergi sigra, britau akan můritn'ja makka dia jadi berbangkit, daan liat: dia pergi dapan mů ka Galilea, desana ada mů meliat dia: liatla, aků ada britau mů.

8 Makka deanja pergi lacas dari zerat dang-an takůttan, daan maha sůkahan, daan melari, bertsjeritra akan můritn'ja.

9 Makka settela deaan'ja pergi akan bertsjeritraja akan můritn'ja, liatla Iesus bertůmů akan dean'ja, daan meng-ůtsiap: Tabé, makka deanja datang, daan memegang kakinja,

Z ij daan

den/ ende vielen voor hem neder.

10 Doe seyde Jesus tot haer: vreest niet/ gaet henen ende bootschapper mijnen broederen/ dat sy in Galileam gaen/ daer sullen sy mp sien.

11 Als sy nu ghegaen waren/ siet/ sommighe vande Wachters quamen inde stadt/ ende bootschapten den Overpriesteren al dat daer gheschiet was.

12 Doe vergaderden sy met de Ouderlinghen: ende raet ghehouden hebbende/ gaven sy den Crychsknechten gelts ghenoech.

13 Seggende: seght dat zijne Discipulen zijn des nachts ghecomen/ ende hebben hem ghestolen/ dewijle ghy sliept.

14 Ende indien dat verhoort wordt by den Stadthouder/ wy sullen hem wijs maken/ ende u sonder sorghe maken.

15 Ende sy het ghelt ghenomen hebbende/ deden gelijck

daan bersed'jůt hadapann'ja.

10 Makka Iesus britau akan dean'ja: d'jang-an takůt, pergila daan tsjaritra akan sůdarahků, agar dean'ja pergi ka Galilea, de sana adan'ja meliat aků.

11 Settela dean'ja sůda pergi, liatla, barang dari ůrang berd'jaga datang dalam kůta, daan tsjaritran'ja akan Chali segala jang menjadi de sana.

12 Makka dean'ja berkampůng dang-an mantri, daan settela ija mesiaurat, de berin'ja draham mamůr akan půngawa.

13 Daan meng-ůtsiap: berkattala makka můritn'ja mendatang mantsjůri dia kawaktů malam, sedang kamů bertidůr.

14 Makka d'jikkelů de ding-ern'ja Sabandar, kita berin'ja tahů, daan melapas akan kamů.

15 Settela dean'ja sůda meng-ambil jang draham, membůatn'ja

ghelijck sy gheleert waren. Ende dit woort is verbreyt by den Joden/ tot den dach van heden.

16 Ende de elf Discipulen ginghen na Galilcam/ op den bergh daer Jesus hen bevolen hadde.

17 Ende als sy hem sagen/ vielen sy voor hem neder/ ende sommighe twijffelden.

18 Ende Jesus by hen comende/ spraeck met hen/ seghende: my is gegheven alle macht in Hemel ende op Aerden.

19 Daerom gaet ende leert allen volcken: hen doopende inden Naem des Vaders/ ende des Soons/ ende des Heylighen Gheests/ hen leerende onderhouden alles wat ick u bevolen hebbe. Ende siet/ ick ben met u alle de dagen/ tot de volendinghe der werelt/ Amen.

atn'ja seperti dean'ja menjadi beraid'jer: makka kattahan ini menjadi berrawajat de antara Iahûdi, sampey hari ini.

16 Makka jang mûrit sablas pergi ka Galilea, atas bûkit jang de fasûrûhn'ja Iesus.

17 Makka settela dean'ja meliat dia, berseḍ'jûtnja kadapan dia, daan barang dean'ja berkaluwi.

18 Makka Iesus mampir dean'ja, berkatta dang-ann'ja, daan meng-ûtsiap: kami jadi memmeri segala kawassahan de dalam sûrga daan atas bûmi.

19 Karna itû pergila meng-aid'jer segala manûsea, bermandin'ja dalam namma Bappa, jang Anak, daan jang Rûah ûlkadûs, meng-aid'jern'ja berpûtûs segala jang de passankû akan kamû, daan liatla, akû jadi kasertamû sedekala hari sampey ka sûdahan dûn'ja, Amin.

Sûda Sûdahan.

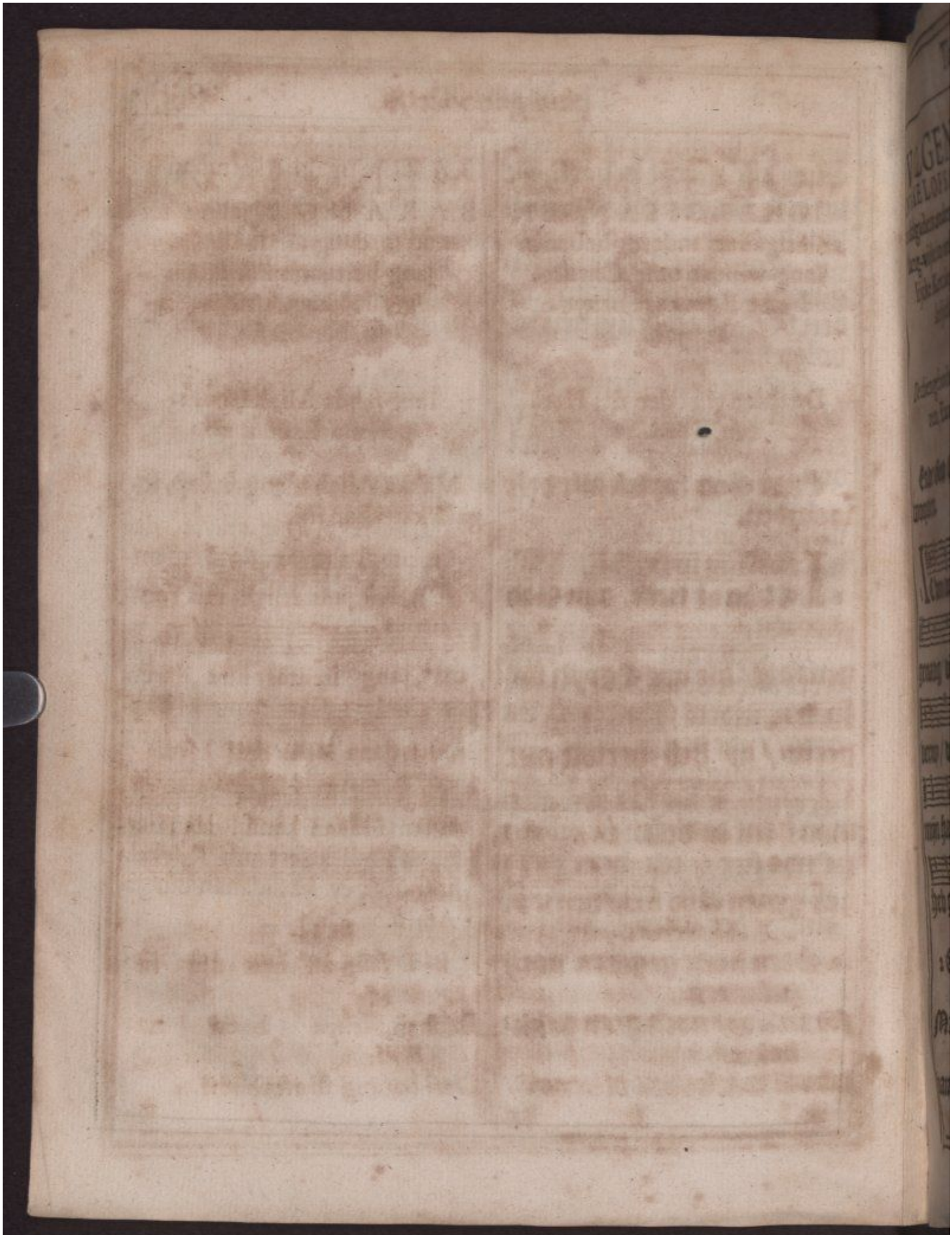

0 1 2 3
Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

Württembergische
Landesbibliothek
Stuttgart

VOLGEN EENIGHE LOFSANGEN:

midtſgaders andere ghebeden ſang-wijſe in onſe Chriſtelijcke Kercke gebruyckelijck.

De thien geboden des Heeren, Exod. 20.

Ende God ſprack alle deſe woorden.

1 **IC ben de heer/ dijn God genadig/ die uyt Egypti ſla' verny/ dy heb verloſt met mijn hant dadigh:** (I. gebot.) **heb genen God beneven my.**

II. Gebot.

2 **Geen beelt gegoten noch geſneden**
Maeck dy/ noch geen gelijckenis/
van al wat boven of benedē/

MENG-IKOT BARANG

N'jannji terpůd'ji: dang-an ſůmbahajang-bernjannji, di dalam greſia kita Chriſtiani, ber-biaſſa.

Iang ſabda Allah ſapůlůperkara: Exodůs 20.

Makka Allah meng-ůtſiap, ſegala kattahan ini,

1 **A**Ků jadi Allah-mů rahmat, jang hentar kou dari miſri, daan lapas dari kardja amat: (*Sabda* I.) lalů brala jang doſani.

Sabda II.

2 D'jang-an ůkir atů tůang-ï.
Barang růpa brala nad'jis.
Dari barang di atas bůmi

Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

In hemel/eerd/oft water is.
3 Du salst booz hen de knie niet bogen/
Noch doen hun dienst oft offerwerck.
Ick ben de heer/heb my booz oogen:
Ick ben dijn God seloers end sterck.
4 Die d'afkomst van die my vergrammen/
Straf tot int derd' end vierde kindt:
End doe genaed' aen duysent stammen/
Van die my vreest end my bemint.

III.Gebot.

5 Des heerē naem groot end hoochweerdigh/
In ydelheyt niet en vermaē.
Want wie Gods naem gheburpckt lichtveerdigh/
Sal 'sheerē straffe niet ontgaen.

IIII.Gebot.

6 Dy sal des Sabbathdachs geheugen/
Dat du hem heylgest Gode toe.
Ses daghen arbeyd na verneugen/

End

Ka ſurga daan ajar habis.
2 Hadapan-nja djang-an ſedjůt-mů
Atů ſůmba-nja ſůmba-han
Tůhan Allah-mů jadi aků

Iang gaga daan kawaſſahan.

4 Iang ber-hůkkům ſegala aſal

Ka tiga daan ampat půpů.

Daan bri rahmat ſampey ka-kakal
Sjapa takůt daan kaſſe ků.

Sabda III.

5. Namma tůhan-mů djang-an mora.
Angkau meng-ambil ka můlůt
Hůkkům-nja bůkan jadi ora

Sjapa demiki-en tůrůt.

Sabda IIII.

6. Hari ſabat angkau ber-ing-at

Daan meramai-kan Allah-nja

Nam hari kardja-mů ber-bů-at.

Daan

End dyn werck al te mael voldoe.
7 Den sevenden is 'sheeren seeste:
Daerom en werc dan gantslyck niet/
Du/ noch dyn soon/ knecht/ maeght noch beeste/
Noch vreemdelinck in dyn gebiedt.
8 Want in ses dagen/ God volmaeckte
Eerd'/ hemel/ Zee end haer beslach:
Den sevenden/ zyn werc hy staeckte:
Dies heyligd' hy den Sabbath dach.

V. Gebot.

9 Bied Vader ende Moeder eere/
Op dat dyn leven werd verlengt:
End dyn gheluck end voorspoet meere/
Int lant dat God de Heer dy schenckt.

VI. Gebot.

10 Du salst niet dooden.

VII. Gebot.

Niet eebreken.

Daan ber-pûtûs segala-nja.

7 Iang tûdjû tûhan-mû ampûnja
Djang-an kardja sedang itû

Angkau, anak, hamba di dûnja

Daan barang dûdûk serta-mû.

8 Karna nam hari Allah pûtûs

Laût, sûrga, bûmi, daan lang-it

Makka jang hari tûdjû harûs

Diä ber-mûmin daan bang-kit

Sabda V.

9 Beri hûrmat kan ibû Bappa

Agar hidûp daan ûntûng-mû

Iadi bassar di nagri sjapa

Allah anûgra akan mû.

Sabda VI.

10 Djang-an bûnûh

Sabda VII.

Atû ber-mûka.

A ij VIII.

Württembergische Landesbibliothek Stuttgart
Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

VIII. Gebot.

Gheen onrecht doen noch dieverp.

IX. Gebot.

Du salst gheen valsche tuygnis spreken/
Van dijnen naesten/ wie hy sy.

X. Gebot.

11 Begeer dijns naestē huys/ noch have/
Noch zijne vrou/ noch zijnen knecht/
Noch Os/ noch Esel/ maegt noch slave/
Noch yet dat hem toebloom met recht.

Sabda, VIII.

Daan djang-an angkau mantsjûri.

Sabda, IX.

Djang-an angkau bri sakfi faël
Hadap amsaja fansûri.

Sabda. X.

11 Djang-an hendak rûma amsaja.
Atû bini daan hamba-nja
Karbau khalidey djang-an njaja
Daan barang pûnja dia-nja.

Het Loffang Zacharie/ des Vaders Joannes des doopers/ Luce int eerste Capittel vers. 68.

Op de wijse des CXXVIJ. Psalms.

GOd Israels de heer sy hoogh gepresen/ die ons besocht/ end upt het dienstbaer wesen

Njannji Sakaria, Bappa Iûannis jûri-mandihan, ter-sûrat kapada Lûcas, ka bagi bermûla daan versû anam-pûlû dûalapan.

Kapada sûara masamûr: 137.

1 ALlah Israel jadi maha pûd'ji, sjapa me-lapas kû dari pen-jûri, daan dalam rûma

wesen: Verlosset heeft: end
heeft ons opgerecht/int hey-
lich huys van David zynen
knecht/ den horn des heyls/
so hyt ons laten wetē heeft/
door den mont van d'heylige
Propheten.

2 Als dat hy ons van alle
swyants banden
Verlossen soud' end onses ha-
ters handen.
Ontfermend hem der vade-
ren geslacht
En zyn verbont behoudend'
in gedacht:
Welck is den eedt/ dien hy
self van te voren/
Aen Abraham ons vader had
geswooren:
3 Als namelijck dat hy ons
soude geven/

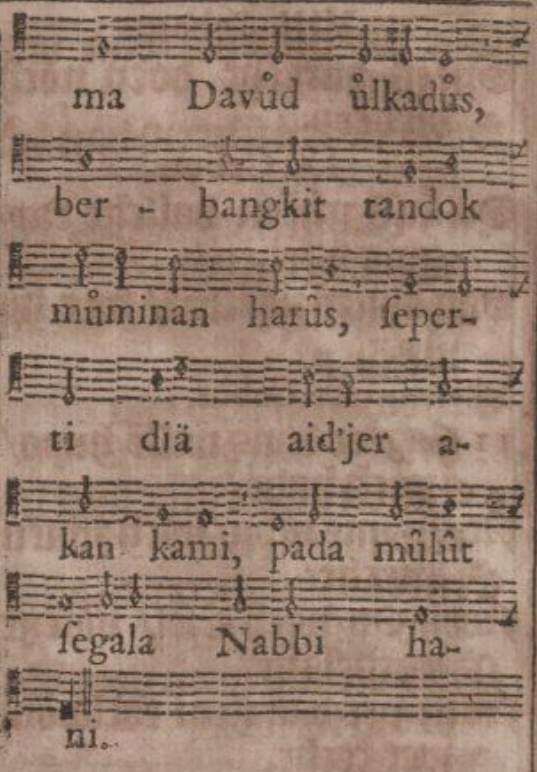

ma Davůd ůlkadůs,
ber - bangkit tandok
můminan harûs, seper-
ti diä aid'jer a-
kan kami, pada můlût
segala Nabbi ha-
ni.

2 Makka diä ada kami půn la-
pas
Dari seitan daan dari bintsji na-
fas
Daan kawům Bappa ků půn ber-
rahmat
Daan djandji nja d'jůga půn ber-
ing-at
Sůmpa itů diä půtůs nůgra-
him
Dang-an segala Bappa-ků Ibra-
him.
3 Ka-tahůwi makka diä ber-tů-
tůp,

Dat wy den tijdt van onſe gantſe leven/	Selama kita ija půn ber-hidůp,
Sijnd' in den ſcherm van zijn gewelt end cracht/	Dang-an rahmat-nja daan kawaſſahan,
End vry gemaeckt van alle 'svyandts macht/	Daan lapas kita půn dari ſeitan,
In heylicheyt en alle rechte weghen/	Agar kita meng-ikůt djalan banar.
Gehoorſaemheyt end dienſt hem ſouden plegen.	Daan ber-ſedjůt kan diä dang-an habar.
4 End du kleyn kint ſalſt heten tſijner eere/	4 Angkau anak ketsjil jadi bernamma,
Een trouPropheet des allerhooghſten heere/	Satů Nabbi adil tuhan pertama.
Mits du ſalſt gaen voor Godes aengeſicht/	Karna mů meng-adap můka Allah.
Op dat hem werd een effen baen geſticht.	Agar jadi-nja adir ſa Raja.
Om zijnen volck de ſalicheyt t'oorconden/	Daan aidjer ber-kanal ůmat waſalam
Mits d'onverdiend' verghevinge der ſonden.	Akan ber-ůleh kita ampůn haram.
5 Door onſes Gods hertgrondich medelijden/	5 Karna kabůl Allah dang-an rahmatn'ja
Mits twelck ons nu/in deſe laetſte tijden/	Sedang ků waktů ini ber-dapatn'ja,
D'opgaende Son van boven heeft beſocht.	Iang matta-hari naik, dari atas,
Op dat hy dien wel claer verſchijnen mocht/	Agar ber-ridůp trang, daan mem-balas
Die duyſterlincx in s'doodes ſchad' we treden	Sjapa maſůk ka bajang maůt berrahey,

En Daan

End ons den voet stondt op den wech des vreden.

Het Lofsanck der schare der Engelen die den Schaepherderen by nachte verschenen/ uyt het tweede Capittel des Euang. van S. Lucas aen het 14 vers.

Op de wyse des 80. Psams.

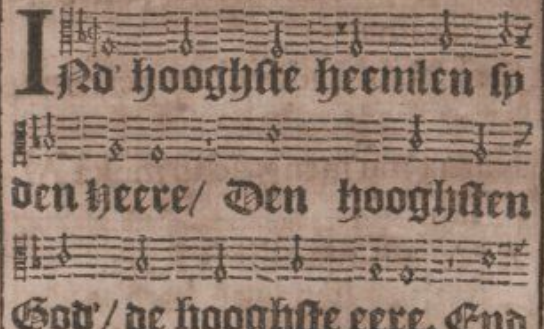

IN' hooghste heemlen sy den heere/ Den hooghsten God'/ de hooghste eere. End op der eerden/ overvloet/ Van allen vreed/ en gocden spoet. Want Gods behaghen met der daet/ Nu op der menschen kindzen staet.

Den

Daan kaki kû tingal di djalan damey.

Iang njannji terpudji Rajat malaikat, sjapa meng-adap akan kûmbala dûmba, ka waktû, malam, terfûrat kapada Euangeliûm Lûkas, ka bahagi kadûa daan verfû 14.

Kapada fûara: 80.

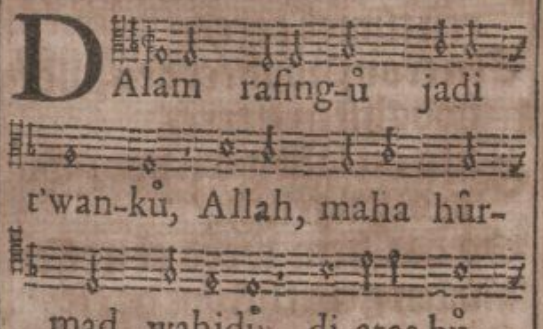

DAlam rafing-û jadi t'wan-kû, Allah, maha hûrmad wahidû, di atas bûmi, pûn mamûr, dangan falam daan pûn fampûr. Karna bûdi Allah datang, kapada fegala û-

rang.

Iang

Den Loffanck der Jonck-vrouwe Marie Luc. 2.46.

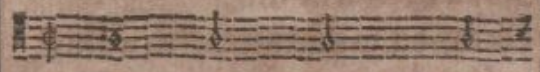

1 Mijn ziel maeckt groot

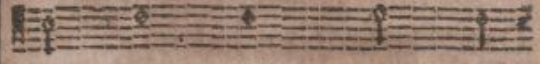

den heer: mijn gheest ver-

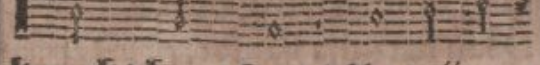

heucht hem seer / In mijnen

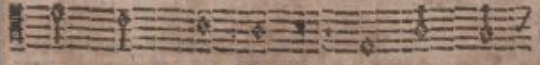

God vol trouwē/ hy is mijn

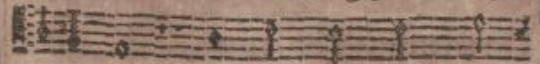

salichept/en wil ooc de cleyn

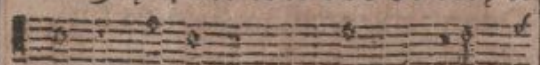

hept / syner Dienstmaecht

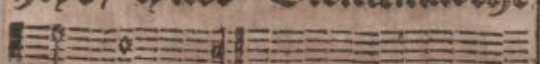

aenschouwen.

2 Siet hierom sullen my
Alle geslachten vry
Wel ghelucksalich achten:
Want onse God seer goet
Groote dingen nu doet
Door zijn handt sterck in
crachten.
3 Heylich is zijnen Naem/
En

Iang njannji ter-pûdji dari lela
Mariam ter-surat kapada Lûkas,
ka bahagi bermûla,

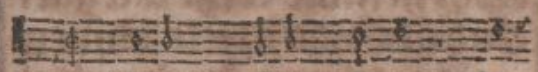

1 Njawa pûdji tûhan, rûh-

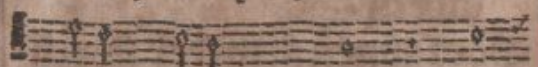

akû ſuka - kan , Al-

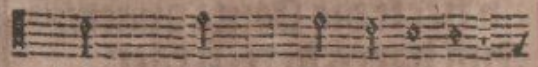

lah - kû ber-pitsjaja

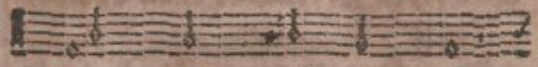

Diä pûn mûmin - kû,

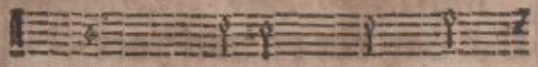

daan hendak hamba-

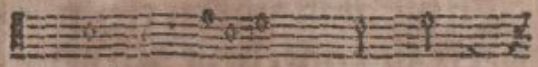

mû , meliät dang-an

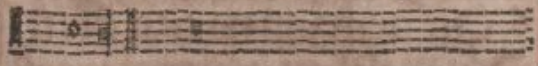

daja.

2 Liät karna itû
Segal asal pûpû
Meng-atta kû berdäulat
Karn' Allah-kû harûs,
Kardja bassar pûtûs,
Dang-an tang-an Nja kauwat.

3 Namma-nja ûlkadûs,

Daan

En zijn goethept bequaem
Sal eewichlyck beklyven.
Van kints kindren voozt-
aen/
Vooz hem die recht wil gaen
End in Gods vreese blyven.
4 Een schoon en heerlyck
werck
Dooz zijnen arm seer sterck/
heeft gedaē God Almachtich.
hy heeft die stoute quaet/
End hares herten raet:
Tot niet gemaect seer crach-
tich:
5 Die stout zijn in hooch-
moet/
Vol van eer en van goet
heeft God neder gedzeven:
En die arm zijn en cleyn
heeft zijn goethept alleyn
Seer heerlyck nu verheven.
6 Die arm zijn na den geest/
Den welcken hongert meest
Verlaet de heer ghepzesen.
Die ryck zijn vol en groot/
heeft hy ledich en bloot
Van hem vzy afgewesen.
7 hy verheft Israel
Sijn Soon en gedenckt wel
Aen Sijn groote genade:
So hy heeft Abzaham/
En trouc dat na hem quam/

Daan bûdiman halûs
Tingal pûn sampey kakal,
De tsjûtû ka tjûtsjû,

Sjapa menûrût mû,
Dang-an takûttan tagal.
4 Kardja-an madjilis,

Dang-an tang-an habis
Pûtûs Allah kawassa:
Iang brani daan djahat,
Daan hati-nja sjaurat,
Diä pûn ber-binassa.

5 Sjapa nakal bûdi,

Daan pûnûh hartawi,
Allah rûbûh ter-sajang:
Daan jang maha miskin
Bûdi Allahûmin
Ber-bangkit dari bajang.
6 Iang miskin Rûhani,
Daan lapar heirani,
Allah kinjang sûka-nja:
Iang kaja daan bassar,
Dia sûrû banar
Dari dapan mûka-nja.
7 Diä pûn ber-angkat
Isrel daan ber-ing-at
Akan maha rahmat-nja:
Seperti Ibrahim,
Daan ûmat nûrahim

Toegelept wzoech en ſpade.

Dang-an bûdi fakat-nja,

Den Loffanck Simeonis/ Luce 2. 29.

1 NV laet ghy/ heer/ oprecht/ Gaen in wed' uwen knecht/ Na u beloft ghesta- dich / Na dat mijn ooghen claer/ hebben ghesien wooz- waer/ Vwen heylant gena- dich.

Njannji terpûdji Simiûnis pada Lûcas bahagi dûa,

1 BEerla pûn tûhan- kû , pûlang kan hamba- mû , bagi d'jandji-mû ti- ta , ſedang matta-ku trang , ſûda ber-menan- tang, nang mûmin-ameh kita.

2 Een Salichmaker reyn/ Alder volcken ghemeyn/ Die aennemen zijn leere. Een licht schijnende claer/ Den heydenen eenpaer/ End oock Israels eere.

2 Mûmin-ameh tsjutsji Kan ûmat ter-pûdji, Sjapa tûrût ai djer-nja: Sawatû trang ridûp, Iang kafir ber-hidûp Daan Iſrael faidjer-nja.

De

Iang

De twaelf Artÿckelen des Chriſtelÿcken geloofs/ welc is eē cozt begrÿp der Apoſtoliſcher leere/ upt hare ſchziften getogen.

Ende wozt ghelongen op de Wÿſe des xxiij. Pſalms.

1 Ick gloof in God den Va-
der/ heer Almachtich/ Die
hemel ſchiep end eerd' dooz
zÿn woozt crachtich. End in
Gods Soon/ den Jeſum onſe
heere/ End' onſen Chriſt/ die
na der Schziften leere/ Van
Godes geeſt ontfaē/ God nae
end bozen/ Is upt de maeght
Maria menſch ge bozen.

Iang dûablas bagi pitsjajahan ŭrang Chriſtan, jang jadi ſatû artihan aidjerrā mûrit, berſalin dari ſûratn'ja.

Daan ja di menjannja kapada ſûara maſamûr dûä pûlû tiga, atû tiga lûkor.

1 AKu pitsjaja kan Bappa
Allahi, ſjapa men-jadi ſûrga
dang-an bûmi, daan a-
kan Anak-nja Ieſûm tû-
han-kû, Chriſtus kita,
jang, bagi aidjar-ran mû,
men-jadi dari Rûh-Allah
Walaham, daan bra-
naki dari leela Ma-
riam.

Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

2 die int gericht Pilati heeft geleden/
Gecruycigt zijnd: end heeft den doot betreden.
End is daer nae ten grave neergelaten:
Is afgedaelt ter hellen/t'onser baten.
Doch vanden doot ten derden daeg verresen/
Is opgestygt in d'eewigh hemelsch wesen.
3 End sitt aldaer/ een voorspraeck der misdaders/
Ter rechterhant Gods zijns Almachtig Vaders:
Van daer sal hy zijn Oordeel comen geven/
Gevd' over dood' ende die noch sullen leven.
Ic g'loof in God den heylgen Geest des Heeren:
Dees dry wil ic voor mijnen God vereeren.
4 Ick g'loove voorts een heylge kerck gemeyne/
Der heylgē schaer/ die Chzisti bloet maeckt reyne.
End dat daer is vergevinge der sonden/
Verrijsenis des vleeschs ter laetster stonden:

End

2 Sjapa merasla-kan hûkkûm Pilati,
Ber-krûs, daan pûn melawan akan matti
Makka diä jadi djûga bertanam:

Tûrûn ka Narka karna kita haram.
Ka hari tiga diä pûn berbangkit,
Me-naiki pûn ka sûrga lalû langit.
3 Kamana diä dûdûk kan menjûmba
Ka kanan Allah karna kita dûmba
Daan datang pûn berhûkkûm dari sana
Sjapa hidûp daan matti pûn kamana.
Akû pitsjaja Allah Rûh-ûlkadûs

Daan tûhankû, jang tiga ini harûs.
4 Akû pitsjaja kampûng ûmatbûdi
Daan mûminan sjapa jadi bertsjûtsji
Kan dara Christi, daan ampûn dûs jafaät
Daan bangkit daging ka hari kiämat

ûmad

En dat Gods volck salt eeuwigh leven erven.
Hier op wil ick wyp leven ende sterven.

ûmad Allah pûsjaka hidûp kakal
Atas itû akû berhidûp wakal.

Dat Gebedt onses heeren Jesu Christi/ Matth. 6. vers 9.

1 ONse Vader in hemelrijck/ Die ons heet kinders al ghelijck/ En wilt dat wy u roepen aen/ Als wy met noode zijn bevaen/ geeft dat niet bidd' alleen de mont/ Maer dattet gae van sherten gront.

Iang sumbajang tûhankû Iesû Christi, menjûrat kapada Matheûm 6. daan versû 9.

1 BAppa-kû dalam surgani, jang bernamma' kû Anaki, daan hendak kita sumba-mû, tella sûsa datang k'akû: d'jangan mûlût sumba said'ja, te-tapi hati pûn d'jûga.

2 Gheheylicht uwen name sy.
V woozt ongheualscht blyft ons by:
Dat wy oock leven heylichlick/
Na uwen name weerdichlick:
Behoet ons Heer vooz valsche leer/
Dat arme verboert volck bekeer.
3 V Coninckryck com'/ o Heer goet/
Hier/end' hier na den Trooster soet.
Geeft ons dien Chzistus ons toesey
Met zyn gaven menigerley/
Gzeeckt Satans Toozn en groot gewalt/
Vooz zyn archept u Kerck' erhalt.
4 V wil geschied'/ O Heer ghelyck
Op Aerden als in Hemelryck:
Geeft ons ghedult in lydens pyn
Ghehoorsaem allelins te zyn:

2 Namma mû jadi ûlkadûs,
Katta mû tingal pûn harûs,
Agar kita hidûp mûmin,
Bagi namma mû Allamin.
Bûang Agama salahan:
Daan ûmad mû balik badan.
3 Radjat mû tûhankû datang.
Beri rehat kita ûrang,
Daan sjapa Christûs berkatta,
Dang-an anûgra-nja maha:
Pûtûs kawassahan seitan,
Djang-an Chrisja bri melawan.
4 Kahendak-mû jadi nûgra
De bûmi bagi di sârga
Bri rassa kû demikiën
Meading-ar kan sakali-ën

Neemt

Ambil

Neemt vã ons wech vleesch ende bloet
Dat teghen uwen wille doet.
5 Gheeft ons hupden ons daeghlijcx broot
End' ons behoefte tot lijfs noot/
Behoet ons heer voor twist en strijt/
Voor pest en oock voor dieren tijdt/
Dat wy in goeden vreede staen/
Doet sorchvuldicheydt van ons gaen.
6 Onse schulden vergheeft ons heer/
Dat sy ons niet bedroeven meer
Soo wy oock die ons schuldich zijn/
Haer schult vergheven dit termijn/
Tot haren dienst maect ons berept/
In rechter liefd' end eenicheyt.
7 Leyt ons/ heer/ in becoringh' niet/
Als ons de boose geest strijdt biet/

Ter

Ambil daging daan dara-kû
Iang melalû kahendak-mû.
5 Bri kita sahari makan
Daan badan kû pûn pakajan
Lalû pûn kita dari prang
Daan dari penjakit sajang,
Anûgra kita salamat
Daan lalû kalûwi sang-at.
6 Ampûn t'wan dûsja' kû, bagi,
Djang-an kita tsjinta lagi,
Seperti kû ampûn ûrang:
Sjapa' kan kita ber-ûtang.
Agar kû tûlûng diänja
Dang-an kakassehan maha.
7 Djang-an bertsjûba' kû tûhan,
Daan djang-an seitan pûn tahan,

Kita

Ter rechter of ter slincker hant/	Kita, di kanan kiri-nja
helpt ons te doen goet onderstant/	Tůlůng-ků, larang diri-nja,
In recht betrouwen onbevreest/	Dang-an pitsjajahan harůs,
Door dē Trooster den heylgen Geest.	Daan anůgra Růh-ůlkadůs.
8 Van alle quaet verlost ons meer/	8 Můhůn kita dari iblis,
In dese quade tijden heer/	Ka waktů ini ber-nadjis.
Vrijdt ons van den eewigen doodt.	Lapas ků dari maůt kakal,
En troost ons in den laetstē noot:	Daan dari harammi nakal,
Doet ons altijdt goet onderstant/	Tůlůng kita, daan njawa'ků, Ambil tůhan ka tang-an mů.
Neemt onse zielen in u hant.	
9 Want u / o Vader is dat rijck/	9 Kamů Bappa půnja Radjat,
End de cracht over al ghelijck/	Dang-an kawassahan amat,
V is oock alle heerlijckheyt/	Daan segala můlahani:
Van nu tot inder eeuwicheyt/	Achar zaman sebahani,
Met Christo uwen Soon alleyn/	Dang-an Christus Anak Allah,
En den heylighen Gheest ghemeyn.	Daan Růh-ůlkadůs ber-wallah.
10 Amen/dat is/ het werde waer/	10 Amin, artin'ja ber-sůngů,
Sterct ons geloove wanckel baer/	Heäkin kita me-nůngů,

Agar

baer/
Op dat wy niet twijflen daeraen/
Wy sullen dit alles ontsaen/
Nae uwen wil om Christi naem/
Door welcken ons beed' is ghedaen.

Agar tiäda kũ kalũ
Daan pũn tiäda melalũ
Kan namma Iesu Christ, radjin,
Sjapa' kũ men-jũmba, Amin.

Den C. Psalm.

1 Ghy volckeren des aerts rijckt al/ Singt den Heere met bly ghelchal/ En dient hem met herten verheucht/ Verschijnt voor zijn aenschijn met vreucht.

2 Gekent dat hy een Heere sy/

Malamũr saratũs.

1 AHũ rajat atas bũmi, njannji tũhan sũka hati, fasũrũ-nja ber-sũka' kan, mũka-nja pũn meng-adapan.

2 Kanal diä akan tũhan,

Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

Die ons ſonder ons toedoen
hyp
Gemaeckt heeft/ en verwo-
ven ſyn
Tot Schaepkens goet der
weyden zyn.
3 Wilt tot zynen Tempel in-
gaen/
Doet van lof en danck oock
vermaen/
In zyn ſchoone voorhoven
ſoet/
En pryſt daer zynen name
goet.
4 Want vol van goethept is
de Heer/
Syn ghenade duert immer-
meer/
Syn Godlyck woort en zyn
waerhept/
Blyven tot inder eeuwic-
hept.

Sjapa ija melapaskan

Kita, daan pun pile akŭ

Akan dumba-nja fatahŭ.

3 Maſuk ka dalam beitŭl-nja

Berpudji-kan makabŭl-nja

Kä dalam bile madjilis.

Pudji kan nammanja habis.

4 Karna tuhankŭ jadi baik

Rahmatnja atas kita naik

Kattanja Allahi tingal

Ka hat ini ſampey kakal.

Pſalm Apocryphus é grëco.

Deſe pſalm/ is een eygen-ge-
ſchrift vanden Coninck Da-
vid/ dewelcke wert gevondē
inde Griecſche Bybels/ noch-
tans boven het ghetal der
CL. Pſalmen/ doen hy
tegen

Maſamur Apukriſu.

Maſamur ini jadi ſatŭ ſurat kan-
diri dari Radja Davud, jang
di dapatn'ja kadalam Biblia
Gregŭ, welakin lebe, dari
nang ſaratus lima pulŭ
maſamur, tatkala

diä

tegen Goliad gecampt hadde/ende van Gode ten Coninck gesalft was.

ALs ick noch Jongeling
Gheachtet seer ghering/ By
mijne broederen was/ En
dagheliex nam waer/ De
schapen hier en daer/ Gaen
weyden(de)in het gras: Ter
wijlen 't Bee nu at/ Ick inde
schadu' sat/ en loofde God de
Heere/ eē instrumēt ic wracht
Daer op ic dan voort bracht/

diä ſuda berprang dang-an Gůliat, daan menjadi berminjami dari Allah akan Radja.

SEdang aku muda, daan
tada men-gůna kapa-
da ka-ka aků, daan s'ha-
ri meliat, Iang důmba
půn amat, Memekan rům-
půt laků: Mak' aků půn
ſedang, Men-důdůk di
bajang, ber-půdji akan
Allah, ků brůſa' kan tſja-
pi, daan aků me-njannji,

Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

des alderhoochſtens eere.

2 maer GodAlmachtich/ſiet/
My die was min als niet/
Vercoos in zÿnen ſinne:
Die niet opt groot en paſt/
Gaf zÿnen boode laſt/
Tot my te comen in(ne):
De welcke my terſtont/
Verclaerd' upt Godes mont
Den raet by hem beſlooten:
En heeft my daer op ras/
met t'heylich oly glas
Geſalft en obergooten.
3 Van mÿne bzoeders ſterck
Gantſch maeckte God geen werck/
maer liet hen doch alle ſtaē:
En ſaende niet eens acht
Op haren trotſen pzacht/
Noch (hooch) opgheblaſen waen.
Ock heeft de heere goed'
Den reus bol hooger moed'
Dooz my gebzacht ter ſchande/
Jae my heeft hy geſteld/
Die herder was int veld'/
Tot Coninck inden Lande.

hûrmad tûäſir wallah.

2 Allah kawaſſahan
Kami meliättan,
Daan pile kan hamba-nja,
Sjapa ija kabûl,
Daan men-jûrû Raſûl,
Kapad' akû tamba-nja:
Makka diä tûrût,
Iang ſabda di mûlût
Allah, daan ber-pegang-kan
Nang katsja ber-alûs,
Daan minja ûlkadûs,
Di atas kû tûang-kan.
3 Sûdar' akû ter-kwat
Tiäda meliät

Allah, akan aſal-nja,
Bûkan menentang-kan,
Hatinja baſſaran,
Daan atû pûn nakal-nja.

Allah djûga beri,
Iang Gûliat brani,
Ka tang-an kami pûnja

Sjapa kû meng-ala,
Daan dari kûmbala,
Iadi kû Radja dûnja.

Een

Sawatû

Een cort gebedt voor de Predicatie door Jan Wttenhove.

O God die onsen Vader
bist/ Door Jesum Christ/
Geeft uwen geest ons alge-
meyn/ Die ons ter waerheyt
leyde/ Verhoort ons doch tot
deser stont/ Opent dē mont/
Ws dienaers dat hy u woort
reyn en vrymoedich verbrey
de/ Daer toe/ O heer genade
lijc/ Opent ons hert en ooren
Dat wy dat hooren vlijtelijc/

Sawatů sůmbahajang ketsjil bermůla rawajat, dari Iůhan Wttenhoove.

Ia Bappaků Allahů:
karna Twan-ků: Anů-
gra ků Růh-ůlkadůs, Iang
ikůt ka banarran, Ding-
er kita waktů patůt,
Bůka můlůt, Penjůrů-
mů sjapa harůs, Namma-
mů rawajat kan, ahů
tůanků nůrahim bů-
ka hati taling-a bri
kita mending-er radjim

En trouwelijck bewarē/ Op dat wy mogen vruchtbaerlic Vlof altijt verclaren.

Daan ber-simpan akan n'ja, Agar kita pûn mendapat: Pû-d'jihan-mû ber-angkat.

Het Loffang Salamonis/ upt het eerste boeck der Coningen int achtste Capittel/ 56. vers.

Iang njannji ter-pûdji Radja Suliman, dari jang pertama kitab Radja, kapada bahagi dûalapan, daan versu 56.

Op de wijse des Cxrix. psalms.

Capada sûara masamûr saratûs dûapûlû sambilan.

1 GElooft sy God de Heer die eeuwich leeft/ End zijnen naem sy groote-lijck verheven: Mits hy na tgheen dat hy gheſproken

1 Pûdji-kan Allah jang hidûp kakal, daan namma-nja jadi ber-bangkit amat: agar katta-n'ja pûn jadi wakal, Sedang ûmat-

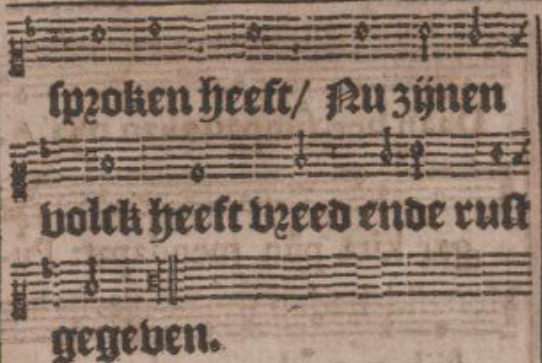

spzoken heeft/ Nu zijnen volck heeft vzeed ende ruſt gegeven.

2 Van alle tgeen dat hy door Moſis mont/
Sijns Dienaers heeft tot zijnen volck geſpzoken:
Is niet een woozt vervallen tot dees ſtondt/
Daer pet aen zy int minſte deel ontbzoken.
3 De heer ons God door zijn genade ſy
met ons altijt/ ſo hy met ons voorſaten
Ock is ghebleeft/ end blijf ons altijt by/
End wil ons niet begheven noch verlaten.
4 Hy nepg tot hem ons hert end ons gemoet/
Om zijnen wech te treden ſonder dolen:
End houden ſteedts al zijn geboden goet/

Sijn

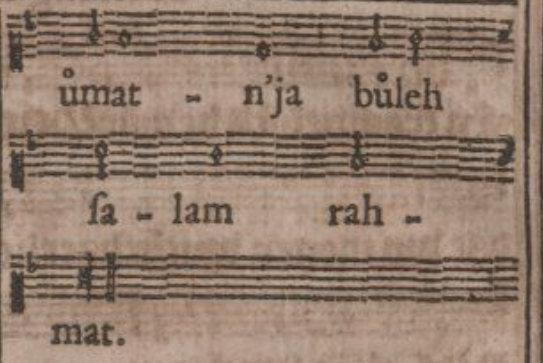

ûmat - n'ja bûleh

ſa - lam rah -

mat.

2 Segala jang di kattakan Mûſa
Faſûrû-nja, akan ſegala ûrang
Sapata pûn tiada kan rûſa
Atû ſanûkta pûn tiada kûrang
3 Rahmat Allah tingal dang-an akû
Seperti dang-an nenné bappa kita
Dûdûk lekat kami bagi dakû
Bûkan kita melapas akan tita;
4 Dia ſedjût njawa dang-an hati
Kan ikût djalannja bûkan berſala
Daan berpûtûs ſabdanja berbakti.

Hûk-

0 1 2 3
Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

Sijn recht/ zijn wet ons Vaderen bevolen.
5 End geve voorts dat dese woorden mijn/
Daer meed ick hem gebeden heb aendachtigh/
Recht klimmē op voor ons Gods aenschijn/
End nacht en dach voor hem zijn mogen crachtich.
6 Op dat altijt de heere zijnen knecht/
Sijn recht behoud' end zijn volck int gemeene/
Daer door al 't volc des eertrijcx ken te recht/
Dat IEHOVAH is God de heer alleene.
7 En dat u hert recht sy voor onsen God/
Om zijne wet end keuren te betreden/
End eenwelijck te houden zijn gebot/
Soo wy nu hier doen kondt den dach van heden.

De hymnus/ Christe qui lux es, & dies, Op de wijse van den C. Psalm.

Chzicte

Hůkkůmnja, menjůrůh Bappaků Allah.
5 Daan bri půn katta-ků ini banar
Dang-an appa' ků menjůmba tiassa
Mënaiki hadap můka-nja halar
Ka hari, malam, hadapnja kauwassa.
6 Sebab tůhanků meng-aidjer tauwi
Fasůrůnja daan segala Rajatnja
Di důnja, agar di kanal hauwi
Allah jadi IEHOVAH daan sifatn'ja.
7 Agar hatimů jadi půn tsiůtsji,
Di hadapan Allah akan meng-ikůt
Hůk kům, sabda: Agamanja půdji
Saperti kita aidjer mů ber-sebůt.

Christůs jadi půn hari trang: kapada suära masamůr saratůs.

Christus

1 Chhriste die du bist dach
en licht/ Voor dy is heer ver-
borgen nicht/ Du Vaderlijc-
kes lichtes glants/ Leert
ons den wech der waerheyt
gants.

2 Wy bidden dijn Godlijc-
ke cracht/
Behoet ons heer in desen
nacht/
Bewaert ons heer voor al-
len leyt/
God Vader der barmhertic-
heyt.
3 Verdrijft den swaren slaep
heer Christ/
Dat ons niet schaed' des vy-
ants list/
Dat vleesch in tuchten rey-
ne sy/
So zijn wy men'ger sorghen

1 CHristus jadi půn hari
trang, tiada-nja tůtůp ba-
rang, tsjaja Bappa-ku
ber-ridůp, aidjer
kita djalan hi-
důp.

2 Kauwass' Allah ků sůmbakan,
Tingal ků ka malam tůan:
Merenta ků dari djahat,
Allah Bappa ků ber-rahmat.
3 T'wan Christ bůang maha an-
tůk
D'jang-an seitan půn bri masůk,
Kan daging ků, půn ber-tsjůtsji,
Makka půtůs ků k alů-i.

vzy/
4 So ons' oogen slapen by ty/
Laet onse herten waecken dy/
Beschermt ons Godes rechterhant/
En lost ons van der sonden bant.

4 D'jikke matta kŭ pŭn tidŭr,
Beer hati kŭ djaga sampŭr.
Tang-an kanan Allah tŭlŭng,
Daan lapas kŭ dari passŭng.

5 Beschermt/o heer/de Chzistenhept
Dyn hulp altydt sy ons berept/
helpt ons/ heer God/upt aller noot
Dooz dyn heyl'ge byst wonden root.

5 Merenta segala Christaan,
Tŭlŭng-an mŭ datang heiraan,
Daan lapas kŭ dari sŭsa.
Agar njawa tida rŭsa.

6 Gedenckt/ o heer den swaren tydt/
Daer met dat t'lyf gebangen lept/
De ziele die gy hebt verlost
Die geeft/ heer Jesu/ dynen troost.

6 Ing-at tŭhan waktŭ sukar,
Iang gaga badan kŭ halar,
Njawa sjapa mŭ ber-angkat,
Tŭhankŭ Iesu bri rehat.

7 God Vader sy lof/eer end' pzys/
Daer toe oock zynen Sone wys/
Des

7 Allah Bappa jadi pŭdji,
Daan anakn'ja jang berbŭdi
Rŭh

Des heyligheu geeſtes goedichept/
Van nu tot inder eeuwichheydt.

Ghesangh, het welc men ghewoon is in Batavia te singen voor de predicatie,

Op de wijse van den hondertsten Psalm.

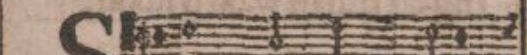

1 SEdjůt dang-an hati

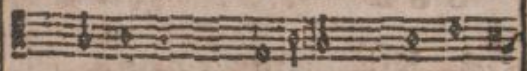

banar, kapada Allah

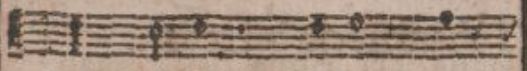

jang bassar, sůmba dang-

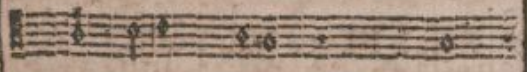

an bůdi renda, mak-

ka Růah ůlkadůs půn berakal.

Dari hat ini ka kakal.

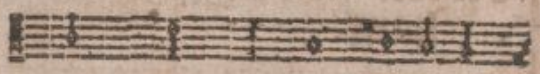

ka djang - an ber-alc-

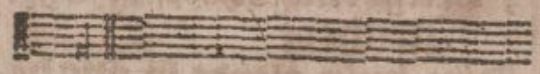

pa.

2 Kami, sala tida lapas,

Selama kami menafas:

Sa ůrang bůkan ber-pagang

Sabdanja daan penjůrůan.

3 Ada půn Allah jang sakti:

Ampůn ber-salahan beri,

Sakarang daan pada kakal,

Kapada ůrang menjassal.

5 Mare ůrang bůdi galap,

Ber-bintsji důsa jang sedap:

0 1 2 3
Württembergische Landesbibliothek Stuttgart
Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

Mare faſurũ ſa bũntar,
Tũan mũ Allah jang baſſar

Geſang na de Predicatie, Op de Wijſe van de thien gheboden.

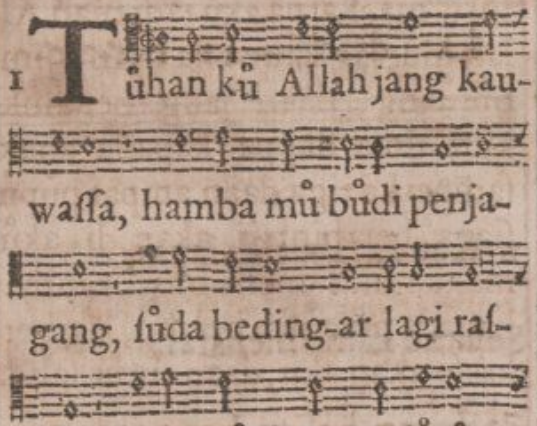

1 Tũhan kũ Allah jang kau-
waſſa, hamba mũ bũdi penja-
gang, ſũda beding-ar lagi raſ-
ſa, katta mũ daan penjũrũ-
an.

2 Bri kami ing-at tida ſala
Sabda mũ dangan hati trang,
Bri hati kami ſedekala,
Ber-tarũ lagi ber-pagang.
3 Djang-an kami pitsja-ja kũrang
Sampei kami njawa lapas,
Bri farman pũn kapada ũrang,
Nang tingal dang-an hati kras.
4 Bri pũn tũan kũ ka baſſaran,
Ambamũ daulat daan berkat,
Hari men-datang daan ſakaran:
Karna tũan ſũda kauwar:

De thien Geboden Gods.

Ick ben de Heere uwe God/ die u uyt Egyptenlant uyt den dienſthuyſe gelept hebbe:

Het eerſte gebodt.

Ghy en ſult geen andere Goden voor myn aengeſichte hebben.

Dat tweede Gebot.

Ghy

Nang ſabda Allahi ſapũlũ bahagi.

AKũ jadi tũhan Allah mũ jang di kalũarkan a ngkau dari Nagri miſri daan dari rũma pakardjaan.

Sabda ber-mũla.

Djang-an angkau ber-ſedjũt Allah lain hadapan mũka akũ.

Sabda ka-dũa,

Djang-an

Ghy en sult u geen Beeldē noch geen gelijckenisse maken/ noch van 'tgene dat boven indē hemel is/ noch van 'tgene dat onder op der Aerden is/ noch van 'tgene dat int Water onder der Aerden is: En buycht u voor die niet noch en dientse niet: Want ic ben de Heere u God/ sterck ende yverich/ die de misdaet der Vaderen besoecke aen de kinderen/ tot int derde ende vierde lidt der gener die my haten/ ende doe barmhertichheyt aen veel duysenden die my lief hebben/ ende mijne Geboden onderhouden.

Dat derde Gebodt.

Ghy en sult den name des Heeren uws Gods niet vergeefs ghebruycken: Want de Heere en sal hem niet onghestraft laten/ die zijnen name misbruyckt.

Dat vierde Ghebodt.

Zijt gedachtich des Sabbath-daechs/ dat ghy dien heyligher: Ses daghen sult ghy arbeydē/ ende al u werck doen/ maer den sevensten dach is den Sabbath des

Djang-an angkau mem-bûat bralah atû barang rûpa, dari pada barang jang ada di atas dalam sûrga, atû dari pada barang jang ada di bawa ka-atas bûmi, atû dari barang jang ada di dalam ajer di bava bûmi, djang-an ber-sumbanja, atû fasûrû-nja, karna akû jadi tûan Allah mû, jãg kauwassa daan tsjimbûrûang, daan jang ber-hûkkûm dosa Bappa kapada anak, sampei ka tiga daan ampat pûpû, siapa ber-bintsji akan di akû, makka akû mem-bûat rahmat kapada manûsea beribû, jãg berkasse akan akû, daan tûrût sabda akû.

Sabda ka-tiga.

D'jang-an meng-ambil namma Allah semena-mena atû mûrah dalam mûlût, karna Allah tiada melapas hûkkûm, pada barang siapa ber-semena-mena namma-nja.

Sabda ka-ampat.

Ing-at ing-at kapada hari sabad, agar angkau ber-ûlkadûs kã dia: anam hari berbûat segala pakardja-an mû, tetapi hari jang katûdjû, ijani jang sabad tûhanku, tella itû, tiada angkau membûat

heeren uwes Gods/dan sult ghy geen arbeyt doen/ noch u knecht/ noch u dee/ noch u vreemdelingh die in uwe stadtpoorten is: want in ses dagen heeft de heere hemel ende aerde ghemaeckt/ ende de Zee eñ al datter in is/ eñ hy ruste ten sevensten daghe: daerom segende de heere den Sabbath-dach ende heylich-de den selven.

Dat vijfde Gebot.

Ghy sult u Vader ende moe-der eeren/ op dat ghy langhe leeft inden Lande/ dat u de heere uwe Godt gheven sal.

Dat seste Ghebodt.

Ghy en sult niet dooden.

Dat sevenste Gebodt.

Ghy en sult geen overspel doen.

Dat achtste gebodt.

Ghy en sult niet steelen.

Dat negenste Gebodt.

Ghy en sult gheen valsche ghetuygenisse spreecken te-gens uwen naesten.

Dat thiende ghebodt.

Ghy

bûat barang pakardja-an, atû a-nak-mû laki-laki, atû anak-mû parampûan, atû hamba-mû laki-laki, atû hamba-mû parampûan, atû binatang mû, atû ûrang da-gang jang mendûdûk kadalam kûta mû pûn tida, karna dalam anam hari di jadi kan tûankû, sûrga daan bûmi, daan laût, daan barãg isinja, makka dia ter-brenti kapada hari jang katûdjû, kar-na itûla di pileharakã tûankû jãg sabad, daan ber-ûlkadûs-kan nja.

Sabda ka-lima.

Kamû ada mem-meri hûrmad akã Bappa daã ibû-mû, agar ang-kau meng-hidûp lama diatas bû-mi, daan berûlé ûntûng di dalam nagri jang di anugrakan Allah a-kan angkau.

Sabda ka-anam.

Djang-an angkau memûnû ûrãg.

Sabda ka-tûdjû.

Djang-an angkau ber-mû-ka.

Sabda ka-delapan.

Djang-an angkau mantsjûri.

Sabda ka-sambilan.

Djang-an angkau berlaksi dûsta di adap amsaja mû.

Sabda ka-sapûlû.

Djang.

Ghy en sult niet begeeren uwes naesten Wyf/ noch sijnen knecht/ noch zijn dienstmaecht/ noch zijne Osse/ noch zijnen Esel/ noch eenich dinc dat uwen naesten heeft.

Djang-an angkau hendak rŭma amsaja mŭ, atŭ bininja, atŭ hambanja laki-laki, atŭ hambanja parampŭan, atŭ limbŭnja, atŭ khalidei nja, atŭ barang apa ampŭnja akan amsaja mŭ.

Het Christelycke Geloove.

1 Ick geloove in God/ den Vader/ den Almachtigen Schepper/ des hemels ende der Aerden.

2 Ende in Jesum Christum synen eengeborenen Sone/ onsen heere.

3 Die ontfangen is vanden heyligen Geest/ geboren upt de Maget Maria.

4 Die gheleden heeft onder Pontio Pilato/ is ghecruyst/ ghestorven/ ende begraven/ neder gedaelt ter hellen.

5 Ten derden daghe wederom opgestaen van den dooden.

6 Opgevaren ten hemel/ sittende ter rechter handt Gods des Almachtighen Vaders.

Heäkiman Christiani.

1 HAmba heakin kapada Allah Bappa kauwassa, jang menjadi surga daan bŭmi.

2 Daan Kapada Iesum Christum anaknja sawatŭ ber-anaki.

3 Iang ber-jadi dari pada Rŭhŭlkadŭs, ber-anaki dari anak darah Mariam.

4 Iang merassa hŭkkŭm di bava Pontius Pilatus, bergantŭng ka krŭs, ber-matti, daan ber-tanam bertŭrŭn ka Narka.

5 Ka hari jang katiga berbangkit pŭla dari matti.

6 Dia menaiki ka surga, Mendŭdŭk ka tanganan Kanan Allahŭ Bappa kau-

Vaders.
7 Van daer hy komen sal om te oordeelen/ de levende/ ende de dooden.
8 Ick geloove in den heyligē Geest:
9 Ick geloove een heylige algemeyne Christelycke Kercke/ de gemeynschap der heyligen.
10 Vergevinge der sonden.
11 Weder opstandinge des vleeschs.
12 Ende een eeuwich leven. Amen.

kauwassa-han.
7 Dari mana dia ada mendatang berhůkkům jang hidůp daan matti.
8 Hamba pitsjaja kapa Rûh-ůlkadůs.
9 Hamba pitsjaja sawatů Eklesia Christiani, jang menjadi nang · můsina můminan.
10 Iang ampůn segala důsa.
11 Iang bangkittan daging badan.
12 Daan sawatů hidůp kakal, Amin.

Ghebedt ons heeren Jesu Christi.

ONse Vader/die daer zyt inder hemelen.
1 Dynen name werde geheyliget.
2 Dyn ryncke comme.
3 Dynen wille geschiede/ op der Aerden als in den hemel.
4 Geest ons huyden ons dagelycks Broot.
5 Ende vergeest ons onse schulden/ ghelyck wy ock ver-

Sůmbajang tůhan-ků Iesům Christům.

BAppa kita jang men-důdůk kadalam sůrga,
1 Ber-ůlkadůs menjadi nammamů.
2 Radjat mů mendatang-i.
3 Ka-hendac mů menjadi di atas bůmi seperti di dalam sůrga.
4 Beri kita hari ini makannan-ků sedekala hari.
5 Makka ber-ampůnla důsa kita, seperti kita ampůn akan siapa ber-

vergheven onsen schuldenaren.

6 Ende en lept ons niet in versoeckinghe/ maer verlost ons van den quaden.

Want dijn is het rijcke/ de cracht/ ende de heerlijckheydt/ in der eeuwicheydt/ Amen.

Ghebedt voor de Predicatie.

HEmelsche Vader/ eeuwighe ende barmhertige God/ wy bekennen ende belijden voor dijne Goddelijcke Majestept/ dat wy arme ellendige sondaren zijn/ ontfangen ende geboozen in alder boosheydt ende verderfenisse/ geneycht tot allen quade/ ende onnut tot eenighen goede/ ende dat wy met ons sondich leven/ sonder ophouden dijne H. geboden overtreden/ daer door wy dijnē toorn tegen ons verwecken/ ende na dijnen rechtveerdighen oordeele op ons laden de eeu-

E wige

bersala kapada kita.

6 Djang-an hentar kita kapada tsjůba-han seitan, tetapi můhůn la kita dari pada iblis, karna mů ampůnja jang Radjat, daan kauwassahan, daan ber-bassaran sampei kakakal, Amin.

Sůmbahajang ber-můla Rawajat.

BAppa ků sůrgani, daan Allah nůrahim terkakal, kita meng-akū di hadapan Můlaï-mů Allahi, makka kita jadi haramzada miskin Pryhal, daan menjadi ber-anaki dang-an segala djahat daan binassahan, ber-ing-in akan segala nakal, daan tiada ků faat akan barang baik, makka kita půn melalů sedekala akan sabda-mů ůlkadůs, dang-an hidůp dosani, sebab appa kita ber-angkat gůsar-ran-mů atas kita, daan me-můat jang binassahan terkakal (:karna hůkkůman mů Adil:) di atas kami, tetapi ija tůanků, kita ber-sasal

E daan

wige verdoemenisse. Maer o heere wy hebben berou ende leedtschap van dat wy u vertoornt hebben / wy beschuldighen ons selven ende beklagen onse misdaden / begeerende dat ghy genadelijc onse eilendicheydt wilt aensien. Wilt dy over ons ontfermen: O aller goedertierenste God ende Vader / ende ons vergheven alle onse sonden / door dat heylige lijden dijns lieven soons Jesu Christi. Wilt ons oock verleenen de ghenade dijns heyligen Geests / die ons onse ongerechticheyt vā gantscher herten leere kennen / ende ons selven recht mishagen / Opdat de sonde in ons mach gedoodet werden / ende wy in een nieu leven weder op staen / in d'welck wy oprechte vruchtē der heylicheydt ende gherechticheydt voortbringen / die dy door Jesum Christum moghen aengenaem zijn. Wilt ons oock dijn heylich woort na dijnen Goddelicken wille te verstaen geven / dat wy daer uyt leeren

daan pun sugulhati, sebab kita begusar-mu, kita meng-adu pakardja-an ku nadjis, daan meminta agar angkau hendak menentang akan miskil preyhal kita. Ber-rahmad akan kita, ija Bappa ku Allah jang maha budiman, daan ampunla dusa kita, karana rassa Anakmu berkassé Iesum Christum. Anugra kita pun karunja Ruahmu ulkadus, siapa meng-aidjer berkanal nakallan-ku dari pada segala hati, daan berbintsji akan diri-kami: agar dosa jadi memunuh dalam kita, daan kita pun ber-bangkit kapada hidup-pan baru, akan meng-hentar bua ulkadus daan Adil, jang ber-suka-kan hati mu karna Iesum Christum. Beri kita pun meng-arti kattahan-mu Allahi seperti kahendak-mu, agar kita meng-aidjer dari itu berpitsjaja mu kandiri, daan melalu segala manusea. Makka kahendak ku daan asal zaman menjadi sarihari berkrus, daan kita pun menjumba kami akan Angkau kapada satu sumbahan berhidup-pi, akan ber-hurmad Namma-mu ulka-

leeren al ons betrouwen op dy alleen te stellen ende van allen creatueren afstrecken. Dat oock onsen ouden mensche met alle zijne begeerten van dage te dage meer ghecruyst werde/ ende dat wy ons dy opoffferen/ tot eenen levendighen danckoffer/ tereeren dijns heyligen naems/ eñ tot stichtinge onses naesten. Wilt oock genadelijck bekeeren alle die noch van dijner waerheyt af dwalen/ op dat wy dy altsamen eendrachtelijck dienen in heylicheyt ende gerechtichevt alle de daghen onses levens/ dit begeeren wy van dy door onsen heere Jesum Christum/ welcke ons heeft geleert ende bevolen also te bidden: Onse Vader/etc.

Ghebedt nae de Predicatie.

HEere Almachtige God/ en laet dijnen H. Name om onser sonden wille niet gelastert worden: Want wy

ůlkadůs, daan meng-aidjer kan amsaja kita, berbalik půn dangan rahmad, segala siapa melalů akan sungůhan-mů agar kita samůanja bersewita kan mů dangan Sacti daan Adillan segala hari selama kami ber-hidop, itůla meminta kita dari kamů karna Tůhanků Iesum Christum, siapa meng-aidjer daan ber-passan kita menjůmba demikiën, Bappa kita.

Sůmbahajang kůmůdiën Rawajat.

Tůanků Allah kauwassahan djang-an namma-mů ůlkadůs menjadi ber-hůdjat karna kita: sebab kita berdosa dang-an

Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

hebben op menigerley wijse teghen dy gheſondicht/ midtſdien dat wy dijnen heyligen woorde niet ghehoorſaem zijn/ ende met onwetenthept/ondanckbaerhept/ ende murmureren dijnen toorn dagheliſck teghen ons verwecke/ Daerom ghy ons oock ten rechten ſtraft/maer o Heere zijt ghedachtich dijner groter barmhertichept/ eñ ontfermt dy onſer. Geeft ons kennisſe ende leetweſen onſer ſonden/ende beteringe onſes levens. Sterckt de dienaers dijner Kercken/ op datſe getrouwelick dijn heylich woort mogen vercondigē: Ende de Overhept dijns volcks/ op datſe dat wereltliſcke ſweert met gerechticheyt ende beſcheydenheyt moghen voeren. Bewaert ons oock voor alle valſcheyt ende ontrouwe/ verſtoort alle boose ende liſtighe raetſlaghen die teghen dijn Woort eñ Kercke overdacht werden. O Heere ontreck ons

barang djenis doſa di adap angkau, ſedang kita tiada mendinger katta-mů ůlkadůs, daan dangan bůdůk, bintsji, daan ůrůhara, ber-angkat gůſaran-mů ſari hari atas kita: karna appa angkau berhůkkům kita ſůngůſůngů: tetapi ija Tůanků, ber-ing-at akan maha rahmad-mů, daan ber-nůrahim akan kita. Berila kita berkanal daan menjaſal akan doſa kami, daan půn membaïki hidůppan kita. Berkauwaſſa akan Chali-pang aidjer Ekleſia mů, agar dianja mendapat ber-rawajat nāma mů ůlkadůs dang-an pitsiajahan daan togowi: daan akan mantri Rajat mů, agar dian'ja mendapat barpegang jang ſamſir důnjani dang-an adillan daan banarran. Merenta kita-dari ſegala důrakahan daan fetena, berbinaſſa akan ſegala mafakat djahat daan nakal, jang menjadi ber-ing-at kahadap namma daan Ekleſia mů, ija tůan-ků, djang-an lalů Růah daan kattamů dari pada kita, tetapi anůgra akan kita ber-banjaran heakiman, daan kapada ſakaliën barang barang, menahan daan

tiada

ons niet dijnē Geest eñ wooꝛt maer geeft ons vermeerderinghe des gheloofs/ende in allen dingen ijdtlaemhepdt ende volstandichept. Coemt dijne Kercke te hulpe / verlostse van allen overlast/ bespottinghe ende Tyrannye. Sterckt oock alle swacke ende bedroefde herten. Ende seynt ons dijnen vrede dooꝛ JesumChristumonsenheere/ die ons dese seker beloftenisse gegeven heeft/seggende: Voorwaer voorwaer seggh e ick u/ al wat ghy den Vader bidden sult in mijnen Name/ dat sal hy u gheven / Ende heeft ons alsoo bevolen te bidden: Onse Vader,&c.

tiada kŭ gentar: Tŭlŭngla akan Eklesia mŭ,mohoonla akan dianja dari segala amŭk, bagŭrŭ,daan gaga-satrŭwi . Ber-kauwat djŭga akan segala sakittan daan bersŭgŭl hati, daan menjŭrŭh pŭn salam-mŭ akan kita, karna IesumChristum tŭan hamba,siapa memmeri kita ŭpamanja ini bersŭngŭ: banar, banar akŭ berkatta kapada mŭ, segala appa kamŭ mējŭmba, akan Bappa dangan namma akŭ, itŭla ada dia anŭgra akan kamŭ, daan menjŭrŭ kita ber-sŭmba demikiën: Bappa kita, &c.

Daer nae wert de gemeente verlaten met den gheWoonlijcken seghen. Nepcht u herten tot God/ ende ontfanght den seghen des Heeren:

Komodiën jadi bertingal jang Rajat dang-an pileharani berbiassa, sedjŭt hati mŭ akan Allah, daan terimala pileharani Tŭhankŭ.

De heere segene ende be-

Tŭhankŭ pilehara daan me-

Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

hoede u. De heere verlichte zijn aenschijn over u/ende sy u ghenadich. De heere verheffe zijn aenghelichte over u/ende gheve u vreede: Amen.

merenta mů. Tůhanků ber-tsia-ja můka-nja atas kamů, daan berrahmad mů. Tůhanků berbangkit můka-nja atas kamů, daan anůgra mů salam: Amin.

Gedenckt den Armen.

Ing-at akan miskinan.

12.

0 1 2 3
Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

Württembergische
Landesbibliothek
Stuttgart

0 1 2 3
Württembergische Landesbibliothek Stuttgart
Württembergische
Landesbibliothek
Stuttgart

0 1 2 3
Württembergische Landesbibliothek Stuttgart

Württembergische
Landesbibliothek
Stuttgart